

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILÂP TARİHİ ENSTİTÜSÜ

KORE SAVAŞI VE TÜRK KAMUOYU

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Serkan SİPAHİ

Danışman
Öğr. Gör. Dr. Leyla KIRKPINAR

İZMİR, 2007

Yüksek lisans “Kore Savaşı ve Türk Kamuoyu”, adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Serkan SİPAHİ

Şubat 2007

TUTANAK

Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü'nün/...../2007 tarih ve sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliğinin..... maddesine göre Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Serkan SİPAHİ'nin Kore Savaşı ve Türk Kamuoyu konulu tezi incelemiş ve aday/...../2007 tarihinde, saat’da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerince sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin olduğuna oy ile karar verildi.

BAŞKAN

ÜYE

ÜYE

**TEZİN ENSTİTÜYE TESLİMİ SIRASINDA VERİLECEK OLAN TEZ VERİ
FORMU**

**YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DÖKÜMANTASYON MERKEZİ TEZ VERİ
FORMU**

Tez No:

Konu No:

Üniv. No:

Tezin Yazarının
Soyadı: **Sipahi**

Adı: **Serkan**

Tezin Türkçe Adı: **Kore Savaşı ve Türk Kamuoyu**

Tezin Yabancı Dildeki Adı: **Korean War and The Turkish Public**

Tezin Yapıldığı

Üniversite: **Dokuz Eylül**

Enstitü: **Atatürk İlkeleri ve İnkılap**

Yıl: **2007**

Tarihi

Tezin Türü: 1- Yüksek Lisans x

Dili:

Türkçe

2- Doktora

Sayfa Sayısı:

197

3- Tıpta Uzmanlık

Referans Sayısı:

561

Tez Danışmanı: **Öğr. Gör. Dr. Leyla Kırkpınar**

Türkçe Anahtar Kelimeler:

İngilizce Anahtar Kelimeler:

1. Kore Savaşı
2. Türk Tugayı
3. Birleşmiş Milletler
4. Demokrat Parti
5. Kamuoyu

1. Korean War
2. Turkish Brigade
3. United Nation
4. Democrat Party
5. Public Opinion

ÖZET

Kore, Asya Kıtası ve Japonya arasında jeopolitik öneme sahip bir yarım adadır. Kore, bu jeopolitik önemi nedeniyle tarihinin ilk dönemlerinden itibaren komşularının işgaline uğramıştır.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra Kore, 38. paralelle ikiye ayrılmıştır. 38. paralelin kuzeyini Sovyet Rusya , güneyini ise Amerika Birleşik Devletleri işgal etmişti. Kore'nin ikiye bölünmesiyle Kore sorunu ortaya çıkmıştır.

Kuzey Kore'nin 25 Haziran 1950'de Güney Kore'ye saldırmasıyla Kore Savaşı başladı. Bunun üzerine Birleşmiş Milletler, barışı korumak üzere bir karar aldı. Birleşmiş Milletler barışı yeniden sağlamak için üye devletlerden Güney Kore'ye yardım etmesini istedi. Türkiye bu karara uyarak, Kore'ye 5000 kişilik kara kuvveti gönderdi. Muhalefet partileri, Demokrat Parti Hükümeti'nin asker gönderme kararını eleştirdi.

Demokrat Parti Hükümeti, Kore Savaşı'ndan yararlanabileceğini düşünerek Kore'ye bir Türk Tugayı gönderdi. Türkiye, Kore Savaşı'na bir Türk Tugayı göndererek demokratik ülkelerin yanında yer aldı ve bu girişimiyle dünya kamuoyunun dikkatini çekmeyi de başardı. Türk askerinin Kore'deki başarısı Türkiye'nin NATO'ya üye olmasında etkili oldu.

Türk Kamuoyu, Kore Savaşı'nı ve Türk askerinin savaşlarını büyük bir ilgi ile takip etmiştir. Bazı gazeteler savaş muhabiri göndererek, Türk askeri ile ilgili haberleri Türk kamuoyuna iletmiştir. Türk halkı, Kore'de savaşılan askerlerimizi kahraman olarak nitelendirmiştir. Türk halkı askerlerimizin başarılarından büyük gurur duymuştur.

ABSTRACT

Korea is a peninsula between Asia and Japan which has a geopolitical importance. Korea, because of this geopolitical importance, has been invaded by his neighbors since the beginning of his history.

After World War II, Korea was divided in two by the 38th parallel. North of 38th parallel was occupied by Soviet Russia, and the South was occupied by USA. Because of this division the Korea problem has occurred.

In June 25, 1950, North Korea attacked South Korea and the Korean War started. United Nations made an agreement to ensure the peace. United Nations asked for some help to South Korea from its members to be able to state the peace. With this decision, Turkey sent for five thousand backbone soldier force to Korea. Contradictory political parties criticized the decision of the Government (Democrat Party) about sending force.

The Democrat Party Government, thought getting benefit from the Korean War by sending a Turkish Brigade Force. Turkey was with the democratic countries and by that enterprise, it managed to call their attention, too. The success of Turkish soldiers in the Korean War impressed the membership of Turkey to NATO.

Turkish public followed the Korean War and the struggle of Turkish soldiers in Korea with a great attention. Some of the newspapers delivered the news to public about Turkish soldiers by sending war correspondents. Turkish public called those soldiers "Hero" who fought in Korea. They all were very proud of their soldiers achievement.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	1
GİRİŞ	2
I – KORE’NİN SİYASİ TARİHİ	5
A- İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI’NA KADAR KORE.....	5
1- Kore’de Çin – Japon Rekabeti.....	11
2- Rus – Japon Savaşı 1904 – 1905.....	12
3- Birinci Dünya Savaşı’nda Kore.....	14
B- İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI’DA VE SONRASINDA KORE SORUNU.....	16
1- İkinci Dünya Savaşı’ndan Sonra Kore Sorunu.....	19
2- Kore’de İki Farklı Hükümetin Kurulması.....	21
3- Kore Savaşı Öncesinde Kore’de Siyasi ve Askeri Durum.....	23
C- KORE SAVAŞI’NIN SEBEPLERİ.....	27
D- KORE SAVAŞI’NIN BAŞLAMASI VE İLK TEPKİLER.....	31
E- KORE SAVAŞI’NIN TÜRK KAMUOYUNDA YANKILARI.....	39
1- Kore’ye Yapılacak Yardımın Şekli.....	43

II – DP HÜKÜMETİ’NİN ASKER GÖNDERME KARARININ YURT İÇİNDEKİ YANKILARI.....50

A- TÜRKİYE’NİN KORE SAVAŞI’NA KATILMASININ SEBEPLERİ.....50

B- MUHALEFETİN KARARA TEPKİSİ.....59

1- Cumhuriyet Halk Partisi’nin Asker Gönderme Kararına Tepkisi..59

2- Millet Partisi’nin Asker Gönderme Kararına tepkisi.....63

3- Barışsevenler Cemiyeti’nin Beyannamesi.....65

C- DEMOKRAT PARTİ’NİN ELEŞTİRİLERE CEVABI.....68

D- TÜRK HALKININ VE BASININ KARARA TEPKİSİ.....77

D- ASKER GÖNDERME KARARININ MECLİSTE GÖRÜŞÜLMESİ83

III –TÜRK ASKERİNİN KORE’DEKİ SAVAŞLARI VE TÜRK KAMUOYUNUN İLGİSİ.....95

A- KORE TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİ’NİN HAZIRLANIŞI VE YURTTAN AYRILMASI.....95

B- TÜRK ASKERİNİN KORE’DEKİ SAVAŞLARI VE YANKILARI.....108

1- Kunuri Savaşları ve Yankıları.....108

2- Kumyangjang-ni Savaşı ve Yankıları.....122

C- TÜRK HALKININ KORE’DE SAVAŞAN ASKERLERE GÖSTERDİĞİ İLGİ.....139

1- Kore Şehit ve Gazileri İçin Yapılan Törenler.....	146
2- Kore'ye Gitmek İsteyen Gönüllüler	150
3- Kore'ye Gönderilen Hediyeler.....	152
4- Kore Mektupları.....	157
 D- KORE GAZİLERİNE GÖSTERİLEN İLGİ.....	 163
 SONUÇ	 174
KAYNAKÇA	178
EKLER	183

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
a.k.t	: Aktaran
AÜSBF	: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi
AÜSBFD	: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi
Bkz.	: Bakınız
BM	: Birleşmiş Milletler
b.y	: Baskı yok
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
DEÜ	: Dokuz Eylül Üniversitesi
DP	: Demokrat Parti
Ed.	: Editör
Haz.	: Hazırlayan
S.	: Sayı
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
yay.	: Yayınları
y.y.	: Yer yok

ÖNSÖZ

Cumhuriyet tarihi boyunca, Türk askeri bir çok defa dünya barışını ve güvenliğini sağlamak amacıyla yurt dışında görev yapmıştır. Bu konuda bir ilk olan Kore Savaşı'na Türk kamuoyunun gösterdiği ilgi, incelenmeye değer bir konuyu oluşturmaktadır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra 38. paralelde ikiye ayrılan Kore, Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyet Rusya arasında önemli bir mücadele alanı haline gelmiş, bu mücadele sonucunda Kuzey Kore'nin 25 Haziran 1950'de Güney Kore'ye saldırması ile “soğuk savaş” döneminin ilk askeri çatışması başlamıştır. Kore Savaşı'nın ilk günlerinden itibaren Türk halkında oluşan ilgi, Türk askerinin Kore'ye gönderilmesiyle daha farklı bir boyut kazanmıştır.

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Uzak Doğu'da yaşanan bir savaşa Türkiye'nin katılması, tüm dünyada ve Türkiye'de büyük yankı uyandırmıştır. Ayrıca Türk askerinin Kore Savaşları'nda göstermiş olduğu büyük başarılar, yalnızca askeri ve siyasi çevrelerin değil, savaşı günlük gazetelerden ve radyodan takip eden Türk halkının da ilgisini çekmiştir. Kore Savaş boyunca Türk halkı, Birleşmiş Milletler emrinde Kore'de savaşan Türk askerlerini ve yurda dönen gazileri kahraman olarak nitelendirmiştir. Kore Savaşı boyunca, Kore'deki Türk askerlerine gönderilen hediyeler, yazılan mektuplar, gazetelerde günlerce süren yayınlar Türk halkının, Birleşmiş Milletler ideali uğrunda savaşan Türk askerlerine gösterdiği ilginin sonucudur.

Araştırma süreci boyunca tezle ilgili olarak görüş ve önerilerini benimle paylaşan Hocam Öğr. Gör. Dr. Leyla Kırkpınar'a teşekkür ederim. Bu konuyu bana tez konusu olarak öneren ve yardım ve desteğini benden esirgemeyen Hocam Yrd. Doç. Dr. Ahmet Mehmetefendioğlu'na teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca, metodolojik konulardaki bilgisini benimle paylaşan ve tezimi inceleyip görüş ve önerilerini bana ileten Hocam Doç Dr. Kemal Arı'ya teşekkür ederim.

Serkan SİPAHİ

İzmir, Şubat 2007

GİRİŞ

Kore, Uzak Doğu'da, Asya Kıtası ile Japonya arasında jeopolitik öneme sahip olan bir yarımadadır. Kore, bu jeopolitik önemi nedeniyle tarihinin ilk dönemlerinden itibaren yabancı devletlerin işgaline uğramıştır. Kore tarihinde ilk önce Çin ve Japonya, daha sonra ise Rusya ve Amerika Birleşik Devletleri etkili olmuştur.

Kore, II. Dünya Savaşı sırasında Japonya'nın işgali altında bulunuyordu. II. Dünya Savaşı'nda Japonya'nın yenilmesi sonucunda 38. paralelin kuzeyindeki Kore toprakları Sovyet Rusya, güneyindeki Kore toprakları ise ABD tarafından işgal edilmiştir. II. Dünya Savaşı'ndan sonra dünyanın değişen siyasi yapısı, Uzak Doğu'daki Kore'yi de etkilemiştir. Amerika ve Sovyet Rusya arasında sınır olarak belirlenen 38. paralel, aynı ırktan gelen, aynı dili konuşan, aynı kültüre sahip bir milletin iki ayrı düşman devlete dönüşmesine neden olmuştur. Bu gelişmeye neden olan etken ise Kore'de iki farklı rejimin kurulmasıdır. Kuzey Kore'de Sovyetler Birliği'nin gözetiminde komünist bir yönetim kurulurken, Güney Kore'de ise Amerika'nın desteğiyle demokratik bir yönetim kurulmuştur. Uzun bir süre Birleşmiş Milletler, bölünmüş Kore'yi, tek bir yönetim altında birleştirmeye çalışmıştır.

BM'nin tüm çabalarına rağmen birleştirilemeyen Kore'de, 25 Haziran 1950'de Kuzey Kore Kuvvetleri'nin 38. paraleli baskın tarzında geçmesi üzerine, Kore Savaşı başladı. BM ise Uzak Doğu'da yaşanan bu gelişmeler karşısında, barışı yeniden sağlamak için tüm üye devletlere yardım çağrısında bulundu. Kore Savaşı, bu çağrıdan sonra BM savaşı haline geldi.

Türkiye'de Kore Savaşı'ndan yaklaşık bir buçuk ay önce iktidara gelen Demokrat Parti Hükümeti, BM'nin kararına uyarak 4500 kişilik bir kuvvetle Kore Savaşı'na katılacağını 25 Temmuz 1950'de BM Genel Sekreteri'ne bildirdi. Muhalefet ise Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kararı olmadan Kore'ye asker gönderilmesinin, Anayasa'nın 26. Maddesine aykırı olduğunu iddia ederek, asker gönderme kararına itiraz etmiştir. Buna karşın, asker gönderme kararı Türk kamuoyunda büyük yankı

uyandırmıştır. Kore'ye asker gönderme kararı, özellikle irtica ve komünizme karşı duyarlı olan Türk gençliğinde derin bir heyecana neden olmuştur. Türk kamuoyu, genel olarak Kore Savaşı'nı Türk milletinin milli bir davası olarak kabul etmiş ve asker göndermenin Türkiye'nin NATO'ya girmesi için bir köprü olabileceğini düşünmüştür. Ayrıca, Türkiye'nin de bir gün yardıma ihtiyacı olabileceği düşünülerek, DP Hükümeti'nin asker gönderme kararını basın da desteklemiştir.

Türk askerinin Kore'de yapmış olduğu savaşlar, Türk ve Dünya tarihi açısından çok büyük bir öneme sahiptir. Çünkü, Türk askeri kazanmış oldukları zaferlerle Kore Savaşı'nın kaderini ve seyrini değiştirmiştir. Türk askeri, Güney Kore'nin kurtarılarak, çağdaş ve modern bir devlet haline gelmesine katkıda bulunmuştur. Türk askerinin Kore Savaşı'nda göstermiş olduğu başarı, başta Amerika olmak üzere tüm dünyada büyük yankı uyandırmıştır.

Türk kamuoyu, Kore Savaşı'na başından beri yakın bir ilgi duymuş, bu ilgi asker gönderme kararından sonra daha da artmıştır. Türk askerinin yurttan uğurlanışı sırasında coşkulu anlar yaşanmıştır. Türk askerinin zafer haberleri yurda ulaştıkça da duyulan coşku ve heyecan artmıştır. Türk halkı, Kore Savaşı boyunca Türk askerine maddi ve manevi destekte bulunmuş, Türk askerinin Kore'deki başarılarını “*destan*” olarak nitelendirmiştir.

Kore Savaşı'nın Türk kamuoyunda ne şekilde değerlendirildiğini yansıtmayı amaçlayan bu araştırmamızda, dönemin gazetelerine ağırlık verilmiştir. Özellikle bu konuda, Cumhuriyet, Hürriyet, Zafer, Ulus ve Yeni Asır gazetelerinde Kore Savaşı'na geniş yer ayrılmış, Kore Savaşı ile ilgili haber ve yorumlar okuyuculara aktarılmıştır¹. Bu gazeteler araştırmamızın da ana kaynağını oluşturmuştur.

Araştırmamızda yararlandığımız bir diğer kaynak çeşidi ise, Kore Savaşı'nı inceleyen araştırma kitapları olmuştur. Özellikle Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı'nın resmi yayınlarında, Türk askerinin Kore'deki savaşları hakkında geniş ve kapsamlı bilgiye yer verilmiştir². Kore Savaşı ile ilgili ayrıntılı bilgi veren bu kitaplar

¹ Cumhuriyet ve Hürriyet gazeteleri, Kore'ye savaş muhabiri göndererek, Türk askeri ile Türk halkı arasında iletişim kurulmasını sağlamıştır.

² **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, Genel Kurmay Basımevi, Ankara, 1975; **Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, Genelkurmay Basımevi,

araştırmamızda yararlandığımız diğer önemli kaynakları oluşturmuştur. Araştırmamızda kullanılan bir diğer kaynak da Mim Kemal Öke'nin eseridir³. Mim Kemal Öke, eserinde Türk basınına kısa da olsa yer vermiştir. Bu açıdan eser, araştırmamızda yol gösterici bir kaynak olmuştur.

Araştırmamızda yararlandığımız bir diğer kaynak türü de savaşa katılan askerlerin yazdığı anılardır⁴. Bu kitaplarda, Türk askerinin Kore'deki savaşları yanı sıra, Türk kamuoyunun Türk askerine göstermiş olduğu ilgiyi yansıtan bilgiler de yer almaktadır. Ayrıca, araştırmamızda Kore Gazileri ile yapılan görüşmelere de yer verilmiştir.

Araştırmamız üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, Kore Savaşı başlamadan önceki siyasi gelişmelere, Kore Savaşı'nın sebeplerine ve Kore Savaşı'nın Türk kamuoyundaki yansımalarına yer verilmiştir.

İkinci bölümde, DP Hükümeti'nin Kore Savaşı'na katılmasının sebeplerine ve asker gönderme kararına karşı muhalefetin yapmış olduğu eleştirilere yer verilmiştir. Yine aynı bölümde Türk halkının ve Türk basınının asker gönderme kararına tepkisi ve kararın TBMM'de sorgulanmasına yer verilmiştir.

Araştırmanın üçüncü bölümünde ise Türk askerinin Kore'deki Savaşları ve Türk kamuoyunun ilgisine yer verilmiştir. Bölüm içinde Türk askerinin Kore'ye gönderilmesi sırasında Türk kamuoyunda duyulan heyecan ve askerimizin Kore'deki başarılarının, dünyadaki ve Türk kamuoyundaki yankıları aktarılmıştır. Bölümde Türk halkının Kore'de savaşan askerlerimize göstermiş olduğu ilgi ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Ankara, 1979; Ali Denizli, **Kore Harbinde Türk Tugayları**, Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı yay., Ankara, 1994.

³ Mim Kemal Öke, **Unutulan Savaşın Kronolojisi Türkler ve Kore, 1950-1953**, TC Kültür Bakanlığı yay., İstanbul, 2000.

⁴ Tahsin Yazıcı, **Kore I. Türk Tugayında Hatıralarım**, Ülkü Basımevi, İstanbul, 1963; Celal Dora, **Kore Savaşında Türkler 1950-1951**, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1960; Turan Ergüngör, **Kore'de Birinci Türk Tugayı**, Karınca Matbaası, Ankara, 1954.

I -KORE’NİN SİYASİ TARİHİ

A- İKİNCİ DÜNYA SAVAŞINA KADAR KORE

Asya kıtası ile Japonya arasında tarih boyunca bir istila yolu olan Kore, Asya’nın doğusunda büyük bir yarımadadır. Jeopolitik konumu Kore’yi, eski zamanlardan beri, Asya kıtası ile Japon adaları arasında büyük bir köprü ve aynı zamanda da bir savaş alanı haline getirmiştir¹.

33–43. Kuzey paralelleri ile 124–130. doğu meridyen daireleri arasında bulunan Kore Yarımadası, doğuda Japon Denizi, batıda Sarı Deniz ve güneyde Kore’yi Japonya’dan ayıran Kore Boğazı ile çevrilidir. Kuzeyde, karadan Komünist Çin ve Sovyet Rusya ile komşudur².

Çin Mançuryası’ndan, güneydoğuya uzanan Kore Yarımadası’nın güney ucuyla Japonya arasındaki mesafe 120 mildir. Bu bakımdan Japonlar Kore Yarımadası’nı kalplerine dayanan bir hançer olarak görmektedirler. Bu yarımada Asya’ya geçmek isteyenler için bir köprübaşı olabildiği gibi, Japon adalarına geçmek isteyenler için de bir atlama taşı olarak kullanılabilir. Bu nedenle ne Çin, ne Rusya ne de Japonya Kore’yi ihmal edememiştir³.

Kore asırlar boyunca, etrafını çeviren üç büyük ülkenin toprakları arasında bir tampon vazifesi görmüştür. Kore Yarımadası, Çin medeniyetinin Japonya’ya uzanması için doğal bir yol olmuş ve daha sonra da Japonya’nın Asya’ya doğru yayılması için köprübaşı rolü oynamıştır. Kore Asya imparatorluklarının kavşak noktasında yer aldığı için, tarihi boyunca güçlü komşularının ve denizaşırı güçlerin saldırılarına ve işgallerine

¹ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1975, s. 5.

² **A.g.e.**, s. 11.

³ **Kore’de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1979, s. 9.

maruz kalmıştır. Kore, yukarıda belirtilen coğrafi konumu nedeniyle çağlar boyunca savaş alanı olmaktan kendini kurtaramamıştır⁴.

Kore'nin Çin medeniyeti kadar eski bir medeniyeti olduğu son yapılan araştırmalar ve kazılarla meydana çıkmıştır. Bununla beraber araştırmalar Kore'nin en eski tarihini tamamen aydınlatamamıştır. Kore'nin eski dönemlerini anlatan mitolojik öykülere göre, Kore'nin ilk kurucusu Tangoon'dur. Tangoon ülkesine “*sabah serinliği*” anlamına gelen Chosen adını vermiştir. Kore, kimi kaynaklara göre MÖ 2333'te, kimilerine göre de 1122'de kurulmuştur. İlk Kore sülalesi MÖ II. yüzyıla kadar hüküm sürmüştür. Bu sırada Çinliler Kore'nin büyük bir kısmını ellerine geçirmişlerdir. Gerçekte Kore, MÖ 220- 25'te Han sülalesi zamanında, Çin İmparatorluğuna bağlanmış ve göçmenlerin çalışmalarıyla Çin kültürü etkisine girmiştir.

İlk Çağ'da Kore'de üç krallık görülmektedir. Bunlardan birincisi Korai veya Ko-kurye Krallığı'dır. Bu krallığın başkenti bugünkü Pyongyang'dı ve kuzeyin büyük kısmına egemendi. İkincisi güneyde Paik-Tiyei, üçüncüsü ise güneybatıdaki Sinlo Krallığı'dır. 391–409 tarihlerinde, Japonlar Kore'ye taarruz etmişler ve Ko-kur-ye Krallığı tarafından geriye atılmışlardır. Bu akın ve geriye atılış, tarihte Japonya'nın Kore ile ilk ilişkisini oluşturmuştur. Koreliler ilk çağlarda bir taraftan en kuvvetli komşuları Çinlilere diğer taraftan Japonlara karşı ülkelerini ve bağımsızlıklarını savunmak için savaşmak zorunda kalmıştır⁵.

Ortaçağ'da Kore krallıklarının birbirleriyle çekişmesi, Çin'in Kore'ye müdahale etmesine neden olmuştur. Güneybatıdaki Sinlo Krallığı, Korai ve Paik-Tiyei krallıklarının saldırısına uğrayınca Çin'den yardım istemiştir. 660 yılında fırsat kollayan Çinliler, Sinlolularla birlikte Korai ve Paik-Tiyeilileri yenilgiye uğratmış ve bu olay üzerine Japonlar da Paik-Tai'ye yardım etme bahanesi ile Kore'ye çıkmıştır. Üç sene süren savaştan sonra, Japonlar 663 senesinde ağır bir yenilgiye uğratılarak, Kore'den çıkarılmıştır.

Japonların bu müdahalesi sonucunda Çinliler, 668 senesinde bütün Kore'ye hakim olmuştur. Kore'deki yerli üç krallıktan yalnızca Çin dostu Sinlo Krallığı, Çin

⁴ Ali Denizli, **Kore Harbinde Türk Tugayları**, Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı yay., Ankara, 1994, s. 6.

⁵ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s. 5-6.

egemenliği altında nispi özelliklerini koruyabilmiştir. Çinliler, Çin hakimiyetini tanımış olan Sinlo'ya diğer iki Kore krallığının iç idaresini bırakmıştır. Kore, bu birleşme ile VIII. ve IX. yüzyıllarda yüksek bir kültüre kavuşmuş ve rahat bir nefes alma imkanı bulmuştur. İlkçağdaki üç Kore krallığı da tarihe karışmış, Kore VIII. yüzyıldan itibaren tek ve milli bir idare tarafından yönetilmeye başlamıştır. Bunun sonucunda Kore, kültür ve ırk bakımından bir bütün haline gelmiştir.

X. yüzyılın başlarında, Koreliler, Sinlo Krallığı'na karşı ayaklanarak, 918–1392 yılları arasında iktidarda kalan yerli Wang sülalesi idaresi altında birleşmiştir. Wang sülalesi bütün Kore'yi birleştirmeyi ve uzun yıllar yönetmeyi başarmıştır. 1392 yılında devrilen Wang sülalesi yerine geçen, yine yerli Li sülalesi Kore'nin 1910 yılındaki Japonya'ya ilhakına kadar ülkeyi idare etmiştir. Li Krallığı devrinde Kore, Çin'e bağılı bir devlet halinde kalmıştır. Kore'de Li sülalesi devri bir yükselme devri sayılmaktadır. Çünkü bu devirde yasalar hazırlanmış ve tarihi aydınlatıcı çeşitli eserler basılmıştır⁶.

Ortaçağda Kore, Çin ve Japonlardan başka bir de Türk-Moğol İmparatorluğu'nun işgaline uğramıştır. Türk-Moğol İmparatoru Cengiz Han, kendi devrinde Cebe'yi ve Sobotay'ı Kore'ye göndermiştir, fakat Cengiz Han Türkistan'da sıkışınca, 1211 yılında Kore'ye gönderdiği kuvvetlerini geri çekmek zorunda kalmıştır. Cengiz'in başlattığı Kore seferi ve istilası, oğlu Oktay ve torunu Kubilay döneminde tamamlanabilmiştir.

Cengiz Han'ın ölümünden sonra yerine, büyük kurultay tarafından Oktay getirilmiş ve Oktay, o zaman ikiye ayrılmış olan Çin'in kuzeyindeki Kin Devleti'ni istila ederek ülkesine katmıştır. Bundan sonra, Çin'in güneyindeki Song Devleti ile Moğollar arasında 1234–1279 yılları arasında 45 yıl süren bir mücadele başlamıştır. Çin'in kuzeyindeki Kin Devleti'ni işgal eden Moğollar, buranın ardından Kore'ye yönelerek, Korai Devleti'nin Seul'un kuzeybatısındaki başkenti Kai-yeng'i 1231 yılında kuşatmışlardır. Korei Krallığı 25 Aralık 1231'de Moğolların egemenliğı altına girince Korei Kralı da Kanghwa Adası'na sığınmıştır. 30 yıl Kore egemenliğı yalnız bu küçük adayla sınırlı kalmıştır⁷.

⁶ A.g.e., s. 6-7.

⁷ Tahsin Yazıcı, **Kore I. Türk Tugayında Hatıralarım**, Ülkü Basımevi, İstanbul, 1963, s. 5.

Türk-Moğol İmparatorluğu'nun başına geçen Kubilay, 1277'de Çin direnişinin son kalesi olan Kanton'u da ele geçirmiştir. Böylece tarihinde ilk kez Çin Devleti'nin bütünü bir yabancı devletin yani Türk-Moğol İmparatorluğu'nun eline geçmiştir. Çin Song sülalesi de kaybolmuş ve Kubilay sülalesi Yuan ismini alarak 1280–1368 yılları arasında Çin'deki egemenliğini sürdürmüştür. Kore 1231'den beri Moğol işgali altındaydı fakat Kore'deki gizli direnme hareketleri sona ermiş değildi. Kongwa Adası'na çekilmiş olan Kore kralı Ko-Tjong, bu adadan gerilla hareketlerini idare ediyordu. İlk zamanlardan beri Çin, Japon ve Moğolların istilasına uğrayan Koreliler, gizli direnme ve gerilla hareketlerine alışmış ve bu konuda ustalık kazanmışlardır. Kubilay, bu direnişi kırmak için kızını yeni Kore kralı ile evlendirerek Kore'yi Türk-Moğol İmparatorluğuna bağlı bir vilayet haline getirmiştir. Kore yüz yıldan fazla bu şekilde yerli hanedan tarafından idare edilmiştir. Kubilay, Çin imparatoru, Kore, Tibet ve Annam'ın hakanıydı. Kubilay'ın Kore'den sonra bütün Uzak Doğu'ya hakim olabilmesi için Japonya'yı da alması gerekiyordu⁸.

Kore'ye egemen olan Kubilay, 1268'de Japonya'ya elçi heyeti göndererek bu ülkenin de kendisine bağlanmasını istemiştir. Japonlar bu tarihe kadar böyle büyük bir tehlike ve tehditle hiç karşılaşmamıştı. Fakat buna rağmen bütün Japonya, Moğol isteklerini kabul etmemek konusunda birleşmiştir. Bütün Asya ulusları içinde yalnızca Japonlar, Moğol istilasını dışında kalmıştı. Barış yoluyla Japonya'ya söz geçiremeyen Kubilay, 150 gemilik bir donanma himayesindeki savaş kuvvetini Japonya'ya yollamış ve 25000 kişilik Türk-Moğol savaş kuvveti 1274'de Japonya'nın Kyushu Adası'na çıkmıştır. Moğolların yaptığı bu istila girişimi, şiddetli Japon direnişi karşısında başarısızlığa uğramasına rağmen Japonya'yı istila girişimi 1281'de 45000 Moğol ve 120000 kişilik Çin-Kore askerinin katıldığı büyük bir kuvvetle tekrarlanmıştır. Bütün taarruzlar Japon direnişi karşısında kırılmış, büyük bir tayfunun da Moğol donanmasını batırması ile Japonya istiladan kurtulmuştur⁹.

⁸ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s. 7-8.

⁹ Ali Denizli, **a.g.e.**, s. 12.

İstila tehlikesini atlatan ve anavatanlarının savunması için Kore'nin ellerinde bulunması gerektiğini bir kez daha anlayan Japonlar, Kore'yi, Japon İmparatorluğu'nun doğal bir parçası ve Asya'daki iskelesi olarak görüyorlardı¹⁰.

İlkçağlardan beri Kore'ye göz dikmiş olan Japonlar, ülkesini Asya'dan gelebilecek tehlikelere karşı korumak için, Asya'da bir Japon İmparatorluğu kurmak istiyordu. Savaş için bahane arayan Japonlar, Kore Krallığı için Çin ile mücadeleden de çekinmemiştir. XVI. yüzyılın ikinci yarısında, Japon yöneticileri, Kore'yi Çin tabiiyetinden çıkartıp, kendi egemenlikleri altına almaya çalışmıştır¹¹. Japonya'yı diktatör olarak idare etmekte olan Hideyoşi, 1592'de Kore'ye büyük bir ordu göndermiş, bu Japon ordusu bir ay içinde Seul'e varmıştı. Japonlar bir koldan kuzeydoğuya, Mançurya sınırındaki Tuman Nehri'ne, diğer bir koldan Pyongyang'a yürümüştür. Çinliler ise Japon Ordusu'nun Mançurya sınırına yaklaşmasına seyirci kalmamıştır. Çinliler, Japon-Kore savaşına karışmayı, hayati bir çıkar saymış ve büyük bir orduyla Kore'ye gelerek, Japon ordularını Mart 1593'de karşılamış ve Japonları Pyongyang ve Seul'den Pusan Limanı'na kadar geri atmıştır¹².

General Lee Soonsin'in komutasındaki dünyanın ilk demir kenarlı ve kaplumbağa biçimli Kore donanması, Japon nakliye gemilerini kolayca tahrip etmiştir¹³. Japon diktatörü Hideyoşi, 1597'de Kore'ye ikinci bir kuvvet gönderdiyse de bu ordu yalnızca Kore'de sınırlı bir alana egemen olabilmıştır. 1598 yılında Japon diktatörünün ölümü üzerine Kore'deki Japon Ordusu geri dönmek zorunda kalmıştır. 1592–1598 yılları arasında altı yıl süren Çin-Japon savaşı sonucunda 1607 yılında bir barış anlaşması imzalanmıştır. Bu anlaşma ile Kore, her iki büyük komşusu tarafından bağımsız bir devlet olarak tanınmıştır. Bu Çin-Japon savaşından sonra Çinliler, Japon tehlikesine ve Pasifik'ten gelebilecek bir tehdide karşı Kore'yi ellerinde bulundurmaktan vazgeçmemiştir. 1637'de yapılan bir Çin akını sonucunda Kore, Çin'in egemenliğini kabul etmek zorunda kalmıştır¹⁴.

¹⁰ İbrahim Artuç, **Kore Savaşlarında Mehmetçik**, 1. Baskı, Kartuş yay., İstanbul, 1980, s. 20.

¹¹ Marc Ferro, **Fetihlerden Bağımsızlık Hareketlerine Sömürgecilik Tarihi 13. Yüzyıl-20. Yüzyıl**, İmge Kitapevi yay., Ankara, 2002, s.94.

¹² **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s. 8-9.

¹³ İbrahim Orga, **Kore**, Sulhi Garan Matbaası, (y. y), 1958, s. 8.

¹⁴ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s. 9.

Çin'in egemenliğini kabul eden Kore, Japonya tarafından 1910 yılında ilhak edinceye kadar, görünüşte Çin'in hakimiyeti altında kendi kendini idare etmiştir. Çin egemenliği, Kore tarafından Pekin sarayına belirli vergilerin verilmesinden ve karşılıklı hediyelerin alınmasından ibaret kalmıştır¹⁵.

16. yüzyıl sonlarında, Ümit Burnu'nun dolaşarak Hindistan'a ulaşan yolun Batılılar tarafından bulunması ve Güneydoğu Asya'nın Batılı devletler tarafından sömürge haline getirilmesi, Asya tarihinde yeni bir dönemi başlatmıştır. 18. yüzyıl ortalarında, buharlı gemilerin kullanılması da Batıların, Amerika'nın ve Rusya'nın Pasifik kıyısındaki Uzak Doğu ülkeleriyle ilişki kurmalarını kolaylaştırmıştır. Doğu Asya'nın iskelesi olan Kore, Avrupa ve Amerika'nın ticaret politikasında önemli bir yer tutmuştur. Bu nedenle, 19. yüzyıl ortalarından itibaren, Batılı devletler ve ayrıca Amerika ve Japonya, Kore ile ticari ve siyasi ilişkiler kurmaya çalışmıştır¹⁶.

Uzak Doğu'yu ticaretlerine açmaya çalışan Batılı devletlere karşı, Çin himayesine dayanarak direnen Kore, 26 Şubat 1876 tarihli bir antlaşma ile ilk defa Japon ticaretine açılmıştır. Bu antlaşma ile Kore, dış dünya ile de ilişki kurma imkanı bulmuştur¹⁷.

Japonlardan sonra Kore 22 Mayıs 1882'de Amerika, 6 Haziran 1882'de İngiltere, 26 Haziran 1884'te İtalya, 22 Kasım 1884'te Almanya, 7 Temmuz 1884'te Rusya ve 4 Haziran 1886'da Fransa ile antlaşmalar imzalamıştır. Çin, Kore'yi yalnız Japonların ve Rusların eline bırakmamak için Kore'nin Japonlardan sonra Avrupalı devletlerle de antlaşma imzalamasını istemiştir. İmzalanan antlaşmaların hepsinde Kore'nin Çin'e bağıllığını doğrulayan bir madde de yer almıştır. Avrupalılar, Çin ile Kore arasında yüzyılların ürünü özel bir ilişkinin varlığını kabul etmişlerdir. Japonya ise Kore ile Çin arasındaki bu ilişkiyi koparmaya ve güçsüz Kore'yi yalnız bırakmaya çalışmıştır¹⁸.

¹⁵ Ali Denizli, a.g.e., s. 13.

¹⁶ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s. 11.

¹⁷ Ali Denizli, a.g.e., s. 13.

¹⁸ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s. 11.

1- Kore’de Çin – Japon Rekabeti

Kore’deki rekabetin sebebi Kore’nin verimsiz toprakları ve fakir halkı olamazdı. Rekabetin asıl sebebi Yalu Nehri’nin gerisindeki zengin ve geniş Mançurya’ydı. Asya’nın doğusunda zengin demir ve kömür madenlerine, su enerjisine, ziraat ve orman ürünlerine sahip çok zengin bir bölge olan Mançurya’nın güvenliği, Kore’nin el altında tutulmasına bağlıydı¹⁹.

Kore, gelişmekte olan Japon ekonomisi için hem bir hammadde kaynağı, hem de iyi bir pazar olabilirdi. Ayrıca Kore, Japonya’nın ileride Asya’ya yayılabilmesi için önemli bir adım olacaktı. Zira Japonya’nın Asya’ya geçebilmesi için ilk önce Kore’ye ayak basması gerekiyordu. Bunun yanında Asya’dan Japonya’ya yönelebilecek bir tehdit ve tehlike de Kore’yi bir atlama taşı olarak kullanabilirdi²⁰. Japonya ve Çin politikalarının Kore üzerinde çakışmasının Çin-Japon savaşına neden olması kaçınılmazdı.

Kore’de Çin – Japon anlaşmazlığını çözmek üzere 18 Nisan 1885’te imzalanan antlaşma ile Çin ve Japonya, Kore’den askerlerini çekmeyi ve bu ülkede gizli ajan kullanmamayı, ayrıca Kore’de karışıklık çıkarsa birbirlerine haber vermeden işe karışmamayı da kabul etmişlerdi. Bu antlaşma Japonya’yı Çin ile aynı şartlar altına sokmuş ve bu durum, Japonya açısından siyasi bir zafer sayılmıştır. Çünkü Japonya da Kore üzerinde askeri müdahale ve işgal hakkı elde etmiştir.

Kore Kraliçesinin Çin’den yardım istemesi üzerine Çin, antlaşmaya bağlı kalarak, Kore’nin iki güney eyaletinde çıkan isyanın bastırılması için asker göndereceğini Japonya’ya bildirmiştir. Japon askerleri Kore’ye geldiğinde isyan bastırılmıştır. Çin bu durumu Japonya’ya; “*bize bağlı devletlere yardım için asker göndermek uygundu*” diyerek açıklamış, Japonya ise Kore’yi Çin’e bağlı bir devlet olarak tanımadığını bildirmiştir.

25 Temmuz 1894’te Kore Kralı, Japonya’nın baskısıyla Çin ile yapılmış olan antlaşmaları yürürlükten kaldırdığını ilan etmiş, ayrıca Japonya’ya Kore’deki Çin

¹⁹ **Kore’de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, s. 10.

²⁰ Fahir Armaoğlu, **20. Yüzyıl Siyasi Tarihi**, Türkiye İş Bankası Kültür yay., Ankara, 1991, s. 92.

askerlerini çıkarma görevini vermiştir. Bunun üzerine Japonya ile Çin arasında savaş 1 Ağustos 1894'te başlamıştır. Kore'ye çıkartma yapan Japonlar, 16 Eylül 1894'te Pyongyang Zaferi ile Kore ve Mançurya'yı işgal etmiş, Çin donanması da yenildikten sonra Formosa Adası'nı ele geçirmiştir. Savaş sonucunda Çin ile Japonya arasında 17 Nisan 1895'te Shimoneseki Antlaşması imzalanmıştır²¹.

Bu antlaşma ile Japonya, Mançurya'nın, Pechili Körfezi'ndeki Liaotung Yarımadası ile daha güneydeki Pescadores Adaları'nı ele geçirdi. Japonya, Mançurya'nın güneyine yerleştiği gibi buradan Kore'yi de denetim altında tutabilecek bir konuma gelmiş oldu. Japonya'nın Mançurya'nın güneyine yerleşmesi, en fazla Rusya'yı rahatsız etmiştir. Çünkü Rusya, Mançurya'yı kendisi için doğal bir yayılma alanı olarak görüyordu. 1894–1895 Çin–Japon Savaşı, Uzak Doğu politikası açısından önemli sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Japonya bu savaş sonucunda, Uzak Doğu'daki kuvvetler dengesine artık dahil oluyordu. Batıya açıldıktan kırk yıl sonra Japonya, Uzak Doğu politikasında, bundan sonra hesaba katılması gereken bir unsur olduğunu kanıtlamış oldu. Bu tarihe kadar Uzak Doğu'da sömürgecilik faaliyetlerinde sadece Avrupalılar rol almıştı, şimdi Uzak Doğu'daki sömürgecilik rekabetine Japonya da katılmış oldu²².

2- Rus – Japon Savaşı 1904 – 1905

Japonya, Shimoneseki Antlaşması ile Çin'in içlerine kadar girerek çeşitli imtiyazlar elde etmiş ve Çin'de en fazla kayrılan ülke haline gelmişti. Japonya'nın elde ettiği bu kazançlar en çok Rusya'yı telaşlandırıyordu. Çünkü bu durum, Rusya'nın Kuzey Çin ve Mançurya'daki planlarını alt üst etmişti. Ruslar diplomasi yoluyla Japonları Çin'den uzaklaştırma yoluna başvurunca, Fransa ve Almanya, Rusya'nın yanında yer almıştır. Bu durum, Japonya'yı Çin'den çekilmek zorunda bırakmıştır²³.

²¹ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s. 11-13.

²² Fahir Armaoğlu, **a.g.e.**, s. 93.

²³ Mustafa Balcıoğlu, “Yirminci Yüzyıl Başlarında Dünya”, **Türkiye Cumhuriyeti Tarihi**, C. I, 4. Baskı, Divan yay, Ankara, 2005, s. 39.

1900 yılı Haziran ayında Çin'deki yabancılara karşı gerçekleştirilen Boxer Ayaklanması sırasında Rusya da Mançurya'ya asker sevk etmişti. Çünkü 1885'te Japonya'yı Liaotung'dan çıkardıktan sonra Rusya, Çin ile yaptığı antlaşmalarla Mançurya'da demir yolu yapma ve yeraltı kaynaklarını işletme hakkını kazanmıştı. Rusya, demir yollarını ve madenleri korumak için Mançurya'ya asker sevk ettiğini bildirmesine rağmen Rusya'nın asıl amacı, Mançurya'ya iyice yerleşmekti²⁴.

Japonlar, Mançurya gibi Kore'nin de Rus nüfuzuna girmesinden korkmaya başlamış ve 1896'da Kore'yi, 38. paralelle ikiye bölmeyi teklif etmiştir. Fakat bu teklifi Rusya kabul etmemiş, daha sonra Rusya ve Japonya arasında imzalanan bir antlaşmayla, Kore'ye ekonomik ve mali işlerinde serbestlik verilmiştir. Japonya, bu antlaşma ile Kore ve Mançurya'da elde ettiklerinden vazgeçmiştir. Bu antlaşma ile Kore fiilen bağımsız kalmıştı, fakat Kore, kendini savunacak ve idare edecek kadar güçlü değildi. Kore'nin bu durumu, yabancı müdahalesine ortam hazırlamıştır. Çok geçmeden Ruslar, Kore kıyılarında balık avlama ve Yalu bölgesindeki ormanlardan faydalanma ayrıcalığını elde ederken, Japonlar da balık avlama ve maden arama ayrıcalığını elde etmiştir. Ayrıca Japonlar Kore'de iki banka da açmıştır. Giderek durumdan endişelenen Japonya, Kore'nin bağımsızlık ve bütünlüğünün kendi güvenliği için önemli olduğunu Rusya'ya bildirmiştir²⁵.

Rusya'nın Mançurya'ya yerleşmeye çalışması İngiltere'yi de rahatsız ediyordu. Bu nedenle Japonya ve İngiltere birbirlerine yakınlaşmıştır. Her ikisi de Rusya'dan Mançurya'daki askerlerini geri çekmesini ve bu toprakları tekrar Çin'in egemenliğine bırakmasını istemişti. Rusya'nın bu isteği oyalama yollu bir siyasetle geçiştirmeye çalışması, Rusya ve Japonya arasında savaşa neden olmuştur²⁶.

Japon donanması 8-9 Şubat 1904'te Mançurya'nın güney ucundaki Port Arthur Limanı'na baskın yaptı ve iki Rus kruvazörünü torpilledi. İnchon'dan karaya çıkan Japon orduları kuzeye yürüyerek Yalu Nehri kesiminde Rusları mağlup ettiler²⁷.

Ruslar, 5 Eylül 1905'te Portsmouth Antlaşması'nı imzalamak zorunda kaldı. Japonya ise rakipsiz olarak Kore'de istediğini yapabilecek duruma gelmiş oldu.

²⁴ Fahir Armaoğlu, , a.g.e., s. 94.

²⁵ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s. 13-15.

²⁶ Fahir Armaoğlu, , a.g.e., s. 94.

²⁷ **Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, s. 10.

Kore'deki Çin himayesinin belirsiz olmasına karşı, Japon himayesi antlaşmalarla saptanmıştır. Japonya, Kore hükümetiyle 7 Kasım 1905'te imzaladığı bir antlaşma ile Kore'nin iç ve dış politikasını eline aldı. Bu durumu İngiltere, Amerika ve Fransa da Japonya'nın Kore politikasını karşılıklı ödünlerle onaylamakta gecikmemiştir. Seul'e yerleşen Japon komiseri, bütün Kore yönetimini eline aldı. 24 Temmuz 1907 ve 22 Ağustos 1909'da imzalanan iki anlaşma ile Kore'nin iç ve dış idaresi Seul'deki Japon komiserine bırakıldı. 22 Ağustos 1910'da Kore, Japon imparatorunun bir emirnamesiyle Chosen eyaleti adı altında resmen Japonya'ya katıldı²⁸. Kore'nin Japonya'nın bir eyaleti haline getirilmesiyle Kore Kralı da tahtından feragat etti. Japonlar, Kore'yi gerçek bir Japon eyaleti gibi teşkilatlandırdı²⁹.

“İnsanlar doğal olarak eski düşmanla uğraşmaktan çoğunlukla yenilerini göremezler. Japonların galibiyetinde, Rusların Büyük Okyanusa inişlerinden kuşkulanın İngilizlerin ve Amerikalıların maddi ve manevi yardımları olmuştur. Rusya'dan da üstün bir güç ve ihtirasa sahip Japonların Uzak Doğu'da tek üstün kuvvet oluşuna İngiltere ve Amerika maalesef, sadece alkış tutmuştur. Japonların Kurulu düzeni bozabileceklerini tahmin etmemişlerdir”³⁰.

3- Birinci Dünya Savaşı'nda Kore

Kore'yi ilhak eden Japonya, Korelileri Japon halkına katmaya, Kore milliyetçiliğini yok etmeye ve ekonomisini ele geçirmeye çalışmıştır³¹. Birinci Dünya Savaşı'nda Japonlar İtilaf Devletleri tarafında yer aldığı için Koreliler Wilson Prensipleri ışığında self determinasyon talebinde bulunamamıştır³². Hatta Dr. Syngman Rhee 1918'de Washington'a giderek yakın dostu olan Wilson'a, Paris Barış Konferansı'nda

²⁸ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s. 15.

²⁹ İbrahim Artuç, **a.g.e.**, s. 9.

³⁰ **Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, s. 11.

³¹ Ali Denizli, **a.g.e.**, s. 15.

³² Mim Kemal Öke, **Unutulan Savaşın Kronolojisi Türkler ve Kore, 1950-1953**, TC Kültür Bakanlığı yay. , İstanbul, 2000, s. 15.

Kore meselesinin de görüşülmesini teklif etmişse de bu teklif kabul edilmemiştir³³. Bağımsızlık isteklerinin alevlendiği 20. yüzyılda Kore koyu bir işgalin karanlığı altında kalmıştır. Yüz binlerce Koreli, Çin'e, Rusya'ya ve hatta Amerika'ya kaçmak zorunda kalmıştır³⁴. Bunun yanında Koreliler, Kore toprakları dışında biri Dr. Syngman Rhee, diğeri Kim Kao idaresinde iki geçici hükümet de kurmuştur.

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra 1 Mart 1919'da Kore halkı, bağımsızlığını ilan etmiştir. Bu bağımsızlık hareketini bastırmak için Japonlar, 32.000 Koreliyi hapsetmiş, bin kişiyi öldürmüş ve 100.000 kişiyi yaralamıştır. 1919-1920'de milliyetçi Koreliler, Şanghai'da Kore Cumhuriyeti Geçici Hükümeti adı ile bir hükümet kurarak, Kore'nin bağımsızlığı için çalışmaya başlamıştır. Bu hükümet içinde Amerika ve Sovyetlerle işbirliği politikasını güdenler de yer almıştır. 1922'de Sovyet Rusya, Kore Komünist Partisi'ni tanımış, 1936'da milliyetçilerle komünistler birleşerek Kore'nin kurtarılması için "*Milli Cephe*"yi kurmuştur. 1937'de ise Orta Çin'de Kim Yak-San idaresinde bir Kore gönüllü tugayı kurulmuş ve binlerce Koreli de Mançurya'da 8. Çin Ordusu içinde Japonlara karşı mücadele etmiştir³⁵.

Kore Geçici Hükümeti'ndeki bir değişiklik sonucunda Kim Kao başkan olmuş ve Syngman Rhee de Washington'daki Kore mültecilerini temsil etmiştir. Daha önce Syngman Rhee'yi takip etmiş olan solcu milliyetçiler de Şanghai'dan ayrılarak Kore Ulusal Kurtuluş Birliği'nin Kuzey Kore'de yapmakta olduğu mücadeleye katılmıştır³⁶.

Japonlar, Kore'yi ucuz işçi ve hammadde kaynağı olarak kullanmıştır. Hammaddenin çok az bir kısmını Kore'de işlenmiş, geri kalanı Japonya'ya taşınmıştır. Japonlar, Kuzey Kore'de kıtlık çekildiği zamanlarda bile Güney Kore'nin pirincini Japonya'ya götürmekte tereddüt etmemişlerdir. Bununla beraber Japonlar, Kore'de işgalci olarak bulundukları süre içinde Kore'yi kalkındırmak için planlı olarak çalışıp, Kore'yi Mançurya seferi için bir üs olacak şekilde hazırlamıştır. Hava alanları, limanlar ve hudut tahkimatı yapmışlardır. Bu çalışmalar yalnız Kuzey Kore ile de sınırlı

³³ İbrahim Orga, **a.g.e.**, s. 11.

³⁴ İbrahim Artuç, **a.g.e.**, s. 21.

³⁵ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s. 15-16.

³⁶ Mim Kemal Öke, **a.g.e.**, s. 9.

kalmamış, güneyde de Changhai, Pusan ve İnchon'da deniz üsleri kurulmuş ve birçok hava meydanı da inşa edilmiştir³⁷.

B - İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDA VE SONRASINDA KORE SORUNU

II. Dünya Savaşı içinde Kore sorunu ilk kez Kahire Konferansı'nda ele alınmıştır. Çan-Kay-Şek, Churchil ve Roosevelt tarafından hazırlanan ve imzalanan konferans bildirgesinin Kore ile ilgili maddesinde “*Kore halkının içinde bulunduğu tutsaklığı yakından bilen üç büyük devlet (Çin, İngiltere, Amerika) Kore'nin vakti gelince özgürlük ve bağımsızlığına kavuşturulmasına karar vermişlerdir*”³⁸ deniyordu. Ancak, aslında Kore için düşünülen uluslararası mandaterlik, ya da büyük devletlerin vekaletinin kurulmasıydı. Asya ulusları egemenliklerini kullanabilecek siyasi yeterliliğe sahip oluncaya kadar Batılılar tarafından eğitilmeliydiler. Diğer yandan Amerika, Uzak Doğu'da savaşın bitirilmesi için Sovyet Rusya ile işbirliğine ihtiyaç olduğuna inanıyordu. Bu nedenle savaş sonunda Rusya ve Çin'in, Japonya'nın 1895'den beri Uzak Doğu'da işgal ettiği yerleri geri almalarına da karşı çıkmayacaktı. Bu çerçevede Amerikan Dışişleri Bakanlığı, Kore'nin tek bir devlet tarafından özgürlüğüne kavuşturulmasının sakıncalı olduğunu Yalta'ya gitmeden başbakanlarına bildirmiştir. Kore için, önce Müttefikler arası bir idareye kavuşturulması ve daha sonra da uluslar arası bir vekalet sisteminin oluşturulması düşünülüyordu³⁹.

Kahire Konferansı'nın yapıldığı sırada Sovyet Rusya, Uzak Doğu'daki savaşa henüz katılmamıştı. Müttefik devletler liderleri 4–11 Şubat 1945'te Kırım'da yapılan Yalta Konferansı'nda Sovyet Rusya'nın Uzak Doğu'daki savaşa katılacağını anlayınca, müttefik yüksek komutanlar Kore'den Japonları uzaklaştırma görevinin Amerikan ve Rus orduları tarafından yapılması konusunda anlaştılar. Bu karar ise, Potsdam Bildirgesi'nden sonra açıklanmıştır.

³⁷ Ali Denizli, **a.g.e.**, s. 15.

³⁸ İbrahim Artuç, **a.g.e.**, s. 24.

³⁹ Mim Kemal Öke, **a.g.e.**, s. 9.

7 Temmuz–2 Ağustos 1945 tarihinde yapılan Potsdam Konferansı’nda, Amerika, İngiltere ve Milliyetçi Çin liderleri, Kahire’de Kore hakkında verilen kararın uygulanacağını, yeni Kore’nin bağımsız bir devlet olarak kurulacağını doğrulamışlar ve Japon egemenliğinin yalnız Japon adaları ile sınırlı olacağını açıklamışlardı. Sovyet Rusya da Japonya’ya savaş ilan ettikten sonra Potsdam Konferansı kararlarına katıldığını bildirmiştir. Müttefiklerin, Potsdam Konferansı kararı uyarınca Japonya’ya yapılan kayıtsız şartsız teslim olma teklifini Japon Hükümeti kabul etmeyince, Japonya’ya iki atom bombası atılmıştır. Almanya’nın kayıtsız, şartsız teslim olduğunu ve Sovyet Rusya’nın da kendisine savaş ilan ettiğini gören Japonya, 10 Ağustos 1945’te teslim olacağını Müttefiklere bildirmiştir⁴⁰.

Hiroşima’ya atılan ilk atom bombası Rusları da şaşırtmıştı. Bu nedenle acele edip, Japonya’ya savaş ilan etmiş ve Mançurya’yı işgal etmeye başlamıştır⁴¹. Kamuran Gürün’ün de belirttiği gibi, “Rusya’nın Japonya’nın teslim olmak üzere olduğunu anlayarak kendisine ayrılmış yerleri ele geçirebilmek maksadıyla nefes nefese savaşa girdiği aşikardır”⁴². Çünkü Sovyetler Birliği, Hiroşima’ya 6 Ağustos 1945’te ilk atom bombasının atılmasından iki gün sonra ve ikinci atom bombasının atılmasından bir gün önce 8 Ağustos’ta Japonya’ya savaş ilan etmiştir⁴³.

Asya’da Japonlar, kırk yıl boyunca Rusların önünde aşılmaz bir engel olarak kalmıştır. Sovyet Rusya, Japonların teslim olmasından sonra Uzak Doğu’daki amaçlarını gerçekleştirme fırsatı bulmuştur. Tahsin Yazıcı, Japonya’nın teslim olması üzerine bu fırsatı yakaladıklarına inanan Rusların Kore’nin tamamını ele geçirmeyi istemelerine rağmen bunun Amerika tarafından engellendiğini belirtmektedir⁴⁴.

Sovyet birlikleri Mançurya’ya girmeye başladığında Japon cephesi yıkılmıştı. Müttefikler teslim şartları yerine getirilinceye kadar Japon topraklarında kalacaklarını Japonya’ya bildirdi. Japon teslim belgesi Müttefikler adına Başkomutan Mac Arthur tarafından 2 Eylül 1945’te imzalandı. Amerikan birlikleri ise 8 Eylül’de Tokyo’ya girdi. 21 Ağustos 1945’te Mançurya’daki Japon Başkomutanlığı’nın teslim olmasını, 24

⁴⁰ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s. 17.

⁴¹ Fahir Armaoğlu, , **a.g.e.**, s. 406.

⁴² Kamuran Gürün, **Dış İlişkiler ve Türk Politikası 1939’dan Günümüze Kadar**, AÜSBF yay., Ankara, 1983, s. 136.

⁴³ **A.g.e.**, s. 135.

⁴⁴ Tahsin Yazıcı, **a.g.e.**, s. 46.

Ekim’de bütün Japon ordularının teslim olması izlemiştir. Mançurya ve Çin’deki Japon Ordusu teslim olduktan sonra geriye Kore’deki Japon askerlerinin teslim alınması işi kalmıştır.

Amerika Savunma Bakanı 11 Ağustos 1945’te, Amerika Dışişleri Bakanlığı’na 38. paralelin kuzeyindeki Japon askerlerinin Sovyetlere, güneyindekilerin de Amerikan Komutanlığı’na teslim olmalarını önermişti. Amerikan Genelkurmay Başkanlığı tarafından kabul edilen ve Amerikan Başkanı tarafından da onaylan bu öneri, 15 Ağustos’ta Mac Arthur’a ve Moskova’ya bildirilmiştir. Bunun üzerine Sovyetler 12 Ağustos’ta Kuzey Kore’ye girmiştir. Amerikan kuvvetleri ise bundan bir ay sonra 8 Eylül 1945’te Kore’ye girerek Japon askerlerini teslim almıştır. Amerikalıların bir aylık gecikmesinin sebebi, Rusların, Kore’ye girecek gibi hazır bir kuvveti bulunmasına rağmen, Amerika’nın Kore’den yüzlerce mil uzaklıkta yalnızca Okinava’da 24. Kolordu’sunun bulunmasıdır⁴⁵.

38. paralel Yalta ya da Potsdam Konferansı’nda belirlenmemiştir. Bu hat, daha önce de Ruslar ve Japonlar arasında bir paylaşım hattı olarak belirlenmeye çalışılmışsa da bu gerçekleşmemiştir. İbrahim Artuç’un da belirttiği gibi, kurtarıcı iki müttefik orduya eşitlik sağlamak amacıyla savaş koşullarında ortaya çıkan bu hat, sonradan Çin Seddi gibi geçilmez bir duvar halini alarak ve aynı ırktan gelen, aynı dili konuşan, aynı kültürü paylaşan bir milleti iki, yabancıymış gibi ortadan ikiye bölmüştür⁴⁶.

Daha önceden de çizilmeye çalışılan bu hat, gerçekte doğal bir sınır oluşturmamaktaydı. Çünkü Kuzey Kore’de nüfus 10 milyon, Güney Kore’de ise 20 milyon civarındaydı. Her iki bölünmüş ülkenin halkı da aynı millettendi. Ekonomik bakımdan, Kore’nin kuzeyi maden ve sanayi bölgesi iken, güneyinde ise maden yatakları az, tarım alanları ise geniş ve verimliydi. Kore iki parça halinde kaldığı takdirde, gelişme imkanı bulması çok zordu⁴⁷. Oysa Kore nüfusu birleştiğinde 30 milyonluk nüfusuyla dünyanın yüksek nüfuslu ülkelerinden biri olacaktı. Zira, Türkiye’nin 1950’deki nüfusu 21 milyon civarındaydı. İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra

⁴⁵ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s. 18.

⁴⁶ İbrahim Artuç, **a.g.e.**, s. 23.

⁴⁷ Tahsin Yazıcı, **a.g.e.**, s. 47.

tüm dünya doğu ve batı olmak üzere iki kutba ayrılmaya başlamışken küçük bir ülke olan Kore'nin de bu oluşumdan nasibini almaması beklenemezdi.

1 - İkinci Dünya Savaşı'ndan Sonra Kore Sorunu

Kuzey Kore'yi işgal eden ve buradaki Japon askerlerini teslim alan Sovyet Rusya, 38. paralelin kuzeyini Amerikalılara kapatmıştı. 38. paralelin kuzeyine ancak Sovyet komutanların izni ile girilebiliyordu. Bu gelişme ile Kore'nin birlik ve bütünlüğü bozulmuş oldu. Sovyetlerin bütün Kore'nin demokratik bir hükümetin yönetiminde birleştirilmesine izin vermeyecekleri ve teslim hattı olan 38. paraleli Kore'yi ikiye bölecek devamlı bir sınır olarak gördükleri bu tutumlarından anlaşılıyordu.

Amerikalıların, Eylül 1945'te Güney Kore'yi işgal ederek burada askeri bir idare kurmalarına karşılık, Sovyetler de Kuzey Kore'de 8 Mayıs 1946'da geçici bir komünist hükümeti kurdu. Kuzey Kore'de, Sovyet ordularının girdikleri 12 Ağustos 1945 günü, Kuzey Kore Halk Cumhuriyeti de kurulmuştu. Bu hükümetin başına Kim Du-Bong getirilmiş, Kuzey Kore ordularının başkomutanı Kim İl-Sung da başbakan olmuştu⁴⁸. Sovyetlerin Kuzey Kore'de komünist bir ordu kurarak süratle güçlendirmeye başlaması Amerikalıları ve hür dünyayı endişelendirmiştir.

Kuzeydeki Sovyetler, 38. paralelin güneyindeki Amerikan komutanlarıyla görüşmek bile istemiyordu. Buna rağmen Amerika, Kore'de uluslararası bir vekaletin hala gerçekleştirilebileceğine inanıyordu. 16- 22 Aralık 1945'te yapılan Moskova toplantısında bu ümitlerini karşı tarafa bildirdi⁴⁹. İngiltere, Amerika, Sovyet Rusya ve Çin dışişleri bakanların katıldığı Moskova toplantısında, Kore'de demokratik bir hükümet kurulması için dört büyük devlete tavsiyelerde bulunmak üzere, Kore'deki Amerikan ve Sovyet komutanlarından oluşan bir karma komisyon kurulmasına karar

⁴⁸ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s. 19.

⁴⁹ Mim Kemal Öke, **a.g.e.**, s. 10.

verildi. Bu komisyonun görevi, beş yıl süreyle Kore'nin bu dört devletin vesayeti altına alınmasını sağlamak için, planlar yapmak ve tavsiyelerde bulunmaktı⁵⁰.

Moskova'da varılan anlaşmayla oluşturulan Sovyet–Amerikan Karma Komisyonu, daha işin başında ciddi sıkıntılarla karşılaştı. 28 Ocak 1946'da Rus tarafının, Kore'nin birleştirilmesi için tartışmaları başlatmaya Moskova'dan emir aldığını belirtmesi, Amerikalıları tedirgin etmişti. Sovyetlerin birleşmeden anladığı, Kore'nin tamamının komünistleşmesiydi. 20 Mart'ta Seoul'de yapılan toplantıda Sovyet heyeti, geçici bir Kore hükümetinin kurulması için komünist parti ve kuruluşlarının görüşlerinin alınmasını ileri sürmüştü, Amerikan tarafı ise bu teklifi kabul etmemişti. Çünkü bu teklif, çoğunluğun temsil hakkını engelleyerek, Kore'nin komünistlerin eline teslim edilmesi demekti⁵¹.

Kore sorunu artık bir çıkmaz sokağa girmişti. Sovyet Rusya, Kore'nin komünist bir yönetim altında birleştirilmesinden ve komünist karşıtı partilerin yönetim dışında bırakılmasından başka çözüm yoluna yanaşmıyordu. Beş yıllık vesayet düşüncesi de Korelilerce iyi karşılanmamıştı. Amerika, Kore halkının serbestçe oyunu kullanmasını istiyordu. Sovyet Rusya ise Kore'de komünizmi yayarak egemenlik kurmak istiyordu. Bu nedenle de komünizme aykırı bütün tavsiye ve tedbirleri baltalamaya çalışmıştı. Komisyon deneyi başarısız olunca, Amerika yeniden dört büyük devletin toplanmasını ve sorunların yeniden görüşülmesini önermiştir. Fakat Rusya bu teklifi de kabul etmemiştir. Ruslar, Moskova'da 22 Aralık 1945'de verdikleri sözü tutmadıkları gibi Amerika'nın Moskova kararlarını uygulamasına da engel olmuştur⁵². Amerika, önce Kore sorununu Müttefikler arası görüşmelerle çözmeye çalışmış, bunda başarılı olamayınca da ikinci aşamada sorunu BM'ye götürmüştür.

Kore sorunu, BM Genel Kurulu'nun ikinci devre toplantısında gündeme getirildi. Kore sorunu, Amerika Dışişleri Bakanı M. G. Marshall tarafından BM Genel Kurulu'na 17 Eylül 1947'de sunulup açıklandıktan sonra, üye devletlerin karar vermesi istendi. Kore sorunu, Genel Kurul'da Sovyet Rusya'nın karşı çıkmasına rağmen 14 Kasım 1947 günü, altı çekimsere karşı kırk üç oyla kabul edildi. Kabul edilen BM

⁵⁰ C. Arna-H. Aslanoğlu, **Kore ve Kore Harbi**, Emek Basımevi, Ankara, 1951, s. 22-23.

⁵¹ **A.g.e.**, s. 23.

⁵² **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s. 21.

kararına göre Geçici Kore Komisyonu kuruldu. Bu komisyon, Kore’de çalışacak, serbestçe dolaşacak ve Kore halkı ile görüşmelerde bulunacaktı. Alınan kararın diğer bir maddesine göre de tüm Kore’de seçimler 31 Mart 1948’de Geçici Kore Komisyonu’nun gözetim ve denetimi altında yapılacaktı⁵³.

Kore’de yapılacak genel seçimlerde, Kuzey Kore azınlıkta kalacağı için Sovyet Rusya, BM Genel Kurulu’nun bu kararına başından sonuna kadar karşı çıkmıştır. Çünkü Kuzey Kore’de kalan yaklaşık 10 milyonluk nüfus Kore nüfusunun % 30’unu oluşturuyordu. Nüfusun çoğu Güney Kore’deydi. Yapılacak genel bir seçimde, komünistlerin azınlıkta kalacağı kesindi. Seçim hazırlıklarını yapmak üzere BM Geçici Kore Komisyonu 12 Ocak 1948’de ilk toplantısını yaptı. Ancak Rusya, Komisyonla işbirliğini reddederek, komisyonun 38. paralelin kuzeyine girmesini yasakladı. Bunun üzerine BM, Kore Geçici Komisyonu’nun girebildiği Güney Kore’de 10 Mayıs 1948’de seçimlerin yapılmasına karar verdi⁵⁴.

2 - Kore’de İki Farklı Hükümetin Kurulması

Kore Yarımadası’nın kuzeyini ve güneyini işgal eden devletler, kendilerine bağlı birer hükümet oluşturma çalışmalarına başlamıştı. 1945 Eylül’ünde yüksek rütbeli 36 Sovyet subayı Kore’ye gelerek, Kuzey Kore’de kurulan ilk hükümette iş başına getirilmişti⁵⁵. Amerika da 38. paralelin güneyinin yönetimini Mac Arthur’a vermişti. Amerika’nın Kore sorununun çözümü konusundaki çabaları sonuçsuz kalınca, yukarıda belirtilen karar uygulanarak seçimler 10 Mayıs 1948’de BM Geçici Kore Komisyonu’nun gözetimi altında yapılmıştır.

Güney Kore’de seçimler pek çok kişinin karşı çıkmasına rağmen, halkın büyük bir kesiminin katılımıyla yapılmıştır. Yapılan seçimlerde 198 milletvekili seçilmiştir. 12 Temmuz 1948’de kabul edilen Kore Anayasası’na göre de 18 Temmuz 1948’de Kore

⁵³ A.g.e., s. 22-23; C. Arna-H. Aslanoğlu, a.g.e., s. 23.

⁵⁴ **Kore Harbi Kore Türk Tugayı ve BM Askerlerinden Alınan Dersler**, EDOK yay., Ankara, 2002, s. 9.

⁵⁵ İbrahim Orga, a.g.e., s. 47.

Cumhuriyeti kurulmuş ve 5 Ağustos'ta Kore Hükümeti oluşturulmuştur. Kore Cumhurbaşkanlığı'na da Kore'nin bağımsızlığı ve birliği için mücadele etmiş olan Syngman Rhee seçilmiştir. Güney Kore Cumhuriyeti'ni Amerika, Çan Kay Şek başkanlığındaki Milliyetçi Çin ve Filipinler tanımıştır⁵⁶.

Güney Kore'de hükümet kurulurken Kuzey'de de hükümet kurma çalışmalarına girişilmiştir. Mayıs 1945 başlarında Kuzey'de idareyi ele alan Halk Şurası, 10 Mayıs 1948'de kabul edilen Demokratik Kore Halk Cumhuriyeti'nin Anayasası'nı, 9 Temmuz 1948'de uygulama kararı almıştır. Kuzey Kore'de, Güney'den üç buçuk ay sonra, 25 Ağustos 1948'de genel seçimler yapılmış ve halkın çoğunluğunun katıldığı bu seçimlerde, Kuzey'den 212 milletvekili çıkarılmıştır. Demokratik Kore Halk Cumhuriyeti, bütün Kore'yi komünist rejim altında birleştirmeyi amaçladığı için Güney Kore'den de komünizmi benimseyenlerden milletvekili çıkarmaya çalışmıştır. Bu seçimler sonucunda 572 milletvekili seçilerek, 9 Eylül 1948'de Demokratik Kore Halk Cumhuriyeti kurulmuştur⁵⁷.

Bu cumhuriyet yalnızca ismen demokratı. Hükümeti kurmakla görevlendirilenler, Japon işgali sırasında Rusya'ya kaçan komünist eğilimli ve bilgili göçmenlerden seçilmişti. Rus uyruklu bir subay olan Kim İl Sung da başbakan seçilmişti. Komünist Çin Ordusu'ndan terhis edilen otuz bin kadar Koreliyle ise Halk Ordusu'nun çekirdeği oluşturulmuştu. Başlangıçtan itibaren Kuzey Kore; Güney Kore'de bulunmayan birlik ve beraberliği sağlamıştır⁵⁸.

Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'ni SSCB, Polonya ve Çekoslovakya tanımıştır. Her iki Kore hükümeti de BM'de Kore halkını temsil etmek ve görüşmelere katılmak için BM'ye üye olmak için başvurmuştur. Kore'de birbirinden farklı iki hükümet kurulduktan sonra, BM Genel Kurulu'nun 14 Mayıs 1947 tarihli kararına göre, Sovyet ve Amerikan ordularının Kore'yi boşaltması gerekiyordu. Sovyetler, Kore'den yabancı askeri güçlerin geri çekilmesi konusunda istekliydi. Kore'nin boşaltılmasını, BM'de Kore sorununun görüşülmesi sırasında Moskova'nın teklif etmesi, Amerika'yı rahatsız etmiştir. Ruslar Amerikalıların da kendilerini takip edeceklerinden emindi.

⁵⁶ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s. 23-24.

⁵⁷ **A.g.e.**, s. 24.

⁵⁸ **Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, s. 27.

İşgalci konumunda kalmak istemeyen Amerikan Dışişleri Bakanlığı, 20 Eylül 1948’de Kore’deki askeri kuvvetlerini geri çekeceğini bildirdi. Amerika’nın çekilme kararı, Güney Kore Parlamentosu’nda bir ay sonra görüşüldü ve Amerikalıların kalması istendi. Ancak, Aralık ayında Paris’te toplanan BM Genel Kurulu’nda, Kore’den bütün yabancı güçlerinin çekilmesi istenmiştir⁵⁹.

BM Geçici Kore Komisyonu, 29 Haziran 1949 tarihli raporunda, Amerikan kuvvetlerinin Güney Kore’den çekildiklerini haber vermiştir. Güney Kore Ordusu’nun yetiştirilmesine yardımcı olmak üzere, 500 kişilik Amerikan askeri danışman kurulu bırakılmıştır. Sovyetler ise 1948 yılının son aylarında Sovyet işgal kuvvetlerinin çekilmiş olacağını, BM’ye bildirmiştir. Sovyet Rusya, çekilmelerinin BM Geçici Kore Komisyonu tarafından denetlenmesine karşı çıkmıştır. Sovyet Ordusu’nun Kuzey Kore’den çekilirken, Kuzey’deki varlığını sürdürebilmek için ne gibi tedbirler aldığı ve Kuzey Kore’den tam olarak çekilip çekilmediği, Kore Komisyonu tarafından çekilme denetlenmediği için bilinmiyordu⁶⁰.

Halbuki bu işgal kuvvetleri, Sibiry ve Mançurya’ya birkaç mil geri çekilmiş ve yerlerine, içinde polis kuvvetleri de bulunan 200.000 kişiye yakın bir kuvvet bırakılmıştır. Sovyetler, bu birlikleri Japon ve Sovyet silahları, Sovyet tank ve uçakları ile donatmıştır⁶¹.

3 - Kore Savaşı Öncesinde Kore’de Siyasi ve Askeri Durum

BM, her şeye rağmen Kore sorunu konusunda yılmadan mesai harcamaya devam etmiştir. 12 Aralık 1948’de BM Genel Kurulu, Geçici Kore Komisyonu’nun çalışma yapabildiği ve Kore halkının çoğunluğunun yaşadığı Güney Kore Cumhuriyeti’ni, Kore’nin meşru hükümeti olarak tanımıştır. Aynı gün Kore Komisyonu’nun görevleri de şu şekilde tespit edilmiştir: Kore’nin birleştirilmesi için her

⁵⁹ Mim Kemal Öke, **a.g.e.**, s. 11.

⁶⁰ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s. 24.

⁶¹ C. Arna-H. Aslanoğlu, **a.g.e.**, s. 24.

türlü aracılıkta ve yardımda bulunmak, Kore'nin ikiye bölünmesiyle ekonomik, sosyal, ve dostane ilişkilerde meydana gelen aksaklıkları ve engelleri ortadan kaldırmaya çalışmak ve Kore halkının özgür iradesine dayanan kalıcı bir rejimin, bütün Kore'yi içine alması için gözlem ve görüşmelere sürekli hazır bulunmak⁶².

Geçici Kore Komisyonu, Kore'nin birleştirilmesi için Sovyet Rusya'ya ve Kuzey Kore'ye başvuruda da bulunmuştur. Sovyet Hükümeti, BM Genel Sekreteri aracılığıyla yapılan bu başvuruya cevap bile vermemiştir. Doğrudan doğruya Kim İl Sung'a yapılan başvurudan da bir sonuç çıkmamıştır. Böylece, Kore Komisyonu'nun Kore'nin birleştirilmesi için bir şey yapamayacağı anlaşılmıştır. BM Genel Kurulu, dördüncü toplantı döneminde, Kore'deki iki taraf arasında savaş tehlikesi görüldüğünden, Kore Komisyonu'nun çalışmalarına devam etmesini uygun bulmuştur. Kore Geçici Komisyonu'ndan, Kore'de silahlı bir çatışmaya götürecek bütün olayları takip ederek BM'ye bildirilmesi istenmiştir⁶³.

Kore konusunda BM'nin eli kolu bağılıydı. Dünyanın diğer taraflarında olduğu gibi Kore'de de çözüm, Amerika ve Sovyet Rusya'nın başını çektiği iki karşıt grubun uzlaşmasına bağılıydı. Fakat onca çabaya rağmen, uzlaşmak bir yana yan yana gelmeye bile tahammül edemiyorlardı. Kore Cumhuriyeti ve Demokratik Kore Halk Cumhuriyeti'nin 1949 yılında yapmış oldukları üyelik başvuruları ise yeni bir anlaşmazlığa neden olmamak için BM tarafından reddedilmişti⁶⁴.

1950 yılına gelindiğinde, 1948–1949 yıllarında birleştirilememiş olan iki Kore Cumhuriyeti arasındaki anlaşmazlık, rejimlerindeki farklılık, Sovyet ve Amerikan askerlerinin çekilmesinin ardından, öldürücü bir düşmanlık haline gelmiştir⁶⁵.

Savaş öncesinde, taraflar arasında ikili antlaşmalar da yapılmıştır. Amerika ile Güney Kore Cumhuriyeti arasında, önce 31 Aralık 1948'de bir askeri yardım ve güvenlik antlaşması, 26 Ocak 1950'de Seul'de, Kore'deki Amerikan Yardım Grubu aracılığıyla yine askeri yardım konusunda bir antlaşma daha imzalanmıştır. Bu antlaşmalarla askeri yardım programı adı altında Güney Kore'ye 10 milyon dolarlık askeri malzeme verilmiştir. Bunun yanında Amerikan Kongresi Dışişleri Komisyonu'nda 31 Ocak

⁶² **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s. 26.

⁶³ **A.g.e.**, s. 27-28.

⁶⁴ İbrahim Artuç, **a.g.e.**, s. 27.

⁶⁵ Ali Denizli, **a.g.e.**, s. 20.

1950’de ayrıca 60 milyon dolarlık yardım yapılması kabul edilmiştir. Diğer yandan Sovyet Rusya ile Demokratik Kore Cumhuriyeti arasında 20 Mart 1949’da on yıllık bir yardım antlaşması imzalanmıştır⁶⁶. Bu antlaşmalardan da açıkça anlaşıldığı üzere Güney Kore’yi Amerikalılar, Kuzey Kore’yi de Sovyet Rusya koruyup destekliyordu. Kuzey Kore’nin ardında ayrıca Komünist Çin Halk Cumhuriyeti de vardı ve giderek ağırlığını hissettirmeye başlamıştı.

Sovyetlerin Mançurya’yı Çin’e bırakmasından sonra Sovyet Rusya ile Çin’in ilişkileri düzelmiş ve 14 Şubat 1950’de Moskova’da otuz yıllık dostluk ve karşılıklı savunma antlaşması imzalanmıştır. Bu antlaşma ile Sovyet Rusya, Komünist Çin’e beş yılda 300 milyon dolarlık yardımı üstlenmiş oldu. Mao’nun Dışişleri Bakanı Chou En-Lai, antlaşma hakkında şöyle diyordu: “*Sovyet Rusya ve Çin bundan sonra yenilmesi olanaksız 700 milyonluk bir kuvvet haline gelmiş bulunmaktadır*”⁶⁷.

Bir yandan antlaşmalar yapılırken diğer yandan da iki düşman kuvvetin ordularının silahlandırılmasına hız verilmiştir. 1950 Haziran’ında Güney Kore Kara Kuvvetleri 6 zayıf piyade tümeninden ibaretti. Bunların da çoğu batıda olmak üzere sınır boyunda tertiplenmiş durumdaydı. Ayrıca iki tümen ve diğer birlikler de ülke içindeki gerillalarla uğraşıyordu. Deniz Kuvvetleri ise hafif harp gemisi ve yardımcı gemilerden oluşan küçük bir filo halindeydi. Silahlı Kuvvetlerin mevcudu yaklaşık 100 bin kişiydi. Ayrıca 50 bin kişilik polis kuvveti de bulunmaktaydı.

Silahlı Kuvvetler, Japonlardan ele geçirilmiş silah ve malzemeden başka, Amerikalıların Güney’i boşaltırken bıraktıkları silah, cephane, askeri malzeme, eşya ve ilaçla donatılmış olmalarına rağmen; tank, uçak ve teknik araçlar bakımından çok zayıftı. Zayıf Güney Kore Ordusu, taarruz için yetiştirilmiş ve iyi silahlandırılmış Kuzey Kore Ordusu’na dayanacak kuvvette değildi⁶⁸.

Durum böyleyken, Amerikan Askeri Yardım Kurulu eski başkanı Tuğgeneral William L. Roberts, Kore’den ayrılmadan önce yaptığı açıklamada; Kore Cumhuriyeti Ordusu’nun Amerikan Ordusu’ndan sonra dünyadaki en mükemmel ordu olduğunu söylemiştir. Güney Kore Ordusu’nda gerillalarla mücadele eden birlikler dışındaki tüm

⁶⁶ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s. 30.

⁶⁷ İbrahim Artuç, **a.g.e.**, s. 28.

⁶⁸ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s. 47.

birliklerde M-1 piyade tüfekleri kullanılıyordu. Gerillalarla mücadele eden birliklerde ise 99 modeli Japon tüfekleri kullanılıyordu. Birliklerde makineli tüfek ve çoğu küçük olmak üzere bir miktar havan vardı. Piyade t menlerinin topçu desteği bir sahra topçu taburu tarafından sağlanıyordu. Bu orduda tank, orta menzilli top, geri tepmesiz top 120 mm'lik havan mevcut değildi. Taşıma araçlarının yedek parçası bulunmuyordu ve bir tane bile savaş uçağı yoktu. Güney Kore Ordusu'ndaki eksiklikler Amerikan siyasetine uygundu. Hatta Amerika, Kore'de saldırgan bir amaç g tmedi ini göstermek için Kore'deki Amerikan Askeri Yardım Kurulu'nu, Amerikan Dı ı leri Bakanlığı'na ba lamı tı⁶⁹.

Kuzey Kore'nin nüfusu Güney'in yarısı kadar olmasına rağmen, Kuzey Kore Ordusu, Güney'inkinden çok daha güçlüydü. Kuzey Kore'de Demokratik Kore Cumhuriyeti'ni kurduran Sovyet Rusya, sınırı Amerikalılara ve BM Kore Komisyonu'na kapatmış ve gizlice Kuzey Kore Ordusu'nu olu tırmaya ba lamı tı. Sınırın arkasındaki gelişmelerden tüm dünya habersizdi. Daha  nce Japonlara karşı Mao ve Sovyet Rusya saflarında sava mı  ve uzun savaşlarda deneyim kazanmış komünist askerler, Kuzey Kore Ordusu'nun çekirdeğini oluşturuyordu.  an Kay- ek'e karşı yapılan savaş kazanıldıktan sonra Kuzey Kore'ye dönen Komünist Koreli subay ve erler, bu ordunun % 30'unu oluşturuyordu. Rejimin gereği olarak sıkı bir disiplinle taarruz sava ına hazırlanan Kuzey Kore Ordusu, gerek sayı ve ateş gücü açısından gerekse eğitim ve moral yönünden Güney Kore Ordusu'ndan üstündü. Güney Kore'yi emperyalist g  lerin elinden kurtararak bir bayrak ve bir rejim altında birleşik Kore'yi kurma ideali, Kuzey Kore Ordusu'nu inançlı ve canlı tutuyordu⁷⁰.

Kuzey Kore Ordusu'nu, Sovyetler e itmi  ve silahlandırmı tı. Kuzey Koreli subayların çoğu Sovyet askeri okullarında eğitim görmüştü. Özellikle havacıların tamamı Sovyet Rusya'da eğitim görmüştü. Savaş ba ladı ında Kuzey Kore Kara Ordusu 13 piyade tümeni, 1 zırhlı tümen ve 1 tank alayından oluşuyordu. Bu orduda 150 tane T-34 Rus tankı, çok sayıda 122 mm.lik havan ve 76 mm.lik geri tepmesiz top da vardı. 200 uçaktan oluşan hava kuvveti ve 32 parçadan oluşan deniz kuvveti de kara ordusunu destekliyordu⁷¹.

⁶⁹ **Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, s. 7.

⁷⁰ İbrahim Artuç, **a.g.e.**, s. 28.

⁷¹ **A.g.e.**, s. 44.

C - KORE SAVAŞI'NIN SEBEPLERİ

II. Dünya Savaşı'ndan galip çıkan müttefikler arasındaki anlaşmazlıklar düşman yenildikten sonra gün yüzüne çıkmaya başlamıştı. Dünya, kapitalist ve komünist olarak ikiye ayrılmıştı. Kıtalar, ülkeler, şehirler hatta milletler bile ikiye bölünmüştü. Kısa bir süre sonra, devletler arasında yaşanan sürtüşmeler askeri bloklaşmalara neden oldu. II. Dünya Savaşı'nın bitmesinden dört yıl sonra 1949'da Batılılar NATO'yu kurdular. Doğu Bloğu da NATO'dan altı yıl sonra 1955'de Varşova Paktı'nı kuracaktı.

1949 yılında NATO'nun kurulması ile Avrupa'daki Sovyet yayılmasının önüne güçlü ve kararlı bir engel çıkmış oldu. Bu nedenle Sovyet yayılması yönünü Avrupa'dan Asya'ya çevirmek zorunda kaldı. Kore Asya kıtası'nın stratejik bir bölgesinde yer alıyordu. Kore, Asya'ya ayak basmak için gayet avantajlı bir trampelen durumundaydı. Güney Kore'de ve Japonya'da Amerikan kuvvetlerinin bulunduğu düşünülürse, Amerika'nın stratejik bakımdan kuvvetli bir durumda olduğu açıktı. Sovyet Rusya, komünistler Çin'de duruma hakim olana kadar bu duruma tahammül gösterdi. Fakat Çin 1949 yılının sonunda komünist rejimin idaresi altına girince, Sovyet Rusya'nın Asya'daki kuvvet pozisyonu kuvvetlenmiş oldu⁷².

Mao'nun Çin'deki başarısı, özellikle Çin Hindi, Filipinler ve Endonezya olmak üzere tüm Asya'da devrimci hareketleri teşvik etmişti. Bu durum ilk bakışta Sovyet stratejisine de uygun görünüyordu ve üstelik Şubat 1950'de Çin ile Sovyet Rusya arasında bir ittifak antlaşması imzalanmıştı. Fakat Mao'nun komünist modelinin başarı kazanması, Stalin'in dünya komünist liderliğini tartışılır bir duruma getirebilirdi⁷³. Aynı dönemde Amerika'nın Japonya ile bir antlaşma yapma girişimi içinde olması, Asya'da çıkarları ve gerçekleştirmek istediği hedefleri olan Sovyet Rusya'yı tedirgin ediyordu.

Kore'de, Komünist Çin ve Sovyet Rusya tarafından desteklenen ve kışkırtılan Demokratik Kore Halk Cumhuriyeti, bütün Kore'yi komünist bir rejim altında birleştirmek istemekteydi ve bu birleştirmeyi silah kullanarak gerçekleştirmek için büyük bir taarruz ordusu kurmuş bulunuyordu. 1949 sonbaharından itibaren üstünlük Kim İl

⁷² Fahir Armaoğlu, **a.g.e.**, s. 454-455.

⁷³ Oral Sander, **Siyasi Tarih 1918-1994**, İmge Kitapevi, Ankara, 1998, s. 248.

Sung'un eline geçmişti. Kim İl Sung, bütün Kore'de seçimlerin yapılmasından sonra ülkeyi birleştirmeyi hedeflediğini açıklamıştı. 38. paralelin güneyine yönelik sızmalar başlamış ve Pyongyang Hükümeti'ne bağlı gerillalar ülkede tedhiş hareketlerine girişmişti. Nihayet 1949 yılının Ekim ayında Pyongyang Hükümeti, BM Genel Sekreteri'ne Kore'yi zorla da olsa birleştirmeyi amaçladıklarını açıkça belirtmiştir. Bununla da yetinmeyen Kim İl Sung, BM'yi, Kore halkının egemenliğini kullanmasına set çeken ve emperyalistlerin oyuncaklığı bir kuruluş olarak nitelendirmiştir⁷⁴.

Güney Kore'de ise seçim sonunda yönetime gelen Syngman Rhee iktidarı, yönetimde bocalayıp duruyordu. Ekonomik açıdan fakir, demokratik bakımdan yetersiz olan Syngman Rhee, çok büyük sorunlarla uğraşıyordu. Demokratik Kore Halk Cumhuriyeti'nin uğraştığı tek sorun ise Syngman Rhee'nin yönetimini devirmektir. Bunun için de sınır baskınları, sabotajlar, gerilla çalışması ve propaganda yapıyordu. Ekonomik baskı ise arttırılıyordu. Güney Kore'ye Kuzeyden yapılan her türlü sızmaya, şantaja ve siyasi olaya karşın, Syngman Rhee, Güney Korelilerin Sovyetlerin aleti olacak bir birleşmeyi reddetmesini sağlamıştı⁷⁵.

Cumhurbaşkanı Syngman Rhee'ye karşı, tutucu eğiliminden ötürü, mecliste ve halk arasında kuvvetli bir muhalefet vardı. Muhafız 11 milletvekilinin tutuklanması ve muhalefet lideri Kim Kao'nun öldürülmesi büyük bir tedirginlik yaratmıştı. Güney Kore'nin ekonomik durumu da iyi değildi. Rüşvet ve yolsuzluk artmış, hayat pahalılığı halkı bezdirmişti. Bütün bunlara Kuzeylilerin komünist propagandası da eklenince işler, daha da tehlikeli bir hal alıyordu. Güneye sızan ajanlar ve gerillalar için ise ortam her geçen gün biraz daha uygun bir hale geliyordu⁷⁶.

Amerika'nın askeri ve ekonomik yardımları da bir anlam ifade etmiyordu. Amerika'nın Avrupa'dan Asya'ya kadar uzanan alan üzerinde türlü sorunlarla baş etmesi gerekiyordu. Bu nedenle Kore'deki sorun, Amerika açısından ikinci hatta üçüncü dereceden bir sorundu. Hatta 12 Ocak 1950'de Amerikan Dışişleri Bakanı, Washington'da Milli Basın Kulübü'nde gazetecilerle yaptığı bir konuşmada, Kore ve Tayvan'ın Amerika'nın Uzak Doğu'daki güvenlik koridorunun dışında kaldığını

⁷⁴ Mim Kemal Öke, **a.g.e.**, s. 15.

⁷⁵ **Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, s.28.

⁷⁶ İbrahim Artuç, **a.g.e.**, s. 28.

açıklamıştı. Bu yeni bir durum değildi. Amerika 1947’de Kore sorununu BM’ye götürmeden önce Ruslara bu konuda güvence bile vermişti. Amerikan siyasetçiler bir tek savaş ihtimali düşünüyorlardı ve ordularını da ona göre hazırlıyorlardı. O savaş da yeni bir dünya savaşı olacaktı. Böyle bir savaşta ise Kore ve Tayvan’ın pek önemi yoktu. Amerikan Dışişleri, Avrupa’daki durumu çok iyi anladığı halde, Asya’da olanları pek bilmiyor ve iyi değerlendiremiyordu. Avrupa büyük bir savaş olmadan parçalanamazdı. Buna karşın Asya uçuşunun kenarındaydı⁷⁷.

Aslında savaşın belirtileri, Asya’da dört yıldan beri ortadaydı. Asya’da Milliyetçi Çin Hükümeti yenilmişti. Çin Hindî’nde komünistlerin idare ettikleri bir savaş sürüp gidiyordu. Merkezi Moskova’da bulunan dünya komünizmi, nükleer güçten çekinmeden saldırgan politikalarını sürdürüyordu. Bu saldırgan politikanın Batı aleminde meydana getirdiği tedirginlik, bir savunma antlaşması imzalamalarına neden olmuştu. Fakat NATO’ya rağmen henüz Batılılar bir mücadeleye hazır değildi⁷⁸.

Tahsin Yazıcı, Kuzey Korelileri tecavüz harbine hazırlayan ve sevk eden Sovyet Rusya’nın Kore Savaşı’ndaki amaçlarını şu şekilde belirtmiştir: *“Kore’nin bütününi komünist hâkimiyeti altına alarak canlı cansız varlıklarını kendi menfaatlerine hadim kılmak,*

Çin Mançuryasını güneyden kuşatmak,

Henüz zayıf olan Japonya’yı kendi tarafına çekmek, Japon tehdidini Rusya ve Çin’den uzakta tutabilmek için Kore’yi ileri bir karakol olarak kullanmak,

Bazı memleketlerde muvaffakiyetsizliğe uğramış olan komünizm hareketlerinden kırılan ümitleri canlandırmak ve taze bir hareket yaratmak,

*Dünya efkârında hüküm süren emniyetsizliği iktisadi huzursuzluğu artırarak yeni propagandalarla komünizm nüfusunu geliştirmek”*⁷⁹.

Sovyet denetimindeki Kuzey Kore’nin yapacağı kısa ve başarılı bir savaş, Amerika ile barış görüşmelerinde bulunan Japonya’yı korkutup Amerika’ya üs vermekten caydırabilirdi. Asya’da ilerleyen Mao’nun genişleme eğilimini ve ününü

⁷⁷ **Kore’de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, s. 28.

⁷⁸ **A.g.e.**, s. 3.

⁷⁹ Tahsin Yazıcı, **a.g.e.**, s. 47-48.

sınırlandırabilirdi. Ayrıca bu savaş, Stalin'in Batı'ya karşı anlamlı bir hareketi olabilirdi⁸⁰.

Sovyetlere göre, Amerika'yı Asya Kıtası'ndan atmanın zamanı gelmişti. Kore'de kazanılacak bir zafer Amerika'nın Japonya'dan da atılmasını kolaylaştırabilirdi⁸¹.

Rus, Çin ve Kuzey Kore liderleri, Ocak 1950'de Pekin'de yaptıkları bir toplantıda Güney Kore'nin işgalini görüşmüşlerdir. Kış boyunca 38. enlem dairesi yakınlarına, Rusya'dan gemilerle taşınan askeri malzemelerin korunması için büyük depolar yapıldı. 105. Zırhlı Tugay Personeli T-34 Rus Tankları üzerinde eğitime tabi tutulurken, kuzeyli havacılar da Yak uçakları üzerinde eğitime başlamıştı.

8 Haziran 1950 günü, Kuzey Kore'nin başkenti olan Pyongyang'da gazeteler Demokrasi Mücahitleri Cephesi Merkez Komitesi'nin bir bildirisini yayınladı. Bu bildiride Merkez Komitesi'nin, Kuzey ve Güney Kore'de yapılacak seçimler sonucunda kurulacak olan birleşik Kore parlamentosunu, Kore'nin Japon işgalinden kurtuluşunun beşinci yıl dönümünden önce, Seul'de toplamaya çalışacağından söz ediliyordu. Bildiride, BM himayesine ve Amerika'nın desteğine dayanan Syngman Rhee başkanlığındaki Güney Kore Cumhuriyeti'nden hiç söz edilmemişti. Aynı bildiri Rus haber ajansı TASS tarafından İzvestia Gazetesi'nin 10 Haziran 1950 tarihli sayısında yayınlanmıştır. Bu gazetenin Batılılar tarafından görüldüğü bir gerçektir. Kuzey Kore, Uzak Doğu'da bütün dünyayı kendisiyle uğraştıracak ve binlerce insanın hayatına mal olacak bir savaşın çıkacağını hissettirmişti⁸².

Aynı gün, BM Kore Komisyonu, iki Kore arasındaki ilişkileri düzeltmek amacıyla, Kuzey Kore temsilcileriyle 38. paralel üzerinde buluştu. Bu buluşmada Kuzey Koreliler, Kore'nin barış yoluyla birleşmesini istediklerini ileri sürdüler. Buna rağmen, 15 gün sonra savaş ilan etmeden 38. paralel üzerinden baskın tarzında taarruza geçerek Kore'nin barış yoluyla birleştirilme ümidine de son vermiş oldular⁸³

⁸⁰ Oral Sander, **a.g.e.**, s. 248.

⁸¹ Fahir Armaoğlu, **a.g.e.**, s. 455.

⁸² **Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, s. 3-4.

⁸³ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s. 48.

D - KORE SAVAŞI'NIN BAŞLAMASI VE İLK TEPKİLER

25 Haziran 1950 Günü saat 04.00'den itibaren Kuzey Kore topçu birliklerinin ateşi ardından, saat 08.00'den itibaren Kuzey Kore piyadeleri, 38. paralelin güneyine dokuz ayrı yerden geçmeye başladı. Saat 11.00'de Kuzey Kore, Güney Kore askerlerinin 38. paralel boyundaki sınırı geçtiklerini ileri sürerek, Kore Cumhuriyeti'ne resmen savaş ilan etti⁸⁴. Savaşı Kuzey Kore başlatmıştı, fakat onlara göre savaşa Güney Kore neden olmuştu. Ancak Kuzey Kore'nin bu iddiasına inanan pek kimse olmayacaktı.

Kuzey Kore Komünist Birlikleri, tank ve topçu birlikleri ile giriştikleri hareketin ileri hatlarında Yak tipi Rus uçakları ile korunuyordu⁸⁵. Harekatın bütün sınır boyunca yapılması, her şeyin önceden planlandığı ve Kuzey Kore Ordusu'nun, Güney Kore'yi Amerikalıların elinden kurtararak, Kore'yi tek bir bayrak ve rejim altında birleştirmek amacıyla olduğunu kanıtlıyordu⁸⁶.

Uluslararası saat farkı nedeniyle, Kore'den savaşın başladığını bildiren haberler alındığında Washington'da tarih hala 24 Haziran 1950 idi. Kore saatiyle pazar sabahı erkenden Amerika Büyükelçisi John J. Muccio ve Amerikan Askeri Ataşesi, durumu Amerika Dışişleri Bakanlığı'na ve Müsterek Kurmay Başkanlığı'na bildirdiler.

Amerikan Büyükelçisi, mesajında taarruzun yapılaş şeklinden bunun Güney Kore Cumhuriyeti'ne karşı top yekun bir saldırı niteliğinde olduğunu bildirmiştir. Kore'deki BM Komisyonu'ndan da New York'taki BM Karargahı'na bir mesaj gönderilmiştir. Durumu telefonla öğrenen BM Sekreteri Trygve Lie, bu savaşın BM'ye karşı başlatılmış bir savaş olduğunu düşünmekteydi. Genel Sekreter haksız da sayılmazdı, çünkü savaş BM koruması altındaki Güney Kore'ye karşı açılmıştı. Alınan haberler Washington'da sürpriz olarak karşılanmıştır. Bir kaç gün sonra General Lyman Lemnitzer, Savunma Bakanı'yla görüştüğünde; Amerikan İstihbarat Teşkilatı'nın Kuzey Kore'nin, Güney'e taarruz edebilecek yetenekte olduğunu bildirdiği halde hiç kimsenin Kuzey Kore'nin hemen bir tehdit oluşturabileceğini düşünmediğini söylemiştir. Berlin

⁸⁴ İbrahim Orga, **a.g.e.**, s. 49; Ali Denizli, **a.g.e.**, s. 26; Taksin Yazıcı, **a.g.e.**, s. 22-23.

⁸⁵ **Cumhuriyet**, 26 Haziran 1950.

⁸⁶ Fahir Armaoğlu, **a.g.e.**, s. 456; **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s. 23-25.

Ablukası'nın kaldırılması ve NATO'nun kurulmasıyla 1949 yılında Avrupa'daki Sovyet baskısı azaltılmıştı. Amerika'nın, Avrupa'yı desteklemesi ve ekonomik üstünlüğü nedeniyle Avrupa'da hemen bir savaş çıkması beklenmiyordu. Buna karşın Asya'daki durum açıklığa kavuşmamıştı. Sovyet stratejisinin Avrupa'dan, Asya'ya kaydırıldığını Batılılar pek fark edememişlerdi. Özellikle Amerika, hazırlıklı olmadığı sınırlı bir askeri harekate ihtimal dahi vermiyordu. Sovyetlerden sadece topyekun bir hareket bekliyordu⁸⁷.

Seul'deki Amerikan elçisinden saldırı haberi alındığında, Amerikalı yetkililer yine de karamsarlığa kapılmaya gerek olmadığını düşündüler. Güney Kore'nin bu saldırıyı bertaraf edebileceğine inanılıyordu⁸⁸. Hatta savaştan önceki bir açıklamasında Amerikan Elçiliği'nin Birinci Katibi Harold Noble, Güney Kore Ordusu için "... *yalnız bir saldırıyı önleyecek güçte değildir. Aynı zamanda böyle bir saldırıyı defettikten sonra önüne katarak iki hafta içerisinde Pyongyang'ı işgal edebilecek durumdadır*"⁸⁹ demişti.

Aynı iyimserlik Mac Arthur'un Tokyo'daki karargahında da hakimdi. Yine de sabah 10'a doğru Amerikan Dışişleri Bakanlığı'nda bir durum değerlendirilmesi yapıldı. Amerikan Dışişleri Bakanı'nın kararı, meseleyi BM Güvenlik Konseyi'ne götürmekti. Durum BM Genel Sekreteri Trygve Lie'ye bildirildi. Amerikan Dışişleri bu saldırının arkasında Sovyet Rusya'nın bulunduğundan emindi. Onlara göre, Rusya'yı buna yönelten de Amerika'nın Japonya'yı kendi safına çekmesi ihtimaliydi. Uzak Doğu'da Japonya'nın bir antlaşma ile Amerika'nın güdümüne girdiğini düşünen Moskova, Kuzey Kore'nin Güney'i işgaliyle kurulacak olan tek bir komünist Kore ile Amerika karşısındaki dengeyi yeniden kuracağını düşünüyordu. Amerika'nın elinde bu durumda uygulayabileceği bir planı yoktu. Amerika, bu kez hazırlıksız yakalanmıştı. Bu aşamada Amerika, BM'ye yaslanmaktan başka çare bulamamıştır⁹⁰.

Genel Sekreter olarak Kore'de BM Komisyonu'nun kurulmasını sağlayan Trygve Lie, bu savaşı kişiliğine yöneltilen bir hareket olarak kabul ediyordu. Trygve Lie, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra kurulan BM'nin, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra kurulup dünya barışını koruyamayarak dağılan Cemiyeti Akvam'a benzetilmesine ve

⁸⁷ **Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, s. 39.

⁸⁸ Mim Kemal Öke, **a.g.e.**, s. 13.

⁸⁹ **Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, s. 7.

⁹⁰ Mim Kemal Öke, **a.g.e.**, s. 13-14.

onun gibi büyük devletlerin oyuncağı olmasına izin vermeyecekti. Amerika'nın da desteğini alan Lie, BM Güvenlik Konseyi'ni 25 Haziran 1950'de olağanüstü toplantıya çağırdı. Yalnızca bir tarafsız delegesi bulunan Güvenlik Konseyi, Kore sorununu görüşerek bir karar aldı. Konseyin hemen karar alabilmesinde Trygve Lie'nin çabaları kadar Sovyet Rusya delegesinin de toplantıya katılmaması etkili olmuştur. Sovyet delegesi 10 Ocak 1950'de Komünist Çin, BM'ye kabul edilinceye kadar konsey toplantılarına girmeyeceğini bildirerek toplantıyı terk etmiş ve bu tarihten sonra toplantılara katılmamıştır⁹¹.

Amerikan delegesi Kore'deki mevcut durumun dünyayı tehdit ettiğini, BM'nin temellerini sarstığını ve bu saldırının BM tarafından kurulmuş küçük bir devlete karşı yapıldığını açıklayarak⁹² şu teklifte bulunmuştur:

- a) Kuzey Kore'nin çarpışmayı durdurması,
- b) Kuvvetlerini 38. paralelin kuzeyine çekilmesi,
- c) Bu çekilmenin BM Kore Komisyonu'na kontrolü,
- d) Bu teklife BM üyelerinin katılmaları,
- e) BM'ye dahil hükümetlerin Kuzey Kore'ye bir yardımda bulunmamaları⁹³.

BM Güvenlik Konseyi, bu teklif üzerine dokuz lehte, bir çekimser oyla⁹⁴ şu kararı almıştır: Çarpışmaya son verilmesi, Kuzey Kore'nin birliklerini 38. paralelin kuzeyine çekmesi, bütün üyelerin BM'nin bu kararının uygulanmasına yardımcı olmaları ve Kuzey Kore'ye yardımda bulunmaktan kaçınmaları⁹⁵.

26 Haziran 1950'de Kore'den gelen haberlerden Kuzey Korelilerin, BM'nin kararlarını ve barış için çabalarını hiçe sayarak saldırı hareketlerine devam ettikleri anlaşılmaktaydı. Kuzeyliler ani bir hareketle önce Seul ve sonra bütün Kore'yi ele geçirmek için saldırılarına devam etti. Bunun üzerine ABD Başkanı Truman, Güvenlik

⁹¹ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s. 49-50; İbrahim Artuç, **a.g.e.**, s. 34; **Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, s. 47-48.

⁹² **Cumhuriyet**, 29 Haziran 1950.

⁹³ Tahsin Yazıcı, **a.g.e.**, s. 24.

⁹⁴ Amerika Birleşik Devletleri, Milliyetçi Çin, Küba, Ekvator, Mısır, Fransa, Hindistan, Norveç ve İngiltere lehte oy kullanmış, Yugoslavya delegesi ise çekimser kalmıştır.

⁹⁵ **Ulus**, 26 Haziran 1950; **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s. 49.

Konseyi'nin 25 Haziran 1950 tarihli kararına uyarak Uzak Doğu Amerikan Komutanı Mac Arthur'a, taarruza uğrayan Güney Kore'ye silah ve askeri malzeme verilmesine yetki vermiştir⁹⁶. Artık bundan sonrası BM'nin tasarrufuna bırakılmıştır.

27 Haziran gecesi BM Güvenlik Konseyi yeniden toplanmış, ancak toplantıya Sovyet delegesi yine katılmamıştır. Güvenlik Konseyi'nin bu toplantısında, Amerika'nın teklifiyle Kore'de silahlı taarruzları gidermek ve bu bölgede uluslararası barışı ve güvenliği sağlamak için BM'ye üye devletlerin Güney Kore Cumhuriyeti'ne gereken yardımda bulunmaları önerildi⁹⁷. Kore'nin yardımına koşmayı kararlaştırmış olan Amerika, alınan bu kararla olayı, BM çatısı altında meşru bir zemine oturtmuştur. Amerika'nın Kore'deki saldırıyı durdurmaya kararlı olduğu anlaşılmıştı.

Güvenlik Konseyi'nin Kore olayına ilişkin kuvvet kullanma kararı olağanüstü koşullara dayanmaktadır. Sovyet Rusya, o tarihe kadar veto yetkisini kullanarak Konsey'i işlemez bir hale getirmişti. Sovyetlerin delegesi toplantılarda hazır bulunsaydı, Güvenlik Konseyi'nin Kore ile ilgili kararları alması mümkün olmayacaktı. Bu kararların ardından Sovyet Rusya bir daha delegesini geri çekmemek üzere Güvenlik Konseyi'nde hazır bulundurmıştır⁹⁸.

Sovyet hükümeti bu kararın altı oyla alındığını, halbuki Güvenlik Konseyi'nin kararı için yedi oy gerektiğini ileri sürerek, Güvenlik Konseyi'nin kararına karşı çıkmıştır. Ayrıca karar alınırken bu oylardan beşinin konseyin daimi üyeleri, yani Amerika, İngiltere, Fransa, Sovyet Rusya ve Çin tarafından verilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Oysa bu toplantıya SSCB ve Komünist Çin delegeleri katılmamıştı. Sovyetlere göre Güvenlik Konseyi'nin almış olduğu kararlar bu sebeplerden ötürü yasal ve geçerli değildi⁹⁹.

BM Genel Sekreteri, 28 Haziran 1950'de bütün üye devletlere Güvenlik Konseyi'nin 27 Haziran tarihli kararını bildirmiştir. Bu karar, Türkiye'nin de içinde bulunduğu 53 devlet tarafından prensip olarak kabul edilmiştir.

⁹⁶ A.g.e., s. 49-50.

⁹⁷ **Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, s. 53.

⁹⁸ Orhan Nalcıoğlu, **Birleşmiş Milletler Barışı Koruma Hareketinin Hukuksal Esasları**, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1997, s. 13.

⁹⁹ İbrahim Artuç, **a.g.e.**, s. 38.

29 Haziran'da Amerika Savunma Bakanı Johnson ve diğer devlet büyükleri Başkan Truman'la toplantı yapmış ve bu toplantının sonucunda Uzak Doğu Komutanı'na yeni bir direktif gönderilmiştir. Bu direktif ile General Mac Arthur'a; Güney Kore Ordusu'nun muhabere ve ikmal hizmetlerine devam etmek üzere Kore'deki Amerikan birliklerini kullanması, Pusan–Chinhae Bölgesi'ndeki hava ve deniz üslerinin elde bulundurulması için askeri birliklerin kullanılması, deniz ve hava kuvvetlerine bağlı uçakların Kuzey Kore'de kullanılması; fakat Sovyet Rusya ve Komünist Çin sınırına yaklaşılmaması konularında yetki verilmiştir. Ayrıca, bu direktifler sonunda Sovyet Rusya, Kore'ye müdahale etse dahi Sovyetlerle savaşa girilmesi konusunda bir kararın verilmediği belirtilmiştir. Amerikalılar savaşı tırmandırmak istemiyordu. Washington'da Sovyetlerin durumundan kuşku duyuluyordu. Hiç kimse o anda genel bir savaşın başlamayacağını garanti edemiyordu. Amerika, Rusya'nın ve Çin'in geniş arazisinde bir büyük savaştan sakınıyordu¹⁰⁰.

Amerika, hava ve deniz kuvvetlerini kullanarak daha az zayıyat vermeyi planlıyordu. Uzak Doğu'daki Amerikan subay ve erlerinin büyük bir kısmı daha önceden terhis edilmişti. Amerika Kore'de askeri bir müdahaleye tam anlamıyla hazır değildi ama yine de Amerikan hava ve deniz kuvvetleri 30 Haziran 1950'de Kore'deki görevlerine başladı. Aynı gün Mac Arthur Pentagon'a çektiği acil mesajda, cephedeki durumu değerlendirerek kara kuvvetlerini kullanmak istediğini bildirmiştir. Başkan Truman, Kore'deki amacının Kuzey Korelileri 38. paralele doğru geri püskürtmek ve Amerika'yı Kore'de derinlemesine bir askeri mücadeleye sokmamak olduğunu belirtmiştir. Ayrıca Rus ve Komünist Çin'in tepkilerinin de göz ardı edilemeyeceğine değinen Truman, Mac Arthur'un istediği kara kuvvetlerini kullanmasına izin vermiştir. Mac Arthur'a gönderilen mesajda riski anlaması, eğer Sovyet Rusya, Kore'deki operasyonlara karşı koyarsa, birliklerin kendisini savunması ve durumun Washington'a bildirilmesi de istenmiştir. 30 Haziran sabahı saat 03.00'de Pentagon'a acil bir telefon açan Mac Arthur, Kuzey Kore Ordusu'nun Han Nehri'ni geçmiş olduğunu belirterek kara kuvvetlerini kullanmak zorunda olduğunu belirtmiştir. Amerikan Genelkurmayı kendisine

¹⁰⁰ **Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, s. 53-54.

beklemesini, Başkan'a danışmak zorunda olduklarını iletmiş, Başkan ise gün doğmadan; kara gücü için zaten onay vermiş olduğunu Mac Arthur'a bildirmiştir¹⁰¹.

Bu izin üzerine, ilk olarak Japonya'daki 24. Amerikan Tümeni 5 Temmuz 1950'de, savaşın başlamasından tam on gün sonra Kore'ye çıkarak Güney Kore Ordusu ile birlikte savaşa katılmıştır¹⁰².

Başkan Truman kara kuvvetlerini kullanma kararını kendi yetkisini kullanarak vermiş ve Amerikan Kongresi'ne danışmamıştır. Parlamentoda yapılan tartışmalarda Başkan'ın kararının doğru olduğu, gerek Amerikan Anayasası'nın ve gerekse BM Antlaşması'nın kendisine bu yetkiyi verdiği belirtilmiştir. Ancak parlamento üyeleri kendilerine danışılmasının daha iyi olacağını vurgulamışlardır. Amerikan kamuoyunda, asker gönderme kararı, gelişen olayların mantıklı bir sonucu olarak değerlendirilmiştir¹⁰³.

Kore Savaşı'na ilk askeri yardım BM'nin çağrısına uyan Amerika'dan gelmişti. Kore Savaşı boyunca da en çok asker, malzeme ve para yardımında bulunan devlet yine Amerika olmuştur. Amerika'dan başka 15 üye devlet, saldırıya uğrayan Kore Cumhuriyeti'ne asker göndermiş ve BM bayrağı altında barışı yeniden kurmak için savaşmıştır. 40'tan fazla üye devlet de Kore'ye malzeme yardımında bulunmuştur. Bunlardan 26'sı sıhhiye birlikleri, deniz ve hava taşıt araçları ile ikmal maddeleri göndermiştir. Bunların dışında yiyecek, çeşitli hammadde ve ilaç yardımında bulunan devletler de olmuştur. Liberya kauçuk, İsrail ilaç, Şili bakır ve güherçile, Tayland pirinç vermiştir. Kore'ye, İngiltere, Kanada, Türkiye, Avustralya, Tayland, Filipinler, Fransa, Yunanistan, Yeni Zellanda, Hollanda, Kolombiya, Belçika, Habeşistan, Güney Afrika, Lüksemburg asker göndermiştir¹⁰⁴.

BM Güvenlik Konseyi'nin 7 Temmuz 1950 tarihli kararı, bir dönemin başlangıcı olması nedeniyle önemlidir. Güvenlik Konseyi, BM'ye üye devletlerin 25 ve 27 Haziran tarihli kararları çabuk ve etkili bir şekilde kabul etmelerinden duyduğu memnuniyeti belirterek bir karar vermiştir. Bu kararda BM, başından beri Kore sorununa

¹⁰¹ Mim Kemal Öke, a.g.e., s. 18-19.

¹⁰² **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s. 51.

¹⁰³ **Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, s. 341.

¹⁰⁴ Gönderilen kuvvetler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Celal Dora, **Kore Savaşı'nda Türkler 1950-1951**, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1960, s. 8; **Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, s. 341-342.

çözüm bulmaya çalışmış olan Amerika'nın, BM Kore Silahlı Kuvvetleri Komutanlığı'nı eline alarak BM Ordusu'nun başına bir komutan atamasını istemiştir. Amerika bu sorumluluğu kabul ederek Uzak Doğu'daki Komutanı Mac Arthur'u bu göreve atamıştır¹⁰⁵.

Kore Savaşı'na katılan devletler kendi bayraklarının yanında BM bayrağını da kullanmışlardır. BM Güvenlik Konseyi'nin 25 ve 27 Haziran 1950 tarihli kararları, özgür milletler açısından önemli bir dönüm noktasıdır. Çünkü bu kararlarla BM, kendinden önceki Milletler Cemiyeti'nin yapamadığını yapmış ve dünya barışını tehdit eden bir durumda, olaya el koymuştur. Barış karşıtı bir harekete ilk defa BM bayrağı altında bir ordu kurarak karşı çıkmıştır.

Ulus Gazetesi yazarı Nihat Erim, BM bayrağı altında bir ordu kurulması hakkında şunları yazmıştır: *“Birleşmiş Milletler bayrağı, Birleşmiş Milletler ve insanlık tarihinde ilk defadır ki, bir harp karargahına dikilmektedir. Birleşmiş Milletler kurulduğundan beri ilk defa silahlı bir sefer açılmıştır. Bu bakımdan Kore Harbi insanlık tarihinde çok mühim bir dönüm noktası teşkil edecektir”*¹⁰⁶.

Amerika Başkanı Truman, yalnızca Kore Savaşı'nın sorumluluğunu üzerine almakla yetinmeyip, komünizmin yayılmasının önüne geçmek için de çalışmalara başlamıştır. Başkan, komünizmin hür milletleri fethetmeye hazırlandığını ileri sürerek, Amerikan Kongresi'nden, Amerikan Silahlı Kuvvetleri'nin sayısını ve gücünü arttırmak için 10 milyar dolarlık bir kaynağın kullanılmasını ve kısmi seferberlik ilan edilmesini istemiştir. Truman, Kongre'de şunları söylemiştir: *“Kore Cumhuriyeti'nin maruz kalmış olduğu hücum, hiçbir şüpheye mahal bırakmayacak şekilde şunu gösteriyor ki milletler arası komünizm, hür milletleri fethetmeye hazırlanmaktadır. Bu sebeple dünyanın diğer bölgelerine de silahlı bir tecavüzün vukuu bulabileceği ihtimalini nazara almalıyız. Dünya durumunun bulanık olduğu şu sıralarda bilhassa tebaruz ettirmem gereken bir husus, Birleşik Amerika'nın sadece Kore için değil, fakat dünyanın diğer taraflarında da hasıl olacak fevkalade durumlar için seferberlik yaptığıdır. Şunu da tekrar etmek isterim ki Birleşik Amerika hiçbir devlet üzerinde hakimiyet kurmak istemiyor. Arzumuz sadece,*

¹⁰⁵ Ali Denizli, a.g.e., s. 29; **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s. 51.

¹⁰⁶ **Ulus**, 18 Temmuz 1950.

bütün insanların sulh ve hürriyet içinde yaşayabilecekleri bir dünya kurulmasıdır. Bu gayeye varmak için hür milletlerin, müşterek güvenlik programlarına hız vermeleri gerekiyor. Müttefiklerimizde iktisadi kaynaklarını savunma gayesine tevcih etmelidirler”¹⁰⁷.

Alınan kararlarla, Kore’de BM bayrağı altında savaşacak güçlü bir ordu kurma çabası başarılı olmuştur. Öyle ki Amerika’nın komünizme karşı diğer hür milletlere yapacağı yardım, Kore’ye bu milletlerin yapacakları yardımlarla ilişkilendirilmiştir. Türk basınında Amerikan Ayan Meclisi’nin almış olduğu karara değinilerek, BM’nin Kore’ye yardıma ilişkin kararına katılmayan devletlerin, Marshall Planı’ndan almış oldukları yardımların kesilebileceği yorumu yapılmıştır¹⁰⁸.

Truman, Amerikan kamuoyunun da desteğini almayı başarmıştır. Amerika’nın savaşa girmesiyle ilgili olarak New York Times Gazetesi’nde şu yorum yer almıştır: *“Kore’de, düşmandan malzeme ve insan vücudu bakımından az olan askerlerimize bakınca üzüntü ve acıyla beraber gurur da duymalıyız. Çünkü onlardan hayatlarını feda etmelerini istedik. Onlar sayesinde savaşın büyümeyeceğini ve bu suretle milyonların öldürülmekten kurtarılmış olacağını ümit ederek teselli buluyoruz. Onları gözden çıkarmak müthiş bir şey. Bundan memnuniyet duyduğumuzu da söylemeliyiz. Hemen feveran etmekle bir şey kazanamayız. Zira zorunlu olmadıkça medeniyetin son bulmasıyla sonuçlanabilecek büyük bir savaşı kabul etmemeliyiz...”¹⁰⁹.*

Türkiye’de de Amerika’nın Kore konusundaki kararlılığı memnuniyetle karşılanmış ve şu yorum yapılmıştır: *“Kore harbini hazırlayanlar, tahrik edenler, destekleyenler, beş yıldır ilk defa, hesaplarında aldanmışlardır. Bu deneme Amerika’yı ayaklandırmış, Kore’nin hudutlarını aşan bir siyasetin belirmesine sebep olmuştur. Her tecavüzün, karşısında Amerika’yı bulacağına ve Amerika’nın her tecavüzü karşılayacak kuvvette olmak için her türlü fedakârlığı göze aldığına kimsenin şüphesi kalmamıştır. Kore tecavüzü, bu bakımdan, dünya sulhu için hayırlı olmuştur denebilir”¹¹⁰.*

¹⁰⁷ **Ulus**, 20 Temmuz 1950.

¹⁰⁸ **Milliyet**, 2 Aralık 1950.

¹⁰⁹ **New York Times**, 16 Temmuz 1950’den akt. **Kore’de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, s. 107-108.

¹¹⁰ “İkinci Truman Doktrini”, **Akşam**, 25 Temmuz 1950.

E - KORE SAVAŞI'NIN TÜRK KAMUOYUNDA YANKILARI

25 Haziran 1950 günü, Kuzey Kore aniden Güney Kore'ye saldırdığında bütün dünya heyecanla ayağa kalkmıştır. Çünkü Uzak Doğu'da, ikiye bölünmüş küçük bir milletin kavgaya tutuşması, çok farklı bir anlam taşıyordu. Bu savaş tarihte bir ilk olarak yer alacaktı. Bu olay, Doğu'nun Batı'ya, başka bir deyişle komünizmin kapitalizme meydan okuyuşuydu. Kuzey Kore'nin arkasında Sovyet Rusya ve Komünist Çin, Güney Kore'nin arkasında ise ABD ve BM yer alıyordu. Kore'de başlayan bir yangın, üçüncü bir dünya savaşının habercisi olabilirdi. Hem de İkinci Dünya Savaşı gibi büyük bir yıkıma ve kıyıma neden olan bir savaştan beş yıl gibi kısa bir süre sonra¹¹¹.

Kore Savaşı başlar başlamaz Türk kamuoyu olayları yakın bir ilgi ile izlemeye başlamıştır. Bir dönem BM Kore Komisyonu'nda görev yapmış olan CHP Genel Sekreteri Kasım Gülek, Korelilere şu mesajı göndermiştir: *“Kore Cumhuriyeti'ne yapılan bu tecavüzü öğrenmekle çok üzüntü duydum. Sizin kahraman askerlerinize ve ordu organizasyonunuzu şahsen pek iyi bildiğim için bu, sulhun feci ihlaline karşı duracağınıza ve müstevliyi geri püskürteceğinize itimadım vardır. Ben aynı zamanda Birleşmiş Milletler teşekkülünün ve üye devletlerin derhal tedbirler alarak sulhun idamesi için mücadelenizde size hem maddi hem manevi yardımlarda bulunacağına da eminim size en derin dostluk hislerimi bildirirken kudretinize olan itimadımı da tebarüz ettirmek isterim”*¹¹².

Kore'nin işgali ile ilgili olarak Cumhuriyet Gazetesi'nde Nadir Nadi tarafından şu yorum yapılmıştır: *“...General Mac Arthur'un komutasına emanet edilen bu bölgede Birleşik Devletler böyle mühim bir noktayı fedaya elbette razı olmayacaklardır. Güney Korenden uzaklaşmayı göze almak, Uzak Şarkı, Güney Asyayı, Uslu Okyanusun büyük bir kısmını düşmana kaptırmak ve hepsinden daha mühim Bolşevik emellerine yeni bir hız vermek demektir. Bu taktirde Kore teşebbüsü yakın zamanda öteki dünya köşelerinde de akisler uyandırır. Bakarsınız Balkanlarda, Orta Avrupa'da, Batlık bölgesinde veya Orta Doğu'da da Sovyetler küstahlıklarını artırırılar. Bu da bitti sanılan harbin birden bire alevlenmesine yol açar. Onun için biz Kore'deki çarpışmaları fırsat bilerek Amerika*

¹¹¹ İbrahim Artuç, a.g.e., s. 3.

¹¹² **Ulus**, 28 Haziran 1950.

*Birleşik Devletlerinin şahlanan Rus iştahlarına karşı şiddetli bir tepki göstereceğini ümit ediyoruz. Böylece, yalnız bir yoklama evresinden ibaret olan kızıl teşebbüsü yerinde bağlamak hiç değilse bunu ona çok pahalıya mal etmek mümkün olur*¹¹³.

Türk kamuoyunda savaşın gelişimi ile birlikte bir yanda merak diğer yanda da endişe hakim olmuştur. Savaş haberlerinin, radyo ve gazetelerde yayınlandığı ilk gün bu haberler Türk halkında büyük bir heyecana neden olmuştur. Öyle ki 26 Haziran 1950 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nde manşette, *“Savaş Haberi Ankara'da Büyük Heyecan Uyandırdı”* başlığı altında şunlar yazılmıştır: *“Kore'de harbin patlaması bütün dünyada olduğu gibi memleketimizde de büyük heyecan uyandırmış ve radyoda harp haberini işiten Ankaralıları gazeteye ve ajansa telefon ederek bu hadisenin bir üçüncü dünya harbine münceş olup olmayacağını merakla sormuşlardır”*¹¹⁴. Türk kamuoyunda Kore Savaşı'nın Üçüncü Dünya Savaşı'na sebep olup olmayacağı sorgulanmıştır¹¹⁵. Abidin Daver, Kore Savaşı konusunda BM'nin ve Amerikanın işi gayet ciddi ve sıkı tutmasından başka çare olmadığını belirterek, Kore Savaşı'ndan sıçrayacak bir kıvılcımın Üçüncü Dünya Savaşı'nı tutuşturabileceğini iddia etmiştir¹¹⁶.

Dönemin Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü ise *“Ahdi olarak teminat altına alınmayan coğrafi sahaların, ihtirasları serbest bırakmak sureti ile, tecavüze uğratıla bileceğini, bu hadise bir kere daha göstermiş bulunuyor”*¹¹⁷ demiştir. Dışişleri Bakanı bu sözleriyle uluslararası güvenlik antlaşmalarına atıfta bulunurken, bazı aydınlar da geçmiş hükümetlerin ülke güvenliği için neler yaptıklarını sorgulamıştır.

Milliyet Gazetesi'nde İsmail Hakkı Danişment, çıkabilecek Üçüncü Dünya Savaşı'na karşı duyduğu endişeleri şu cümlelerle ifade etmiştir: *“... maazallah harp olursa Türkiye'nin hali ne olur bizim Allah'tan başka sığınacağımız yoktur. Herhangi bir hava taarruzunda yağacak zehirli gaz, tahrip, yangın ve belki de mikrop; atom ve hidrojen bombaları karşısında büyük şehirlerimizin ve halkımızın hali ne olacaktır? ...şimdiye kadar gelip geçen halk hükümetleri acaba ne yapmışlardır. Günün birinde bir tehlike işareti verildiği zaman acaba halk kitleleri Cumhuriyet Halk Partisinin Halk*

¹¹³ Nadir Nadi, “Sonun Başlangıcı”, **Cumhuriyet**, 27 Haziran 1950.

¹¹⁴ **Cumhuriyet**, 26 Haziran 1950.

¹¹⁵ Bkz. Ömer Sami Coşar, “Kore Harbi” **Cumhuriyet**, 26 Haziran 1950; Mümtaz Faik Fenik, “Dünya Barışı Yine Tehlikede”, **Zafer**, 26 Haziran 1950.

¹¹⁶ Abidin Daver, “Kore'de İş Sıkı Tutmak Lazım”, **Cumhuriyet**, 11 Temmuz 1950.

¹¹⁷ **Cumhuriyet**, 28 Haziran 1950.

Evlerine mi, abidelerine mi, acık hava tiyatrolarına mı, kapalı spor salonlarına mı, her koltuğu adeta taht-ı saltanat gibi beş bin liraya mal olacağından bahsedilen muhteşem meclis binasına mı, milyonluk stadyumlara mı, elli milyona mal olacağı söylenen fakülte binasına mı, yoksa kaç milyona mal olacağını Allah'tan başka kimsenin bilmediği Anıt Kabre mi sığınacaktır”¹¹⁸.

Üçüncü Dünya Savaşı'nın çıkması endişesi, kamuoyunda Amerikan yardımlarının arttırılması gerektiği fikrini de doğurmuştur. Güney Kore'nin yaklaşık beş yıldan beri Amerika tarafından desteklenmiş olmasına rağmen, nüfusunun yarısı kadar bir nüfusa sahip olan Kuzey Kore'nin gerçekleştirdiği taarruzla işgal edilmiş olmasına dikkat çekilerek, Türkiye'ye yapılan askeri yardımların yetersizliğinden bahsedilmiştir¹¹⁹. Cumhuriyet Gazetesi'nin 18 Temmuz 1950 tarihli “*Sembolik Yardım mı?*” başlıklı yazısında ise Türkiye ile Yunanistan'a yapılan askeri yardımlarda her zaman Yunanistan'ın Türkiye'ye tercih edildiği, Yunanistan'a daha fazla silah ve malzeme yardımı yapıldığı belirtilmiş ve devamında da şunlar yazılmıştır: “*Amerikanında kabul ve daima tekrar ettiği gibi Türkiye Yakın ve Orta Doğuda demokrasinin kalesidir. Sovyet Rusya ve peyklerin bir taarruzu ile Türkiye yıkıldığı taktirde Yunanistan, iki hafta içinde istila edilir; kızıl sel, Akdeniz'e Süveyş Kanalına, Kızıl Denize dayanır. Orta Doğudaki o kıymetli petrol kaynakları elden gider. Türkiye'nin bu fevkalade mühim stratejik vaziyeti itibarı ile askeri yardımdan Yunanistan'dan çok daha fazla faydalanması lazım geldiği halde bunun tamamı ile aksi bir yol tutulmuş olması, hayret uyandırmaktadır... Üçüncü bir dünya harbinin patlaması ihtimalinin çok kuvvetlendiği bir sırada, Türkiye kalesinin zayıf kalması nasıl tecviz edile bilir? Kore Harbi yarım eksik tedbirlerin nasıl fena neticeler verdiğini göstermektedir. Kaldı ki Türkiye bir taarruza uğrarsa Kızıl Kore gibi bir peykin değil; peyler ile beraber bizzat Sovyet Rusya'nın tecavüzü karşısında kalacaktır. Böyle bir vaziyette Türkiye Kalesinin dayana bilmesi için bize sembolik değil, ciddi ve esaslı yardımlar yapılması gerektir”¹²⁰.*

İstanbul Amerikan Konsolosu'nun Amerikan vatandaşlarına olası bir saldırı halinde İstanbul'u nasıl terk edeceklerine konusunda tavsiyelerde bulunan bir tebliğ

¹¹⁸ İsmail Hakkı Danişment, “Öfdeki Ölem”, **Milliyet**, 30 Haziran 1950.

¹¹⁹ Abidin Daver, “Kore Harbinin Verdiği Ders”, **Cumhuriyet**, 30 Haziran 1950.

¹²⁰ “Sembolik Yardım mı?”, **Cumhuriyet**, 18 Temmuz 1950.

yayınlanması da Türk halkında endişeye neden olmuştur¹²¹. Konuyla ilgili olarak Bursa Milletvekili Selim Ragıp Emeç, TBMM'nin 14 Temmuz 1950 tarihli toplantısında Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü'den bu konuda bir açıklama istemiştir¹²². Bunun üzerine Dışişleri Bakanı, sırf tedbir amacıyla yazılmış ve Amerikan vatandaşlarına gönderilmiş olan bu mektubun Cumhuriyet Gazetesi'nde yayınlanmasının telaşa neden olduğunu belirterek şöyle demiştir: “*Vaziyette telaşa mucip hiçbir şey yoktur. Hükümetimiz bütün dikkatiyle ve teyakkuzla hadiseleri takip etmektedir...*”¹²³. Amerika'nın İstanbul Elçisi tarafından gönderilen bu tebliğde olası bir savaş durumunda Amerikalıların İstanbul'u nasıl terk edecekleri, yanlarına almaları gereken eşyaların neler olduğu belirtilmiştir¹²⁴.

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de hakim olan savaş endişesi ülke ekonomisini de etkilemeye başlamıştır. Bu konudaki rahatsızlık şu satırlarla aktarılmıştır: “*Piyasadaki açık gözler Kore harbini bahane ederek ortalığa bir harp havası estirmek istiyorlar. Aralıktan ve havadan beş on para kıvırmak için yaratılan bu havanın iktisadi bünyemiz için ne kadar tahripkar olduğunu söylemeğe bilmeyiz lüzum var mı? İstanbul'da ve Anadolunun pek çok taraflarında ucuzluğa doğru gidildiği bugünlerde kötü hava yaratmak isteyenlerin icraatına set çekilmelidir. Piyasayı bulandıranların ağır surette cezalandırılmalarını hükümetten talep ediyoruz. Kore'de çıkan harbin bizimle hiçbir alakası yoktur ve piyasalarımızın oynamasına vesile olmamalıdır. Sırf bu endişelerle İngiltere hariciyesi Kore harbinin mahalli bir harp olduğuna inandığını resmi bir ağızla bildirdi. İngiltere hükümetini Fransa hükümeti de takip etti ve aynı kanaatte olduğunu ilan etti.*

Biz de hükümetten buna benzer bir hareket bekliyoruz ve piyasanın, bazı açık gözlerin arzularına alet edilmesine mani olunmasını istiyoruz. Aksi halde iktisadi piyasamıza Kore sebebiyle arız olan kriz her gün biraz daha yerleşecek ve muhtemelen umulmadık ihtilatlara yol açacaktır. Herhalde hükümetin, bir an evvel bu meseleyi ele alması, iyi veya kötü piyasaya hakim olması lazımdır”¹²⁵.

¹²¹ **Cumhuriyet**, 14 Temmuz 1950.

¹²² **Cumhuriyet**, 15 Temmuz 1950.

¹²³ **Cumhuriyet**, aynı sayı.

¹²⁴ Tebligatla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. **Cumhuriyet**, 16 Temmuz 1950.

¹²⁵ “Kore Savaşı ve Kriz”, **Hürriyet**, 15 Temmuz 1950.

1 – Kore’ye Yapılacak Yardımın Şekli

İzmir Milletvekili Cihad Baban’ın, BM’ye üye bir devlet olarak Türkiye’nin Kore konusundaki tutumunu ve izlemiş olduğu siyaseti, Dışışleri Bakanı’nın açıklamasını istemesi üzerine, TBMM’nin 30 Haziran 1950 tarihli oturumunda Kore olayı görüşülmüştür. Kürsüye gelen Dışışleri Bakanı Fuat Köprülü, Kore’deki olayları kısaca değerlendirdikten sonra Güvenlik Konseyi’nin 25 ve 27 Haziran 1950 tarihli kararlarını içeren telgraflarını okumuştur. Bu telgraflardan ikincisinde şöyle deniyordu:

“Emniyet Konseyi, Şimali-Kore kuvvetlerinin Cenubi-Kore Cumhuriyetine silahlı taarruzları sulha karşı bir tecavüz teşkil ettiğine karar verdikten,

Muhasemanın derhal durdurulmasına karar verdikten,

Silahlı kuvvetlerini 38. arz dairesinin Şimaline çekmelerini Şimali-Kore makamlarından istedikten,

Birleşmiş Milletler Kore Komisyonunun raporundan, Şimali-Kore makamlarının muhasemata nihayet vermedikleri ve kuvvetlerini 38. arz dairesinin Şimaline çekmediklerini ve Devletler arası sulh ve emniyetin yeniden teessüsü için acele askeri tedbirler ittihazının şart olduğunu anladıktan,

Sulh ve emniyetin temini zımnında gereken adımların atılmasını rica eden Kore Cumhuriyetinin talebini nazara aldıktan,

Sonra: Silahlı tecavüzü püskürtmek ve bu bölgede devletler arası sulhu ve emniyeti tekrara tesis etmek için, Birleşmiş Milletler teşkilatı azası olan Devletlerin Kore Cumhuriyetine gereken yardımı sağlamalarını tavsiye eder”¹²⁶.

Köprülü, telgrafları okuduktan sonra şunları söylemiştir: “Arkadaşlar; malumunuzdur ki, dış siyasette Birleşmiş milletler şartına bütün kuvvet ve samimiyetle iştirak bizim için sarsılmaz bir esas teşkil eder. Bu şartın men’i ve ruhu dahilinde, yeni yeryüzünde sulhu ve emniyeti müdafaa, taarruza karşı mukavemet ve bütün milletlerin istiklallerine, toprak bütünlüklerine riayet, bütün insanlığın saadetini, refahını temin, takip edegeldiğimiz harici siyasetin esasıdır. Birleşik Amerika ile çok sıkı ve samimi

¹²⁶ TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 9, C. I, s. 311-312.

işbirliğimiz, İngiltere ve Fransa ile mevcut ittifakımız, bu son vaziyet karşısında, yani tecavüz karşısında eğer Birleşmiş milletlere derhal fiili bir harekete geçmiş olmasaydı ve eğer emrivakii kabul etmek vaziyetinde kalsaydı, bu, yalnız bu bölge için değil, Dünyanın bütün bölgeleri için de yeni suriş ve emniyetsizlik membaı olacak ve Dünya sulhu temelinden sarsılacaktı. Bundan dolayı, Birleşmiş milletlerin bu kararını tatbik hususunda bütün kuvvetlerini derhal fiili harekete geçen Birleşik Amerika Hükümeti'nin hareketini büyük bir memnuniyetle karşılamak, sulhsever bütün milletlerin vazifesidir; tecavüzün tamamen hukuk dışı olduğuna inanan bütün demokrat milletlerin vazifesidir. (Alkışlar, bravo sesleri)”¹²⁷.

Daha sonra Köprülü Türk Hükümeti adına, BM Genel Sekreteri Trygve Lie'nin telgrafına verilen cevabı okumuştur. Bu cevapta şöyle deniyordu: “...*Türkiye Cumhuriyetinin Birleşmiş Milletler Kurulunda bir üye olmak sıfatıyla deruhte eylemiş bulunduğu taahhütleri şart hükümleri dahilinde azami samimiyetle yerine getirmeye amade olduğunu bildirmeye müsaraa eder ve bu vesileyle derin saygılarımı sunarım*”¹²⁸. Dışişleri Bakanı'nın Meclis'teki beyanından sonra, İzmir Milletvekili Dr. Ekrem Hayri Üstündağ ve yedi arkadaşının, Cumhuriyet Hükümeti'nin BM esprisi dahilindeki barış anlayışını Meclis'in tasvip ettiğini bildiren önergesi milletvekillerinin çoğunluğunca kabul edilmiştir¹²⁹. Meclis bu konuda bir milli birlik gösterisinde bulunmuştur. Bu, o dönemde dış politika konularında uygulanan bir gelenektir. O anda hiç kimse, işin Kore'ye asker gönderilmesine kadar gideceğini düşünmemiştir¹³⁰.

Nadir Nadi, Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü'nün telgrafını şu şekilde yorumlamıştır: “...*milletler arası münasebetlerde şiddet politikasını konu dışı bulan Türkiye Cumhuriyeti dünyanın neresinde olursa olsun barış cephesini vurmaya hedef tutan böyle bir hareketi elbette hoş göremezdi. Hükümetimiz Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin telgrafına verdiği cevabında milletimizin samimi duygularına tercüman olmuş bu gibi sulh bozucu hareketler karşısında yalnız platonik temennilerle*

¹²⁷ Kazım Öztürk, **Türk Parlamento Tarihi TBMM IX. Dönem 1950-1954**, TBMM Vakfı yay., Ankara, 1999, s. 533-534; **Aynı Tarihi**, S. 199 (Haziran, 1950), s. 124-125.

¹²⁸ Kazım Öztürk, **a.g.e.**, s. 534.

¹²⁹ **TBMM Tutanak Dergisi**, Dönem 9, C. I, s. 312-313.

¹³⁰ Metin Toker, **Demokrasimizin İsmet Paşalı Yılları 1944-1973 DP'nin Altın Yılları 1950-1954**, Bilgi yay., İstanbul, 1990, s. 77.

yetinmeyeceğini, Birleşmiş Milletler Anayasası gereğince üzerine aldığı vecibeleri öteki milletlerle beraber yerine getirmeye çalıştığını kesin olarak bildirmiştir”¹³¹.

BM Genel Sekreteri Trygve Lie Türkiye'nin yapacağı yardımın şekli konusunda ise şu telgrafi göndermiştir:

“Dış İşleri Bakanlığına Ankara

Emniyet Konseyinin 27 Haziran 1950 tarihli 474. toplantısında ittihaz etmiş olduğu karar üzerine nazarı dikkatinize celp etmek isterim. Bu karar cenubu Kore'ye vaki silahlı tecavüzü püskürtmek ve bu bölgede devletler arası sulh ve emniyeti tekrar tesis etmek için gereken yardımın Kore Cumhuriyetine sağlanmasını Birleşmiş Milletler üyesi devletlere tavsiye etmektedir. Hükümetimiz yardımda bulunmak durumunda olduğu takdirde, iş bu yardımın şekli hakkında bana en kısa müddet içinde bir cevap vere bilerseniz kararın tatbiki kolaylaşmış olur. Vereceğiniz cevabı Emniyet Konseyine ve Kore Cumhuriyetine bildireceğim”¹³².

Fuat Köprülü bu telgrafa hükümet adına şu cevabı vermiştir: *“...Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Birleşmiş Milletler şartından mütevellit taahhütlerine sadıktır. Binaenaleyh Türkiye Hükümeti Güvenlik Konseyinin bu hususta alacağı kararlara tevfiği harekete ve konseyle temasa gelmeye hazırdır”¹³³.*

Türkiye’de Kore Savaşı’nın başlamasıyla birlikte, kamuoyunda çeşitli endişelerin duyulması yanında, Kore’ye yapılacak yardımın niteliği ve boyutu Türk basınında tartışılmıştır. Bir takım çevreler bu yardımın sembolik olmasını savunurken bazıları ise esaslı bir yardımdan yanaydı. Medeni ve demokratik bir millet olarak Türkiye’nin yapması gereken yardımın şekli ne olmalıydı?

Hürriyet Gazetesi’ne göre Türkiye, Marshall Planı’ndan yardım aldığı için; BM’nin yardım çağrısına uymak bizim için bir bakıma zorunluluktur. Ayrıca Türkiye'nin yapacağı yardım da Marshall Planı’ndan aldığımız yardım nispetinde olmalıydı. *“...bizden istenilen yardım sembolik bir yardımdır, çünkü bizim Asya’nın öbür ucuna asker göndermemiz mevzuu bahis olamaz. Bu sene bereketli olduğu söylenen mahsulümüzden yerli ilaçlarımızdan, tütün gibi diğer mahsullerimizden elbette Korelileri*

¹³¹ Nadir Nadi, “Karar”, **Cumhuriyet**, 1 Temmuz 1950.

¹³² **Ayn Tarihi**, S. 200 (Temmuz 1950), s. 68; **Cumhuriyet**, 3 Temmuz 1950; Tahsin Yazıcı, **a.g.e.**, s. 30.

¹³³ **Zafer**, 3 Temmuz 1950; **Cumhuriyet**, 3 Temmuz 1950; Tahsin Yazıcı, **a.g.e.**, s. 31.

de istifade ettirmek isteriz”¹³⁴ deniliyordu. Abidin Daver Cumhuriyet Gazetesi’ndeki köşesinde Hürriyet’te çıkan bu yazıyı şöyle eleştirmiştir: “Bizden yardım isteyen Amerika değil, azası bulunduğumuz Birleşmiş Milletler Kuruludur. Bu yardım işinin Amerika tarafından yapılan Marshall Planı ile alakası yoktur. Marshal Planından gördüğümüz yardım deve de kulak kabilindedir”¹³⁵.

Abidin Daver’e göre sembolik bir yardım yapmak, Türkiye’nin de bir taarruza uğradığı zaman bize sembolik yardım yapılmasına kapı açmak olacaktı. Ayrıca Daver, Türkiye’nin mutlaka Kore’ye asker göndermesi gerektiğini de belirtmemiştir, hükümetin BM Konseyi ile görüştüktan sonra imkan ve şartlar dahilinde yardım yapılması gerektiğini kaydetmiştir. Daver, devamında şunları yazmıştır: *“Türkiye Cumhuriyeti’nin vaadi elbette kâğıt üzerinde kalacak, platonik ve nazari bir yardım olmayacaktır. Çünkü silahlı bir tecavüzü püskürtmek için yalnız edebiyat ve kuru vaad kafi değildir... Vaziyeti Türkiye cephesinden mütalaa edince yarın memleketimize karşı yapılacak bir taarruz üzerine bütün Birleşmiş Milletlerin bizim de yardımımıza koşacağına inanmak lazımdır. Bu itibarla sembolik bir yardım yapmakla iktifa etmeyi düşünmek doğru olmaz”¹³⁶.*

CHP iktidarının son Dışişleri Bakanı Necmettin Sadak, Akşam Gazetesi’ndeki başyazısında, Kore’ye yapılacak yardımla ilgili *“Birleşmiş Milletlere dahil altmış milletin hepsi için manevi veya sembolik kalacak fakat tecavüz bölgesine yakın ve ellerinde vasıta ve imkanlar bulunan devletler için maddi, fiili olacaktır. Bir Doğu Akdeniz devletinin Pasifik’e, işe yarar değer de fiili ve ciddi yardımda bulunması, bugünkü şartlar içinde akla sığar, tabiki mümkün bir şey değildir. Türkiye kime yardım edebilir ve Türkiye’ye kimin yardımı işe yarar? Türkiye’nin evvela müttefikleri var. Bunlarla, karşılıklı ahdi mecburiyetlerle bağlı bulunuyoruz. Bu karşılıklı ahdi yardım mecburiyetinde Kore harbi, şu veya bu hadise sebep veya bahane olamaz. Bundan başka, Türkiye’ye tesirli yardımda bulunacak Amerika var. Amerika ile her hangi ahdi bir rabitamız yoktur. Fakat menfaat birliğimiz, Truman doktrini, silah yardımları, Türkiye’nin bütünlüğüne ve istiklaline gösterilen yakın alaka, nihayet muhtelif temaslar bizde şu inancı uyandırmıştır ki Türkiye tecavüze uğrarsa Amerika yardımımıza gelecektir.*

¹³⁴ “Amerika’ya Türk Yardımı”, **Hürriyet**, 2 Temmuz 1950.

¹³⁵ Abidin Daver, “Konseyin Kararı ve Türkiye”, **Cumhuriyet**, 8 Temmuz 1950.

¹³⁶ **A.g.m.**

Türkiye'nin nazik durumunu bilmeyen yoktur. Biz Kore'ye kuvvet ayırmağa kalkışsak, dost ve müttefiklerimizin razı olmayacaklarına eminiz. Bunun içindir ki bu gibi ahvalde gönüllü toplamak, cemiyet kurmak gibi hususi teşebbüsleri, hatta münakaşaları faydalı bulmuyoruz. Karar ancak Hükümetindir”¹³⁷ demekteydi.

Necmettin Sadak'ın bahsettiği bu girişimi, Demokrat Parti'nin 1946 seçimlerinden kalma Milletvekili Senihi Yürüten'in oğlu başlatmıştır. Tevfik Yürüten, gazetelere gönderdiği bir mektupta komünistlere karşı fiilen savaşmak için “*Tecavüze Uğrayan Hür Milletlere Türkiye'den Yardım*” adında bir cemiyet kurmak için çalışmalara başladığını bildirmiştir. Bu mektubun sonunda şöyle deniliyordu: “*Dünya istikbali ve cihan barışının muhafaza ve idamesi uğrunda müstevlilere karşı Kore'de, Cenup Koreli ve Amerikalı kardeşlerimizle beraber savaşmak isteyen vatandaşlarımızın adresime başvurmalarını rica ederim*”¹³⁸. Bu çağrı üzerine Türkiye'nin her köşesinden bu gönüllü harekete katılmak üzere müracaatların yapıldığı, bu müracaatların hızlı bir şekilde çoğaldığı bildirilmiştir. Cumhuriyet Gazetesi'nin 4 Temmuz 1950 tarihli sayısında Kore'ye gönüllü olarak gitmek isteyenlerin sayısının 3.000'e ulaştığı haberi yer almaktadır¹³⁹.

İstanbul Milletvekili Senihi Yürüten'in oğlunun bu girişiminin, Türk Ceza Kanunu'nun 128. maddesine göre suç sayılması ve hakkında takibata girilmesi üzerine, gönüllü asker toplama girişimi sona ermiştir¹⁴⁰. Gönüllü toplayarak Kore'ye asker gönderme girişiminin, hükümetin asker gönderme kararından önce gerçekleşmiş olması dikkat çekicidir. Hükümet asker gönderme kararı almadan önce, Kore'ye yapılacak yardım konusunda halkın kararını vermiş olduğu açıktır.

Türk Kamuoyunda Kore'ye yapılacak yardımın şeklinin ne olacağı konusunda tartışmaların sürdüğü bir sırada, 18 Temmuz 1950'de Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın başkanlığında Başbakan Adnan Menderes, Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı Samet Ağaoğlu, Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü, Milli Savunma Bakanı Refik Şevket İnce, Genelkurmay Başkanı Nuri Yamut, Hava Kuvvetleri Komutanı Korgeneral Muzaffer Gökşenin, Deniz Kuvvetleri Komutanı Tümamiral Sadık Altıncan, Genelkurmay Hareket

¹³⁷ Necmeddin Sadak, “Kore Savaşı Ve Türkiye”, **Akşam**, 16 Temmuz 1950.

¹³⁸ **Cumhuriyet**, 2 Temmuz 1950; **Milliyet**, 2 Temmuz 1950; **Ulus**, 3 Temmuz 1950.

¹³⁹ **Cumhuriyet**, 4 Temmuz 1950.

¹⁴⁰ **Cumhuriyet**, 6 Temmuz 1950; **Milliyet**, 5 Temmuz 1950.

Dairesi Başkanı Tümgeneral Yusuf Egeli'nin katıldığı, dikkat çeken bir toplantı Yalova'da yapılmıştır. Başbakan toplantı sonrası gazetecilerin soruları üzerine: “*Silahlı Kuvvetlerimizin takviyesi ve tensiki hususunda alınacak yeni tedbirler müzakere edilmiştir*”¹⁴¹ açıklamasında bulunmuştur.

Kore'ye asker gönderilmesi konusunda herhangi bir kararın alındığına dair ipucu verilmemiştir. Fakat basın, asker gönderme konusunun görüşüldüğünden emindir¹⁴². Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü de yaptığı bir açıklamada Kore konusunda yeni bir talebin olmadığını bildirmiştir. Ancak, yine de toplantıda Kore konusunun görüşüldüğünden kuşku duyulmamıştır¹⁴³.

Zafer Gazetesi, Başbakan'ın yaptığı bu kısacık açıklama üzerine, Yalova toplantısında çok önemli konuların konuşulup, çok önemli kararların alındığını belirtmiştir¹⁴⁴.

Milliyet Gazetesi ise 18 Temmuz'da Yalova'da yapılan toplantıda “*dış siyasette enerjik hareketimize uygun bir yol takip edilecek kararların alınmış olduğunu*” yazmıştır¹⁴⁵.

Türkiye'de bu gelişmeler yaşanırken, Kore'de işler kötü gitmeye başlamıştı. BM Ordusu'nun takviye edilmesi gerekiyordu. Ama henüz BM çağrısına uyarak asker gönderen olmamıştı. Trygve Lie, yaptığı çağrının üye ülkelerde gerekli ilgiyi görmediğini söylüyor, katkının azlığından yakınıyordu¹⁴⁶.

25 Temmuz akşamı, yani Kore'de savaşın başlamasından tam bir ay sonra, Bakanlar Kurulu, Ankara'da Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın başkanlığında toplanmıştır. Bu toplantıya TBMM Başkanı Refik Koraltan ve Genelkurmay Başkanı Orgeneral Nuri Yamut da katılmıştır. Toplantı gündeminde BM Genel Sekreteri Trygve Lie'nin yardım talebine verilecek cevap vardı. Toplantıda alınan karar gereğince Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü tarafından BM Genel Sekreteri Trygve Lie'ye şu telgraf çekilmiştir:

¹⁴¹ **Hürriyet**, 19 Temmuz 1950.

¹⁴² **Akşam**, 19 Temmuz 1950; **Cumhuriyet**, 19 Temmuz 1950; **Ulus**, 19 Temmuz 1950; **Milliyet**, 19 Temmuz 1950.

¹⁴³ Metin Toker, **a.g.e.**, s. 79.

¹⁴⁴ **Zafer**, 19 Temmuz 1950.

¹⁴⁵ **Milliyet**, 19 Temmuz 1950.

¹⁴⁶ Metin Toker, **a.g.e.**, s. 79.

“Birleşmiş Milletler Paktından doğan taahhütlerine ve Güvenlik Konseyinin kararlarına uymayı vecibe bilen Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Kore hakkında yardım talebini mutazammın 15 temmuz 1950 tarihli telgrafınızı bu zihniyet içinde ve itina ile tetkik etmiştir.

Cumhuriyet Hükümeti bu tetkik neticesinde mezkur kararları dünyanın şimdiki şartları içinde umumi barış hizmetinde müessir ve fiili bir şekilde icra mevkiine vaaz etmekteki lüzum ve ehemmiyeti müdrük olarak Kore'de hizmet etmek üzere 4500 mevcutlu silahlı bir savaş birliğini Birleşmiş milletler emrine vermeye karar vermiştir”¹⁴⁷.

¹⁴⁷ **A.g.e.**, s. 80; Tahsin Yazıcı, **a.g.e.**, s. 33; **Akşam**, 26 Temmuz 1950; **Cumhuriyet**, 26 Temmuz 1950; **Milliyet**, 26 Temmuz 1950; **Ulus**, 26 Temmuz 1950; **Zafer**, 26 Temmuz 1950.

II -DP HÜKÜMETİ'NİN ASKER GÖNDERME KARARININ YURT İÇİNDEKİ YANKILARI

A- TÜRKİYE'NİN KORE SAVAŞI'NA KATILMASININ SEBEPLERİ

II. Dünya Savaşı'ndan sonra Türkiye'nin dış politikadaki en önemli sorunu, Türkiye'nin savaş içinde düştüğü yalnızlıktı. Özellikle Türkiye üzerindeki Sovyet Rusya'nın istek ve baskıları Türkiye'nin Batı'ya yaklaşmasına neden olmuştur. Türkiye'ye yönelik Sovyet tehdidi, II. Dünya Savaşı'nın son günlerinde belirmeye başlamıştır. Sovyetler, 4-11 Şubat 1945'te yapılan Yalta Konferansı'nda Montreux Antlaşması'nın eskimiş olduğunu ve değiştirilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Amerika ve İngiltere, Boğazlarda Rusya'ya daha geniş geçiş serbestliğinin tanınmasını prensip olarak kabul etmiştir¹.

Yalta Konferansı'ndan sonra Sovyet Dışişleri Bakanı Molotov, 19 Mart 1945'te Türkiye'nin Moskova Büyükelçisi Selim Sarper'i davet ederek, SSCB'nin yirmi senedir Türk-Sovyet ilişkilerine temel oluşturmuş olan 17 Aralık 1925 tarihli Dostluk ve Tarafsızlık Antlaşması'nın süresinin uzatılmayacağını ve özellikle II. Dünya Savaşı'nda meydana gelen değişiklikler nedeniyle antlaşmanın değiştirilmesi gerektiğini bildirmiş ve buna ilişkin bir nota da vermiştir. Türkiye, Sovyetlerin 19 Mart tarihli notasına, 4 Nisan'da cevap vererek ne gibi önerilerinin olduğunu sormuş ve böylece Türkiye, yeni bir antlaşma zemini aramıştır².

¹ Fahir Armaoğlu, **20. Yüzyıl Siyasi Tarihi**, Türkiye İş Bankası Kültür yay., Ankara, 1991, s. 414-415.

² Türkiye'nin Sovyet notasına verdiği cevap için b.k.z. Kamuran Gürün, **Türk – Sovyet İlişkileri (1920 – 1950)**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1991, s. 278; **Ulus**, 7 Nisan 1945.

Sovyetlerin cevabını 7 Haziran 1945’de Molotov, Sarper’e iletmiştir. Molotov, iki ülke arasındaki antlaşmanın yenilenebilmesi için bazı sorunların çözülmesi gerektiğini söylemiştir³.

Sovyetlerin bu sorunlarla ilgili çözüm önerileri ise şu şekildeydi: 16 Mart 1927 tarihli Moskova Antlaşması ile belirlenen Türk-Sovyet sınırında Sovyetler lehine bazı düzeltmeler yapılması; Boğazların Türkiye ve Sovyetler Birliği tarafından ortaklaşa savunulması ve bunu sağlamak için de Sovyetler Birliği’ne Boğazlarda üs verilmesi; Boğazlar rejimini belirleyen Montreux Sözleşmesi konusunda Türkiye ve Sovyetlerin bir mutabakata varması⁴. Selim Sarper, Molotov’a verdiği cevapta, Türk Hükümeti’nin 16 Mart 1921 tarihli Moskova Antlaşması’yla tespit edilen Türk-Sovyet sınırının değiştirilmesine ve Boğazlarda Sovyetler Birliği’ne üs verilmesine razı olmayacağını; çok taraflı bir akit olan Montreux Sözleşmesi’nin yalnız Türkiye ile Sovyetler Birliği’nin değil, bütün taraf devletleri ilgilendirdiğini, bu yüzden onların görüşlerinin de dikkate alınması gerektiğini bildirmiştir⁵.

Sovyetler taleplerini 17 Temmuz–2 Ağustos 1945 tarihleri arasında yapılan Potsdam Konferansı’nda yeniden gündeme getirmişlerdir. İngiltere Başbakanı Churchill, Boğazlarda Sovyetlerin istediği yönde bir düzeltmeyi benimsediğini, fakat bunun Türkiye’nin toprak bütünlüğünü koruma koşuluna bağlı olduğunu belirtmiştir. Sovyetler ise yazılı bir metin sunarak Montreux’nün feshedilmesini ve Boğazlarda güvenliğin Türkiye ve Sovyetler Birliği tarafından sağlanmasını, bunun için de Boğazlarda Sovyet üslerinin kurulmasını ve Türk-Sovyet sınırının da değiştirilmesini talep etmiştir⁶.

Türkiye’nin, Sovyet isteklerini reddetmesi üzerine SSCB, 1945 yılının ortalarından itibaren Türkiye’ye siyasi baskı yapmaya başlamıştır. Sovyet radyo ve gazetelerinde, Türk toprakları üzerinde çeşitli talepleri içeren yayınlar yapılmaya başlanmıştır. Her şeye rağmen komşusu Sovyetler Birliği ile iyi ilişkiler sürdürmeye çalışan Türkiye, Sovyet istekleri karşısında büyük bir endişe duymuştur. Türkiye silahlı

³ Mustafa Aydın, “İkinci Dünya Savaşı ve Türkiye 1939-1945”, Baskın Oran (Ed.), **Türk Dış Politikası Kurtuluş Savaşı’ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar**, C. I, İletişim yay., İstanbul, 2001, s. 472-473.

⁴ Sovyetler Birliği’nin Boğazlarla ilgili talepleri için bkz. Feridun Cemal Erkin, **Türk-Sovyet İlişkileri ve Boğazlar Meselesi**, Başnur Matbaası, Ankara, 1968.

⁵ Mehmet Gönlübol, **Olaylarla Türk Dış Politikası (1919-1973)**, C. I, 5. Baskı, Siyasal Bilgiler Fakültesi yay., Ankara, 1982, s. 193; Kamuran Gürün, **a.g.e.**, 283-286.

⁶ Mustafa Aydın, **a.g.m.**, s. 503.

bir saldırıya uğradığı takdirde, tek başına da olsa, bu saldırıya karşı koyma kararlılığında olduğunu tüm dünyaya bildirmiştir⁷. Türkiye’de o dönemde tüm kamuoyu ağız birliği etmişçesine aynı kararlılıktan söz etmektedir.

Recep Peker Hükümeti, 14 Ağustos 1946’da TBMM’de okunan hükümet programında, Türkiye’nin toprak bütünlüğü ve egemenliğini her şeyin üzerinde tutacağını, Cumhuriyet Ordusu’nun Türk topraklarının dokunulmazlığını ve güvenliğini, devletin şerefi ve haklarını korumak için iş başında bulunduğunu belirtmiş ve bir sözleşmeyle kurulan rejimin kaldırılması ve Boğazların ortaklaşa savunulması konusundaki Sovyet isteklerini reddetmiştir⁸.

Muhalefet de bu konuda hükümeti desteklemiştir. DP Başkanlığı’ndan yapılan açıklamada “...Boğazlar hakkındaki notanın memleketimizin istiklal ve hakimiyeti esasına aykırı olduğu görülmüştür. Bu notada ileri sürülen tekliflerin milletimizin hiç bir ferdi tarafından kabul edilemeyeceği pek tabiidir. Demokrat Parti bu münasebetle, programında da tasrih edildiği üzere memleketimizin istiklaline tevcih olabilecek en küçük bir teşebbüsü dahi katiyen tecviz edemeyeceğini ve bu esasta hükümetle tamamen müttahit hareket etmek azminde bulunduğunu beyan etmeğe lüzum görmektedir”⁹ denilmektedir.

Sovyet istekleri konusunda basın da benzer görüşleri savunmuştur. Ziyad Ebüzziya Tasvir’de Rus istekleriyle ilgili olarak şunlar yazmıştır: “...asırlara dayanan bir mazinin verdiği hakla ve aziz şehitlerimizin kanı pahasına ‘Misak-ı Milli’imize uygun olarak çizdiğimiz sınırlar dahilinde, bir karış toprağın bile yabancılara verilmesi veya buralarda yabancılara üs hakkı tanınması, kabul edilmek şöyle dursun, bizim için üzerinde münakaşa dahi edilemeyecek mevzudur. Bunun bizim kadar, dost da, düşmanda bilir. Bütün dünya için temenni edilecek şey, bu hakikatin, fiilen de ispatına lüzum hâsıl olmamasıdır. Böyle bir mecburiyet karşısında kalırsak, güvendiğimiz tek kuvvet kendi varlığımız ve milli birliğimizdir...”¹⁰.

Hüseyin Cahit Yalçın, Türkiye’nin o dönemde düştüğü yalnızlığa değinerek, Türkiye’nin son yüzyılda pek çok kez Rusların bu tip taleplerine maruz kaldığını, en

⁷ Mehmet Gönübol, a.g.e., s. 193.

⁸ **Ulus**, 15 Ağustos 1946.

⁹ **Cumhuriyet**, 13 Ağustos 1946.

¹⁰ Ziyad Ebüzziya, “Türk Rus Münasebetleri”, **Tasvir**, 6 Ağustos 1945.

zayıf ve siyasi açıdan en yalnız kaldığı dönemlerde bile Türk halkının, düşmanın baskısına boyun eğmeyerek hakkını ve şerefini silahıyla koruduğunu belirtmiştir¹¹.

Abidin Daver, “...Boğazlar meselesinde düşünülecek emniyet Türkiye’nin emniyetidir. Çünkü Boğazlar bizim boğazımızdır. Hayati bir iştirak kabul edemeyiz. Aksini iddia etmek ve istemek Türkiye’ye - Müsaade et de boğazına bir ilmek takayım ve canım istediği zaman ipi çekip seni boğayım, demektir”¹² demiş ve Boğazlar konusundaki talebin kesinlikle reddedileceğini vurgulamıştır.

Nadir Nadi de Cumhuriyet Gazetesi’nde, Boğazlarda Sovyetler Birliği’ne üs vermenin, ülkenin anahtarlarını onlara teslim etmek olacağını belirtmiş ve tepki göstermiştir¹³.

Hamdi Nüzhet Çançar ise Sovyetlerin istekleri ile ilgili olarak şu yorumu yapmıştır: “Garp demokrasilerine karşı ileri sürülen bir şüphe bahanesiyle Sovyetlerin toprakları etrafında çepçevre mümkün olduğu kadar geniş bir emniyet kordonu yaratmak, şimal denizine, Batlık denizine, Akdenize, Basra Körfezine geniş nüfuz veya istila pencereleri açmak... Bu iki nokta hedeflerin iç kısmıdır, içerde ise teklifleri daha menfidir: Mütemadi istekler ileri sürerek her türlü müsbet çalışma imkânlarını red ederek Avrupada ve dünyada barışın bir türlü kurulmamasını, sefaletin, ıstırap ve açlığın son haddini bulmasına çalışmak ve sonra vaziyetin کافی miktarda olgunlaştığına kanaat getirdikten sonra kendi emniyet kordonu içinden fırlatarak her şeyi kabule hazır olan bütün dünyayı komünistliğin cehennemine katmak. Sovyetlerin hedefi işte budur. Türkiye’ye verilen nota ile emniyet kordonunun son halkasını da tamamlamak istemektedir. Fakat Türkiye kolayca yutulamaz demir bir leblebidir...”¹⁴.

Şevket Bilgin ise Yeni Asır’da; “Biz Boğazları, istiklalimize toz kondurmayan bir millet sıfatıyla varlığımızın temel direği saymaktayız. Bu kadar hayati bir mevkide, yabancılara hele kötü niyeti açıklanmış olan yabancılara müdafaaya iştirak veya murakebe hakkı verebileceğimizi hayallerinden geçirenler bizzat kendilerini

¹¹ Hüseyin Cahit Yalçın, “Rus Meselesi”, **Tanin**, 17 Ağustos 1946.

¹² Abidin Daver, “Sovyet Notasına Cevabımız Gene Hayır Olacaktır”, **Cumhuriyet**, 30 Eylül 1946.

¹³ Nadir Nadi, “Rus İstekleri Karşısında Yapılacak Şey”, **Cumhuriyet**, 14 Ağustos 1946.

¹⁴ Hamdi Nüzhet Çançar, “Rus İstekleri”, **Anadolu**, 18 Ağustos 1946.

*aldatmaktadırlar. Karadenizi Akdenize bağlayan geçide hiçbir maskeli saldırgan politikaya yer yoktur*¹⁵ diye yazmıştır.

Görüldüğü gibi Sovyetler Birliği'nin istekleri ve bu isteklerle ilgili notaları, Türk kamuoyunda haklı ve kararlı bir tepkiye neden olmuştur¹⁶.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında Boğazlar ve bazı doğu illeri üzerindeki Sovyet istekleri ile karşılaşın Türkiye, bu savaştan Avrupa'da en kuvvetli devlet olarak çıkan kuzey komşusu karşısında, büyük bir endişe duymaya başlamıştır. Türkiye, silahlı bir Sovyet saldırısına karşı tek başına dayanması mümkün olmayacağı için o sırada dünyanın en güçlü devleti olan Amerika'nın desteğini aramıştır¹⁷.

Türkiye, üzerindeki Sovyet tehdidi arttıkça yardım için Amerika'ya yaptığı baskıyı arttırmıştır. Bunun sonucunda 7 Mayıs 1946'da yapılan bir antlaşma ile Türkiye'nin Ödünç Verme ve Kiralama Kanunu'ndan doğan bütün borçları silinerek, Türkiye'nin ekonomik durumunun düzeltilmesi için ilk adım atılmıştır. Amerika, demokratik rejimi benimseyen ülkelerin ekonomik darboğazlar sonucunda komünizm tehlikesine maruz kalmalarını engellemek için Amerikan Başkanı'nın adıyla anılan bir ekonomik politika geliştirmiştir. Truman Doktrini, hür dünyaya yardımı hedefliyordu. 12 Mart 1947'de Truman, Amerikan Kongresi'ne bu düşünce çerçevesi içinde Türkiye ve Yunanistan'a yönelik yardım paketini sunmuştur¹⁸.

Türkiye'ye de asıl Amerikan yardımı, Truman Doktrini dolayısıyla sağlanan 100 milyon dolarlık askeri yardımla başlamıştır. Truman Doktrini, askeri nitelikteydi. Doktrinin ekonomik yönü ile ise, Avrupa Ekonomik İşbirliği Örgütü çerçevesindeki Marshall Planı hazırlanmıştır. Türkiye'nin Truman Doktrini ve Marshall Planı'ndan yardım almaya başlanması, Türk dış politikasının, Batı'ya ve özellikle de Amerika'ya bağlanmasının ilk adımı olmuştur. Bu adım, Türkiye ile Amerika arasındaki çok yönlü ve sıkı bir işbirliğinin de ilk adımını olmuştur¹⁹.

¹⁵ Şevket Bilgin, "Dış Politikada Bütün Millet Beraberdır", **Yeni Asır**, 14 Ağustos 1946.

¹⁶ Kore Gazisi Kemal Ayten, kendisiyle yapılan görüşmede Sovyet isteklerine bir tepki duyarak Kore Savaşı'na gönüllü katıldığını belirtmiştir.

¹⁷ A. Haluk Ülman, "Türk Dış Politikasına Yön Veren Etkenler", **ASBFD**, XXXIII/ 3 (Eylül, 1968), s. 216.

¹⁸ Mim Kemal Öke, **Unutulan Savaşın Kronolojisi Türkler ve Kore 1950-1953**, TC Kültür Bakanlığı yay. , İstanbul, 2000, s. 3.

¹⁹ A. Haluk Ülman – Oral Sander, "Türk Dış Politikasına Yön Veren Etkenler", **ASBFD**, XXVII/1 (Mart, 1972), s. 19.

1949 yılında Amerikan politikasında yeni bir dönem başlamıştır. Bu dönemi başlatan, Sovyet yayılmasının önünde Batılı devletleri içine alan askeri bir ittifakın yani, 4 Nisan 1949'da NATO'nun kurulmasıdır. Batılı Devletlerin olası bir Sovyet saldırısına karşı örgütlenmeleri, Sovyet tehdidi altında bulunan Türkiye'de büyük bir ilgi uyandırmıştır. O günlerde Türk basınında Türkiye'nin NATO ittifakının dışında kalmasından duyulan endişeye geniş yer verilmiştir.

Türkiye, 1949'da Amerika'nın öncülüğünde kurulan NATO'ya üye olmak istiyordu. 1945'te başlayan Sovyetler Birliği'nin isteklerinin yarattığı tedirginliği hala hissediyordu. Truman Doktrini ve Marshall Yardımı sayesinde, Amerika ile işbirliği artmış olmasına rağmen, bu durum, Sovyet isteklerinden doğan endişeyi azaltmamıştı. İkinci Dünya Savaşı sırasında izlenen realist politika sonucunda savaş sonrası dünyada yalnız kalma korkusu başlamıştı. Türkiye, Batılı devletler ve Kuzey Amerika ülkelerinden oluşan güvenlik kalkanı içerisinde yer alarak, bu durumu ortadan kaldırmak istiyordu. Bu sayede ülke topraklarının savunulması kolaylaşacak ve Türk Ordusu modernize edilebilecekti. NATO'ya üye olmak Türkiye'nin çağdaşlaşma anlayışının bir gereği olarak düşünülüyordu. Türkiye'nin NATO'nun dışında bırakılması, Amerika'dan alınan yardımların da azalacağı endişesine neden oluyordu. Türkiye, NATO üyesi olarak mevcut yardımları korumak ve yeni yardım programlarına dahil olmak istiyordu. Türk kamuoyu da NATO'ya katılmanın gerekliliğine inanmaya başlamıştı²⁰.

Türkiye, NATO'ya girmek için ilk başvuruyu 11 Mayıs 1950'de yapmıştır. Seçimlerden üç gün önce yapılan bu başvuru sırasında iktidarda CHP Hükümeti bulunuyordu. 14 Mayıs seçimleri, iktidarı değiştirmiş ve DP dönemini başlatmıştır. NATO'ya üyelik konusunda CHP ve DP arasında bir görüş ayrılığı yoktur.

DP Hükümeti'nin Kore'ye asker gönderme kararının temelinde NATO'ya girme isteği yatmaktadır. Kore'ye asker gönderildiği takdirde hem Türkiye'nin Batı'nın özgür düşüncelerine bağlılığı ortaya çıkacak hem de Amerikan Kongresi bu hareketten etkilenecek, Türkiye'nin NATO'ya alınması konusunda diğer üyeleri ikna edebilecekti. Başbakan Menderes, Ahmet Emin Yalman'la yaptığı görüşmede BM'nin Kore'ye

²⁰ Çağrı Erhan, "ABD ve NATO'yla İlişkiler", Baskın Oran (Ed.), **Türk Dış Politikası Kurtuluş Savaşı'ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar**, C. I, İletişim yay., İstanbul, 2001, s. 543-544.

yapılacak yardım konusundaki taleplerine değindikten sonra “*Ortak güvenlik ruhunu yürütmek ve itibarımızı yükseltmek bakımından bu, bizim hesabımıza yaman bir fırsattır. NATO’ya kabul edilmemize de köprü olabilir. İngiltere ve diğer milletler bunu baştan savma karşılarlar ve suya düşürürlerse, fırsat bizim için de, hür dünya için de elden gider. İşte bu sebeple herkesten evvel çağrıya olumlu bir cevap vermek ve diğer milletleri olmuş, bitmiş bir durum karşısında bırakmak istiyoruz*”²¹ demiştir. Ayrıca 25 Temmuz 1950’de Türkiye’de bulunan Amerikalı Senatör Cain’in, basın mensuplarıyla yaptığı görüşmede “*Türkiye’nin Kore Harbi’ne fiili surette yardımı Atlantik Paketi’na girmesini sağlayacaktır*” şeklinde bir açıklama yapması bu düşünceleri doğrular niteliktedir²². Bununla birlikte, bazı çevrelerde senatörün bu açıklaması ile asker gönderme kararı arasındaki ilişki merak uyandırmıştır.

Cumhuriyet Gazetesi’nde bu konuda “*Sayın Amerikan Senatörü Cain yurdumuza gelir gelmez 24 saat içinde Ankarada toplanıp bu karara varmak için Hükümet ne gibi bir gerekçeye dayanıyordu? O ziyaretle bu karar arasında her hangi bir münasebet var mıdır? Varsa da yoksa da hükümeti gördüğümüz şekilde harekete zorlayan sebepler nelerdir? Aradan bir kaç gün geçtiği halde yazık ki bu noktalar henüz karanlıktan kurtarılamamıştır. Demokratik gelenekleri yurdumuzda kökleştirmek sorumluluğunu taşıyan yeni iktidardan gerek muhalefete, gerek halk efkârına karşı doğrusu biz daha dikkatli bir alaka beklerdik*”²³ şeklinde bir eleştiri yer almıştır. Cüneyt Arcayürek ise bu senatörü Amerikan Hükümeti’nin, Türkiye’nin Kore’ye asker göndermesi için Menderes’i ikna etmekle görevlendirdiğini iddia etmiştir²⁴.

Senatör Cain’in Türkiye’nin asker göndermesinin Atlantik Paketi’na alınmasını sağlayabileceği şeklindeki sözleri üzerine Paris gazetelerinde “*Türkiye Hükümeti’ne, Kore’ye asker göndermeyi Amerika tavsiye etmiş ve bu sayede Türkiye’nin Atlantik Paketine girmesinin kolaylaşacağı bildirilmiştir*” şeklinde haberler yer almıştır²⁵. Ayrıca Türkiye’nin asker gönderme kararından kısa bir süre sonra NATO’ya girmek için

²¹ Ahmet Emin Yalman, **Yakın Tarihte Gördüklerimiz ve Geçirdiklerimiz 1922-1971**, C. II, 2. Baskı, Pera Turizm ve Ticaret A.Ş. yay., İstanbul, 1997, s. 1536.

²² Metin Toker, **Demokrasimizin İsmet Paşalı Yılları 1944-1973 DP’nin Altın Yılları 1950-1954**, Bilgi yay., İstanbul, 1990, s. 77; **Akşam**, 26 Haziran 1950.

²³ “Haklı ve Haksız”, **Cumhuriyet**, 29 Temmuz 1950.

²⁴ Cüneyt Arcayürek, **Demokrasinin İlk Yılları 1947-1951**, 1. Baskı, Bilgi yay., İstanbul, 1983, s. 218.

²⁵ Necmettin Sadak, “Türkiye’nin Kore’ye Yardımı”, **Akşam**, 9 Ağustos 1950.

Ankara'daki Amerika, İngiltere ve Fransa Büyükelçiliklerine başvurması iki olay arasında bir ilişki kurulmasına neden olmuştur.

O sırada Paris'te bulunan Necmettin Sadak, basındaki bu haberlerle ilgili olarak gazetede ki köşesinde: *“Bu iki hadise ayrı ayrı şeylerdir, aralarında sebep ve netice bağları olamaz. Çünkü, Türkiye'nin dost ve müttefik devletlerle her türlü mühim dünya ahvali hakkında da ima fikir müdavelesinde bulunması ne kadar tabii ise, kendi siyasi kararlarında tamimiyle bağımsız hareket etmesi o derece kuvvetli bir geleneğidir. Siz, şunu yaparsanız.., biz de sizi Atlantik Paktına alırsanız gibi şartları Türkiye Hükümeti kabul etmeyeceği gibi, bize şunu yaparsanız biz de Kore'ye asker göndeririz tarzında pazarlığa girişmek Cumhuriyet hükümetlerinin şiarı değildir. Böyle bir hareket, girişilen fedakarlığın değerini de düşürür”*²⁶ demektedir.

İç politikada özgürlüğün sembolü haline gelen DP'nin, uluslararası alanda da insan hak ve hürriyetlerinin, milli iradenin ve milletlerin kendi kaderlerini tayin hakkını kullanmalarının, bir numaralı savunucusu olduğunu belirten Mim Kemal Öke: *“Demokrat Parti yurttan sulhun nasıl hürriyetlerin doya doya kullanıldığı bir ortamda yerleşeceğine inanıyorsa, bu ilkelerin, evrensellik kazanmasıyla da ancak cihanda sulhun kurulabileceğine ve kalıcı olabileceğine emindir. Bu görüş çerçevesi içerisinde DP Türkiye'sinin dış politikada demokrat milletlerin, yanında saf tutması, bu yüce ideali paylaşan Amerika'nın yakın dostu ve destekçisi olması ve küçük mazlum devletlerin saldırgan totaliter düşmanlardan kurtarması kadar tabii bir şey olamaz”* demektedir²⁷.

Ali Naci Karacan ise gazetede ki köşesinde, Kore'ye asker göndermemizin sebebini şöyle açıklamıştır: *“...eğer Kore hadisesi üçüncü bir dünya harbine sebebiyet verecekse Türkiye'nin bu sefer bu Dünya harbinin dışında kalmasına iki sebeple imkân yoktur. İkinci dünya harbine bizden çok uzakta Orta Avrupa'da bulunan Almanya sebebiyet vermişti. Üçüncü dünya harbi ise eğer sebebiyet verirse kendisiyle yüzlerce kilometrelik müşterek hududumuz ve topraklarımız üzerinde ihtiraslarını birkaç defa açığa vurmuş bulunan Sovyet Rusya sebebiyet verecektir. Siyasi ve askeri şartlar tamamen değiştiğine göre üçüncü dünya harbinde ikinci dünya harbinde olduğu gibi muharip devletlerin karşısında bir avutma politikası yapamayız. ...bir tarafa iltihak*

²⁶ A.g.m..

²⁷ Mim Kemal Öke, a.g.e., s. 38-39.

etmek zorundayız. Üçüncü dünya harbinin münhasıran kendi kuvvetimize güvenerek dışında kalmamız mantıken ve memleketimizi yutmak isteyen Rusya ile kurt ile kuzu gibi aynı komünist ağın içinde bağdaşa bilmek de aklen mümkün olmadığına göre istesekte istemesek de hayati zaruret olarak Birleşmiş Milletler safında yer tutmak mecburiyetindeyiz”²⁸.

DP Hükümeti’nin 25 Temmuz 1950’de aldığı asker gönderme kararı Türk kamuoyunda bomba etkisi yaratmıştır. Sabah erken saatlerden itibaren, yurdun her köşesinden, öğrenci ve gençlik örgütlerinden, çeşitli kuruluşlardan ve halktan, hükümet’in kararını tasvip eden telgraflar Başbakanlık’a gönderilmiştir.

Kimilerine göre asker gönderme kararı, cesurca alınmış bir karardır. Türkiye, Kurtuluş Savaşı’ndan sonra ilk kez bir silahlı mücadeleye giriyor ve Türk halkının adını bile duymadığı, Türkiye’den binlerce kilometre uzaktaki bir yere Türk askerini gönderiyordu. Bunu da kendisi bir saldırıya uğradığı için değil, BM Güvenlik Konseyi’nin almış olduğu kararlara uyarak, tecavüze uğramış bir devlete insani yardım yapmak amacıyla yapıyordu. BM’ye üye olan birçok ülkede Kore’ye yapılacak yardımın şeklinin ne olması gerektiği düşünülürken, Türkiye, hatırı sayılır bir kuvvetle Amerika’dan sonra Kore’ye asker gönderen ilk devlet olmuştur²⁹.

Demokrat Parti, iktidara gelişinin daha ikinci ayında Türk askerini, sebebinin bile tam olarak anlaşılamadığı ve sonuçlarının da Türkiye’ye ne gibi faydalar getireceği tam olarak bilinmeyen bir savaşa sokmuştur. II. Dünya Savaşı’nın en zor koşulları içinde bile Türkiye’yi izlediği dış politika ile savaşın dışında tutmayı başardığını her fırsatta vurgulayan CHP’nin asker gönderme kararı karşısındaki tutumu nasıl olacaktı?

İşte bu durumda siyasetçilerin işin kolayına kaçtığı, toplantı salonlarında yapmaları gereken mücadeleyi, askerlerin süngülerinin ucuna havale ettikleri düşünülebilirdi³⁰.

²⁸ Ali Naci Karacan, “Kore’ye Asker Yollamamızın Sebebi”, **Milliyet**, 28 Temmuz 1950.

²⁹ Rıfki Selim Burçak, **On Yılın Anıları (1950-1960)**, 1. Baskı, Nurel Mat., Ankara, 1998, s. 61-62.

³⁰ Bülent Ruscuklu, **Kore Savaşı Unutulan Savaş ve Gazi Faruk Pekerol’un Anıları**, Melisa Matbaacılık, İstanbul, 2005, s. 11.

B - MUHALEFETİN KARARA TEPKİSİ

1- Cumhuriyet Halk Partisi'nin Asker Gönderme Kararına Tepkisi

Cumhuriyet Halk Partisi Genel İdare Kurulu, 26 Temmuz 1950'de, Genel Başkan İsmet İnönü'nün başkanlığında toplanarak, Hükümet'in Kore'ye asker gönderme kararını görüşmüştür³¹. Hükümetin kararı hakkında muhalefetin görüşü, CHP Genel Sekreteri Kasım Gülek tarafından Türk kamuoyuna şu şekilde açıklanmıştır: *“Birleşmiş Milletlere karşı olan vecibelerimizi tanıyoruz. Dünyada sulhun ancak Birleşmiş Milletlerin müşterek korunma cephesiyle temin edilebileceğine inanıyoruz. Aza devletler, bir birine olan taarruzu samimi olarak hepsine tevcih olunmuş bilerek derhal harekete geçerlerse sulh müdafaa oluna bilir. Birleşmiş Milletlerin bizim taktirimize bırakarak istediği yardımı, emsalimiz olan birçok devletler gibi vaziyetimize göre ve maddi imkanlarımız dahilinde tayin edebilirdik. Ancak silahlı kuvvet göndererek yardım etmek hiç şüphesiz imkânı bulununlar için en tesirli vasıtaadır.*

Bu hususta bizim fikrimiz şudur: Birleşmiş Milletler hücumu uğraya bilecek bütün cephelerin mesuliyetini üzerine alarak her aza devletin yapacağı yardımı tayin eder. Müşterek cephe mesuliyeti bu suretle temin olunabilir ve ancak bu usul bütün aza devletlere güvenlik verebilir. Hudutlarımızda son zamanlarda yapılmakta olan hazırlıkların ve vatanımızın karşısında bulunduğu ihtimallerin bu günkü manzarasını bilmiyoruz. Bu günkü durumda Birleşmiş Milletlere karşı olan vecibelerin nasıl yerine getirileceğini hükümet Millet Meclisinde müzakere edilmeden ve partimizle istişare etmeden yalnız başına takdir etmiştir.

Parti Genel Başkanı İnönü veya yetki sahibi herhangi bir CHP şahsiyetinin bu karar hakkında hiçbir fikir ve mütalaası alınmamıştır. Halbuki büyük memleket meselelerinde, hususiyle memleket müdafaaası ve harp ihtimallerinde hükümetin muhalefet partisi ile fikir mutabakatı temini, memleket birliğini sağlamak için esas

³¹ Tahsin Yazıcı, **Kore I. Türk Tugayında Hatıralarım**, Ülkü Basımevi, İstanbul, 1963, s. 34; **Ulus**, 27 Temmuz 1950; Rıfkı Salim Burçak, **a.g.e.**, s. 62.

tedbirdir. İktidarın bu ihtiyarcı takdir etmesi ve ati için muhalefetin memlekette bertaraf edilecek bir mani değil memleket hayrına yapıcı olarak işbirliği temin etmek için en tesirli vasıta olduğunu anlamış olmasını temenni ederiz”³². CHP, karar alırken TBMM’ye ve kendisine danışılmamasını eleştirmiştir.

CHP Başkanı İsmet İnönü de Hürriyet Gazetesi’ne verdiği demeçte şunları söylemiştir: “... halen bir Kore cephesi yoktur. Bugün Atlantik’ten Pasifik’e kadar uzanan bir cephe vardır. Bu sebeple Birleşmiş Milletlerin bu cephe üzerinde hücumu uğraya bilecek kısımların mesuliyetini üzerine alacak müşterek bir kurmay heyeti teşkilinden sonra aza devletlerin yapabilecekleri yardımları etmeleri gerekirdi. Müşterek cephe mesuliyeti bu suretle temin oluna bilir ve ancak bu usul Türkiye gibi diğer aza devletlere de emniyet verirdi. Aksi halde muhtemel bir tecavüz karşısında Türkiye’ye nasıl bir yardım edebileceği düşünüle bilir. Acaba Birleşmiş Milletler Teşkilatı ‘Türkiye tecavüze uğramıştır, kendisine ne şekilde yardım edeceksiniz.’, diye aza milletlerin, Kore misalinde olduğu gibi, sadece taktirlerine mi müracaat edecektir? İşte memleket hesabına içimi titreten nokta budur.

Arzu edilirdi ki uzun müddet iktidarda kalmış bir partinin Başkanı sıfatıyla hükümet, benimde bu mesele hakkında reyime müracaat etsin. Büyük memleket meselelerinde hususiyle memleket müdafaası ve harp ihtimallerinde hükümetin muhalefet partisiyle fikir mutabakatı teminini tecrübe etmesi, memleket birliğini sağlamak için esas tedbirdir. Kaldı ki, bu mesele hakkında hükümet, B.M.M’nin dahi reyini almış değildir. Halbuki İkinci Cihan Harbinde harp Türkiye’nin kapısını çaldığı zamanlar ve Alman orduları hudutlarımızda iken bu devletle iktisadi münasebetlerimizi bile kesme kararını almadan evvel, CHP Hükümeti Meclisin fikrini sormuştu”³³.

Adnan Menderes, Ahmet Emin Yalman’la yaptığı görüşmede asker gönderme konusunda Meclis’e danışmanın işleri uzatacağını, çeşitli dedikodulara neden olacağını ileri sürmüş ve zaman kaybetmeden karar vermeleri gerektiğini belirtmiştir³⁴. Metin Toker ise, CHP’ye danışılmamasını, DP büyüklerinin, İsmet Paşa kompleksine

³² **Akşam**, 27 Temmuz 1950; **Cumhuriyet**, 27 Temmuz 1950; **Milliyet**, 27 Temmuz 1950; **Ulus**, 27 Temmuz 1950.

³³ **Hürriyet**, 28 Temmuz 1950.

³⁴ Ahmet Emin Yalman, **a.g.e.**, s. 1536.

bağlamaktadır. Toker, CHP ile işbirliği yapılmasının, o dönemde halkta, işleri hala İnönü yapıyor izlenimi yaratmasından Menderes'in çekindiğini ileri sürmüştür³⁵.

CHP'nin yayın organı olan Ulus Gazetesi, hükümet'in asker gönderme kararını, Anayasa hukuku bakımından ele almıştır. Ulus, hükümetin almış olduğu bu kararla Anayasa'yı ihlal ettiğini savunmuştur. Gazete, kararının alınış şeklinin de kuruluş geleneklerimize uygun düşmediğini yazmıştır. Ulus, Kore Savaşı'na 4500 kişilik bir kuvvet göndermenin savaş ilanı olduğunu ve milleti böyle derinden etkileyen bir kararın alınmasının sadece TBMM'nin yetkisi dahilinde olduğunu belirtmiş ve DP Hükümeti'nin, Anayasa'nın 26. Maddesi'ni ihlal ettiğini iddia etmiştir³⁶.

Muhalef kanattan gelen bu açıklamalar, yeni bir tartışma alanı yaratmıştır. CHP'nin önde gelenlerinden Nihat Erim de hükümetin asker gönderme kararını alırken CHP'nin fikrinin sorulmamasını eleştirmiş ve hükümetin bu tutumunu hatalı bulmuştur. Erim, böyle bir kararın ancak TBMM tarafından alınabileceğini savunmuş ve şöyle demiştir: *“Askerlik hizmeti için silah altına alınan gençler doğrudan doğruya Türkiye sınırlarının korunması ile mükelleftirler. Onlara, bunun yanında veya dışında başka bir vazife yükleyebilmek için Büyük Millet Meclisinden kanun veya karar çıkmalıdır. Böyle olmasa bile memleketin mukadderatı üzerinde derin tesirler yapması pek muhtemel bir kararı Hükümet, Meclis'e danışmadan nasıl alabilmiştir? Bu derece ağır bir mesuliyetin altına ne cesaretle girmiştir? Bu suallere cevap verebilmekte, biz cidden aciz kaldık”*³⁷.

Muhalefetin karar hakkındaki eleştirilerini hukuki bir takım temellere dayandırması üzerine Türk basınında tanınmış hukukçuların görüşlerine başvurulmuştur. Bu hukukçulardan Prof. Sadri Maksudi Arsal, kararla ilgili olarak *“Bu karar mutlak surette lazım ve müstaceldi. Kore hakkında hükümetin aldığı karar faydalıdır. Meclisin tasvibi meselesine gelince, öyle müstacel şeyler vardır ki, hükümet derhal karar*

³⁵ Metin Toker, **a.g.e.**, s. 85.

³⁶ **Ulus**, 28 Temmuz 1950. Ulus Gazetesi'nin bahsetmiş olduğu Anayasa'nın 26. Maddesi şöyledir: *“Kanun koymak, kanunlarda değişiklik yapmak, kanunları yorumlamak, kanunları kaldırmak, Devletlerle sözleşme, andlaşma ve barış yapmak, harb ilân etmek, Devletin bütçe ve kesin hesap kanunlarını incelemek ve onamak, para basmak, tekelli ve akçalı yüklenme sözleşmelerini ve imtiyazları onamak ve bozmak, genel ve özel af ilân etmek, cezaları hafifletmek ve değiştirmek, kanun soruşturmalarını ve kanun cezalarını ertelemek, mahkemelerden çıkıp kesinleşen ölüm cezası hükümlerini yerine getirmek gibi görevleri Büyük Millet Meclisi ancak kendisi yapar”*. **Düştur**, Üçüncü Tertip, C. XXVI, s.170.

³⁷ Nihat Erim, “Hükümetin Son Kararı”, **Ulus**, 27 Temmuz 1950.

lüzumunu hisseder. İlk önce bizim böyle bir karar almış olmamız çok isabetli bir görüşün ifadesi olmuştur” demiştir³⁸.

Ord. Prof. Hüseyin Nail Kubalı ise şunları söylemiştir: “*Anayasamızın 26 ncı maddesine göre, sulh ve harp gibi fevkalade kararları ancak Türkiye Büyük Millet Meclisi alabilir. Hükümetin Kore hakkında vermiş olduğu kararın hukuki bakımdan hatalı olduğu kanaatindeyim. Çünkü, Kore’ye askeri kuvvet göndermekle Kore’ye karşı harp açılmış demektir. Alınan karar, amme hukuku açısından da tetkik mevzuu olabilir. İkinci noktaya gelince, Türkiye’deki siyasi partiler arasında dış siyasette tam bir anlaşma vardır. Bu vaziyete göre, bu kadar hayati bir karar alınırken diğer partilerinde noktai nazarını sormakla milli birliğin tam bir ifadesi elde edilmiş olurdu zannederim”³⁹.*

Kore’ye asker gönderilmesine karşı muhalefetten, özellikle de CHP’den gelen eleştirilerde, Türkiye’nin asker göndermesinin, Sovyet Rusya’nın bize karşı olan düşmanlığını tahrik edebileceği ve böyle bir durumda da BM teşkilatının, Türkiye’ye yapacağı yardımın anlaşmalarla garanti altına alınmış olması gerektiği de savunulmuştur. Bunun yanında, İngiltere ve Fransa gibi büyük devletlerle, NATO ile güvenliklerini garanti altına almış olan devletler yardım konusunda isteksiz kalırken, Türkiye’nin böyle bir maceraya atılması doğru bulunmamıştır. Türkiye’nin bir saldırıya uğrama ihtimalinin bulunduğu o dönemde, 4500 kişilik bir askeri kuvvetin Kore’ye gönderilmesi uygun görülmemiş ve tek bir erimize bile vatan savunmasında ihtiyacımız olabileceği ileri sürülmüştür⁴⁰.

Bu eleştirilere de cevap yine basından gelmiştir. Abidin Daver, SSCB’nin Türkiye’ye saldırmak istediğinde, Kore Savaşı’na asker göndermemiz dışında da bahaneler bulabileceğini ileri sürmüştür. Daver’e göre, zaten Rusya Kore Savaşı’na fiilen karışmamıştır. Türkiye’nin, Sovyet taarruzuna uğraması durumunda da, BM’nin özellikle de Amerika’nın yardımımıza koşacağı kesindir. Türkiye’nin bir tecavüze uğraması karşısında, tek bir erimizin bile kendi vatanını savunması fikrine katılan Daver, bir milyon asker çıkarabilecek güce sahip olan Türkiye’nin, 4500 kişiyi Kore’ye göndermekle askeri gücünün azalacağı düşüncesine katılmamıştır. Ayrıca böyle bir

³⁸ “Hükümetin Kararı ve Hukukçuların Fikri”, **Milliyet**, 28 Temmuz 1950.

³⁹ **A.g.m.**

⁴⁰ **Cumhuriyet**, 28 Temmuz 1950.

yardımların, Amerikan kamuoyunda yaratacağı etkiye değinen Daver: “Amerikalılar kendilerine yardım bahsinde ilk cıvanmert, adımı atan Türkiye’ye askeri, iktisadi yardım hususunda daha cömert davranmak icap ettiğini anlayacaklardır”⁴¹ diye yazmıştır.

2 - Millet Partisi’nin Asker Gönderme Kararına Tepkisi

Millet Partisi de asker gönderme kararını eleştirmiştir. Karar hakkındaki görüşler, Millet Partisi Genel Başkanı Hikmet Bayur tarafından açıklanmıştır. Hikmet Bayur, hükümetin kararını gazetelerden öğrendiğini belirterek, görüşlerini şöyle açıklamıştır: “... Cumhuriyet devrinde ilk defa olarak Türk askeri fiilen savaşa gönderilirken hükümet bu hususta Büyük Millet Meclisini toplayıp keyfiyeti ona arz etmek lüzumunu duymamıştır. Keza ne muhalefete bir haber vermek ve ondan mütalaa sormak yoluna girmiş nede hiçbir suretle halk efkârını buna hazırlamak ihtiyarcını hissettirmiştir. Şurasını da unutmamalıdır ki Birleşmiş Milletler kararı üzerine asker sevki keyfiyeti bütün dünyaca birinci defa olarak yapılıyor. Bunun erkanını Büyük Millet Meclisi ile birlikte tekevvün ettirmek herhalde zaruri idi.

Yapılması gereken ikinci müşahede şudur: Kore Savaşının çıkması ve Birleşmiş Milletlerde üye olan devletlerden yardım istemesi haziran sonunda, yani meclis toplu iken vaki olmuştu. Hükümet bu keyfiyeti meclise getirmeyi düşünmediği gibi meclis tatil devresine girdikten 15 gün sonra, asker sevk etme kararını almak zorunda kalabileceğini tahmin dahi etmeyerek meclisi toplu tutmak lüzumunu takdir eyleyememiştir.

Bizce hükümet derhal meclisi davete oradan bir karar almaya mecburdur. Bu düşünceler her türlü particilik duygusu üstünde kalınarak ileri sürülmektedir. Biz şu inandayız ki Türk askeri her sefer olduğu gibi bu seferde vazifesini kahramanca yapacaktır. Esas amillerini bilmediğimiz hükümetin Kore’ye Amerika’dan sonra ilk kara

⁴¹ Abidin Daver, “Kararımız İsabetli Mi Değil Mi”, *Cumhuriyet*, 28 Temmuz 1950.

kuvveti gönderen devlet olmak kararından memleket için hayırlı neticeler çıkmasını da dileriz”⁴².

Hikmet Bayur, Kudret Gazetesi’ndeki yazısında ise Türkiye’nin güvenliği konusuna dikkat çekmiş ve hükümetin kararını şu şekilde eleştirmiştir: *“Bizim bugünkü coğrafi konumumuz talihsizdir. Türkiye Kafkasya’da doğrudan doğruya Rusya ile ve Trakya’da onun bir kuklası olan Bulgaristan’la sınırdadır. Rusya isterse pekala Bulgaristan’ı bize saldırtır, öbür peyklerin ordularını da üzerimize sevkettirir. Bu durum karşısında Amerika’nın Kore savaşına girdiği ölçüde dahi işe karışması bizi tatmin edemez. Esasen onun kara ordularının çok az olduğu bilinmektedir. Hatta Amerika’nın mesela Bulgaristan, Romanya ve Macaristan’ı atom bombalarıyla sulaması dahi Türkiye için yeter bir yardım sayılmaz. Çünkü bu hareket bütün saldırıları ne sevk ve idare eder nede onun kuvvetine esaslı bir zarar getirir. Böyle bir peyk veya peykler saldırısına uğradığımız takdirde bizi tatmin edecek tek yön Amerika’nın derhal Rusya ile savaşa tutuşmasıdır. Hükümetimiz bu gibi meseleleri inceleyip Amerika’dan gereken teminatı almamışsa Kore savaşına kara kuvvetleriyle katılan ilk devlet olmamız eksik tedbirlerle girişilmiş yanlış bir iş sayılmalıdır; çünkü biz her bakımdan topun ağzında bulunduğumuz için örnek olmak bize düşmezdi”⁴³.*

Hikmet Bayur, hükümeti üç noktada hatalı bulmuştur: Bu noktalardan birincisi, hükümetin Meclis’i toplantıya çağırması, ikincisi, muhalefete danışmayı düşünmemesi ve üçüncüsü, kamuoyunun böyle bir konuda hazırlanmasının ihmal edilmesidir. Bununla beraber Bayur, ülkenin güvenliğinin garanti altına alınmış olması durumunda bu hataların affedilebilir olduğunu da söylemiştir⁴⁴.

⁴² **Cumhuriyet**, 27 Temmuz 1950; **Ulus**, 27 Temmuz 1950.

⁴³ Hikmet Bayur, “Kore’ye Türk Askerinin Gönderilmesi”, **Kudret**, 27 Temmuz 1950.

⁴⁴ **Cumhuriyet**, 28 Temmuz 1950.

3 - Barışseverler Cemiyeti'nin Beyannamesi

Türkiye'nin Kore'ye asker göndermesine en şiddetli karşı çıkan sol bir örgüt olmuştur⁴⁵. Merkezi Stockholm'de bulunan Barışseverler Cemiyeti, İstanbul'da Kore'ye asker gönderme kararını protesto eden bir bildiri yayınlamıştır. Halka dağıtılan bu bildirinin hükümet tarafından toplattırılması üzerine cemiyet üyeleri, telgrafla aynı bildiriye TBMM Başkanlığı'na göndermişlerdir⁴⁶.

Barışseverler Cemiyeti Başkanı Behice Boran ve Genel Sekreter Adnan Cemgil imzalı bu bildiride hükümetin kararı ile ilgili olarak şunlar belirtilmiştir: Hükümetin almış olduğu karar Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na ve BM Anayasası'na aykırıdır. Asker gönderme kararı ile Türkiye Hükümeti savaş kararı vermiştir. Bu bakımdan hükümet Anayasa'ya aykırı hareket etmiştir. Türkiye'nin Kore'deki silahlı savaşa askeri bir birlikle katılması yerine, Hindistan Hükümeti'nin yaptığı gibi barış için yapılacak çalışmalara katılması ve bu şekilde savaşın durdurulması ve dünya barışının sağlanması istenilmiştir. Son olarak da cemiyet, menfaatlerimize ve BM Anayasası'na aykırı olan bu kararın bir an önce iptal edilmesi için TBMM'nin olağanüstü toplantıya çağırılması isteğinde bulunmuştur⁴⁷.

Başbakan Adnan Menderes, Barışseverler Cemiyeti'nin Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na çektikleri telgrafla ilgili olarak basına bir açıklama yapmıştır. Başbakan, yaptığı açıklamada eski iktidarı da bu konuda suçlamaktan geri kalmamıştır. Başbakan şunları söylemiştir: *"Bu cemiyetin milletlerarası bir kökü olduğunu bilmekteyiz. Bu barış severlerin sevdikleri barışın mahiyeti hakkında da malumatımız tamdır. Komünist tecavüzlerini Kore'de karşılamağa giderken içimizde aynı mahiyetteki tahrikatın manasını Türk umumu efkârı anlamakta ve hükmünü vermekte elbette yanılmayacaktır.*

Hükümet programında komünistlikle müessir bir mücadeleye geçeceğimiz ifade olmuştur. Biz hiçbir kimse ve hiçbir teşekkül için hürriyeti yok etme hürriyetini kabul etmiyoruz. Bu sebeptendir ki, hürriyeti yok etme maksadiyle memleketimizde parti kurulamaz. Kanunlarımız buna amirdir. Ancak bazı kimselerin fırsatını bulup ve

⁴⁵ Mim Kemal Öke, **a.g.e.**, s. 43.

⁴⁶ Rıfkı Selim Burçak, **a.g.e.**, s. 65; Metin Toker, **a.g.e.**, s. 82.

⁴⁷ Telgrafların tam metni için bkz. **Zafer**, 29 Temmuz 1950; Tahsin Yazıcı, **a.g.e.**, s. 37-38.

maksatlarını gizleyip memleket için bu zararlı yolda faaliyetlerini arttırmak istemekte olduklarını da görmekteyiz. Vaktile bunlara karşı mücadele tam tesirini gösterememiş ise bunun bir sebebi eski iktidarın mühim mevkilerinde kendilerine dost ve himaye edici şahsiyetler bulmuş olmalarıdır. Bu hakikat memleketçe de bilinmektedir.

Bizim idaremizde bu gibi haller asla görülmiyecektir. Hükümet ve parti tam manasiyle karardır. Bu mevzuda kanunların menettiği hususları şayet müeyyide veya hüküm noksanlarından istifade suretile devam ettirebiliyorlarsa yeni hükümler ve müeyyideler bulmak suretiyle de hale şu nazik zamanlarda memlekete büsbütün zararlı olduğu aşikar olan bu gibi hareketleri mutlaka önleyeceğiz”⁴⁸.

Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü, Barışseverler Cemiyeti’nin bildirisi ile ilgili olarak şunları söylemiştir: “Bu tamamen komünizm propagandası ve komünist matbuatın lisanıdır. Maksatları milletlerin mukavemet kudretlerini içinden yıkmak ve böylece kolaylıkla yabancı ideolojilerin elinde esir olmalarını temenni etmektedir. Haddi zatında hükümetin verdiği karar, sulh ihtimallerini kuvvetlendirecek olan bir karardır.

Cemiyetin başkanı Behice Borandır. Bu bayan Ankara Tarih ve Dil Fakültesinde talebeye solcu fikirler aşılacak suçundan dolayı muhakeme edilen doçent olduğuna göre, bu cemiyeti ne gibi bir maksatla kurduğu meydandadır. Birkaç gün evvel birkaç kişi tarafından kurulmuş olan cemiyetin bütün barışçı Türk halkının Kore meselesindeki en samimi hissine tercüman olduğuna inanmak mümkün müdür? Hepimiz adına, bütün bir millet namına konuşmak selahiyetini kimden almışlar?

Behice Boranın kurduğu cemiyetin istediği barışın komünist barışı olduğunu anlamak güç değildir; hani şu Kore’de ani bir baskınla harp etmeye ve kan dökmeye başlayan kızıkların barışı. Cemiyetin, bize Hindistan’ı misal göstermesinin sebebi basittir. Çünkü Hindistan Başbakanı Nuhru, Kore meselesinde Stalin’e müracaat etmek ve Kızıl Çin’in Birleşmiş Milletler teşkilatına kabulünü ileri sürmek suretiyle tavassutta bulunmuş ve Stalin’in verdiği cevabı minetle karşılamıştır”⁴⁹.

Hükümetin, komünizm karşıtı açıklamaları ardından basında Barışseverler aleyhinde açıklamalar yer almıştır. Milliyet Gazetesi’ndeki köşesinde Ali Naci Karacan,

⁴⁸ **Ayın Tarihi**, S. 200 (Temmuz, 1950), s. 73-74.

⁴⁹ **Cumhuriyet**, 31 Temmuz 1950.

Barışseverler Cemiyeti ile ilgili “*Bizi hayrete düşüren memleketimizdeki komünistlerin parlak siyasi fikirleri değildir. Bizi asıl hayrete düşüren Türkiye’yi Bulgaristan, Romanya, Macaristan sanan bu cins mikropların memleket bünyesi içinde Demokrat Parti iktidara geldikten sonra dahi hala yaşayabilmek ve ortalığı zehirlemek imkanını bulabilmeleri keyfiyetidir.*

Esasen vakanın halk tarafını üzen tarafı da, kızıl ajanların Türkiye hakkındaki fikirlerinin doğruluğunda veya yanlışlığında değil, fakat bunların memleket davaları üzerinde her hangi bir söz söylemek, hatta ağız açabilmek cüretini bulabilmelerindedir. Herhangi bir harp vaziyetinde beşinci kol rolü oynamağa memur bir düşman kolunun Türkiye hudutları içinde bu kabil tahriklere ve bozgunculuklara kalkabilmesine ne aklın ne hukuken cevaz yoktur”⁵⁰ demekteydi.

Barışseverler Cemiyeti Başkanı Behice Boran, Genel Sekreter Adnan Cemgil, bildiriye basan matbaacı Cemal Onur, cemiyet üyelerinden Vahdeddin Barut, Osman Fuat Toprakoğlu ve Reşat Güranan ve diğer cemiyet üyeleriyle beyanname dağıtma işine ismi karışanlar, milli menfaatlara aykırı ve milli mukavemeti sarsacak mahiyette fiil ve harekette bulunmak suçuyla tutuklandıktan sonra Ankara’daki Askeri Garnizon Mahkemesi’ne yargılanmak üzere gönderilmiştir⁵¹.

Hükümetin Kore’ye asker gönderme kararına karşı yıkıcı harekette bulunan beyannameler dağıtma suçuyla tutuklanan Barışseverler Cemiyeti kurucularının, Askeri-Siyasi Mahkemede yapılan duruşmalarının ardından, sanıklardan Behice Boran, Muvakkar Güran, Adnan Cemgil, Vahdet Barut, Nevzat Cemal Özmeriç, Osman Fuat Toprakoğlu, üçer yıl dokuz ay, Naci Osmanlar da bir yıl altı ay yirmi bir gün hapse mahkum edilmişlerdir. Sanıklardan matbaacı Talat Tıkan ve Cemal Anıl ise beraat etmiştir⁵².

Sanıkların cezaya itirazı üzerine, Askeri Yargıtay, suç esasını oluşturan beyannamenin Basın Kanunu’nun tarifleri içine giren bir yazı olması nedeniyle, yargılamanın toplu basın mahkemesinin yetkisi dahiline girdiğini belirterek,

⁵⁰ Ali Naci Karacan, “Bozguncuları Tasfiye Zamanı Gelmiştir”, **Milliyet**, 1 Ağustos 1950.

⁵¹ **Milliyet**, 2 Ağustos 1950.

⁵² **Zafer**, 31 Aralık 1950; **Cumhuriyet**, 31 Aralık 1950.

Barışseverler Cemiyeti üyelerinin mahkumiyet kararlarının bozulmasına ve tahliyelerine karar vermiştir⁵³.

C- DEMOKRAT PARTİ'NİN ELEŞTİRİLERE CEVABI

DP Başkanı Başbakan Adnan Menderes ve Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü, muhalefetin ve basının karar ile ilgili eleştirilerine karşı demeçler vererek kararın haklılığını savunmuştur.

Başbakan Menderes, muhalefetin karar ile ilgili eleştirilerini cevaplandığı demecinde şunları söylemiştir: *“Evvela şurasını söyleyeyim ki, hükümetimizin aldığı karar bir harp kararı değildir, sulhu koruma teşebbüs ve karardır. Kanaatimizce bizim karar gibi diğer hürriyet sever milletlerin bu yolda alacakları kararlardır ki, tecavüzler önlenir ve dünya sulhu koruna bilir. Esasen Birleşmiş Milletler idealini samimiyetle benimsemiş olmakta bu esasa inanmış olmak demektir. İkinci olarak söyleyebileceğimiz cihet ise bu kararın hükümetimizce bütün şumulu ile bilinerek ve inanılarak verilmiş olmasıdır. O kadar ki aynı vaziyet karşısında bin defa kalsak her defasında alacağımız karar gene bu olacaktır.*

Soruyorlar, ordumuzun kuvveti nedir? Etrafımızdaki tehlikenin derecesi nedir? Diğer bazı milletler kara kuvvetleri göndermemişlerdir. Bizim kara kuvveti göndermemiz tehlikeyi üzerimize çekmeye sebep olmayacak mıdır? Kaldı ki ordumuzdan dört bin kişilik bir kuvvet ayrılmasının bizim için bir eksiklik veya zaaf teşkil edip etmeyeceğini takdir edebilmek için uzun boylu hesaba ve malumata lüzum yoktur.

Birleşmiş Milletler Anayasasına iltihak etmiş bulunuyoruz bu anayasa hükümleri kanunlarımızla tasdik ve kabul olunmuştur. Bu tasdik ve kabulü neticeleri ve bundan doğacak vekaibin ifası Büyük Millet Meclisine, hükümete peşinen emredilmiş buyrulmaktadır. Hükümetin aldığı karar Birleşmiş Milletler Anayasası ve binaenaleyh Türk Kanunları hükümleri dairesindedir. Meclisin ictima davet etmek meselesinin siyasi

⁵³ Cumhuriyet, 8 Nisan 1951.

bir zaruret olduğu iddiasına gelince derhal söyleyelim ki bu mesele ilk ortaya çıktığında ve Birleşmiş Milletler Umumi Katibi hükümetimize müracaat ettiği zaman gerek hükümetçe buna verilen cevaplar 30 Haziran 1950 tarihli toplantısında meclise arz edilmiş ve Dışişleri Bakanı tarafından verilen izahatla meselenin hiçbir noktası meclisin meçhulü kalmamıştır.

Bilindiği bir meseleyi her noktada tenvir eden izahat ile hükümetimizin açık cevabı, mecliste müttefikan ve alkışlarla kabul edilmiştir. Şu halde siyaset bakımından kararımızın meclisin malumat ve tasvibi dışında almış olduğu itteası tamimiyle yersizdir. Dünyanın geçirdiği iki büyük harp ve son birkaç senenin yaşanan tecrübeleri ile sabit olmuştur ki memleketlerin istiklal ve mevcudiyetleri mutlaka kendi coğrafi hudutlarında müdafaa olunmaz. Sulhta ve harpte dünyaca bir kader birliğine varılmış olduğu bir devrede yaşamakta olduğumuz açık bir hakikattir. Kore’de bayrağımızın dalgalanması en idealist ve en realist gaye ve görünüşlerin bir neticesi olacaktır. Uzak diyarlara memleket çocuklarının sevk edilmekte olduğu hakkındaki yazılar, bazılarının üstü kapalı bir tahrik yolunda olduklarını ifşa etmektedir. Hükümetin kararının asil milletimizin ruh ve iradesine tamimiyle uygun olduğuna kanıyız. Bu sebeple milletimizin, hükümetin bu kararını tam bir tasviple karşılayacağına ve karşılamış olduğuna emin bulunuyoruz”⁵⁴.

Başbakanın bu açıklamalarına karşı ilk cevap, muhalefet adına CHP Genel Sekreteri Kasım Gülek’ten gelmiştir. Kasım Gülek, asker gönderme kararının bir savaş kararı olmadığını söyleyen Başbakan Menderes’in yanıldığını belirterek verilmiş olunan kararın bir savaş kararı olduğu üzerinde durmuştur. “CHP’nin Türkiye’nin karşısında bulunduğu tehlikenin önemini ve gönderilen 4500 askerin, askeri kuvvetimizi eksiltip eksiltmeyeceğini bilmesi lazımdır” diyen Menderes’e, Gülek, “...bizim iktidarda bulunduğumuz zamanki tehlike değişmişse, o zaman açıkça söyleyebiliriz ki, Türkiye 4500 kişiyi göndermekle kendi cemiyetini azaltmış olacaktır”, demiştir. Kasım Gülek, BM Anayasası’nda asker göndermemizi mecbur kılan bir zorunluluğumuzun olmadığını, BM Anayasası’nın 43. maddesinde belirtilen özel antlaşmaların henüz yapılmadığı için

⁵⁴ **Cumhuriyet**, 29 Temmuz 1950; **Ulus**, 29 Temmuz 1950; **Milliyet**, 29 Temmuz 1950; **Akşam**, 29 Temmuz 1950; **Hürriyet**, 29 Temmuz 1950.

maddi yardım ya da silahlı kuvvet yardımı konusunda her üye devletin kendi takdirine bırakıldığını söylemiştir⁵⁵.

Başbakanın açıklamaları karşısında Hikmet Bayur, Kudret Gazetesi'nde şunları yazmıştır: *“Bir devlet adamı halk efkarına hitap ederken, alay edercesine kelime oyunları yapmaktan sakınmalıdır. Mesela başbakan bir yerde ‘hükümetin almış olduğu karar bir harp kararı değildir; sulhu koruma teşebbüs ve koruma kararıdır’ diyor. Askerimiz fiilen ateşe sürülürken bu tarzda konuşmak yakışık almaz. Samimi olarak ancak şu denebilir: ‘Biz tecavüzü bir savaşa değil, tedafüi bir savaşa asker gönderiyoruz.’*

Fakat, taarruzi olsun tedafüi olsun, hiçbir hükümet, memleket selametinin icap ettirdiği teminatı almadan, meseleyi gereken makamlarla ve kimseler huzurunda müzakere etmeden, yuta bu iş üzerinde geniş bir fikir birliği sağlamadan böyle bir karar veremez. Başbakanın, meselenin 30 Haziranda Meclise anlatılmış olduğu hakkındaki sözleri de yersizdir. Yapılacak yardım para ve hastane gibi şeyler göndermekten de ibaret kalabilirdi; nasıl ki bir çok devlet böyle yaptı. Hükümet fiilen savaşmak üzere bir askeri birlik göndereceğini hiçbir suretle Meclise ihsas etmiş değildir. Esasen her şey gösteriyor ki, o sırada bunu aklından dahi geçirmiyordu.

*Meclisin dağılmasından 10 gün sonra asker gönderme kararını alınca hükümet bu kadarcık ilerisini görememiş olmakla suçlandırılmamak için Meclisi çağırmamış ve buna lüzum olmadığı iddiasını ortaya atmıştır. Bizim bu işten önce hükümetçe bir danışma toplantısına çağrıldığımız ve buna gitmediğimiz söylentisi dolaştırılmaktadır. Böyle bir şeyin aslı yoktur. Biz bir tek defa davet edildik, o da bir at yarışı içindi”*⁵⁶.

Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü, Hükümet'in aldığı karara karşı muhalefetin takındığı tavır hakkında şunları söylemiştir: *“...hükümetin vermiş olduğu karar komünist basını hariç memleketin her köşesinde ve dünyanın her tarafında büyük bir memnunlukla karşılanmış ve tasvip edilmiştir. Hükümetimizin verdiği karar sulh ihtimallerini kuvvetlendirecek bir karardır.*

Muhalefetin böyle milli bir davayı siyaseti parti politikası mevzu yapması hakikaten teessürle karşılanacak bir durumdur. Bunlar mugalatadırı ve memleket için

⁵⁵ Cumhuriyet, 29 Temmuz 1950.

⁵⁶ Hikmet Bayur, “Kore Meselesi ve Başbakanın Sözleri”, Kudret, 30 Temmuz 1950.

hüzün vericidir. Hapsi iyice idrak etmemeden doğan şayanı esef bir mana taşır. Esasen Meclis Kore meselesi hakkındaki kararın önceden müttefikan izhar etmişti. Muhalefet kendisini Barışseverler Cemiyeti ile aynı safta gördüğü takdirde hatalarından rücu edeceğini ümit ediyorum. Bugünkü serbest seçimler sonucunda ezici bir ekseriyetle iktidara gelmiş kuvvetli bir hükümettir. Vazife ve mesuliyetini tamamiyle müdriktir”⁵⁷.

Fuat Köprülü’nün sözlerine karşı Hikmet Bayur şunları söylemiştir: “Ankara’da, İstanbul’da ve yurdun bir çok yerinde çıkıp da hükümetin kararını şu veya bu bakımdan tenkit etmek suretiyle onu büyük bir memnulukla karşılamış olmayan gazeteler toptan komünist ilan edilmiş oldular. İş başındakilere tavsiyemiz bu gibi küçüklüklerden vaz geçmeleri ve yurt sever muhalefetin tenkitlerini cevaplandırmadıkları vakit hiddet veya şaşkınlıktan ancak komünistlerin işine yarayacak yollar sapmaktan sakınmalıdırlar”⁵⁸.

Başbakan ve Dışişleri Bakanı’nın Kore meselesi hakkında muhalefeti suçlayıcı açıklamalar yapmaları üzerine, CHP İstanbul İl Teşkilatı’ndan İlhami Sancar şu açıklamayı yapmıştır: “Bu meselenin Büyük millet Meclisinde görüşülmesi gerektiğini, muhalif partilerle istişarenin lüzumlu olduğunu söylemek ve Birleşmiş Milletlerin müşterek savunma sistemini daha müessir kılmağa matuf telkinlerde bulunmak partimizin tabii bir hakkı ve vazifesidir. Bunu hiddetle ve devlet adamlığı vasfına yakışmayan haksız ve ağır sözlerle karşılayanlara umumi efkar önünde esefle teessürlerimizi bildirmek isterim. Hele Dış İşleri Bakanının beyanatından, milli meselelerde büyük tecrübe kazanmış partimizi Barışseverler Cemiyetile yan yana getirmeğe çabalaması görüşlerimize iktidar adına verilen cevapların mahiyetini açıkça ortaya koymaktadır”⁵⁹.

DP Hükümeti’nin asker gönderme kararı, muhalefet ve basın tarafından hukuki açıdan Anayasa’ya aykırı bulunmuştur. CHP ise, her fırsatta kararın Meclis’ten geçirilmesi gerektiğini savunmuştur. Asker gönderme kararı alınmadan yaklaşık on gün önce, TBMM yaz tatiline girmiş olduğu için, Kore kararına karşı yapılan ilk yasal girişim TBMM’yi olağanüstü toplantıya çağırmak olmuştur. CHP İdare Heyeti’nin 1 Ağustos’ta yapmış olduğu toplantıda, asker gönderme kararının Anayasa’ya aykırı

⁵⁷ **Milliyet**, 31 Temmuz 1950.

⁵⁸ Hikmet Bayur, “Küçük Marifetler ve Büyük İşler”, **Kudret**, 1 Ağustos 1950.

⁵⁹ **Cumhuriyet**, 2 Ağustos 1950.

olduğu üzerinde durularak, Meclis'in toplantıya davet edilip edilemeyeceği görüşülmüştür. 1924 Anayasası'nın 19. Maddesi gereğince Meclis'i olağanüstü toplantıya çağırmak için gerekli olan beşte bir çoğunluğun CHP Grubu tarafından sağlanamayacağı belirtilerek, bu konuda yapılacak girişimlerin desteklenilmesi konusunda prensip kararı alınmıştır⁶⁰.

Mardin Bağımsız Milletvekili Kemal Türkoğlu ve DP Niğde Milletvekili Necip Bilge, Meclis'i olağanüstü toplantıya çağırmak için bir girişimde bulunmuştur⁶¹. Zafer Gazetesi, 1 Ağustos 1950 tarihli sayısında hiç bir DP'li Milletvekilinin bu çağrıya uymayacağını yazmış ve bu hareketi “*sakat bir teşebbüs*” olarak nitelendirmiştir⁶².

Meclis'i olağanüstü toplantıya çağırmak için yapılan girişim, hükümet yanlısı basının eleştirilerine neden olmuştur. Yeni Sabah'ta bu girişim, sokak politikacılığı olarak nitelendirilmiş ve şöyle denilmiştir: “...*Halk Partisi, hiç de hoş olmayan bir politika mücadelesine başladı. Sabık Milli Şefinden tutarak bütün genç ve ihtiyar elemanlarını seferber etti. Meclisi toplamağa davet için imza toplamağa koyuldu ve işteki Halk Partisi oyunu çeşnisini azaltmak için müstakil bir iki milletvekilini ortaya attı. Halbuki bu tatil günlerinde ve hükümetin, sükun ile memleket idaresinde lüzumlu ıslahat için ciddi çalışmalara muhtaç olduğu bir sırada bu huzursuzluk havası, bizce hiç yerinde değildir. Hükümetin Meclisin reyini alması temenniye layık idi. Ordumuzdan bir parçanın memleket dışına sevki her gün olağan hadiselerden değildir. Binaenaleyh böyle bir tedbir alınırken Meclisi haberdar etmek iyi olurdu ama bu demek değildir ki hükümet Anayasa mucibince behemehal, böyle bir müracaata ve müsaadeye mecbur ve mahkumdur.*

...*bizce Meclise müracaat, muhalefetle temas, kanuni bir külfet olduğu için değil fevkalade bir tedbirin, bütün Türklerce tasvip olduğunun bir delili olarak iyi olurdu ve bu ademi müracaat ve temastan doğan son hadise, neşriyat ve münakaşalar şüphesiz ki gerek içeride, gerek dışarıda en iyi bir intiba bırakmamıştır*”⁶³.

Ahmet Emin Yalman ise konuyla ilgili şunları yazmıştır: “*Meclis toplantısı, usul, şekil, pazarlık diye ortaya atılan mırın kırın belirtiler, asil tarihi rolümüze karşı hiç*

⁶⁰ Cumhuriyet, aynı sayı.

⁶¹ Rıfki Selim Burçak, a.g.e., s. 65.

⁶² Zafer, 1 Ağustos 1950.

⁶³ Yeni Sabah, “Sokak Politikacılığı”, 3 Ağustos 1950.

farkında olmadan girişilen bir baltalamadır, bir bozgunculuktur. Alakalılar gözlerini açıp artık bu feci hatalardan dönmek cesaretini göstermelidirler. Bir, iki güne kadar kahraman askerlerimiz dünya sahnesinde vazifeye çıktıkları zaman ‘Türkler geliyor’ nidasını bütün bir milletin tam bir ahenk ve birlik içinde desteklediğini bütün insanlık görmeli, duymalıdır. Bu tesiri bozmağa, bu rolü sekteye uğratmağa, istikbal hesabına asil hareketimizden doğacak imkanları sarsmağa, kabaran kahramanlık ve mertlik damarlarımızı uyuşturmağa hiç birimizin hakkı yoktur”⁶⁴.

Asker gönderme kararının Meclis’te görüşülmesi konusunda Necmettin Sadak ise, kararın hukuki açıdan değerlendirilebileceğini belirterek şunları yazmıştır: “...Cumhuriyet tarihinde ilk defa görülen iç ve dış politika itibarile bu derece ehemmiyetli bir hadisenin muhalefetle konuşulması her halde çok daha iyi olurdu. Nitekim, Avrupa’da, Türkiye’den gayri askeri yardımı yapmağa karar veren tek devlet, İngiltere bu hususta Avam Kamarasında münakaşa açmış ve karar almıştır. Bununla beraber Hükümet şu veya bu şekilde bir kere karar verdikten sonra, münakaşanın devamını memleket adına hayırlı görmeyiz. Millet Meclisinin toplanmasına gelince, eğer maksat bir noksanı telafi ederek hükümetin kararını Millet Meclisine tasvip ettirmekse, karar bundan ancak kuvvet kazanır. Yoksa eğer Millet Meclisinin, Hükümetin bu kararını kabul etmemesi gibi bir ihtimal varsa ve böyle bir ihtimal derpiş ediyorsa memleket için bundan zararlı bir durum yaratılamaz”⁶⁵.

Nadir Nadi de CHP’nin imza toplayarak meseleyi Meclis’e getirme çabalarını eleştirmiştir. CHP’nin Kore meselesini ele alarak havayı bulandırdığını düşünen Nadi, bu durumu üzüntüyle karşılıyordu. Görüşlerinde Başbakan’ın açıklamalarıyla paralellik gösteren Nadi’yi üzen asıl şey, çok nazik bir dış politika meselesinin partiler arası bir iç politika davası haline dönüşmesi tehlikesiydi. Bu nedenle, durumu idare etmekte şekil bakımından acemilik gösteren hükümeti, muhalefet partilerinin mazur görmesini istemiştir⁶⁶.

Meclis’i toplantıya çağırma girişiminde bulunan Bağımsız Milletvekili Kemal Türkoğlu ve DP Niğde Milletvekili Necip Bilge, yeterli sayıya ulaşamadıkları için

⁶⁴ Ahmet Emin Yalman, “Türkler Geliyor”, **Vatan**, 3 Ağustos 1950.

⁶⁵ Necmettin Sadak, “Türkiye’nin Kore’ye Yardımı”, **Akşam**, 9 Ağustos 1950.

⁶⁶ Nadir Nadi, “Haklı ve Haksız”, **Cumhuriyet**, 29 Temmuz 1950.

faaliyetlerini sona erdirdiklerini 9 Ağustos'ta basına bildirmiştir. Mardin Milletvekili Kemal Türkoğlu ve Niğde Milletvekili Necip Bilge, basına yaptıkları açıklamada hükümetin kararını doğru bulduklarını belirtmişler ve milli menfaatlere uygun olarak hareket ettiklerini savunmuşlardır⁶⁷.

Meclis'i olağanüstü toplantıya çağırma girişiminin, CHP'yi ümitlendirdiğini belirten Mekki Sait Esen, bu girişimde bulunan milletvekillerinden birinin DP'li olmasının, DP'nin muhalefet döneminde olduğu gibi iktidarda da bölünebileceği ümidinin doğmasına neden olduğunu ileri sürmüş ve yazısına şöyle devam etmiştir: “... teşkilattan gelen sesler, bu ümitleri de suya düşürmüştür. Şimdi, aksine, Koreye asker gönderme kararı iktidar partisi tarafından muhalefete hücum için yer yer ele alınmış bulunuyor. C.H.P.'in bu meseleyi bir iç politika mevzuu haline getirmesinin böyle bir karşılığı gerektirdiği görülüyor. Demokrat çevrelerin eline, yaklaşan seçimler dolayısıyla C.H.P.'ye hücum için yeni bir vesile verilmiş gibidir. Teşkilatın da seçim kampanyasında bu vesileden alabildiğine faydalanmak niyetinde olduğu sezilmektedir. Önümüzdeki hafta başlayacak olan açık hava toplantılarında Demokrat hatiplerin bu konuyu da ihmal etmeyecekleri muhakkaktır”⁶⁸.

TBMM'nin, dış politika konusunda bilgisiz bırakılmasından şikayetçi olan muhalefet, hükümetin dış politikada almış olduğu kararlar, iç politika arasında bir bağlantı kurmuştur. Bunun ilk örneği de Kore meselesinin tartışılmasında ortaya çıkmıştır. Basının da öngördüğü gibi, yaklaşan belediye seçimleri öncesinde yapılan propagandalarda, iktidar ve muhalefet tarafından Kore meselesi ele alınmıştır.

O sıralarda yaşanan iki olay CHP aleyhine propaganda unsuru olarak kullanılmıştır. Bu olaylardan birincisi, Kore Birliği'ne katılmak üzere İzmir'den ve Balıkesir'den yola çıkan askerlerin bindikleri vagonların üzerine “Yaşasın İsmet İnönü, İnönü sana layık evlatlar olmaya gidiyoruz, İnönü senin izindeyiz, Adnan Menderes sen düşün”⁶⁹ gibi yazılar yazılmasıydı. İkinci olay ise, Türk Hava Kurumu uçaklarının yurt gezisi sırasında attıkları bildirilerde Milli Şef Dönemi'ni yansıtan sözlerin bulunmasıydı.

⁶⁷ Cumhuriyet, 10 Ağustos 1950.

⁶⁸ Mekki Sait Esen, “Kore Meselesi İçin Partilerin Tartışması”, Cumhuriyet, 10 Ağustos 1950.

⁶⁹ Metin Toker, a.g.e., s. 92.

Menderes, bu iki olaya ve asker gönderme konusundaki eleştirilere; radyodaki seçim konuşmasında şöyle yer vermiştir: “...Kore’ye asker gönderme kararımız, milli duyguların icaplarını bir tarafa bırakarak, bir tahrik vesilesi olarak ele alınmıştır. Tayyarelerle vatandaşlara memlekette şeflik sisteminin devam etmekte olduğu veya iade edilmiş bulunduğu kanısını verecek beyannameler atılmıştır. Bu beyannamelerin o mantıklar halkını heyecana düşürdüğünü söylemeliyim. Diğer taraftan Kore’ye gidecek birliklerimizi nakledecek trenlere orduya siyaset karıştırmak manasında ve şeflik sisteminin iadesi hasretini ifade edecek mahiyette yazılar yazılmıştır. Dünya hadiseleri hızla kötüye gittiği bir zamanda ve bir askeri birliğimiz yola çıkarılmak üzere iken bu gibi meş’um tahriklerin devamını müsamaha ile karşılamak gafletini gösterecek değiliz. Bütün vatandaşlarca malum olmak üzere arz ediyorum ki Kore’ye asker gönderilmesi aleyhinde yapılacak propaganda ve tahrikat hiçbir suretle iyi niyetle hamlonulamaz, bu gibi suretler ceza kanunumuzla suç sayılmıştır ve ağır cezalarla karşılanmıştır”⁷⁰.

DP Ankara İl İdare Kurulu’nun, seçimler öncesinde yayınlamış olduğu bildiri de hayli ilginçtir. Bu bildiride “C.H.P. bazı şahsiyetlerinin son günlerde Ankara mahalleleriyle ilçe köylerinde dolaşarak yer yer propaganda konuşmaları yaptıkları ve bu arada bilhassa Kore işini ele alarak oğulları veya kocaları askerde bulunan ailelere reyinizi verdiniz de iyi mi oldu? Evlatlarınızı, kocalarınızı yabancı topraklarda kırdıracaklar. Memleketi harbe, felakete götürecekler. İsmet Paşa çok müteessirdir. Kanını yabancı topraklarda akıtacak olan evlatlarına ağlamaktadır. Başımızda o olsaydı böyle olmazdı gibi sözlerle hitap etmekte oldukları haber alınmıştır”⁷¹ denilmekteydi.

İsmet İnönü, belediye seçimleri için yapmış olduğu radyo konuşmasında DP’yi şu şekilde eleştirmiştir : “Demokrat Parti idaresinde memleket baştan başa huzursuzluk içindedir. Siyasi emniyetimiz pervasız ve apaçık tehditler altındadır. Her hangi bir meseleyi Büyük Millet Meclisinde konuşmak lazımdır demek bile vatana ihanet derecesinde bir suç sayılıyor. Ordudan tapu memuruna kadar bütün devlet teşkilatında memurlar yataklarına bağlanmışlar kimin ne iftirasıyla ne muamele göreceklerini beklemektedirler.

⁷⁰ Milliyet, 25 Ağustos 1950; Cumhuriyet, 25 Ağustos 1950.

⁷¹ Milliyet, aynı sayı.

Dış politika bahsinde DP hükümeti mesuliyet hissi tanımamaktadır. Fiilen harbe girmek gibi memleket mukadderatı için büyük ehemmiyeti olan bir hadiseyi Büyük Mecliste müzakere etmek lüzumunu mesul hükümet B.M.M. sarıh yetkisine riayet etmez ve gayri mesul olanlar dış politikada hükümete ait olan işleri yaparlar. Bu şartlar altında idare olunan bir dış politikadan selamet beklenemez. Komünistlik ithamı altında vatandaşların yurt dışına sürülmesi tehdidi hukuk prensiplerine doğrudan doğruya taarruzdur. Ve her türlü siyasi emniyeti yok etmeye kafidir. İşte muhterem vatandaşlarım, her an büyük tehlikelere maruz olan memleketimizin iç ve dış politikasını D.P. işte böyle idare etmektedir”⁷².

Menderes’in bu konuda yapılacak tahrik ve propagandaların Türk Ceza Kanunu’na göre suç sayıldığını söylemesine rağmen Kore meselesi, siyasi bir propaganda malzemesi olarak belediye seçimlerinde ve 1951 yılı ara seçimlerde kullanılmıştır. Menderes, Kore’ye asker gönderme kararının ısrarla bir savaş kararı olmadığını yinelemesine rağmen, eleştirilere karşı verilecek olan ceza harp hali için geçerliydi⁷³.

CHP Genel Sekreteri Kasım Gülek hakkında, belediye seçimleri sırasında Bozüyük’te yaptığı konuşmadan ötürü Bozüyük Savcılığı’nca soruşturma başlatılmıştır⁷⁴. Ayrıca Kasım Gülek’in 1951 yılı ara seçimleri sırasında yazdığı, “Demokrat Parti Milletvekillerine Açık Mektup” başlıklı beyannameden ötürü de Ankara Garnizonu 2 Nolu Askeri-Siyasi Mahkeme’de dava açılmıştır. Kasım Gülek hakkındaki iddianamede ammenin telaş ve heyecanına mucip, halkın maneviyatını kırıcı mahiyette maksadı mahsusla beyanname yayınlamaktan Türk Ceza Kanunun 161. maddesine göre cezalandırılması istenilmekteydi. Kasım Gülek, sorgusunda CHP Genel Sekreteri ve Bilecik Milletvekili adayı olarak yaptığı seçim propagandasında doğal olarak hükümeti methetmediğini ve iktidarı eleştirmenin de görevi olduğunu belirtmiştir. Yurdun çeşitli köşelerinden gelen şikayet mektuplardan ve basında çıkan çeşitli haberlerden ilham

⁷² **Milliyet**, 29 Ağustos 1950.

⁷³ Bu konuda asıl Menderes’in gözden kaçırdığı nokta TCK 161. maddesidir. Bu madde şöyledir: “*Harp esnasında ammenin telaşına mucip olabilecek veya halkın maneviyatını kırarak veya düşman karşısında memleketin mukavemetini azaltacak şekilde asılsız veya kasta müstenit havadis yayan veya nakleden kimse 5 seneden az olmamak üzere ağır ceza ile cezalandırılır*”. **Milliyet**, 25 Ağustos 1950; **Cumhuriyet**, 25 Ağustos 1950.

⁷⁴ **Ulus**, 25 Ağustos 1950.

alarak bir mektup hazırladığını ve bu mektubun altına da gayri ihtiyari imzalar attığını söylemiştir. Mahkeme, yapılan yargılama sonucunda Kasım Gülek'in beraatına karar vermiştir⁷⁵.

Ayrıca iki milletvekilinin de Kore Meselesi nedeniyle, dokunulmazlıklarını kaldırmak için Meclis Komisyonu'nun soruşturma yapması istenmiştir. Bu milletvekillerinden Aziz Uras'ın, ara seçimler sırasında Bilecik'te yaptığı bir konuşmada; *"Kore'ye asker kanunsuz gönderilmiştir, Kore'de ölenler şehit sayılmazlar, Kore mezbaha oldu"* şeklinde ifadeler kullandığı iddia edilmiştir. Mehmet Sadık Eti'nin ise, yapmış olduğu konuşmasında Kore'ye asker göndermek için hükümetin almış olduğu kararın Meclis'ten geçmesinin gerektiğini söylediği iddia edilmiştir. Komisyon her iki CHP milletvekilinin hakkında ileri sürülen delilleri yetersiz bulmuş ve Mehmet Sadık Eti ile Aziz Uras hakkında yapılması istenen kovuşturmanın dönem sonuna bırakılması kararlaştırılmıştır⁷⁶.

D- TÜRK HALKININ VE BASININ KARARA TEPKİSİ

Muhalefetin eleştirilerine rağmen asker gönderme kararı, ülke içinde olumlu bir hava yaratmıştır. Özellikle karar, komünizme ve irticaya karşı duyarlı olan gençlik kesiminde büyük bir heyecan yaratmıştır. Türkiye'deki en büyük öğrenci örgütlerinden birisi olan Türk Milli Talebe Federasyonu, kararı şükranla karşıladığını belirttikten sonra *"Hak ve hürriyet yolunda girilmiş olan bütün taahhütleri yerine getirmeyi kendisine vazife addeden bir milletin evlatları olmaktan duyduğumuz gurur sosuzdur. Türk gençliği, dünya sulhunun tahakkuku için yapılmış bu hamlenin neticesini ümitle beklerken; kendisine verilecek her türlü vazifeyi başarmağa hazırdır"*⁷⁷ diyordu. Başbakan'a da gönderilen bu açıklamanın altında Can Kırac'ın imzası vardı.

⁷⁵ Cumhuriyet, 9 Ekim 1952; Yeni Asır, 9 Ekim 1952.

⁷⁶ Cumhuriyet, 27 Mart 1952; Yeni Asır, 27 Mart 1952.

⁷⁷ Cumhuriyet, 27 Temmuz 1950; Ulus, 27 Temmuz 1950; Zafer, 27 Temmuz 1950.

Milli Türk Talebe Birliği de kararla ilgili olarak Başbakan'ın demecinden sonra Menderes'e şu telgrafi göndermiştir: *“Hürriyeti boğmak isteyenlere karşı azimle mücadele edeceğine dair bir kere daha ifade ettiğiniz kararınızı milliyetçi gençlik şükranla karşılamıştır. Bu mevzuda bize vereceğiniz vazifeler olursa bütün kudret ve varlığımızla başarmaya çalışacağımızı saygılarımızla bildiririz”*⁷⁸ Bu telgrafın altındaki imza ise Türk Milli Talebe Birliği Başkanı Suphi Baykam'a aitti.

Ayrıca, Türk Gençlik Teşkilatı da Başbakan Adnan Menderes'e bir mektup yollayarak hükümetin kararını tasvip etmiřtir⁷⁹. İstanbul Üniversitesi Talebe Birliği, komünizme karşı İstanbul'da bir toplantı düzenlemiş, bu toplantıya muhalefet partilerinin yetkilileri de katılmıştır. İstanbul Üniversitesi Talebe Birliği Genel Sekreteri Faik Güven, konuşmasında şunları söylemiştir: *“Bütün dünya her zamankinden daha kızıl emperyalizmin tehlikesiyle karşı karşıyadır. Bu tehlike karşısında bugün de kızıl maşlı yılanı karşı m teyakkiz olmaklımız gerekmektedir. Son günlerde memleketimizde komünistleri sistemli bir şekilde propagandaya girmiştiklerini görüyoruz. Her gün yeni bir komünist dergi ile karşı karşıya geliyor, zaman zaman ‘H r gençlik’ vesaire gibi isimlerle karşımıza bir takım firavunlar çıkıyor. H k metten bu mevzuda amansız bir mücadele çığırı açmasını istiyoruz”*⁸⁰.

Talebe Birliği Başkanı Can Kıraç da yapılan toplantının, gençliğin içinde komünizm yayılmıştır diyenlere bir cevap niteliğinde olduğunu belirtmiştir. Toplantı sonunda Başbakan'a şu telgraf çekilmiştir: *“Mukaddematımızla alay edercesine vatansızların faaliyet ve neşriyatı sabır ve tahamm l m z  aşmıştır. Türkiyede vatansızların kökünü kazıyacağımıza dair sözünüzü tatbik etmenizi sabırsızlıkla bekliyoruz. Bu neşriyat faaliyetinin devamına m dahalenizi milli iradenin müdahalesinden önce yapmanızı bekliyoruz. Türk milletininki mevcudiyetini tehdit eden tehlikeye karşı müdafaada yer farkı yoktur. Medeniyet cephesindeki m defi Kars ve*

⁷⁸ Mustafa Deral, **Kore'ye Niçin Gidiyoruz**, Bakış Matbaası, İstanbul, 1950, s. 34.

⁷⁹ **A.g.e.**, s.35. Bu mektup şöyledir: *“Uğrunda şehitler vermeye azmetmiş olduğumuz bir davanın kundak larını aramızda barındırmamak yolundaki azimli kararınızı bütün kalbimizle tasvip ediyoruz. Tarihimizin bu mühim günlerinde sizin gibi cesur, vatan sever devlet adamlarına sahip oluşumuz bizleri bahtiyar etmiştir. Büyük Türk Milli Birliği adına komünistler hakkında programlaştırdığınız mukaddes kararınızı tatbikte gecikmeyeceğinizi hürriyet adına h rriyetimizi gasp etmek isteyenlerle mücadeleye şiddetle devam edeceğinizi  mit ve sizi candan tebrik eder tamimiyle sizinle beraber olduğumuzu belirtiriz”*.

⁸⁰ **Milliyet**, 5 Ağustos 1950.

Boğazlar müdafaasının bir aynını yapmaktadır. Bu bakımdan kararınızı şükranla karşılıyoruz”⁸¹.

Çok geçmeden hükümet, komünizme karşı mücadele başlatmıştır. Bu mücadelede de en büyük desteği hükümet, yine basından ve Türk gençliğinden görmüştür. Sedat Simavi, hükümetin başlattığı bu mücadele ile ilgili olarak şunları yazmıştır: “*Türkiye hudutları dahilinde sağcı dahi olsa yabancı ideolojilere hiçbir suretle müsemaha edilmesine taraftar değiliz. Bu münfit cereyanlar, bu memleketi felakete sürükler. Adnan Menderes hükümetinin komünizm aleyhinde ittihaz edeceği bütün kararları, alacağı bütün tedbirleri, biz bütün varlığımızla destekleyeceğiz*”⁸².

Basının ve halkın desteğini alan hükümet, komünizme karşı kolları sıvamıştır. Komünizm propagandası yapmak, milli birliği sarsmak ve vatandaşları kışkırtıcı mahiyette neşriyat yapmakla suçlanan İstanbul’da 11, Ankara’da 4, ve İzmir’de 2 olmak üzere toplam 17 mecmua ve gazete hakkında kanuni işlem başlatılmıştır⁸³. Ayrıca, Adalet Bakanı Halil Özyörük’ün başkanlığında toplanan komisyon, komünizm ile ilgili yeni bir ceza kanunu hazırlamaya girişmiştir. Yapılan toplantıda komünizmin vatana ihanet ile cezalandırılmasında ısrar edilmiş, fiil ve hareketleriyle komünistliği ispatlanmış olanların, vatandaşlıktan çıkarılması ve yurt dışına sürülmesi konularında ısrarla durulmuştur⁸⁴.

Paris’teki 107 komünist öğrenci ile Türkiye aleyhinde propaganda yaptığı tespit edilen 9 kişinin Türkiye’ye çağrılmasına karar verilmiştir. Öğrenciler ve bu şahıslar Türkiye’ye dönmek istemedikleri takdirde, kendilerine verilmiş olan bursların kesileceği ve ayrıca, Türk vatandaşlığından da çıkarılacakları açıklanmıştır⁸⁵. Milli Eğitim Bakanı Tevfik İleri de bir basın açıklamasında, komünist öğretmenlerle ilgili bir soruya şu yanıtı vermiştir: “*...işimizi, gücümüzü bırakıp her nasılsa bu camiaya girmiş beş on soysuzla meşgul olacak değiliz. Bunlar gideceğimiz hedefte önümüze ufak engeller olarak çıkan zavallı mahluklar olarak kendiliklerinden temizlenip çiğneneceklerdir. Bütün Türk gençliği komünist denen bu insanların bugünkü manasının, Türkiyemizde ve bütün*

⁸¹ **Cumhuriyet**, 5 Ağustos 1950.

⁸² Sedat Simavi “Komünizmle Mücadele”, **Hürriyet**, 6 Ağustos 1950.

⁸³ **Milliyet**, 5 Ağustos 1950; **Cumhuriyet**, 5 Ağustos 1950.

⁸⁴ **Milliyet**, 12 Ağustos 1950.

⁸⁵ **Milliyet**, 22 Ağustos 1950.

*dünyada sadece bir vatan haini olduğunu bilecek ve gidişini ona göre tayin edecektir...*⁸⁶.

Diyanet İşleri Başkanı Hamdi Akseki ise, 25 Ağustos 1950’de yaptığı bir basın toplantısında “*Komünistliğe karşı gelebilecek en kudretli silah, iman ve ruh kuvvetidir. Hakiki bir müminin komünistlik fikirleriyle ve irticayla bağdaşabilmesine imkan yoktur*”⁸⁷ demiş ve komünistliği İslamiyet’in de reddettiğini belirtmiştir.

Türk basınında ise hükümetin Kore ile ilgili kararını onaylayan ve eleştiren yazılar çıkmıştır. Eleştiren yazarların görüşleri, muhalefetin eleştirileri ile aynı doğrultuda olmuştur.

Son Telgraf’ta Selim Ragıp Emeç, Kore’ye asker gönderme kararının BM’ye karşı olan sorumluluğumuzun sonucu olduğunu, her namuslu ve sözüne sadık ülkenin verebileceği bir karar olduğu için kararın Türkiye’nin şerefini yükselteceğini savunmuştur⁸⁸.

Aynı meseleye değinen Nadir Nadi de Kore’ye asker gönderilmesi kararını tasvip ettiğini belirtmiş ve “...*hükümet, Birleşmiş Milletler emrine sayıca azda olsa silahlı kuvvetlerimizden bir kısmını ayırmaya karar verdi ise bunu şüphesiz sırf hürriyet ve barış dünyasına karşı beslediği bağlılık duyguları uğruna yapıyordur*” dedikten sonra yazısına şöyle devam etmiştir: “*Türk Hükümetinin kararı, şu meseleye kesin olarak çözmeye yarayacaktır: Birleşmiş Milletler diye canlı bir teşkilat var mıdır, yok mudur? Varsa bizim misalimiz bu teşkilatı kavlen değil, fiilen harekete getirmeye yarayacak, tecavüzü suç sayan bütün hürriyet sever devletler bize uyararak tecavüze uğrayan hesabına ellerinden gelen yardımı esirgemeyeceklerdir. Böylece Birleşmiş Milletler Teşkilatı kısa zamanda layık olduğu hayatiyete kavuşacak, bir isim olmaktan çıkacak, elle tutulur, gözle görülür bir varlık haline yükselecektir. Tek çıkar yol da budur*”⁸⁹.

Bu konuda Ali Naci Karacan, “...*bu kararın bütün dünyada yaratacağı akislerin genişliği nispetinde tesirli olacağında şüphe yoktur. Türkiye derhal verdiği kararla yalnız Birleşmiş Milletler idealine olan bağlılığı değil o ideali gerçekleştirmek için*

⁸⁶ **Hürriyet**, 13 Ağustos 1950.

⁸⁷ **Cumhuriyet**, 26 Ağustos 1950.

⁸⁸ Selim Ragıp Emeç, “Tarihi Dönemeç”, **Son Telgraf**, 26 Temmuz 1950.

⁸⁹ Nadir Nadi, “Hükümetin Kararı”, **Cumhuriyet**, 26 Temmuz 1950.

icabında yerine getirilmesi kabul edilen tahhüdlere sadakatini de göstermiştir. Türkiye, Hollanda, Belçika veya Zellanda değildir. Dünyanın bu günkü siyasi şartları içersinde emniyet durumları çok daha az tehlikede devletlere kıyasen daha az yardım görmüş olsa bile, Türk milleti son hareketiyle fedakarlık mevzunda her tehlikeyi göze alarak cepheye ilk koşacak bir ruh ve seciye taşıdığını ve girışilen davanın azametini; Birleşmiş Milletler topluluğu içinde Amerika'dan sonra belki en iyi kavradığını fiilen ispat etmiştir. Bu itibariyle alınan kararın bütün dünyada Birleşmiş Milletler Ülkelerine doğru bir kamçılama tesiri uyandırması tabii netice olarak beklene bilir”⁹⁰ demiştir.

Ahmet Emin Yalman, Vatan Gazetesi'ndeki baş makalesinde, şu yorumu yapmıştır: *“Evlatlarımızı ta Kore'ye kadar yollamaya karar verirken, heyecana kapılmamak ve ayrılığın acısını hep birden duymamak imkansızdır. Fakat beka mücadelesi için fedakarlığa olan ihtiyacı bizim kadar iyi bilen ve yerinde olan vazifeleri bizim kadar vekar ve şerefle yerine getiren millet azdır. Müşterek emniyeti el birliğiyle muhafaza bakımından dünya yüzünün bir tek cephe teşkil etmesine ve her insanın bu cephenin her yerinde dövüşü vazife saymasına biz üzölmeyiz, seviniriz; çünkü bu hal muhakkak diye kabul edilecek bir saldırış tehdidi karşısında bizimde yalnız kalmayacağımızın teminatıdır”⁹¹.*

Asker gönderme kararını en çok savunan gazetelerin başında Zafer Gazetesi gelmektedir. Çünkü Zafer Gazetesi DP Hükümeti'nin yayın organı niteliğindedir. Muhalefet kanadını temsil eden Ulus Gazete'si ile en sert mücadeleye girişen Zafer Gazetesi olmuştur. İki gazete arasında, hemen hemen her konuda olduğu gibi, hükümetin asker gönderme kararında da şiddetli tartışmalar olmuştur.

Mümtaz Faik Fenik de Zafer Gazetesi'ndeki yazısında, kararın BM ile yapılan antlaşmanın şartlarını yerine getirmek olduğunu, başkalarına yardım etmeden bizim de gerektiğinde yardım alamayacağımızı belirtmiş ve şunları yazmıştır: *“Kahraman askerlerimiz kıtalar ötesi diyarda çarpışırken vatanımızın hudutlarını muhafaza için savaştıklarını bilecekler ve o imanla silahlarını kullanacaklardır. Kore Dağlarından aksedecek Allah Allah nidalarının biz şimdiden bütün sınırlarımızı koruduğunu hisseder gibi oluyoruz. İşte bu sesler bu aziz vatanımızın üzerine rahmet olacak ve beşeriyeti de*

⁹⁰ Ali Naci Karacan, “Hükümet Kararında İsabet Etmiştir”, **Milliyet**, 27 Temmuz 1950.

⁹¹ Ahmet Emin Yalman, “Saldırıya Meydan Okuma”, **Vatan**, 26 Temmuz 1950.

milletimizle beraber huzura kavuşturacaktır. Çünkü Kore Harbi dünyanın ölüm ve kalım harbidir. Kore'ye giden kahramanlarımız yolunuz açık olsun! Hepinizi birer gazi olarak tekrar bağrımıza basacağımız mesut günleri bekliyoruz”⁹².

Bir başka yazısında ise Mümtaz Faik Fenik şöyle demektedir: “*Düşününüz bir defa: Eğer bu yardım yapılmamış olsa idi ve DP iktidarı, CHP iktidarı zamanında olduğu gibi bir savsaklama, bir oyalama siyaseti takip etseydi, milletler arası topluluk içinde Türkiye ne vaziyete düşerdi? Memleketimiz maazallah bir tehlikeye maruz kaldığı zaman BM'den ve Amerika'dan hangi yüzle yardım isteyebilirdik”⁹³.*

Ulus Gazetesi yazarı Nihat Erim'in karar ile ilgili yorumu, CHP Genel Sekreteri Kasım Gülek'in beyanı ile paralellik göstermektedir. Nihat Erim de kararın alınması sırasında üç milyondan fazla vatandaşın oyuna dayanan muhalefetin görüşünün alınmamış olmasının acı bir durum olduğunu ve böyle bir durumun hiçbir demokratik ülkede görülmediğini belirtmiştir. Kararın, Anayasa ve kanunlar bakımından incelendiğinde Meclis'ten geçirilmesinin gerektiğini de savunmuştur⁹⁴.

Hükümetin kararını eleştiren bir diğer gazete ise Hürriyet Gazetesi olmuştur. Gazetenin baş makalesinde hükümetin yardım kararı hakkında şöyle denilmiştir: “*Demokrat Parti Hükümetinin bulunduğu müşkül durumu anlıyoruz; fakat anlamadığımız bir cihet varsa oda bu işte neden yalnız kalışımızdır. Atlantik paktına dahil bütün milletler dillerini yutmuş gibi ses çıkarmazken biz neden dolayı 4500 mevcutlu bir kıta ile Kore Harbine iştirak edeceğimizi ilan etmek mecburiyetinde kaldık?*

Cesaretinde kahramanlığında bir hududu vardır. Biz zannediyoruz ki bu hududu bu sefer biraz aşmış bulunduk. Bunu Demokrat Partinin politikadaki acemiliğine mi yoksa talihsizliğine mi atfetmeli bilmiyoruz. İnşallah vukuat Demokrat idarecileri Türk milletinin huzurunda mahcup çıkmazlar”⁹⁵.

Kararın hatalı olduğunu söyleyen bir diğer gazete de Yeni Sabah'tır. Karar hakkında Yeni Sabah şu yorumu yapmıştır: “*Bize öyle geliyor ki Adnan Menderes kabinesi çok hayati bir meselede çok acele bir karar almıştır. Biz Kore'den ziyade bizzat*

⁹² Mümtaz Faik Fenik, “Kore'ye Gidecek Türk Askerleri Yolunuz Açık olsun”, **Zafer**, 27 Temmuz 1950.

⁹³ Mümtaz Faik Fenik, “Dünya Çapında Bir Karar”, **Zafer**, 3 Ağustos 1950.

⁹⁴ Nihat Erim, “Hükümetin Son Kararı”, **Ulus**, 27 Temmuz 1950.

⁹⁵ “Demokrat Partinin Talihsizliği”, **Hürriyet**, 27 Temmuz 1950.

yurdumuzu korumaya mecburuz ve muhtemel düşman öyle zayıf sayılacak bir hasım değildir. Bir tek erin bile, ölüm dirim mücadelesinde, mevkii ve kıymeti olur. Realiteler, umumi nazariyelere üstün tutulmalıdır. Diğer bir nokta da hatıra gelebilir ki, Türk ordusu, yurt dışında ve çok uzak bir muntıkada harekete iştirak etmek kararı verilmeden evvel, Büyük Millet Meclisinin bu husustaki mütalaa ve reyinin alınması da çok isabetli olurdu. Bilhassa muhalefet ve liderlerinin düşüncesi sorulabilirdi”⁹⁶.

E - ASKER GÖNDERME KARARININ MECLİS’TE GÖRÜŞÜLMESİ

DP Hükümeti’nin Kore’ye asker gönderme kararını vermeden 11 gün önce TBMM yaz tatiline girmişti. Bu nedenle Kore Olayı ile ilgili görüşmeler 1 Kasım 1950’den sonra TBMM’nin 9. döneminde gerçekleşmiştir. Bu görüşmelerin başladığı dönemde Kore I. Türk Tugayı Kore’ye ulaşmış ve ilk ciddi mücadelesinde de başarılı olmuştu. Kasım ayının son günlerinde gerçekleşen ve tarihe Kunuri Savaşları olarak geçen savaşın ilk günlerinde Konya Milletvekili Saffet Gürol, Erzurum Milletvekili Emrullah Nutku ve arkadaşlarının ‘Kore’de Savaşan Kahraman Subay ve Erlerimize Büyük Millet Meclisinin Selam ve Sevgilerinin Bildirilmesine Dair Önergesi’, 27 Kasım 1950’de Meclis’te okunmuş ve kabul edilmiştir⁹⁷. Kore’ye asker gönderilmesi konusunda Meclis’te görüşülen ilk konu bu olmuştu.

Meclis’te Kore kararı ile ilgili ilk tartışmalar, 6 Aralık’ta “*Birleşmiş Milletler Emrine Verilmek Üzere Askeri Birlikler Halinde Yabancı Ülkelere Gönderilecek Ordu Mensuplarının Aylık ve Ücretleriyle Çeşitli İstihkakları ve Birliğin Sair Masrafları Hakkında Kanun*”un görüşülmesi sırasında başlamıştır. Avni Doğan, kanunla ilgili kararnamenin, Meclis’in onayına neden bu kadar geç getirildiğini Başbakan’a sormuştur⁹⁸. Kemal Türkoğlu da aynı konu üzerinde durduktan sonra karar suretinin henüz Meclis’e geldiğini belirterek o zamana kadar harcanılmış olan paranın nereden ve hangi kanuna göre harcanıldığını sormuştur. BM Antlaşması’na uyarak asker göndermek

⁹⁶ “Karar Hatalıdır”, **Yeni Sabah**, 27 Temmuz 1950.

⁹⁷ **TBMM Tutanak Dergisi**, Dönem 9, C. II, s. 214-215.

⁹⁸ **TBMM Tutanak Dergisi**, Dönem 9, C. III, s. 55.

gerektiğinde hükümetin Meclis'ten ödenek için de onay alması gerektiğini belirtmiştir. Bu nedenle de kanun tasarısının yalnız Kore'ye gönderilmiş olan Türk Tugayı'nı kapsamaması gerektiğini söylemiştir⁹⁹.

Trabzon Milletvekili Faik Ahmet Barutçu, BM Antlaşması'nın 43. maddesinde belirtilen; BM emrine silahlı kuvvetler vermek üzere BM Güvenlik Konseyi ile üye devletler arasında antlaşmalar yapılmadığı için ancak Meclis'in kararıyla asker gönderilebileceğini belirtmiştir. Bu nedenle gerçekleşmiş olan durum karşısında, kanunun, başlığının düzeltilmesini teklif etmiştir. Barutçu, *“Anayasa hükümlerine uygun bulmadığımız bir emri vaki karşısında Kore'ye gitmiş olan askerlerimizin maaş ve tahsisatı üzerinde her hangi bir şekilde durmak caiz olmaz, çünkü oraya gitmiş olan askerlerimiz vatan hizmeti ifa etmektedirler, kendilerine bir vazife verilmiştir, o vazifeyi şerefle ifa eden askerlerimizin tahsisatı üzerinde durarak Hükümet, Anayasanın bir hükmünü, bir emrini yerine getirmede diye, cezasını onların sırtına yüklemeyi bizim zihniyetimiz almaz. Biz meclissiz iş görme şeklinin aleyhindeyiz”*¹⁰⁰ demiştir.

Barutçu'dan sonra söz alan Menderes, Kore'ye Türk askerinin BM Antlaşması'nın 42. Maddesi uyarınca gönderildiğini belirtmiştir. Ayrıca T.C. Anayasası'nın 26. Maddesi'ndeki hükmün harp ilanı için geçerli olduğunu ve ortada bir harp ilanı olmadığına göre BM Antlaşması'nın 42. Maddesi'ne göre Kore'ye asker göndermenin Anayasa'ya aykırı olmadığını söylemiştir¹⁰¹.

Trabzon Milletvekili Faik Ahmet Barutçu ve Mardin Milletvekili Kemal Türkoğlu, kanunun başlığının değiştirilmesini isteyen birer önerge vermişlerdir. Her iki önergenin de dikkate alınmaması çoğunlukla kabul edilmiştir¹⁰².

Muhalefetin kanun tasarısını Meclis'te eleştirmesi Yeni Asır'da şu şekilde yorumlanmıştır: *“Bu görüşmeler halk partisinin bu milli davada ne kadar tezatlar içinde bulunduğu, milletimizin mukadderatı ile yakından alakalı bir meseleyi particilik*

⁹⁹ A.g.e., s. 56.

¹⁰⁰ A.g.e., s. 58-60.

¹⁰¹ A.g.e., s. 62-63.

¹⁰² A.g.e., s. 82.

hissiyle nasıl baltalamak yolunda bulunduğunu bir defa daha göstermiş bulunmaktadır”¹⁰³.

Kore’ye asker gönderilmesi konusunda asıl tartışma gensoru görüşmelerinde yaşanmıştır. Muhalefet, böyle bir karar alınırken Meclis’in oyuna başvurulması gerektiğini her fırsatta ısrarla savunmuştu. İsmet İnönü’nün hazırladığı önerge 22 Kasım’da Meclis Başkanlığı’na verilmiştir. Bu önergede “*Dış politika ve memleketin siyasi ve askeri emniyeti meseleleri hakkında Büyük Millet Meclisinde umumi bir müzakere açılmasını temin etmek üzere bu meselelere dair iç tüzük hükümlerine göre Başbakan dan gensoru açılmasını arz ve teklif ederim*”¹⁰⁴ deniyordu. Bir gün sonra da Millet Partisi Kırşehir Milletvekili Osman Bölükbaşı ve Mardin Bağımsız Milletvekili Kemal Türkoğlu’nun gensoru önergesi Meclis Başkanlığı’na verilmiştir. Her iki gensoru 1 Aralık günü gündeme alınmıştır. İnönü’nün önergesi Meclis içtüzüğü’nün 157. maddesinde istenilen açıklıktan yoksun olduğu için iade edilmesi istenilmiştir. Bunun üzerine kürsüye gelen İnönü, “*Gensoru açılması için ileriye sürülen sebebin açık olmadığı iddia edildi. Dünyada büyük hadiseler oluyor. Bu hadiselerin Türkiye’nin siyasi ve askeri emniyetine tesiri var mıdır? Bunu öğrenmek istiyoruz. Eğer varsa buna karşı hükümetin mütealemleri ve karşı tedbirleri nelerdir? Bunlar üzerinde konuşmak istiyoruz.*

Önergemize iç tüzüğü’nün aradığı şartlara uygun olduğu zannındayız. Ama bunun kabul edilmesi veya edilmemesi Büyük Meclisin yüksek takdirine kalmıştır”¹⁰⁵ demiştir. İsmet İnönü’nün konuşmasının ardından Celal Yardımcı’nın gensorunun görüşülmesi hakkındaki takriri oya konulmuş ve gensorunun görüşülmemesi kabul edilmiştir.

Osman Bölükbaşı ve Kemal Türkoğlu’nun birlikte verdikleri Kore’ye gönderilen savaş birliği hakkındaki gensorunun, görüşülüp görüşülmemesi oylanmış ve görüşülmesi kararlaştırılmıştır. Hükümet gensoru hakkındaki görüşlerini 11 Aralık’ta bildireceğini açıklamıştır.

Bu gensoruda, 4500 kişilik silahlı bir savaş birliğinin gönderilmesinin kamuoyunu uzun zamandır meşgul ettiği, iktidar ile muhalefet arasında sert tartışmalara neden olduğu ve bu konuda halkın bilgilendirilmeyişinin hukuk devlet anlayışına ters

¹⁰³ M. Tuncer, “Anayasayı Çiğneyen Yine Halk Partisidir”, **Yeni Asır**, 10 Aralık 1950.

¹⁰⁴ Rıfki Selim Burçak, **a.g.e.**, s. 65; **Cumhuriyet**, 23 Kasım 1950.

¹⁰⁵ **Yeni Asır**, 2 Aralık 1950.

düştüğü, BM Antlaşması'nın 43. Maddesi'nde belirtilen antlaşmalar yapılmadığı için hükümetin, kararı 1924 Anayasası'na göre alması gerektiği üzerinde durularak kararın ülke güvenliği sağlanmadan alındığı belirtilmiştir. Kararın asla geri alınmasının düşünülmeyeceği, fakat Anayasa'ya aykırı olarak bu kararı alan hükümetin de iş başında kalmasının doğru bulunmadığı belirtilmiştir¹⁰⁶.

Gensorunun okunmasından sonra kürsüye gelen Başbakan, BM'nin kuruluş amaçlarından bahsetmiş ve BM Antlaşması'nın 39., 41., 42., 43. maddeleri hakkında açıklama yapmıştır¹⁰⁷. Menderes, BM Antlaşması'nın 43. Maddesi'nde yer alan Güvenlik Konseyi ile üye devletlerarasındaki antlaşmaların Kore Olayı öncesinde henüz gerçekleştirilmediğini ve Konsey'in 43. madde hükümlerinin yerine getirilip getirilmediğine bakmayarak Kuzey Kore'ye karşı fiili harekete başlamayı gerekli gördüğünü ve üye devletlere de haber vererek uygulamaya başladığını söylemiştir. Hükümetin, kararı verirken kendisiyle aynı durumda bulunan diğer üye devletlerin hukuk anlayışlarını ve devletimizin “*ahde sadakat*” vasfını bir kere daha gerçekleştirdiğini söylemiştir.

Konuşmasının devamında 1924 Anayasası'nın 26. maddesine benzer hükümlerin başka devletlerin anayasasında da bulunduğunu belirtmiş ve Amerikan kuvvetlerinin savaşa gönderilmesinde bu hükmün engel olmadığını söylemiştir. Menderes'e göre, “*Kore Meselesi'nde bir harp hali değil, bir tedip ve tecziye durumu vardır*”¹⁰⁸. Bu nedenle de kararın Anayasa açısından uygun olduğu iddia edilmiştir.

¹⁰⁶ Gensorunun tam metni için bkz. Kazım Öztürk, **Türk Parlamento Tarihi TBMM IX. Dönem 1950-1954**, TBMM Vakfı yay., Ankara, 1999, s. 600-602; **TBMM Tutanak Dergisi**, Dönem 9, C. III, s. 136-137.

¹⁰⁷ BM Antlaşması'nın ilgili maddeleri şöyledir: 39. Madde: Güvenlik Konseyi, barışın tehdit edildiğini, bozulduğunu ya da bir saldırı eylemi olduğunu saptar ve uluslar arası barış ve güvenliğin korunması ya da yeniden kurulması tavsiyelerde bulunur veya 41 ve 42. Maddeler uyarınca hangi önlemler alınacağını kararlaştırır. 40. Madde: Güvenlik Konseyi, durumun ağırlaşmasını önlemek üzere, 39. Madde gereğince önerilerde bulunmadan ya da önlemleri kararlaştırmadan önce, ilgili tarafları gerekli ya da salık vermeye değer gördüğü geçici önlemlere uymaya çağırabilir. 41. Madde: Güvenlik Konseyi, kararlarını yürütmek için silahlı kuvvet kullanımını içermeyen ne gibi önlemler alınması gerektiğini kararlaştırabilir ve BM üyelerini uymaya çağırabilir. 42. Madde: Güvenlik Konseyi, 41. Madde'de öngörülen önlemlerin yetersiz kalacağı ya da kaldığı kanısına varırsa, uluslar arası barış ve güvenliğini korumak veya yeniden kurmak için yeterli olacak derecede hava, deniz ve kara kuvvetleri kullanmasını gerektirecek önlemler alabilir. 43. Madde: BM'nin tüm üyeleri, uluslararası barış ve güvenliğin korunmasına katkıda bulunmak üzere, Güvenlik Konseyi'nin çağrısı ile özel antlaşma ya da antlaşmalar uyarınca, uluslararası barış ve güvenliğin korunması için silahlı kuvvetleri vermeyi ve her türlü kolaylıkta bulunmayı üslenmiştir. **Birleşmiş Milletler Antlaşması**, Birleşmiş Milletler Enformasyon Merkezi, Ankara, Temmuz 2000, s. 18-19.

¹⁰⁸ **TBMM Tutanak Dergisi**, Dönem 9, C. III, s. 137-139.

Menderes'ten sonra kürsüye gelen gensoru sahiplerinden Osman Bölükbaşı, Kore Meselesi'nin uzun zamandan beri kamuoyunu meşgul etmesine rağmen üzerinde durulmasının aşırı bir hassasiyet yarattığını belirtmiştir. Bölükbaşı, Büyük Millet Meclisi'nin çatısı altında her meselenin görüşüleceğini söylemiş, *“Haymana'da top sesleri gürlerken Mecliste her şey açık konuşuluyordu. İşte milleti zafere ulaştıran da bu haleti ruhiyeydi”* demiştir. Bölükbaşı, konuşmasının devamında BM Genel Sekreteri'nden gelen telgrafa ve Dışişleri Bakanı'nın gönderdiği telgrafa değinerek, bunların tavsiye niteliğinde olduğunu, Türkiye'nin asker göndermek gibi bir zorunluluğu bulunmadığını belirtmiştir. O da BM Antlaşması'nın maddelerine değinmiş ve ancak bir taahhüdün 43. madde hükmünün gerçekleşmiş olması durumunda ortaya çıkabileceğini savunmuştur. Başbakan'ın Kore'ye asker gönderilmesinin harp kararı değil sulh kararıdır şeklindeki açıklamalarına ise şu cevabı vermiştir: *“Biz, Birleşmiş Milletler emrine kuvvet verdiksek Kore'de resmi geçit yapsın diye vermedik, cenaze merasimine iştirak etsin diye vermedik. Her türlü ihtimali nazarı itibara alarak harbe sokulacakları ihtimalini de nazarı itibara alarak biz kuvvetleri verdik. Bunlar bir kralın taç giyme merasimine gidmediklerine göre, icabında cepheye gideceklerdi, icabında ölecekler ve öldüreceklerdi... Biz asker göndermeye Hükümetin yetkili olmadığını söylüyoruz. O askeri değil Menderes; bir Sultan Abdülhamit dahi gönderse kalbimiz yine onlarla beraber çarpardı...”*¹⁰⁹.

Bölükbaşı'ya cevap vermek üzere kürsüye tekrar gelen Menderes, Bölükbaşı'nın değindiği BM Genel Sekreteri'nden gelen telgrafi okuduktan sonra *“bugün dünyada tartışılmakta olan konunun Güvenlik Konseyi'nin böyle bir kararı almaya yetkisinin olup olmadığıdır”* diyerek bu konuda iki tez bulunduğunu belirtmiştir. Menderes, Rus tezi ile Bölükbaşı'nın açıklamalarındaki benzerliğe dikkat çekmiştir. Başbakan Menderes, Anayasa'nın 26. maddesi ile ilgili şunları söylemiştir: *“Arkadaşlarım, Anayasanın 26. maddesi sarihtir. ‘Harp ilanı’ diyor. Onun yanında ‘Harbe götüren her hangi bir hadise ve muhasama açmak’ tabiri koyabilirdi. Bu maddenin tatbiki veya ademitatbiki, bir Hükümetin mesuliyetini, Divanı Aliye gitmesini, hatta idama gitmesini mucip neticeler doğurabileceği için burada kıyas tarikiyle bir takım istidlallerle metni zorlayarak*

¹⁰⁹ A.g.e., s. 140-143.

hükümler çıkarmak değil, metnin sarahatiyle amel etmek zarureti katiyesi vardır. Ve bizi sadece ilanı harp takyit eder”¹¹⁰.

Menderes’ten sonra söz alan Balıkesir Milletvekili Sıtkı Yarcalı, Haziran’dan beri muhalefetin, kapı kapı dolaşarak konuyu propaganda malzemesi yaptığını ima etmiş ve bunun cevabını da muhalefetin belediye seçimlerinde aldığını söylemiştir. Anayasa konusunda ise 1924 Anayasası’nın hazırlandığı dönemde BM’nin henüz kurulmadığını ve bu nedenle Kore’ye yardım gibi bir durumla ilgili Anayasa’da hüküm bulunmadığını belirterek Menderes’in açıklamalarını desteklemiştir. Güvenlik Konseyi’nin, BM Antlaşması’nın 39, 41 ve 42. maddelerine dayanarak bir talepte bulunduğunu ve bu talep karşısında yapılacak iki yolun bulunduğunu belirtmiştir. Bunlardan birinin sorumluluktan kaçan bir insanın mazeret arama zihniyeti olduğunu, diğerinin ise Türkiye’nin jeopolitik durumunun gereği olan ve ülkenin gelecekte emniyetini de sağlayacak olan bir zihniyetin gereği olduğunu kaydetmiştir. Yarcalı, Bölükbaşı’nın iddiasının aksine, Haziran ayında Kore’ye yapılacak yardımın Meclis’te görüşüldüğünü ve Dışişleri Bakanı’nın telgrafi okunduktan sonra Meclis tarafından yapılacakların kabul edilmiş olduğunu söylemiştir¹¹¹.

Diğer gensoru sahibi Kemal Türkoğlu ise Başbakan’a, Kore’ye asker gönderilmesi için Bakanlar Kurulu’nca alınmış bir kararın olup olmadığını, eğer varsa neden bu kararın Resmi Gazete’de yayımlanmadığını ve kararın nasıl alındığını sormuştur. Menderes, bu soruları garip bulduğunu belirterek Kore kararının Bakanlar Kurulu’nca alındığını söylemiştir. Resmi Gazete’de yayımlanmamasına ise Başbakan bunu takip etmez yanıtını vermiştir¹¹².

Değişik yayınlarda ve Meclis görüşmelerinde içeriği belirtilen Bakanlar Kurulu’nun sözü edilen kararı, Resmi Gazete’de ve Düstur’da yayımlanmadığı gibi Devlet Arşivlerine de girmemiştir¹¹³.

Tekrar kürsüye gelen Bölükbaşı, Türkiye’nin emniyeti üzerinde durmuştur. Eleştirisinin asıl unsuru Kore’ye asker gönderme kararı alınırken Türkiye’nin emniyetini sağlayacak kesin bir girişimde bulunulmamış olmasıdır. Bölükbaşı, komünist tehdidinin

¹¹⁰ A.g.e., s. 144-146.

¹¹¹ A.g.e., s. 148-149.

¹¹² A.g.e., s. 151-152.

¹¹³ Kazım Öztürk, a.g.e., s. 673.

Türkiye için de söz konusu olduğunu şu şekilde açıklamıştır: “*Bugün dünya sulhünü hangi kuvvetin tehdit ettiğini herkes biliyor. Dünya bu tehlikeye maruzdur. Musluk açılmış, oda su ile dolmuş elimizde bir sünger kurutmaya çalışıyoruz. Niçin menbaa karşı bir tedbir düşünülmüyor? Gayet tabii tehlikeye yalnız Kore maruz değildir, Türkiye de maruzdur. Kars’tan Trakya’ya kadar bütün Türkiye de aynı tehlikeye maruzdur. Biz bu kuvveti gönderirken herhangi bir tecavüze maruz kaldığımız takdirde karşımızda bulunanlardan nasıl bir yardım göreceğimizi elbette düşünmek mecburiyetinde idik. Nitekim Hükümetin yapmış olduğu şu teşebbüs böyle bir düşünce ile hareket ettiğinin bir delilidir. Ama, Hükümet müsbet bir netice hasıl edeceğine kani olmadan açıktan açığa bir müracaatta bulunup da reddedilmek gibi bir vaziyetle karşılaşmaktan uzak kalmalı idi, böyle icap ederdi. İşte asıl bizim tebarüz ettirmek istediğimiz nokta budur. Türkiye’nin emniyeti temin edilmedikçe asker gönderilmesine prensip olarak taraftar değilim arkadaşlar. (Bravo sesleri, ‘işte mesele anlaşıldı, demek bu imiş’sesleri) (‘Baklayı ağzından çıkardı’ sesleri) Gayet tabii dilimizin altında bakla saklamak için gelmedik, kanaatimiz ne ise onu söyleyeceğiz”¹¹⁴.*

Bölükbaşı’dan sonra kürsüye çıkan Dışişleri Bakanı Köprülü, ülke emniyetinin hatta iç emniyetinin ülkenin kendisinin temin edebileceğini, dışarıdan ne kadar yardım görürse görsün bozgunculuk propagandalarının güvenliği bozabileceğini belirtmiştir. Ortaya çıkan propagandalara rağmen Türk Milleti’nin kararı desteklemiş olduğunu vurgulamıştır. “*Arkadaşlar, bizim hattı hareketimiz açıktır. Biz iki yüzlü, yalancı, kavli fiiline ayımayan bir siyaset takip edemeyiz. Biz bu milletin emniyetini, imzalarımıza sadık, dürüst, namuskar ve yer yüzünde sulh siyasetinin müşterek emniyeti sağlayacak müşterek emniyet teşkilatını kuvvetlendirecek bir siyaseti takibinde bulunuyoruz”¹¹⁵* demiştir.

Meclis’in ikinci oturumunda CHP adına konuşan Faik Ahmet Barutçu, BM Antlaşması’nın konu ile ilgili maddelerini açıkladıktan sonra hükümetin asker gönderme kararın Meclis’e getirmesi gerektiği üzerinde durarak 1935’te İtalya ve daha sonra Almanya ile ilişkiler kesilirken Büyük Millet Meclisi’ne danışıldığını belirtmiştir. Ayrıca, meselenin Meclis’te konuşulmasının, görüşülmesinin milli birliğin

¹¹⁴ TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 9, C. III, s. 164-165.

¹¹⁵ A.g.e., s. 169-170.

sağlanmasında etkili olacağı ve olumsuz çeşitli propagandaları da engelleyebileceğini vurgulamıştır¹¹⁶.

Meclis'te konuyu hukuki tartışmalar dışına taşıyan ve farklı bir bakış açısı sergileyen konuşmayı Hamdullah Suphi Tanrıöver yapmıştır. Tanrıöver, geçmişten o güne değin gerçekleşen Rus ve Sovyet yayılmasına dikkat çektikten sonra şunları söylemiştir: *“Zavallı Türk Milleti, bin beladan artakalan kahramanlar yetiştiren Türk Milleti Türk Vatanından uzakta muharebeler ediyor. ...oradaki muharebe benim muharebemdir dedi. Bütün Asya toprakları eski Türkün vatanıdır, evinin avlusudur. Yarın gençlerimiz zaferler içinde ikliller içinde oradan dönecekler. Onlara ‘Kore’de yabancı mı idiniz’ diye sorsanız ne diyecekler: ‘Hayır diyecekler, burası bizim topraklarımız, bizim bildiğimiz yerler, Bütün Asya topraklarını kendi topraklarımız olarak biliriz’ diyecekler. Onlar bunun için araya gittiler. Biz burada asker gitmeli miydi gitmemeli mi idi diye münakaşa yaparken oradakilerden 4-5 tanesi gelipte ‘Efendiler siz burada ne yapıyorsunuz, ben milletim saadeti ve bekası için seve, seve kanımı veriyorum’ dese ne cevap vereceksiniz”*¹¹⁷. Tanrıöver, Kurtuluş Savaşı günlerinde olduğu gibi, bu mesele karşısında da iç kavgaları bırakarak, bu günkü tehlike karşısında iki partinin birlikte hareket etmesi gerektiğini belirtmiştir.

Tanrıöver'den sonra DP adına söz alan Muhiddin Erener, Meclis'e benzer bir konuda gensoru önergesi sunan İsmet İnönü'nün gensoru görüşmelerine katılmamasını eleştirmiştir. Ve konuşmasının sonlarında şöyle demiştir: *“...Ne olmuş olmuş. Ancak orada mukaddes ve ulvi gayeler uğrunda canların her gün vermeye amade bulunan ve bir kısmı da canlarını feda etmiş bulunan vatanın kıymetli evlatlarının hatırası bizi bu mevzuda bizi çok sarıh ve açık olmaya mecbur kılmaktadır. Oradaki kardeşlerimizi basit bir hatanın kurbanları şeklinde göremeyiz, gösteremeyiz. Ulvi bir gaye uğrunda öldükleri ve cihanın, bütün vatan ve kendilerinin bildiği maneviyatı tevhit ederek havanın başka türlü olacağını Muhalefet Partisi bizden daha iyi idrak eder”*¹¹⁸.

Erener'in konuşmasının ardından söz alan Avni Doğan, 4500 kişilik birliğimizin kendilerine verilen görevi, milletimize has özelliklerle yerine getirdiğini, yurt içinde ve

¹¹⁶ A.g.e., s. 174-175.

¹¹⁷ A.g.e., s. 181.

¹¹⁸ A.g.e., s. 186.

dışında yarattığı ulvi levha karşısında da hürmetle eğildiklerini söylemiştir. CHP olarak oluşan duygusal ortamı politikaya alet edip, pay çıkarmayacaklarını belirtmiştir. Avni Doğan, asıl muhalefetin karşı çıktığı noktanın hükümetin asker gönderme sebebini ahdi bir mecburiyete bağlaması olduğunu açıklamış ve şöyle demiştir: “*Millet bir selamet göstermişse, millet bu fedakarlığı ulvi maksatlarla yapmışsa, ahdi mecburiyete bağlayarak ucuzlatmayalım*”¹¹⁹. Avni Doğan, Meclis’in onayı olmadan askerlerimizin yurt dışına yollanmasını kesinlikle onaylamadıklarını da kaydetmiştir.

Avni Doğan’dan sonra kürsüye gelen Ali Fuat Cebesoy, herkesin asker gönderilmesi konusunda hemfikir olduğunu ancak, asıl ayrılığın, kararın Meclis’ten geçirilmemesi olduğunu açıklamıştır. Cebesoy, “*Meclis açıldığı günden bu güne kadar Hükümetin Mecliste efkara karşı bu konu üzerinde herhangi bir açıklamada bulunmamasını hem bizler için ve hem de Hükümet için bir ihmâl olarak telakki etmekteyiz. Bir gensoru ile bu ihmâlin önlenmesine teşebbüs eden arkadaşlarım çok yerinde bir hareket yapmış olduklarını tasdik ederim*”¹²⁰ demiştir.

Cebesoy’un konuşmasının ardından izahatın yeterli olduğuna karar verilmiş ve verilen bir taktir üzerine Kore Şehitleri’nin ruhları huzurunda üç dakikalık saygı duruşunda bulunulmuştur. Saygı duruşundan sonra yapılan güvenoyunda, hükümetin Kore’ye asker gönderme kararının, Anayasa prensiplerine ve kanunlara uygun olduğu, 311 lehte, 39 muhalif ve 1 çekimser oyla kabul edilmiştir.

Muhalefetin Kore kararı ile ilgili eleştiri kararın kendisinden çok kararın alınış şekliyle ilgiliydi. Özellikle CHP, bu konuda hükümetin Anayasa’yı ihlal ettiğini savunmuştu. Bu eleştirilerin dayanağını da 1924 Anayasası’nın 26. maddesi oluşturuyordu. Bu maddede, savaş ilanının TBMM’nin yetkisi dahilinde bulunduğu belirtilmekteydi. Yetkiyi kullanacak makam konusunda Anayasa maddesi çok açık olmasına rağmen hangi hallerin savaş sayılabileceği konusunda bir açıklamaya Anayasa’da yer verilmemiştir.

Mümtaz Soysal bu konuyu şöyle yorumlamıştır: “*İkinci Dünya Savaşı içinde, Almanya ile diplomatik ve iktisadi ilişkilerin kesilmesi kararı, savaşa yol açabilecek bir adım sayıldığı için Meclis önüne getirilmişti. Kore’ye askeri birlik gönderme meselesinde*

¹¹⁹ A.g.e., s. 189.

¹²⁰ A.g.e., s. 191-192.

ise Hükümet bunu bir savaş kararı saymadığı halde, muhalefet kararın bir savaş kararı olduğunda ve dolayısıyla TBMM tarafından alınması gerektiğinde ısrar etmekteydi.

Şimdiye kadar, savaşın herkesçe kabul edilebilecek bir tanımlaması verilmiş değildir; ancak, Kore'deki Birleşmiş Milletler hareketinin bir savaş sayılması gerekeceği söylenebilir. Fakat, Türk Hükümetinin aldığı kararda söz konusu olan mesele Kore'deki hareketin bir savaş kararı olup olmamasından çok Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın 39, 41, 42. Maddelerine göre Birleşmiş Milletler emrine askeri birlik vermenin bir savaş kararı, yani TBMM'ce alınması gereken bir karar sayılıp sayılmayacağıdır. 1924 Anayasası metnine göre, bu konuda gerçekten tereddüde düşmek mümkündür; çünkü Anayasa metninde, silahlı kuvvet kullanılmasıyla ilgili olarak düşünülen tek hal 'savaş ilanı' halidir. Bu bakımdan Kore'ye askeri birlik gönderme kararının bir savaş ilanı kararı sayılamayacağını ileri sürmek hukuken doğru olabilir. Fakat ortada, başlamış bir savaşa fiilen katılma niyetini taşıyan bir karar bulunduğu da muhakkaktır”¹²¹.

Yöneltelen eleştirilerden de anlaşıldığı üzere muhalefet, BM Güvenlik Konseyi'nin kararlarının, tavsiye niteliği taşıdığı ve bu nedenle de asker göndermek gibi hukuki bir zorunluluğun bulunmadığı kanaatindeydi. Bu kanaate dayanak olarak da, antlaşmanın 43. maddesindeki özel antlaşmaların henüz yapılmamasını göstermiştir. Güvenlik Konseyi'nin gerekli durumlarda son çare olarak askeri eylemde bulunmasını mümkün kılmak amacıyla 43. madde hükümleri oluşturulmuştur. “*Bu maddeye göre üye ülkeler yalnız belirli durumlarda değil, fakat, sürekli olarak 42'nci maddede belirtilen amaçlar doğrultusunda kullanılmak üzere, Güvenlik Konseyi'ne gereken silahlı kuvvetleri vermeyi ve her türlü yardım ve kolaylıklarda bulunmayı üslenmişlerdir. Madde bu amaçla, Güvenlik Konseyi ve üyeler arasında emre verilecek kuvvetlerle ilgili olarak özel antlaşmalar yapılmasını, kuvvetlerin sayısı, genel yerleri, hazırlık durumları, sağlanacak kolaylık ve yardımların niteliğinin yapılacak bu antlaşmalarla kararlaştırılmasını öngörmüştür*”¹²².

Soysal'a göre 43. maddede sözü edilen antlaşmalar yapılmadıkça, Kore'ye Türk askerini gönderme kararını, BM Anayasası gereğince alınmış hukuki bir karar saymak

¹²¹ Mümtaz Soysal, **Dış Politika ve Parlamento**, Sevinç Matbaası, Ankara, 1964, s. 199-200.

¹²² Orhan Nalcioğlu, **Birleşmiş Milletler Barışı Koruma Hareketinin Hukusal Esasları**, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1997, s. 11.

doğru olmaz. Yine Soysal'a göre "...Demokrat Parti Hükümeti'nin davranışı daha çok bu açıdan tenkit edilmelidir: Hukuki şekiller ne olursa olsun, ortada, 4500 kişilik bir birliğin savaş alanına yollanması gibi önemli bir karar vardır; Hükümetin böyle önemli bir kararı Meclis önüne getirmesi ve bu meselede Meclisin güven oyunu istemesi gerekirdi. Ortada Anayasa'nın deyimiyle resmen bir harp ilanı kararının bulunmasından dolayı Hükümetin davranışı 1924 Anayasası'nın lafzına uygun da olsa, bunu bir de parlamentonun desteğiyle kuvvetlendirmek pekala mümkündür"¹²³.

Muhalefetin eleştirilerine karşı, kamuoyunun karar karşısındaki tavrı olumlu olmuştu. Kore'deki Türk askerinin başarıları yurda ulaştıkça halkın Kore konusunda duyduğu heyecan da artıyordu. Ülkenin her yerinde Kore'deki askerler için dualar ediliyor, şehitler için mevlitler okutuluyordu. Yurdun her köşesinde Türk askerinin kahramanlıkları anlatılıyordu. Yaşanan bu ortam, Kore'ye asker gönderilmesini eleştiren muhalefete de yüklenilmesine neden olmuştur.

Meclis'te Kore'deki askerlerimize verilecek tahsisat hakkındaki kanunla ilgili olarak Hükümet'in eleştirilmesi, basında; CHP'nin Kore birliğine tahsisat vermek istemediği şeklinde yorumlara neden olmuştur. CHP Meclis Grubu bunun üzerine toplanarak bu tür yayınların hususi maksatlarla yapıldığına dair bir açıklama yapılmış ve konu ile ilgili olarak bir tebliğ yayınlamıştır. Bu tebliğde şöyle denilmektedir: "C.H.P. Koreye giden birliğimizin maaş, tazminat vesaire bilumum masraflarının kabulünü pek yerinde bulmuş, bunu meclis kürsüsünden ifadesini ve nitekim kanunun bu maddesi ittifakla kabul edilmiştir. Ayrıca Kore birliğimizin subay ve erlerine diğer memleketlerin orduları mensuplarına verilen paradan daha az tahsisat verilmemesi için hükümetin dikkatini çekmiştir. Halk Partisi mecliste karar alınmadan yabancı ülkelere askeri birlikler gönderilmesini tasvip etmemiş, bu cihete muhalif kalmıştır"¹²⁴.

Milliyet Gazetesi'nde CHP'nin karar karşısındaki tutumu şu şekilde eleştirilmiştir: "Eğer Halk Partisini idare edenlerin akılları olsaydı, Menderes hükümeti tarafından Güvenlik Konseyin davetine icabet ederek verilen Kore cephesine silahlı kuvvetle iştirak kararına mal bulmuş mağribi gibi itiraz etmezlerdi. Akılları olsaydı şeflerini dile getirerek, Bakanlarını muharrirliğe kevkederek, emir kulların kapı kapı

¹²³ Mümtaz Soysal, a.g.e., s. 203.

¹²⁴ Mekki Sait Esen, "Kore Meselesi Karşısında Muhalefetin Garip Durumu", **Yeni Asır**, 8 Aralık 1950.

dolaştırarak imza toplamağa, memleketin bütün tarihinde ele geçen müstesna bir fırsatı baltalamağa girişmezlerdi. Evet eğer Halk Partisini idare edenlerde akıl olsaydı, Hükümetin Kore cephesine bir alay asker göndermeğe karar verdiğini duyunca bunu bir iç politika oyunu haline koymağa kalkmazlar, ‘ Fırsat bu fırsattır’ diye beynelmilel bir hadisenin yakasına yapışmazlar, bütün memleket önünde, evvela kendilerinin, sonrada hiçbir memleket ferdinin inanmadığı, inanmıyacağı laf ebelikleriyle küçük mevkie düşmezler, memleketin istiklal ve emniyetine taalluk eden bir dış politika mevzuunu olsun fikir selameti ile ve daha dürüst şekilde muhakeme etmek vasıflarından dahi artık mahrum bu derece acınacak surette ortaya dökmezlerdi”¹²⁵.

¹²⁵ Ali Naci Karacan, “Eğer Akılları Olsaydı”, **Milliyet**, 4 Ağustos 1950.

III -TÜRK ASKERİNİN KORE’DEKİ SAVAŞLARI VE TÜRK KAMUOYUNUN İLGİSİ

A - KORE TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİ’NİN HAZIRLANIŞI VE YURTTAN AYRILMASI

25 Temmuz 1950’de Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, BM Sekreteri Trygve Lie’nin yardım çağrısına uyarak BM ideali uğrunda savaşmak üzere 4500 mevcutlu bir askeri kuvvetin Kore’ye gönderilmesine karar vermişti. Türk hükümetinin aldığı bu kararla Türkiye, Amerika’dan sonra Kore’ye silahlı bir kara kuvveti gönderen ikinci devlet olmuştu. Türkiye’nin o anki şartları içinde gönderdiği bu kuvvet, gerçekten de hatırı sayılır bir kuvvetti. Türkiye’nin asker göndermeye karar vermesi, Batılılarda şaşkınlıkla karışık sevinç de uyandırmıştır. Bu hareketiyle Türkiye, diğer BM üyelerine örnek olmuştur. Kore Savaşı’nda Türk askeri ne kadar güçlü ve kahraman bir asker olduğunu tüm dünyaya ispat etme fırsatı bulmuştur.

Kore’ye gönderilmesi kararlaştırılan Türk Tugayı, Genelkurmay Başkanlığı’nın 3 Ağustos 1950 tarihli kararı ile Ankara’da kurulmuştur. Türk Hükümeti’nce bir piyade alayı ve bir topçu taburundan oluşan 4500 kişilik bir birlik gönderilmesine karar verilmiş olmasına rağmen, sonradan bu birlik, Amerikalı uzmanların da katılımıyla Genelkurmay Başkanlığı’nca tugay niteliğinde bir kuvvet haline getirilmiştir¹.

Bu Tugay, bir komutanlık karargahı ile üç piyade taburlu 241. Piyade Alayı’ndan üç bataryalı, bir motorlu topçu taburu, bir motorlu nakliye bölüğü, bir motorlu uçak savar bölüğü, bir motorlu sıhhiye bölüğü, motorlu tanksavar takımı, bir tanksavar takımı, bir motorlu istihkam bölüğü, bir motorlu muhabere bölüğü, bir depo

¹ Celal Dora, **Kore Savaşında Türkler 1950-1951**, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1960, s. 7.

bölüğü, bir inzibat bölüğü ve bir tugay bandosundan oluşturulmuştur². Özel olarak hazırlanmış olan Kore Türk Silahlı Kuvvetleri'nin mevcudu 259 subay, 18 askeri memur, 4 sivil memur, 395 astsubay ve 4414 er olmak üzere 5090 kişidir³.

Kore'de savaşacak askerlerin 1929 doğumlu erlerden oluşturulması kararlaştırılmıştı; çünkü 1928 doğumlu erlerin terhisine az bir süre kalmıştı. Kore'ye gidecek erlerde gönüllü ve sağlıklı olmaktan başka bir şart aranmamıştır.

Kore'ye gönderilecek birliğin hazırlanışı sırasında Türk gazetelerinde Kore Savaşı ile ilgili haberlerin ve yazıların yer alması, hemen herkeste yakın bir ilgi ve heyecana neden olmuştur. Kore'ye gönüllü olarak gitmek için Milli Savunma Bakanlığı'na binlerce dilekçe yazılmıştır. Hatta Balkan Harbi'nden beri bütün savaşlara katılmış ve Çanakkale Gazisi olan Hasan Çavuş'un Ankara'ya gelerek Kore'ye gönüllü gitmek için Milli Savunma Bakanlığı'na dilekçe vermesi haber yapılmıştır⁴.

Kore'ye gidecek erlerin 1929 doğumlulardan alınması 1928 doğumluları üzümüştür. Turan Ergüngör'ün belirttiğine göre; *“Bunlar bir düğünden, bir eğlenceden mahrum edilmiş gibi üzgün bir vaziyette arkadaşlarından ayrılmamaları için yalvarıyorlardı”*⁵.

Gönüllü olarak Kore'ye gitmek isteyenlerin sayısı, gönderilecek sayıyı aştığı için gönderilecek askerleri belirlemek amacıyla kura çekilmiş ve kurayı kazananlar da ayrıca sağlık muayenesinden geçirilmiştir⁶. Kayseri'de bir bölükte Kore'ye gidecek askerleri belirlemek için yapılan seçimde, komutanın; *“gönüllü gitmek isteyenler iki adım öne çıksın”* emrine tüm bölük iki adım ileri çıkarak cevap vermiştir⁷.

Turan Ergüngör, muayeneler sırasında gerçekleşen bir olayı şöyle anlatmaktadır: *“Muayeneler sırasında sağ kolu omuz başından kopuk bir ihtiyar elinden tuttuğu bir onbaşıyı yedekleyerek götürüyordu. Hariciye sevisine girdiler, ihtiyar delikanlıyı doktora*

² A.g.e., s. 7; **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetleri Muharebeleri (1950-1953)**, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1975, s. 67.

³ A.g.e., s. 67; Celal Dora, a.g.e., s.7; İbrahim Artuç, **Kore Savaşlarında Mehmetçik**, Kartuş yay., İstanbul, 1. Baskı, 1980, s. 110.

⁴ **Ulus**, 4 Eylül 1950.

⁵ Turan Ergüngör, **Kore'de Birinci Türk Tugayı**, Karınca Matbaası, Ankara, 1954, s. 7.

⁶ Celal Dora, a.g.e., s. 8; Turan Ergüngör, a.g.e., s. 7.

⁷ Metin Toker, **Demokrasimizin İsmet Paşalı Yılları 1944-1973 DP'nin Altın Yılları 1950-1954**, Bilgi yay., İstanbul, 1990, s. 83.

doğru iterek: - Doktor bey dedi. Fıtık varmış diye bu çocuğu çürük yazmışsın fıtık sünnet gibidir. Kes al onu da yolcuyu da yolundan ala koyma. Ben köyde kızıyla dövüşmeye aslan gönderiyorum diye övünüyordum, yüzümü kara etme”⁸.

Bu olayın da açıkça gösterdiği gibi tüm Türk halkı, Kore’ye asker gönderilmesine ilgi göstermiştir. Mehmetçik ise Kore’ye gidebilmek için can atmıştır. Kore’ye gönüllü olarak katılan bir subay da annesine Kore’ye gideceğini söylediğinde annesinin cevabı, “*Git oğlum, sen de git. Babanı Çanakkale’de bıraktım, namusumuz kurtuldu. Dayınları İstiklal Savaşı’nda verdim, Vatan kurtuldu. Sen de Kore de savaşlara katıl da hürriyet kurtulsun*”⁹ olmuştur.

Anadolu’nun dört bir köşesinden gelen ve gönüllülerden oluşan Kore Türk Silahlı Kuvvetleri, Ankara’daki Etimesgut Garnizonu’nda toplanmıştır. Esas garnizonu Ayaş olan 241. Piyade Alayı 8 Ağustos 1950’de yalnız 1929 doğumlu erler, muvazzaf subaylar ve alay sancağı ile silahsız olarak 31 subay, 10 astsubay, 494 er mevcudu ile Ankara’ya gelmiş ve geçici olarak Sarı Kışla’ya yerleştirilmiştir¹⁰. Birliğin misafir edildiği Sarı Kışla ve civarı halkın ziyaret alanı haline gelmiştir. Civar köylerden kadınlı erkekli kabileler, akın akın gelerek askerlere dualar etmişler ve selametler dilemişlerdir¹¹.

BM Kore Türk Tugayı Komutanlığı’na 2. Zırhlı Tugayı Komutanı Süvari Tuğgeneral Tahsin Yazıcı, birliğin kurmay başkanlığına Kurmay Yarbay Selahattin Tokay, 241. Alay Komutanlığı’na ise Albay Celal Dora atanmıştır.

Kayseri’den Kore’ye gidecek olan Hava Bölüğü de Kayseri’de büyük bir merasimle uğurlanmıştır. Gidecek asker için halkın katılımıyla dualar yapılmıştır. Demokrat Partililer ve bazı kuruluşlar tarafından erlere sigara ve bisküvi dağıtılmıştır¹².

Kore’ye gidecek birliğe İzmir’den katılacak olan 65. Tümen birlikleri için Güzelyalı’daki Poligon’da yapılan uğurlama töreninden sonra, 109. ve 192. gruplar kanyonlarla Basmane’ye gelmişlerdir. Basmane Garı, uğurlamaya gelen halkla dolup taşmıştır. Halkapınar’a kadar bütün hat boyu kahramanlarımızı uğurlamaya gelenlerle dolmuştur. İzmir’in ihtiyarları, hayatları boyunca böyle bir kalabalık görmediklerini

⁸ Turan Ergüngör, **a.g.e.**, s. 7-8.

⁹ Münir Gençel, **Kore Kahramanları**, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1952, s. 27.

¹⁰ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetleri Muharebeleri (1950-1953)**, s. 68.

¹¹ **Cumhuriyet**, 10 Ağustos 1950.

¹² **Cumhuriyet**, aynı sayı.

söylemişlerdir¹³. Bütün kalabalıkta ulvi bir heyecan dalgası esmiş, yer yer gözyaşlarını tutamayanlar olmuştur. Ankara'ya kadar kabileyi komuta edecek olan Binbaşı Şevket Turgut Bingöl'e DP, Millet Partisi ve CHP namına buketler verilmiş, iyi dileklerde bulunulmuştur. Komutanın kompartımanı getirilen çiçek ve hediyelerle dolmuştur. Vagonlar üzerine tebeşirle şunlar yazılmıştır: *“Anam beni bugün için doğurdu, Gidiyoruz fakat dünyanın en parlak zaferini kazanarak döneceğiz, Ecdadımız gibi dövüşeceğiz, Analar, babalar zinhar üzölmeyin”*. Salhane çalışanları Kore'ye gidecek askerler için kurban kesmiş ve askerin geçtiğı her istasyonda vagonların ardından sular dökölmüştür¹⁴.

İzmir'den Ankara'ya gidecek askerlerimizi taşıyan trenlere yukarıda bahsedilen yazıların yanı sıra *“Yaşasın İsmet İnönü, İnönü sana layık evlatlar olmaya gidiyoruz, İnönü senin izindegiz, Adnan Menderes sen düşün”* gibi yazıların da yazılması Türk kamuoyunda yeni bir tartışmaya neden olmuştur. Bu konuda Abidin Daver bu yazıları yazanlar hakkında bir tahminde bulunarak şunları yazmıştır:

*“Müfrid ve yaptıkları işin vehametini idrak edemeyecek kadar kısa düşünceli bazı CHP mensupları; Orduya siyaset sokmak ve askeri ihtilal ve isyanlar çıkarmak sureti ile milli birliğı parçalamak, memleketin huzur ve sukutunu bozmak isteyen müfsid ve hain komünist beşinci kol ajanları. Her iki ihtimalde varid olmakla beraber kanaatimizce ikinci şık daha kuvvetli görünüyor. O yazıları ve levhaları askerimize atfetmenin tamamı ile yanlış, yersiz ve hatta tehlikeli olduğunu bir defa daha kaydettikten sonra, bu işi yapanları hükümetin esaslı surette tahkik ettirerek meydana çıkarmasını diler; orduya siyaset yapar göstermek ve böylece orduyu politikaya karıştırmak isteyenlerin cezalandırılmasını isteriz...”*¹⁵.

Kudret Gazetesi'nde ise bu olay, CHP'nin şu şekilde eleştirilmesine neden olmuştur: *“Türk milletinin haysiyet ve şerefinin mevzubahis olduğu ve dünya önüne de serilmiş bulunan bir davadaki naktai nazarını sırf politik gayelere ramederek istismar vesilesi yapmak bizce doğrudan doğruya vatana ihanet etmek kadar ağır bir harekettir. ...iktidarı her ne pahasına olursa olsun eline geçirmeyi uman ve ümit bağlayan bir takım eski iktidar müptelaları hiç durmadan D.P. hükümetinin Kore hakkındaki kararını bazen*

¹³ Cumhuriyet, 15 Ağustos 1950.

¹⁴ Yeni Asır, 15 Ağustos 1950.

¹⁵ Abidin Daver, “Orduya Siyaset Sokmak İsteyenler”, Cumhuriyet, 17 Ağustos 1950.

kavlen ve bazan da fi'len istismara çalışarak şimdiye kadar içeride itibarımızı yok ettikleri yetmiyormuş gibi bundan sonrada harici itibarımızı zedelemeyi dahi göze alıyorlar. Bu memleketin hakiki evlatları her şeyden evvel vatan ve milletin itibar ve şerefini düşünmek mecburiyetindedirler. Sandalye kapmak hırsı, eğer millete hizmet babında ise meşrudur. Yok şahsi menfaat için ise bu hırs, o zaman yıkıcıdır ve Allah böylelerine bir daha fırsat vermesin”¹⁶.

Türk halkı, Kore'de savaşacak olan Türk askerlerini büyük bir heyecan ve coşku ile uğurlamıştır. Halk, BM ideallerini milli bir dava olarak görmüş ve evlatlarını uzak diyarlara göndermekten çekinmemiştir.

Ankara'ya ulaşan birlikler sınıflara göre ayrılarak çeşitli eğitimlerden geçirilmişlerdir. Türk Tugayı'nın Kore'ye kendi silahlarıyla gitmesi ve orada Amerikan silahlarını kullanması kararlaştırılmıştı. Bu nedenle 241. Piyade Alayı'nın bir kısmının Amerikan silahlarını kullanmasını öğretmek için Amerikalı bir binbaşının komutasında üç Türk subayından oluşan eğitim kurulu oluşturulmuştur. Amerikan Yardım Kurulu'na Almanya'daki Amerikan birliklerinden 300 adet M-1 modeli tüfek, bir miktar otomatik tabanca, hafif makineli tüfek, ağır makineli tüfek, roket atar ve gizlenme ağı uçakla getirtilmiştir¹⁷. Türk askeri, bir yandan Türk silahlarıyla eğitim yaparken diğer yandan da Amerikan silahlarıyla eğitime başlamıştır.

Celal Dora, Kore'ye gönderilen Türk Birliği'nin yeteri kadar hazırlanmadığını belirterek şöyle demektedir: “.... Kanadalılar gibi tam kadrosu ile altı aylık bir eğitimden sonra Kore'ye gönderilmiş olsaydı yaptıklarını gölgede bırakacak daha ne büyük zaferler yatacaklarına hiç şüphe yoktu. Hareketimize bir hafta kala Amerikalı meslek taşlarımızın Almanya'dan uçaklarla getirttikleri pek az miktarda Amerikan silahları ile eğitime başlanmış ve bu silahların kullanılması ve atışları tam öğretilmeden apar topar yine Türk silah ve teçhizat ile hareket ettirilmiş ve az miktardaki Amerikan silahlarını da yolda eğitimini yapmak üzere yanımıza almıştık”¹⁸.

¹⁶ Ertuğrul Akça, “Her Şeyin Üstünde Milli Birlik”, **Kudret**, 18 Ağustos 1950.

¹⁷ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetleri Muharebeleri (1950-1953)**, s. 69-70; Ali Denizli, **Kore Harbinde Türk Tugayları**, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1994, s. 67; İbrahim Artuç, **a.g.e.**, s. 112.

¹⁸ Celal Dora, **a.g.e.**, s. 21.

Askerlere, silahlı eğitimin yanında zararlı propagandaları önleyici ve seferin gerekliliğine inandırıcı dersler de verilmiştir¹⁹. Bu konuda çalışma yapılmasına, bir takım kişilerin Kore’de ölenlerin şehit sayılmayacağı şeklinde konuşmalar yapması neden olmuştur.

Bu konuda kamuoyunu bilinçlendirmek için Diyanet İşleri Başkanlığı da bir eser kaleme almıştır. Bu kitapta, *“Kore yolu Allah yoludur. Koreye asker sevki İlay-i Kelimetullah emir ve mükellefiyyeti hududuna giren ve iktizasına uyan bir harekettir. Kore hareketine iştirak; cihad ve gaza mahiyetinde mukaddes vazife çümlesindendir. Onun için Korede vefat edenler şehiddir. Sağ kalanlar Allah yolunda hizmet etmiş şerefli gazilerdir. Birleşmiş Milletlere aza olmamız hem meşru hem de zaruridir. Dışında kalmak tehlikeli ve tesadüflere kendimizi terk etmekten ibaret bir gaflet olur. Dünyada fenalıkları durdurmak, iyilikleri yürütmek üzere birleşmek; Allahın emri iktizasıdır.*

*Dinimize göre dünyanın herhangi bir noktasında herhangi bir zümreye yapılacak tecavüz ve zulme karşı Müslümanlar alakasız kalamaz. Bu alakasızlık Allaha alakasızlık demektir”*²⁰ denilmektedir. Bir başka kitapta ise Kore Savaşı ile ilgili olarak şunlar yazmaktadır: *“Bu dava, ne Korelilerin ve ne de Çinlilerin davasıdır. Ancak, zamanında İbrahim Peygamberin, Nemrut’a, putperest ve batıla tapan aleme karşı açmış olduğu Tanrı davasının devamıdır...”*²¹.

Bu birliğe Kore Savaşı’na ait filmler de gösterilmiştir. Bu filmlerde özellikle komünistlerin savaş ve baskın yöntemleri hakkında bilgi veriliyordu. Aynı zamanda Kore’de yabancı birliklerin yerli halk ile olan ilişkileri projeksiyon ve konferanslarla anlatılıyordu. Askerlere kahramanlık hikayeleri anlatılarak morallerini yükseltmek için eski ve yeni savaşlara katılmış eski muharip asker ve çavuşlardan da yararlanılmıştır²².

Yerli ve yabancı basın mensupları Genelkurmay’ın izniyle Etimesgut Garnizonu’na gelerek Kore kuvvetimizin durumuyla ilgilenmiş, yazılar yazmış, bir çok fotoğraf ve film çekmişlerdir. Amerikalı bir gazeteci, Türk askerlerine çeşitli sorular yönelterek askerimizin savaşa katılma amacını öğrenmeye çalışmıştır. Amerikalı

¹⁹ Turan Ergüngör, **a.g.e.**, s. 9.

²⁰ İlahiyat Kültür Telifler Basım ve Yayım Kurumu, **Kore Savunmasına Katılmamızda Dini ve Siyasi Zaruret**, Acun Basımevi, İstanbul, 1950, s. 50-51.

²¹ Ahmet Yanşar, **Kore’de Görülen Dava**, Güven Basımevi, İstanbul, 1951, s. 5.

²² **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetleri Muharebeleri (1950-1953)**, s. 71.

muhabirin, “*siz Kore’ye gideceksiniz, bu gidişten memnun musunuz?*” sorusuna Türk askeri hep bir ağızdan “*evet*” cevabını vermiştir. “*Ne için?*” sorusuna ise bir asker, “*Dünya sulhunu ve uzaktan vatanımızın hudutlarını kötü niyetli düşmanlara karşı gideceğimiz için memnurluk, yalnız memnurluk değil, gurur da duyuyoruz*” cevabını vermiştir. Muhabirin “*Kore’ye giderken Amerika’yı görmek mi istersiniz yoksa kısa yoldan mı gitmek istersiniz?*” şeklindeki sorusuna ise asker, şu cevabı vermiştir: “*Kısa yoldan gitmek lazımdır. Kore’deki silah arkadaşlarımız belki sıkıntıdadırlar. Onların yardımına çabuk yetişmeliyiz. Vazifemizi bitirdikten sonra, sağ kalırsak, Amerika’yı görerek dönmemizden memnun oluruz*”²³.

O sıralarda Amerikan Birlikleri Kore’de sıkışmış ve ağır kayıplar vermeye başlamıştı. Bu nedenle, sorulara Türk askerinin vermiş olduğu cevap Amerikalı gazeteciyi memnun etmiştir. Gazeteci bütün erlere tercüme edilmesini isteyerek “*Amerika, Türk Milletinin vefakar dostluğundan şeref duyacaktır. Kazancımız çok büyüktür. Amerikan Milleti namına çok teşekkür ederim*”²⁴ demiştir.

Bu dönemde gerek basında gerekse kamuoyunda, Kore’ye ne için asker gönderiyoruz? Bizden kilometrelerce uzakta olan bir savaşta bizim işimiz nedir? Bizim askerimiz kendi vatanımızı savunmakla sorumlu değil midir? Şeklindeki sorulara cevaplar aranmıştır. Bu konuda askerlerimizin düşünceleri önemlidir. 241. Alay Piyade Çavuşu Rıza Karadeniz, bu konuda şunları söylemiştir: “*Kendi isteğimle Kore’ye gidecek birliğe dahil oldum. Heyecanlı mesudum. Biz orada çarpışmakla Türk gücünü dünyaya bir kere daha tanıtacağız. Anam, ailem ve çocuklarım bu gidişimle iftihar etsinler. Biz Kore’ye vatan için gittiğimizden vatandaşlarımız müsterih olsunlar.*

Büyük Atanın söylediği gibi komünistlik muzırdır. Görüldüğü yerde ezilmelidir, görülmüş ezilecektir. Hürriyet ve demokrasinin yegane koruyucuları olacağımız gideceğimiz yerler yurdumuz değildir. Atalarımızın asırlarca çarpıştığı yerlerdir. İlk akıncıların oğullarını tanıyacaklar. Türklüğün ve Türkün ne olduğunu bir defa daha göstermek fırsatını bulduğumuz için hepimiz sevinçliyiz”²⁵. Bir başka asker ise, “*Kore’ye*

²³ Tahsin Yazıcı, **Kore Birinci Türk Tugayında Hatıralarım**, Ülkü Basımevi, İstanbul, 1963, s. 68.

²⁴ Turan Ergüngör, **a.g.e.**, s. 7.

²⁵ Şermin Hıfzı Erim, **Mehmetçik Kore Yolunda**, Güven Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O, Ankara, 1950, s. 31.

niçin gidiyorsun?” sorusuna “Koredeki ateşi söndürmek için gidiyorum. Çünkü o ateş bir gün buraya da gelir”²⁶ cevabını vermiştir.

Askerlerimizin eğlence ihtiyacını karşılamak için çeşitli saz ve söz sanatkarları, kendi istekleriyle Etimesgut Garnizonu’na gelerek konserler vermiştir. Bu yapılanlar Türk askerinin moralini yükseltmiştir²⁷. Ayrıca Kore’ye gidecek birliğimiz için bir marş bestelenmiştir. Marşın bestekarı olan Nezihe Aral’ın Kore’ye asker gideceğini duyduğunda milli duyguları ve heyecanı artmış, hiçbir şey yapmamaktansa manen yardım etmek istemiş ve “*Kore Marşı*” adıyla bir marş bestelemiştir. Bu marş, Genelkurmay Başkanlığı tarafından uygun görülerek Mehmetçiğe öğretilmiştir²⁸. Kore Marşı adı verilen bu marşın sözleri şöyledir:

“Milletle, devletle birdir oyumuz

Cihanla savaştı şanlı soyumuz

Güneye kuzeye doğu batıya

Kore’ye uzandı sınır boyumuz

Savaşmak Türklerin canına minnet

Eskiden Türkümüz alo Yemendi

Bugün de Kore’ye attık kemendi

Türklüğün verdiği şanlı kararı

Moskof’tan gayri cihan beğendi”²⁹.

Ankara’da bütün hazırlıklarını tamamlayan Türk Tugayı, Başbakan Adnan Menderes, Milli Savunma Bakanı Refik Şevket İnce ve Genelkurmay Başkanı Orgeneral Nuri Yamut tarafından son defa kontrol edilmiştir³⁰.

Albay Celal Dora, devlet mensuplarının ziyaretiyle ilgili şunları söylemektedir: “...18 Eylül 1950 Günü Başvekil Adnan Menderes, M.M. Vekili Refik Şevket İnce ve Genelkurmay Başkanı Orgeneral Nuri Yamut Etimesut garnizonuna gelerek tugayı toplu

²⁶ Mustafa Deral, **Kore’ye Niçin Gidiyoruz**, Bakış Matbaası, İstanbul, 1950, s. 9.

²⁷ Celal Dora, **a.g.e.**, s. 21.

²⁸ Tahsin Yazıcı, **a.g.e.**, s. 68.

²⁹ Mustafa Deral, **a.g.e.**, s. 29.

³⁰ **Cumhuriyet**, 19 Eylül 1950.

olarak görmüşler ve birliğimizin harbe hazırlık derecesi hakkında hiçbir şey sorup öğrenmeye lüzum bile görmeden birliğimize selamet ve muvaffakiyetler temennisiyle ayrılıp gitmişlerdi”³¹. Devlet adamlarının bu ilgisizliğinden şikayetçi olan Albay Celal Dora, bunun yanında Türk Tugayı’na halkın göstermiş olduğu ilgiden de teselli bulunduğunu açıklamıştır. Dora’nın belirttiğine göre Kore Birliği mensuplarına halkın gösterilen ilgi çok büyüktür. Kolunda ay yıldız işareti taşıyan herkes, tanıyan ve tanımayanlar tarafından kucaklanmakta, öpülmekte ve gözyaşları dökülmekteydi³².

Türk Tugayı’nın Kore’ye sevki İskenderun’dan gemilerle yapılacaktır. Bunun için Ankara’da toplanmış olan birlik, 19 Eylül 1950’den itibaren trenlerle İskenderun’a hareket etmiştir. Türk komutanlarıyla birlikte beş kişilik Amerikan irtibat grubu da İskenderun’a hareket etmiş ve Kore’ye birlikte gitmişlerdir. Bu Amerikalı uzman subaylar, Türk askerinin Kore’deki tüm savaşlarında yanlarında bulunarak Amerikan birlikleri ile irtibat kurulmasını sağlamışlardır. Bu kurulda şu kişiler yer alıyordu: Kurul Başkanı Topçu Albay Gumby, üye Piyade Kurmay Yarbay Wedwer, üye İstihkam Binbaşı Munsin, üye Ordudonatım Subayı Robenson, üye Muhabere Yüzbaşı Lorenzo³³.

Kore’ye gidecek olan askerlerin trenlerle yapılacak sevinde, Etimesgut Garı tenha olduğu için uygun görülmüştür. 19 Eylül 1950 tarihinde gerçekleşen birinci kafilenin sevki olabildiğince gizli tutulmaya çalışılmıştır. Bu nedenle hareketten ancak gidenlerin yakınları ve bir kısım halk haberdar olmuştur. İlk birliğin hareketi duyulunca 20 Eylül günü ikinci nakliye birliğini yüklenmiş olarak Ankara Garı’na giren tren binlerce kişi ve onlardan yükselen tezahüratlarla karşılanmıştır. O gün Ankara Garı’nda yaşananları Tahsin Yazıcı şöyle anlatmaktadır: “20 Eylül günü ikinci nakliyat birliğini yüklemiş olarak Ankara garına giren tren, birbirinin içine girmiş, bütün garı doldurmuş mahşeri bir insan kitlesiyle ve o kitleden yükselen takdirkar avazelerle karşılamıştı. O kitle içinde kimler yoktu ki: Annesinin kucağında henüz bir yaşını doldurmamış bebekten tutun da kabaran milli heyecaniyle değneğine dayana dayana gelmiş 80’lik ihtiyarına kadar her yaştan, her sınıf, zümreden halk, ilk okuldan üniversiteye kadar tahsil gençliği,

³¹ Celal Dora, **a.g.e.**, s. 21.

³² **A.g.e.**, s. 21.

³³ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetleri Muharebeleri (1950-1953)**, s. 72.

resmi ve hususi teşekküllerin mümessilleri, Kore yolcularının anaları, babaları, hayat arkadaşları, nişanlıları, evlatları... Hep o kitlenin içinde idi.

Gidenleri tanımayan dahi onları kendilerine en yakın sayarak bütün çehrelerde ve gözlerde elemli, sevinçli, gururlu, birbiriyle kucaklaşmış, şahlanmış en yüksek bir milli heyecan okunuyordu. O milli heyecan içinde herkesin kalbi, duygusu da kitlenmişti. Heyecanlarını zaptedemeyen bazı gençlerin: ‘Yolunuz, bahtınız açık olsun. Zafer haberlerinizi çabuk bekliyoruz. Komünistlere Türk gücünü iyi tanıtın. Türk tarihine parlak sahifeler katın. Biz de kalbimizle daima yanınızdayız. Bütün milletimizin kalbi sizinle beraberdir’ gibi haykırmalarına karşı vagonlardan. ‘Allahın izniyle Kore’ye varalım, Türk evlatlığı hakkını ödemeye çalışacağız, milletimizin duasıyla, Allah’ın yardımıyla size iyi haberler göndereceğiz, dualarınız bizimle beraber olsun’ cevaplarını veriyordu.

O sıralarda vagonlara çiçekler, hediyeler veriliyor, Ankara Belediyesi’nce satın alınan davul zurnaları aşıkları teslim alıyor ve tesellüm senedi olarak teşekkürlerini sunuyorlardı. Bizde davul zurna, düğün dernek, bayram alametidir. Harbe gidiş de bayram sayılır. O zamanki Ankara Belediye Reisi Atıf Benderlioğlu’nun o an’anemizi canlandırması çok hoşumuza gitmiş, o aletlerin aşıklarını ve erlerimizi çok memnun ve müteşekkir bırakmıştı”³⁴.

Türk askerinin hareketi ile ilgili haberler, Milli Savunma Bakanlığı’nın koyduğu yasak nedeniyle 29 Eylül’e kadar gazetelerde yayınlanmamıştır. Türk askerinin Ankara’dan ayrılışı ile ilgili olarak 29 Eylül tarihli Zafer Gazetesi’nde şunlar yazılmıştır: “Hareket sabahı Ankara Garı tıklım tıklım dolmuştu. Belki Ankara Garı yapıldığı günden beri ne böyle kalabalık görmüş ve nede böyle bir manzara ile karşılaşmıştı. Ankaralıları o gün öz evlatlarını askere gönderen bir babanın gururunu duymakta idiler. Genç, ihtiyar, kadın, erkek, peronun üzerinde... Ankara Garı bir bayram yerini andırıyordu. Çocuklar askere giden babalarının ellerini öpüyor, ihtiyar nineler oğlunun, torununun alnından öpüyor velhasıl bütün gar kaynıyordu”³⁵.

İskenderun’a yapılan yolculuk esnasında geçilen her istasyonda Türk askeri, yoğun bir sevgi ve ilgi ile karşılanmıştır. Her istasyonda halk, askerlerimiz için kurbanlar

³⁴ Tahsin Yazıcı, **a.g.e.**, s. 78.

³⁵ **Zafer**, 29 Eylül 1950.

kesmiş ve askerlere hediyeler vermiştir; şekerler, limonatalar, ayranlar adeta zorla yedirilip içirilmek istenmiştir. Türk halkı birkaç dakikalığına memleketinde konuk ettiği bu askerleri nasıl ağırlayacağını şaşırmıştır³⁶. Türk halkının bu ilgisinin askerimiz üzerindeki etkisini Celal Dora şöyle anlatmaktadır: “...candan ilgi ve tezahürat bütün birlik mensuplarını heyecanlandırmıştı. Fakir, zengin herkes kendi gücünün yettiği nispette çoluğu, çocuğu, kadını ve erkeği ile erlerimize çeşitli yiyecek ve içecek ikramında bulundular ve göz yaşları arasında muvaffakiyetimiz için dua ve iyi temennilerde bulunmuşlardı

Kutsi bir vazife uğrunda yurttan denizler aşırı diyarlara gitmekte olan Türk silahlı kuvvetleri mensuplarına milletçe gösterilen bu derin ilgi moralimizi bir kat daha kuvvetlendirmiş ve gerilerinde kendilerini manen ve maddeten destekleyen ulu bir millet olduğunu görmekle bu vefakar millet uğrunda her kez daha yurt topraklarında iken canını feda etmenin en büyük bir şeref olduğuna inanmışlardı”³⁷.

Ankara’dan üç kfile halinde gelen Türk Tugayı, 19-21 Eylül günlerinde İskenderun’a eksiksiz olarak ulaşmıştır. İskenderun halkı trenle gelen misafirlerini gururla karşılamış ve alkışlamıştır. Adeta İskenderun ve çevresi halkı, askerin geçtiği diğer durak ve istasyonlarla yarışarcasına her türlü ilgiyi göstermiş ve askerlerimize ikramlarda bulunmuştur³⁸.

22 Eylül 1950 tarihli Cumhuriyet Gazetesi’nde İskenderun’da Aziz Nesin’in yakalandığı haberi yer almaktadır. Aziz Nesin’in Kore birliğinin hareket edeceği İskenderun’da bulunmasının dikkat çektiği belirtilen bu haberde şöyle denilmektedir: “Kore Birliğimiz için esaslı malumat almak üzere İskenderuna bu kabil kimseler yolladıkları tesbit edilmiş bulunduğundan polisçe sıkı tedbirler alınmıştır”³⁹.

İskenderun’da karşılanan kfileler 39. Tümen Komutanlığı’nca hazırlanan, şehrin 18 km güneydoğusundaki Atik Yaylası ordugahlarına yollanmışlardır. 23 Eylül 1950 tarihine rastlayan kurban bayramı namazı bu ordugahta topluca kılınmıştır. Aynı

³⁶ Seyfi Erkmen, **Kore’den Geldim**, Ege Matbaası, İstanbul, 1951, s. 18.

³⁷ Celal Dora, **a.g.e.**, s. 23.

³⁸ Muzaffer Sebükcebe , “Bu Ayın Savaşları”, **Korsavaş**, S. 16 (Eylül, 1976), s. 26-27.

³⁹ **Cumhuriyet**, 22 Eylül 1950.

gün akşamı İskenderun Belediyesi, Türk Tugayı şerefine büyük bir ziyafet hazırlamıştır⁴⁰.

25 Eylül 1950'den itibaren üç kfile halinde Amerikan gemileri ile birkaç gün ara ile Türk askeri İskenderun'dan ayrılmıştır. Hareket öncesi Cumhurbaşkanı, Kore'ye giden askerlerimizi uğurlamak için İskenderun'a gelmiştir. Bölgenin askeri ve mülki amirleri, memurları, belediye başkanı ve şehrin ileri gelenlerinin, Antakya, Dört Yol ve Mersin'den gelen kurulların katıldığı bir uğurlama töreni yapılmıştır. Törenin ardından, Türk askeri kfileler halinde gemilere bindirilmiştir. MC Rea adlı Amerikan gemisine bindirilen ilk kfile 25 Eylül 1950, General W. Haan gemisine bindirilen ikinci kfile 26 Eylül 1950, Private Johnson gemisine binen üçüncü kfile ise 29 Eylül 1950 tarihinde İskenderun'dan ayrılmıştır⁴¹. Kore'ye giden Türk askeri, halkın tezahüratları ve coşkun sevgi gösterileri ile uğurlanmıştır. Askerlerin gemiye bindirilişi sırasında tek tek isimlerinin okunması, halkın heyecanını arttırmıştır. Halkın alkışlarla yaptığı bu tezahürata, askerler de ceplerindeki bozuk paraları kalabalığın üzerine atarak karşılık vermiştir⁴².

Celal Dora, İskenderun'dan ayrılışları sırasında yaşananlar hakkında şunları yazmıştır: *“Gerek Ankara'dan bizleri uğurlamaya gelen binlerce halk arasında hükümet erkanından hiç kimsenin bulunmayışı ve gerekse İskenderun'a kadar geldiği halde yüzünü bizlere göstermeyen en büyük kumandanımızın bu hareketleri birliğimiz mensuplarının moralleri üzerinde çok menfi bir tesir meydana getirmiş ve hepimiz adeta uçmasını öğrenmeden yuvasından atılmış bir kuş himayesiz olarak kendi mukadderatı ile başbaşa bırakılmış bir üvey evlat durumu ve mahzunluğu içinde yurttan ayrılmıştık”*⁴³.

Tugayı İskenderun'dan Pusan Limanı'na taşıyan beş Amerikan gemisi, bu yolculukta Süveyş Kanalı- Kızıldeniz- Mendep Boğazı- Seylan Adası merkezi Colombo-Singapur- Filipinler ve Formosa Adası deniz yolunu izleyerek, aralarında seyir ve mesafeyi koruyarak 21 günde Kore'nin güney ucundaki Pusan Limanı'na varmıştır⁴⁴. Yolculuk sırasında sınırlı sayıdaki Amerikan silahlarıyla eğitime devam edilmiştir.

⁴⁰ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetleri Muharebeleri (1950-1953)**, s. 72.

⁴¹ **A.g.e.**, s. 73-74.

⁴² Abdullah Seloğlu ile 3 Kasım 2006'da yapılan görüşmeden.

⁴³ Celal Dora, **a.g.e.**, s. 27.

⁴⁴ Tahsin Yazıcı, **a.g.e.**, s. 96.

Silahlar konusunda bir gazi şunları söylemiştir: *“Amerikan silahları bizimkilerden çok farklıydı ama her Türk erkeği gibi bizde silahı alınca bi erkekleştik. Kısa sürede kullanmayı öğrendik. Bizim Kırıkkaleler eskiydi basarsın patlamaz sil oğlum sil... Amerikalılarınki daha iyiydi. Son sistem silahlardı”*⁴⁵. Abdullah Seloğlu ise bu silahlar hakkında şunları söylemiştir: *“Biz Kore’ye Kırıkkalelerle gittik. Amerikalılar görünce bunlar işe yaramaz, gönderin bunları dediler. Bizim tüfekler Amerikan M1 tüfekleriyle değiştirildi. Çok kolay silahtı...”*⁴⁶. Abdullah Seloğlu ayrıca, bu silahlarla ilk kez Kore’de eğitim yaptıklarını da kaydetmiştir.

Pusan Limanı’na bütün gemiler ulaştıktan sonra 18 Ekim’den itibaren Türk Tugayı rıhtıma çıkmıştır. Türk Tugayı’na Kore, Türkiye ve BM bayraklarını sallayan çocuklarla, Güney Kore askeri ve mülki makamlarını temsil eden kişilerin katıldığı bir karşılama töreni yapılmıştır. General Tahsin Yazıcı törende şu konuşmayı yapmıştır: *“Geçirmekte olduğunuz facianın elemelerine katılmış olarak memleketten yola çıktık. Mazlum, mağdur bir millete samimi duygularla yardıma geldik. Kore’nin kurtuluşu için kendi memleketimizdeymiş gibi bütün gayretlerimizi sarfedeceğimize inanabilirsiniz”*⁴⁷.

Gemilerden inen Türk askeri bekletilmeden kamyonlarla tren istasyonuna getirilmiştir. Trenle Pusan’ın 85 km kuzeybatısındaki Taegu şehrine gelen Türk Tugayı’nın burada silah, cephane donanımı yapılmıştır. Burada Tugay komutanlık kademesinde bir değişiklik yapılmıştır. 241. Alay Komutanlığı kaldırılarak, Albay Celal Dora, Kore Türk Silahlı Kuvvetleri komutan yardımcılığı görevine getirilmiştir⁴⁸.

Türk Tugayı’na Kore’deki ilk görevi, 7 Kasım 1950’de tebliğ edilmiştir. Mac Arthur’un karargahından gelen bir emirle Türk Tugayı 8. Amerikan Ordusu’na bağlanmıştır. Tugay’ın 25. Amerikan Tümen Komutanlığı’nın emri ile Munsan bölgesinin güvenliğinden sorumlu olması istenmiştir. Tugay, 10 Kasım 1950’de görev bölgesine ulaşmak için harekete geçmiştir⁴⁹. Tugay’ın buradaki görevi bu bölgenin komünist çetelerden temizlenmesiydi.

⁴⁵ Mehmet Akça ile 27 Ekim 2006’da yapılan görüşmeden.

⁴⁶ Abdullah Seloğlu ile 3 Kasım 2006’da yapılan görüşmeden.

⁴⁷ Tahsin Yazıcı, **a.g.e.**, s. 101.

⁴⁸ Ali Denizli, **a.g.e.**, s. 77.

⁴⁹ Mim Kemal Öke, **Unutulan Savaşın Kronolojisi Türkler ve Kore 1950-1953**, TC Kültür Bakanlığı yay., İstanbul, 2000, s. 57.

B – TÜRK ASKERİNİN KORE’DEKİ SAVAŞLARI VE YANKILARI

1 - Kunuri Savaşları ve Yankıları

Türk Tugayı’nın Kore’deki mücadelesine geçmeden önce Türk askerinin Kore’ye ulaşınca kadar geçen süre içinde gerçekleşen olayları değerlendirmek gerekmektedir. Kore Savaşı başladığında Güney Kore’ye yardıma ilk koşan 24. Amerikan Tümeni olmuştur. Bu tümenin ardından, 10 Temmuz 1950’de 25. Piyade Tümeni, 18 Temmuz’da 1. Süvari Tümeni Pusan Limanı’ndan Kore’ye çıkarak Güney Kore savunmasını takviye etmiştir. Buna rağmen durdurulamayan Kuzey Kore Kuvvetleri, Temmuz ayının sonlarında Pusan Limanı çevresinde Köprübaşı mevzileri dışındaki tüm Kore topraklarını ele geçirmişti. Kuzey Kore Kuvvetleri, Ağustos’un başından Eylül ayı ortalarına kadar bütün gücüyle Pusan Köprübaşı mevzilerine taarruza devam etmiş, ancak başarılı olamamışlardı.

Güney Kore ve Amerikan Kuvvetleri, inatla Pusan Köprübaşı mevzilerini savunarak, BM takviye birliklerinin güvenle karaya çıkacağı ve taarruzda mevzi olacak önemli bir noktayı elde tutmayı başardılar⁵⁰. Amerikan ve Güney Kore Kuvvetleri, Amerikan 8. Ordu Komutanlığı emrinde birleştirilmiş ve BM’ye üye devletlerden gelen yardımlarla yıpranan Kuzey Kore’ye karşı taarruza geçilmesine karar verilmiştir.

BM Ordusu Komutanı Mac Arthur’un genel karşı taarruz planı iki harekattan oluşmaktaydı. Harekatın birinci safhasında, Amerikan 1. Deniz Tümeni, Amerikan 7. Piyade Tümeni, 4. Güney Kore Deniz Taburu ve Güney Kore’nin 17. Piyade Alayı’ndan kurulan çıkarma kuvvetleri 15 Eylül günü, İnchon Limanı’ndan çıkarma yaparak, Seul istikametinde taarruza devam ederek Kuzey Kore Kuvvetleri’nin ikmal ve çekilme yolları kesilecekti. İkinci safhada ise, 16 Eylül ‘de Pusan mevzilerinden karşı taarruza geçilecekti. Yapılan çıkarma harekatı sonucunda 28 Eylül’de Seul kurtarılmış, 16 Eylül

⁵⁰ **Kore Harbi Kore Türk Tugayı ve BM Askerlerinden Alınan Dersler**, EDOK yay., Ankara, 2002, s. 11.

1950’de başlayan, karşı taarruz sonucunda Kuzey Kore Ordusu tamamen dağılmış ve binlerce esir alınmıştır⁵¹.

Seul’un ele geçirilmesinden sonra, BM Ordusu, Kuzey’e doğru ilerleyerek düşmanı kendi topraklarında takip etmek veya düşmanı Güney Kore’den çıkardıktan sonra 38. paralel üzerinde birliklerini durdurmak sorunuyla karşı karşıya gelmişti. Askeri bakımdan, Kuzey Kore Kuvvetleri’ni yok etmek ve bir daha Güney’e saldırmasını engellemek ve bozuk tümenlerin yeniden kurulmasına imkan tanımamak için düşmanı izlemek gerekiyordu⁵².

30 Eylül günü Kore yolundaki Türk Tugayı, BM Ordusu’nun 38. paralele ulaştığını öğrenmişti. Kore deniz yolculuğundaki Türk askerinin bu konuda ne düşündüğünü Turan Ergüngör şu cümlelerle açıklamıştır: “*Muharebeye girmeden uzun bir seyahatin tatlı anılarıyla memlekete dönmek belki cazip bir temenni olabilirdi. Fakat hepimizde muharebeye girmek, askerlik gibi ecdat sanatındaki değerimizi ölçmek ve millete zafer müjdeleri göndermek arzusu vardı. Erlerimizle konuşmalarımızda (Belki muharebeye girmeden yurda döneriz) şeklindeki iyimser temennilerle yaptığımız yoklamalar onları, sevindirmiyordu*”⁵³.

Amerikan Başkanı Truman ve yönetimi, sınırı geçip geçmemeyi uzun zamandır düşünmekte ve Kore’nin her iki tarafını Syngman Rhee idaresi altında birleştirmeyi planlamaktaydı. Bu istek BM’nin amacına da uygundu. Zaten Güney Kore Cumhurbaşkanı da eski sınırında durmak niyetinde değildi. BM’nin dur emrine uyacağı kuşkuluydu. Rhee, Amerikan komutanlarının emrinde bulunan Güney Koreli subaylara gönderdiği emirlerde Amerikalılara bakmadan Kuzeye doğru ilerlemelerini istemişti⁵⁴. BM’in düşüncesi ne olursa olsun, Güney Kore Hükümeti, Yalu Nehri’ne kadar ilerlemeyi kafasına koymuştu.

Olaylar bu şekilde gelişirken Türk basınında 38. paralelin geçilip geçilmemesi konusunda yorumlar yapılmıştır. Nadir Nadi’ye göre, “*Kuzey Koreye doğru ilerleyen barış sever orduyu otuz sekizinci paralel önünde durduracak hiçbir hukuki mecburiyet*

⁵¹ A.g.e., s. 15-16.

⁵² **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetleri Muharebeleri (1950-1953)**, s. 60.

⁵³ Turan Ergüngör, a.g.e., s. 18.

⁵⁴ **Kore’de Cereyan Eden Muharebelere Alınacak Dersler**, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1979, s. 190-191.

yoktur. Paraleli ilk aşan, yani hukuku ilk çiğneyen Kızıl Kore'dir. Ona karşı hakkın ve barışın koruyucusu olarak çarpışan Birleşmiş Milletler vazifesini sonuna kadar yapmak, mütecavizi kendi topraklarında cezalandırmak zorundadırlar. Kore'de hür seçimler yapılması, bu memleketin birliğe kavuşturulması vesaire çok doğru düşüncelerdir. Fakat daha önce yapılacak iş vardır ki o da hakkın kuvvetini belirtmektir. Otuz sekizinci paralel bir defa da ters istikamette aşılmadıkça, kötü niyet daima cesur kalacaktır”⁵⁵.

Bu aşamada en çok merak edilen soru ise 38. paralel geçilirse ne olacaktı. Komünist Çin'in veya Sovyet Rusya'nın bu konuda ne yapacağı merakla beklenmekteydi. Bu konuda basında şu yorumlar yer almıştır: “...bugüne kadar harbe seyirci kalmış olan Sovyet Rusya ile Komünist Çin'in, Şimal Kore işgaline ne diyecekleri pek kestirilemiyor. Amerikan ordularının Şimali Koreye geçerek Mançurya sınırlarına yaklaşmamasını, Çin Hükümetinin iyi gözle karşılamıyacağı muhakkaktır. Amerika ise Komünist Çinle bir ihtilaf çıkarmamağa son derece dikkat etmektedir. Çünkü Sovyet Rusyanın bugünkü Asya politikası, Komünist Çinle Amerikanın arasını açmak hedefini gütmektedir. Bütün bu ihtimalleri göz önünde tutan Amerika, askeri hareketleri Şimal Kore hududu üzerinde durdurup durdurmamak kararını Birleşmiş Milletlere bıraktı. Çıkabilecek ihtilaflar ne olursa olsun Birleşmiş Milletlerin bu hamlesi kırılmadan Kore meselesini kökünden halletmek için iki bölge arasında birlik temin etmekten başka çare kalmıyor. Bunun da, askeri hareketi şimale götürmeden siyasi yollardan tecrübe edilmesi, tarafsız bir seçim teminatı verilmek suretiyle Sovyet Rusya'nın ve Çin'in müstakil bir Kore Devleti teşkiline razı edilmeleri belki mümkün olacaktır. Aksi takdirde bu iş gene kuvvetle halledilecektir”⁵⁶.

38. paralelin geçilip geçilmemesinin BM'nin görüşüne bırakılması Akşam Gazetesi'nde şu şekilde yorumlanmıştır: “Komünist Kore'ye harb yayılırsa Sovyet Rusya ne der, Çin ne der? Ne olursa olsun deyip geçmeli mi, ihtiyatlı hareket edip konuşmamalı mı? Bu mühim noktada birlik olduğunu gösterir haberler henüz gelmedi. İşin kolayı, bu kararın mesuliyetini Birleşmiş Milletlere bırakmak, her hangi bir hadise olursa Çin'in ve Rusya'nın karşısına Birleşmiş Milletler topluluğunu çıkarmaktır”⁵⁷.

⁵⁵ Nadir Nadi, “Paralelin Ötesi”, **Cumhuriyet**, 30 Eylül 1950.

⁵⁶ “Kore Harbi Sona Ermıştır”, **Akşam**, 2 Ekim 1950.

⁵⁷ “Kore Deyip Geçmemeli”, **Akşam**, 4 Ekim 1950.

Çok geçmeden Türk kamuoyunun da yakından takip ettiği konu hakkındaki açıklamalar birbiri ardına Komünist Çin’den gelmiştir. 1 Ekim 1950’de Mao Tse-Tung, şu açıklamayı yapmıştır: “*Emperyalistler zalim bir şekilde komşularımızın topraklarını işgal ederlerse, Çin halkı yabancı saldırısını toleransla karşılamayacak ve bir kenara çekilmeyecektir*”. Bu önemli uyarının ardından Komünist Çin Başbakanı Çhou En-Lai, 3 Ekim’de aynı uyarıyı yinelemiştir: “*Amerika Birleşik Devletleri veya Birleşmiş Milletler Kuvvetleri 38. enlem dairesinin kuzeyine geçerlerse, Çin Halk Cumhuriyeti, Kuzey Kore Halk Cumhuriyeti’ne yardım için kıta gönderecektir, bununla beraber yalnız Güney Kore kıtaları hududu geçtiği takdirde bir müdahalede bulamayacağız*”⁵⁸.

Mac Arthur, 1 Ekim’de Kuzey Kore Hükümeti’ne teslim olmaları için çağrıda bulunmuştur. Mac Arthur, Çin’in bir askeri müdahalede bulunmayacağını, siyasi bir şantaj yaptığını düşünüyordu. Mançurya’da Haziran ayından beri Çin birlikleri vardı ama, Kuzey Kore’ye girdiklerine dair bir delil bulunmamaktaydı. Yalu Nehri ve sınır sürekli Amerikan uçaklarının gölgesi altında tutuluyordu. Bu nedenle de Komünist Çin birliklerinin büyük kuvvetlerle Kuzey Kore’ye sızmasına ihtimal verilmiyordu⁵⁹.

38. paralelin geçilip geçilmemesi konusu, 7 Eylül 1950’de BM Genel Kurulu’nda görüşülmüş ve uzun tartışmalardan sonra, Mac Arthur’un gerekli gördüğü takdirde BM Ordusu’nun 38. paraleli geçerek Kuzey Kore’ye girmesine izin verilmiştir. Bunun sonucunda Mac Arthur’un emriyle hareket geçen BM Ordusu, 9 Eylül’de 38. paraleli geçmiş ve 19 Ekim 1950’de Kuzey Kore’nin başkenti Pyongyang’ı ele geçirmiştir⁶⁰. Bu tarihten iki gün önce I. Kore Türk Tugayı’nın ilk kafilesi Kore’ye ulaşmıştır.

Kore Savaşı’nın Amerikalılar için süre avı haline geldiği bir sırada, 15 Ekim 1950’de Wake Adası’nda üst düzey yönetici ve komutanların katıldığı bir toplantı yapılmıştır. Başkan Truman’ın asıl merak ettiği konu, Komünist Çin’in ve Sovyet Rusya’nın Kore’ye müdahale ihtimaliydi. Bu konuda, geç kaldıklarını, artık onların müdahalesinden korkmadıklarını belirten Mac Arthur’a göre, girişilen bu hareket Noel’den önce sonuçlanacaktı. Mac Arthur ayrıca yaptığı açıklamada, hava kuvvetleri

⁵⁸ **Kore’de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, s. 198.

⁵⁹ İbrahim Artuç, **a.g.e.**, s. 8.

⁶⁰ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetleri Muharebeleri (1950-1953)**, s. 60-61.

olmayan Çin'in Pyongyang'a kadar inmeye çalışması halinde tarihin en büyük katliamının yaşanacağını da eklemiştir. Mac Arthur, Çin'in askeri anlamda müdahale kabiliyetinin olmadığını; yapacakları bir müdahale karşısında da Çin'in tüm ikmal yollarının kesileceği ve gelişmekte olan sanayisinin tahrip edileceği için Çin'in bunu göze alamayacağını düşünüyordu⁶¹.

1950 yılının Haziran ayında, Lin Piao komutasındaki 600.000 mevcutlu Komünist Çin'in 4. Sahra Ordusu, Kore sınırına ulaşmıştı. Yaz boyunca da bu sayı, diğer orduların katılımıyla arttırılmıştı. BM Ordusu'nun 38. paralelin kuzeyine geçmesiyle birlikte, Komünist Çin Orduları da Yalu Nehri'ni geçerek Kuzey Kore'ye girmeye başlamıştı. Amerikan istihbaratı ise gizlice Kuzey Kore'ye sızan ve Kasım ayı ortalarında mevcudu 800.000'e varan Çin Kuvvetleri'ni tespit edememiştir⁶².

Komünist Çin Kuvvetleri, son taarruza hazırlanan 250.000 mevcutlu BM Ordusu'nun karşısına savaş ilan etmeden ve gizlice gelip yerleşmiştir. Çin Orduları Komutanı Lin Piao, bütün hazırlıklarını yaparak BM Ordusu'nun taarruza başlamasını bekliyordu. 24 Kasım'da başlayan ve BM Başkomutanı'nca Çin – Rusya sınırına kadar sürdürülmesi kararlaştırılan genel taarruz hareketinin hızla devam ettiği bir sırada, Türk Tugay'ı, 26 Kasım 1950'de Kunuri Bölgesi'nde toplanarak, 9. Amerikan Kolordusu'nun ihtiyatı görevini almıştı. Aylardır Kuzey Kore'ye sızan ve Çin Gönüllüleri adı verilen Komünist Çin Orduları, BM Ordusu'na aniden beklenmeyen darbeyi vurmuştur. Yalu Nehri'ne ulaşmayı bekleyen BM Kuvvetleri panik halinde geri çekilmeye başlamış, BM Ordusu'nun cephesi bir anda ikiye ayrılmıştır⁶³. 9. Amerikan Kolordusu'nun ve 8. BM Ordusu'nun kuşatılma tehlikesi ortaya çıkmış, düşmanı durdurma görevi Türk Tugayı'na verilmiştir. 9. Kolordu Komutanlığı'na çağrılan General Tahsin Yazıcı'ya, Kolordu Komutanı Coulter tarafından şu emir verilmiştir: “2. *Kore Kolordusu geri çekiliyor. Tokchon şehri düşman tarafından kuşatılmıştır. Düşman Kolordumuzun sağ tarafını tehdit etmektedir. Türk Tugayı, Kunuri – Tokchon yoluyla hareket ederek Tokchon'u işgal edecektir. Burada Kolordunun sağındaki 2. Tümen ile bağlantı sağlayacak ve Tokchon'dan Hyangsang ve Changsang-ni üzerinden kuzeybatıya giden emniyet altına*

⁶¹ **Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, s. 195-196.

⁶² **A.g.e.**, s. 204-207.

⁶³ İbrahim Artuç, **a.g.e.**, s. 156,157-158.

alacaktır. Topçunuz size Kunuri’de katılacaktır. Hemen hareket etmeniz çok önemlidir. Tokchon’u almak üzere muhtemelen muharebe edeceksiniz”⁶⁴.

Güney Kore Birliği dağılınca, 9. Amerikan Kolordusu, 2. Tümen’in yanını korumak üzere Kore’ye yeni gelmiş olan Türk Tugayı’nı Kunuri yoluyla Tokchon’a göndermiştir. Kore’de ilk defa muharebeye girecek olan Türk Birlikleri, ne tarafın yukarı ne tarafın aşağı olduğunu dahi bilmediği bir bölgede, dost ve düşmanın kim olduğu belli olmayan zor bir arazide kendi başlarına hareket etmek zorunda kalmıştır⁶⁵.

Türk Tugayı’nın elinde piyade taburlarını taşıyabilecek kadar motorlu aracı yoktu. Tüm piyade taburlarının motorlu hareket ettirilebilmesi ancak Kolordu’nun göndereceği araçlara bağlıydı. Bu nedenle Türk Tugayı beklemeksizin harekete karar vermiştir. Bir kısmı motorlu, diğer kalanlar ise yaya olarak hareket edilmiştir. Kolordu’dan vaat olunan kamyonlar geldiğinde yaya olarak ilerleyen askerlerin bindirilmesi kararlaştırılmıştı. Ancak, 9. Kolordu’dan 50 yerine 35 kamyon gönderilmiştir. Kamyonlar ilk dinlenme yeri olan Wawon bölgesinde askeri indirerek geride yaya olanları aldı. Bu sayede akşam 7’de başlayan yürüyüş, tüm Tugay’ın ulaşmasıyla gece 3’de tamamlanabilmiştir⁶⁶.

27 Kasım 1950’de sabahın erken saatlerinden itibaren Tokchon’a yürüyen Tugay, saat 14.30’da Kolordudan gelen bir emir ile durduruldu. Emirde Tokchon’a gidilmemesi, bir gün önce kamyonlarla ulaşılan yerin 10.000 yarda doğusunda kalarak, bu bölgenin savunulması isteniyordu. İleride Changsang-ni’de düşmanın bulunduğu belirtiliyordu. Tugay Komutanı Yazıcı, sorumluluğu üstüne alarak geri dönülmesini ve gece konakladıkları Wawon bölgesinin savunularak yolun emniyete alınmasını emretti. İlerleyiş durduruldu ve kolbaşı kol sonu olarak Tugay bulunduğu yerden geri döndürüldü⁶⁷. Tugay Komutanı’nın sorumluluğu üzerine alarak verdiği bu kararın yerinde olduğu sonradan anlaşılmıştır⁶⁸. Bu karar, Türk Tugayı’nı bir kuşatmadan ve imhadan kurtarmıştır.

⁶⁴ **Kore Harbi Kore Türk Tugayı ve BM Askerlerinden Alınan Dersler**, s. 32-33; **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetleri Muharebeleri (1950-1953)**, s. 88.

⁶⁵ Bülent Ruscuklu, **Kore Savaşı Unutulan Savaş ve Gazi Faruk Pekerol’un Anıları**, Melisa Matbaacılık, İstanbul, 2005, s. 20-21.

⁶⁶ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetleri Muharebeleri (1950-1953)**, s. 91.

⁶⁷ **A.g.e.**, 97-99.

⁶⁸ İbrahim Artuç, **a.g.e.**, s. 178.

Çekilen Tugay'ın artçı görevini gören Takviyeli Keşif Takımı, 27 Kasım gece yarısı saldırıya uğramıştır. Sonradan öğrenildiğine göre Amerikalı Muhabere Yüzbaşı Lorenzo'nun telsiz aracı arıza yapmış ve Lorenzo, yalnız kalmamak için aracı yolun ortasına çekerek Türk askerinin geri dönüş yolunu kapatmıştır⁶⁹. Keşif Takımı arızanın giderilmesini beklerken kayalık, dağlık ve sarp olan bu arazide baskına uğramıştır. Ancak iki subay ve dört er Türk Tugayı'nın karargahına ulaşabilmiştir. Kalanlar ise şehit ya da esir olmuştur. Keşif Takımı canı pahasına savunarak Tugay'ın baskına uğramasını önlemiştir. 27-28 Kasım gecesini ilk önce Tugay'ın Keşif Takımı ile çarpışmalar olurken 10. Piyade Bölüğü'ne, Tugayın İleri Karakol Bölüğü olarak Songbul-gol Köprüsü'nü ve yolun iki yakasını tutma görevi verilmişti. Sabah gün ağarırken bölüğün tamamı düşmanla savaşa tutuşmuştur. İşte böyle başlayan Wawon Muharebeleri sonucunda 28 Kasım akşamına kadar Tugay'ın tamamı savaşa dahil olmuştur⁷⁰.

Tugay'ın ilk süngü muharebesi de burada yaşanmıştır. İlk süngü hücumu ile ilgili Tahsin Yazıcı şunları anlatmaktadır: *“Düşman sol kanadına müessir olmaya çalışırken 9. Bölük Kumandanı kendisine gösterilen mevzi kısmını kıfayetsiz bulmuş, daha kuzeydeki hakim bir tepenin işgalini lüzumlu görmüş, o tepeye sürdüğü takım, tepeye yaklaşıncı uğradığı ateş karşısında genç, cesur kumandanı Teğmen Orhan Özcan, takımını süngü hücumuna kaldırarak ve bir hamlede tepeye çıkarak karşısındakilerin hesabını görmüş ve Kore Muharebelerinde ilk süngü hücumu şerefi, 9. Bölüğün o takımına nasip olmuştur. Otuz, kırk kişinin bile hücumu esnasında orman içinde, dağlar arasında, heybetli Allah Allah! avazeleri düşmanı hayli korkutmuş olacak ki, üzerlerinde sarjörleri takılmış ateşe hazır makineli tüfeklerini bile mevzilerinde bırakmışlardı”*⁷¹.

Tugay'a, Kolordu'nun ikinci emri sözlü olarak 28 Kasım 1950'de saat 15.30'da gelmiştir. Tugay'ın çekilmekte olan 2. Amerikan Tümeni'nin sağ kanadı ile irtibat kurarak 998, 1190 rakımlı tepelerle bunların devamından geçen geniş bir hat üzerinde mevzi tutması bildirilmiştir. Bu kez zaten Tugay belirtilen mevzideydi. Tugay bu günkü oyalama görevini de tamamıyla yapmıştı. Geri çekilme konusunda Albay Celal Dora'nın önerisini uygun bulan General Tahsin Yazıcı çekilme emrini vermiştir. Tugay, 9.

⁶⁹ Ali Denizli, **A.ge.**, s. 94.

⁷⁰ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetleri Muharebeleri (1950-1953)**, s. 105.

⁷¹ Tahsin Yazıcı, **a.g.e.**, s. 168-169.

Kolordu'nun yan ve gerilerini korumak görevini daha elverişli olduğu düşünölen Sinnim-ni bölgesinde yapacaktı. Gereği Kolordu'ya bildirildi⁷².

Wawon Muharebeleri dört ay önce kurulmuş olan I. Türk Tugayı'nın ilk muharebesiydi. Tugay, bir aylık deniz yolculuğundan sonra Kore'ye ulaşmış ve yeni Amerikan silahlarıyla önce gerillalara karşı mücadelede kullanılmış olması nedeniyle; savaş kabiliyeti ve düzenini yeterince geliştirme imkanı bulamamıştı. Buna rağmen, Tugay, dost veya düşman olduğu ayırt edilemeyen bir ülkede, çok sarp ve kapalı bir arazi ile soğuk hava şartları altında, dost birliklerin yardımından uzak olarak çok üstün sayıdaki düşmana karşı giriştiği mücadeleyi kazanmış, düşmanın ileri hareketini bir gün geciktirmiştir⁷³.

28 Kasım gecesı karanlıkla birlikte Türk Tugayı, Simnin-ni Köyü'ne çekilmeyi gerçekleştirmiştir. Yerleşilmeye çalışılan bu bölgede Türk askeri şiddetli bir baskına uğramıştır. Kore Gazisi Orhan Bayuk baskınla ilgili olarak *“Bizimle birlikte göçenlere karışan Çin ve Kuzey Koreli askerler, bizim önümüze geçmeye başladılar. Biz komutanım bunlar genç asker dediğimizde; aman dokunmayın bizim başımıza da geldi dediler. O göç edenler geldi bizim yanımızda istirahatı çekildiler. Ve daha sonrada her taraftan ateş yedik. İşte biz böyle çembere düştük”*⁷⁴ demiştir. Gerillalarla birlikte komünist birliklerin baskını, büyük ölçüde şaşkınlık yaratmış, bazı birlikler birbirlerine karışmış bir şekilde geriye çekilmeye başlamıştır. Durum bir anda kötüleşmiş, Tugay Karargahı'nın 1. ve 2. taburları ile bağlantısı kesilmiştir. Bu sırada Kaechon'da bir okul binasında bulunan Tugay Karargahı'nın da baskına uğradığı söylentisi askerler arasında dolaşmaya başlamıştır⁷⁵.

General Yazıcı, 9. Amerikan Kolordusu ve 8. Ordu'nun ölüm kalımına etki edebilecek bir karar daha vermiştir. Bu karara göre; 1. ve 2. Taburları kurtarmak için geriye giden birlikler çevrilerek, Kaechon'da toplanacak ve bu kasabanın sırtlarında yeni bir savunma cephesi oluşturulacaktı⁷⁶. Yazıcı, yola çıkarak askerleri geri çevirmek için bir konuşma yapmıştır. Tugay Komutanı'nın bu kararı yerinde olmuş ve geriye doğru

⁷² **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s. 109-110.

⁷³ **A.g.e.**, s. 112.

⁷⁴ Orhan Bayuk ile 27 Mayıs 2006 tarihinde yapılan görüşmeden.

⁷⁵ Abdullah Seloğlu ile 3 Kasım 2006 tarihinde yapılan görüşmeden.

⁷⁶ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetleri Muharebeleri (1950-1953)**, s. 118-119.

çekilmekte olan askerler, Kaecheon’da kısmen durdurulmuştur. Tugay Komuta’nı Alay Sancağı’nı da açarak askerlerin milli duygularını harekete geçirmek istemiştir. Fakat Albay Celal Dora’nın Alay Sancağı’nı alarak Kunuri’ye doğru geriye gittiği öğrenilmiş, bu konudan Tugay Komutanı’nın haberi olmamıştır⁷⁷.

1. ve 2. Piyade Taburları savaşa savaşa Kaecheon’a çekilmeyi başarmıştı, fakat düşman askerinin arasında kalan Türk askerlerinin de kurtarılması gerekiyordu. Bunun içinde General Yazıcı, Amerikan Tank Takımı’ndan yardım istemiştir. Tank Takımı Komutanı önce türlü bahanelerle yardımı kabul etmemiştir. Zorlamalara rağmen Tank Takımı gece görev yapmamak için elinden geleni yapınca tanklardan bir yardım gelmeyeceği anlaşılmıştı⁷⁸. Kalan askerler de kahramanca dövüşerek Kaecheon’a çekilmeyi başarmıştır.

Bu arada düşman Kaecheon’un kuzey ve güneyinden dolaşarak, 500 m kuzeybatıda başlayan ve Kunuri’ye doğru 4 km kadar uzayan boğazın ağzını tutmuştur. Kunuri – Sunchon Boğazı Amerikalı ve Güney Koreli birliklerle birlikte geçilmiştir. Geçilen yol dağlıktı ve sol tarafında derin uçurum bulunuyordu. Yalnızca bir aracın geçişine imkan tanıyan bu yolda, bir araç arızalandığında tüm trafik kesintiye uğruyordu. Bu nedenle bazı araçlar yükleriyle birlikte uçuruma yuvarlanmıştı. Türk birlikleri, bu yolda birbirlerinin ve Amerikan araçlarının güvenliğini sağlayarak ilerleme imkanı bulmuştur⁷⁹.

Amerikan tankları da arkayı emniyete alarak geçiş güvenliğine destek olmuştur. Türk askeri elinde süngüsüyle boğazın dik yamaçlarına tırmanarak, ateş gelen yerlere doğru hareket etmiştir. Özellikle tankların etkisine dikkat çeken Gazi Orhan Bayuk, *“Tanklar olmasaydı biz mahvolmuştuk. Tugay tamamen dağılmıştı, Tahsin Yazıcı’yı da tanklar kurtardı. Hele o helikopterler bir yaralı gördü mü o ateşin içine iniyor ve talas pandaras alıp götürüyordu”*⁸⁰ demiştir.

Bu anlatılanları boğaz geçilirken araçlara işaretle yol gösterdiğini belirten Abdullah Seloğlu da doğrulamıştır: *“Tankla general de geçti. Yolu sordu buyurun geçin*

⁷⁷ Tahsin Yazıcı, **a.g.e.**, s. 178.

⁷⁸ **A.g.e.**, s. 179-180.

⁷⁹ Turan Ergüngör, **a.g.e.**, s. 81.

⁸⁰ Orhan Bayuk ile 27 Mayıs 2006 tarihinde yapılan görüşmeden.

dedim, generale istikameti tarif ettim” demektedir⁸¹. Gazi Hüseyin Çakın, Amerikan uçaklarının boğazın geçilişi sırasında yardıma geldiklerini belirterek şunları söylemiştir: “Biz boğazı daha önce geçmiştik. Arkada kalanların olduğunu söyledik. Amerikalılar da hemen telefonla bildirdiler. Az sonra iki jetin uçtuğunu gördük”⁸². Abdullah Seloğlu uçaklarla ilgili şunları anlatmıştır: “İki tane uçak geldi. İz mermisini attım. Uçak işareti aldı. Uçaklardan biri sis bombası bırakıyor ikincisi makineli tüfekle tarıyordu”⁸³.

Türk Piyadesi’nin süngüsü bu mücadelede de etkili olmuş ve 2. Tümen’in sıkışıp kaldığı Sunchon Boğazı’nı geçişe açmıştır. Bu mücadele özellikle Türk askeri ile birlikte boğazı geçen Amerikalılarda, büyük hayranlık yaratmıştır. Boğazı açan Türk askeri, 2. Amerikan Tümeni’nin Karargahı’nı da sarılmaktan kurtarmış oldu. Tugay Komutanı Tahsin Yazıcı, Tugay’ın en büyük kaybını, Kunuri–Sunhon arasındaki boğazın geçilişi sırasında verdiğini raporlarında kaydetmiştir⁸⁴.

Yazıcı, gerçekleşen çekilme hareketinde yalnız bırakılmaları ile ilgili olarak *“Maalesef Amerikan makamlarının daha ilk muharebede, vaziyeti bildirmemek, açık emir vermemek, hatta hiç emir vermemek, sorulara cevap vermemek, muharebeden habersiz sınışımak, kendilerini korutmak, gibi hareketlere başvurmaları, kendilerinin kamyonlarla gidişi, bizimkilerin yaya bırakılışı çok üzüntü doğurmuştu”⁸⁵ demektedir. Turan Ergüngör ise, Amerikalıların kamyonlarla milyonlar değerinde savaş malzemesini savaş alanından kaçırdıklarını belirttikten sonra, ilk bakışta hiç de hoş görünmeyen bu hareketin, cephane ve silahların düşman eline geçmesini önlediği için Amerikalıların bu davranışını haklı bulmaktadır⁸⁶. Kore Gazileri de Amerikan araçlarına silah tehdidiyle binebildiklerini söylemişlerdir.*

1. Türk Tugayı’nın 26 Kasım 1950’den 6 Aralık 1950 tarihlerine kadar olan Kunuri Muharebeleri ile çekilme sırasında yaptığı savaşlarda verdiği kayıp, insan olarak toplam mevcudunun ortalama % 15’i, ağır silah ve araçların % 70’idir. Tugay, bu savaşlarda 218 şehit, 94 kayıp, 455 yaralı toplam 767 kişilik bir kayba uğramıştır⁸⁷.

⁸¹ Abdullah Seloğlu ile 3 Kasım 2006 tarihinde yapılan görüşmeden.

⁸² Hüseyin Çakın ile 3 Kasım 2006 tarihinde yapılan görüşmeden.

⁸³ Abdullah Seloğlu ile 3 Kasım 2006 tarihinde yapılan görüşmeden.

⁸⁴ Ali Denizli, **a.g.e.**, s. 108.

⁸⁵ Tahsin Yazıcı, **a.g.e.**, s. 196.

⁸⁶ Turan Ergüngör, **a.g.e.**, s. 81.

⁸⁷ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetleri Muharebeleri (1950-1953)**, s. 137-138.

Türk Tugayı'nın fazla zayıf vermesi nedeniyle Türk halkının üzüntülerini hesaba katan Amerikan Hükümeti, Türk makamlarından özür dilemek zorunluluğu hissetmiştir⁸⁸.

Türk askerinin Kore Savaşı'nda göstermiş olduğu kahramanlık, tüm dünya kamuoyunda Türklere karşı bir hayranlık uyandırmıştır. Amerikan gazetelerinin birinci sayfalarında çıkan harp fotoğraflarının altındaki yazılarda “*Türkler kızıkları korkutuyor*”, “*Türkler imdadımıza koşuyor*” gibi başlıklar kullanılmıştır. Minneapolis Tribune Gazetesi baş makalesinde ise şöyle deniyordu: “*Türklerin Koredeki fedakarlığı Amerikan askeri tarafından asla unutulmayacaktır. Türkler Amerikaya dost olan memleketle arasında ve barış idealini benimseyen milletler meyanında yüksek mevki kazanmışlardır*”⁸⁹.

Washington'da çıkan Evening Star Gazetesi'nde “*Hür dünya milletlerine ferah verici bir haber, Korede çarpışan 5000 Türk askerinin kahramanlığını icabında tekrarlayacak 375 Bin daha Türk askerinin daha silah altında bulundurulmasıdır. Şayet Sovyetler Birliği Çanakkaleye, Süveyş yahut Yakın Doğuya tecavüz ederlerse Türkler iki milyonu seferber edebileceklerdir. Türk askerinin çetin ve birinci sınıf muharip kahramanlıkları Amerikalılar için mesul bir sürpriz teşkil etmiştir, fakat Türkler için tabiidir.*

Türklerin asıl kuvveti iki milyon süngüsünde değil 21 milyon Türkün tam bir birlik ve kardeşli manzarası arzemesindedir. Orta Şarkın bekçisi Türkiye'ye yapılan yardıma kadar yerine mahsup hiçbir para tasavvur edilemez. Askeri mütehasıslılarımızın tam kanaatleri bunda ibarettir”⁹⁰ diye yazıyordu.

Washington Daily News Gazetesi'nde 3 Aralık tarihinde yer alan “*Türkiye İmtihanı Kazandı*”, başlıklı makalede şunlar yazılmıştır: “*Genç Türk cumhuriyetinin Korede harp eden birkaç gurubu devletine ve bilhassa birleşik Amerikaya karşı sadık bir müttefik olduğunu isbat etmesi dikkatten uzak tutulacak hadiselerden değildir. Türk birliğinin iyi talim görmüş ve çetin karakterli erleri son savaşlarda kendilerini tam manasiyle göstermişlerdir. İkinci Amerikan tümeninin son ricatında Türk askerleri, bu*

⁸⁸ **Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, s. 228.

⁸⁹ **Minneapolis Tribune**'nden a.k.t., Nazım Dünder Sayılan, **Kore Harbinde Türklerle**, Milli Eğitim Bakanlığı yay., 2. Baskı, İstanbul, 2003, s. 171; **Zafer**, 11 Aralık 1950.

⁹⁰ **Evening Star** 'dan a.k.t., Nazım Dünder Sayılan, **a.g.e.**, s. 172.

tümen hesabına verdikleri çok cesur bir artçı harbinde Çinlilerin tuzağından kurtulduktan maada yaralılarını arkalarında taşımak suretiyle Amerikan tümenine son derecede büyük yararlılık göstermişlerdir.

Türkiyenin Amerika ile tarihi ve kültürel bağları yoktur. Kore İstanbul'a nazaran Amerikadan da uzaktır. Fakat Türkler uzun zamandan beri Sovyet tehdidine karşı uyanıktırlar. Türkler aynı zamanda sulhun taksim edilmez bütünlüğünü idrak etmektedir. Ve her hangi bir yerdeki komünist tecavüzünün bütün dünyaya sirayet edeceğini takdir edecek zekadadırlar. Bundan başka Türkler, harpten beri Amerikanın kendilerine askeri ve iktisadi sahada yaptıkları geniş yardımları unutmadıktan başka bu yardıma müteşekkirdirler. Emniyeti tarafsızlıkta gören bazı muayyen korkak milletlere tam bir tezat olarak burunlarının dibindeki Rusyaya da aldırmaksızın Türkler, en nazik bir dostluk imtihanını muvaffakiyetle başarmışlardır. Türkiye gibi cesur ve şayanı itimat bir müttefiki selamlarız”⁹¹.

İngiliz Ordusu'nun yüksek rütbeli subaylarından olan ve 1945–1946 yıllarında Türk Genelkurmay'ında müşavir olarak vazife görmüş bulunan General Ghost, Kore'deki Türk Birliği'nin kahramanlığı hakkında şu mesajı yayınlamıştır:

“Kore harbi hakkında aldığımız son haberlerde, Birleşmiş Milletler kuvvetlerinin bir kısmın teşkil eden Türk tugayından daima sitayişle bahsedilmektedir. Bu haberler kısa bir müddet için Türkiye genelkurmayına müşavirlik etmek şerefine nail olan ve binaenaleyh Türk askerinin parlak vasıfların yakından gören bir İngiliz subayı için bilhassa enteresandır. Biz İngilizler bugünkü Türk askerinin, asırlarca devam eden tarihi başarı ve ananelerinin varisi olduğunu bazen unutabiliriz. Bu asırlar zarfında Türk askerleri dünyanın en büyük imparatorluklarından birini kurmuş ve bu imparatorluğun vasi hudutlarında savaşmıştır. Tarihin gösterdiği veçhile bu imparatorluk savaş kabiliyeti, disiplini yüksek, mahir askerlerden müteşekkil bir ordunun eşiz başarıları sayesinde kurulmuştur ve idame ettirilmiştir. İngilterede bugünkü nesil ihtimal ki unutmuş ve beki de idrak edememiştir ki, 1915 te Gelibolunun kanlı harp sahalarında

⁹¹ **Daily News**, 3 Aralık 1950'den a.k.t., **Yeni Asır**, 5 Aralık 1950.

*İngilizler aylarca süren çetin savaşlardan sonra karşılarındaki askerin kahramanlığını iyice anlamışlar ve mağlup olduklarını itiraf etmek zorunda kalmışlardır*⁹².

8. Ordu Komutanı General Walton Walker, Kunuri savaşları'ndan sonra Tugay'a şu mesajı göndermiştir: *"2 nci tümenle birlikte hareket eden Türk savaş birliği gösterdiği kahramanca cesaretiyle dört gün devam eden geciktirme savaşları sayesinde ordunun sarılmasına ve parçalanmasına mani olmuştur. 28 Kasım 1950 gecesi Türk savaş birliği, bir tümen olduğu tahmin edilen komünist kuvvetler tarafından Wawon civarında sarılmıştır. Türkler cesaretle savaşmışlar ve göğüs göğse yaptıkları muharebelerde süngü ile iki yüz düşman öldürmüşlerdir. İki günlük savaştan sonra düşmanın bu kesimdeki kuvvetleri altı tümeni bulduğu halde hatlarımıza girmeye muvaffak olamamışlardır.*

*Türk savaş birliği 2 nci tümenle birlikte 8 inci ordunun çevrilmesini önlemek için lazım gelen zamanı temin etmiştir*⁹³.

13 Aralık 1950'de Sosari'ye Türk Tugayı'nı ziyaret eden Walton Walker, beraberinde getirdiği 15 madalyayı Türk askerlerine takmadan önce yaptığı konuşmada: *"Kahraman Türk evlatları! Size şahsım, ordum ve Amerika milleti adına teşekkür etmek için gelmiş bulunuyorum. Ben sizi Kunuri bölgesinde hemen vazifelendirmek istememiştim. Fakat düşmanın taarruzu ile hasıl olan fena durum dolayısıyla size birden ağır bir vazife vermek mecburiyetinde kaldım. Vazifenizi fedakarane bir şekilde yaptınız. Eğer sizin, düşmanı durdurmak için kahramanane çarpışmanız ve mukavemetiniz olmasaydı ordum kuşatılarak çok zor durumlara düşecek, belki de imha edilebilecekti. Size teşekkür ve takdirlerimi sunuyorum ve ordumun değerli bir uzvu olmanızdan iftihar duyuyorum*⁹⁴ demiş ve getirdiği madalyaları askerlerimizin göğsüne takmıştır.

San Francisco Chornicle Gazetesi'nde Türkiye ve Kore başlıklı makalede şöyle denilmektedir: *"Kore'de savaşmakta olan ve Amerikalı olmayan kıt'aların mevcudu 14 bindir. Türkiye ise oraya 5000 kişi göndermiştir. Yani Kore'de Amerikan olmayan yabancı kuvvetlerin üçte biri Türkiye tarafından temin edilmiştir. Türkiye gibi bir memleketin Kore'den bu kadar uzak olmasına rağmen bu kıt'ayı oraya göndermesi*

⁹² Zafer, 11 Aralık 1950.

⁹³ C Arna, H Aslanoğlu, **Kore ve Kore Harbi**, Emek Basımevi, Ankara, 1951, s. 59; Tahsin Yazıcı, **a.g.e.**, s. 217.

⁹⁴ **A.g.e.**, s. 240; **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetleri Muharebeleri (1950-1953)**, s. 142.

milletler arası durumu gayet realist bir gözle takip ettiğine bir delildir. 1945 te harp bittiğinden beri Türkiye üzerinde diplomatik baskının arttırmış olduğu; boğazları elinde tutan ve Rusyanın Akdenize ve petrol bölgelerine doğru inmesine bir mani teşkil eden Türkiye bu baskıya durmadan karşı gelmektedir. Böyle bir vaziyette iken Türkiyenin Kore'ye bu şekilde yardım cesaretini ve niyetini göstermesi kafidir”⁹⁵.

Amerika'nın Sesi Radyosu'nda yaptığı konuşmada Amerikan Senatörü Rose, Türk askeri hakkında şunları söylemiştir: *“Türklerin yaptığı, tek kelime ile kahramanlıktır. Bu, bir milletin yapabileceği en büyük kahramanlıktır ve bir ileriye görüştür. Türkiye de kahramanlığının, uzak görüşlülüğünün, erkekliğin semeresini gösterecektir.*

Şimdi anlıyorum ki, Türkiye'ye yardım lehinde verdiğim rey hayatımda verdiğim en yerinde rey olmuştur. Cesaret, şecaat, kahramanlık daima eninde sonunda galebe çalacak en mühim hasletlerdir. Bu hususta Türklerden üstün olacak başka hiç bir millet tanımıyorum”⁹⁶.

2 Aralık 1950'de Amerikan radyosunda *“Kore'de askeri durum bütün Amerikan halkı tarafından endişeyle takip edilmektedir. Fakat bu endişeli günlerde Türklerin gösterdikleri kahramanlık, Amerikan milletine ümit vermiştir. Cesaret aşılamıştır. Amerikan halkı efkârı Türk Tugayının yaptığı hizmetin değerini tam olarak takdir etmekte ve onun sayesinde, 8 inci Amerikan ordusunun bozulmadan geri çekildiğini bilmektedir. Kore'deki Birleşmiş Milletler Kuvvetlerinin, Türklerin gösterdiği kahramanlık sayesinde kuşatılmaktan ve komünistlerin avucuna düşmekten kurtulduklarını anlamaktadır”⁹⁷* denilmiştir. Yalnızca dost ülkeler değil, Sovyet basını da Türk askerinin başarısından bahsetmiştir. TAAS Ajansı, Amerikalıları kastettiği haberinde *“Sizi bu sefer Türkler kurtardı”⁹⁸* diyerek, Türk askerini övmek zorunda kalmıştır. Kazanılan başarının Moskova tarafından duyulup duyulmadığını soran yaralı bir askerimiz, *“Moskof radyosu, Amerikalılara, sizi bu sefer Türkler kurtardı diyormuş”* yanıtını alınca *“Bizi düşman övdükten sonra akan kanım helal olsun”⁹⁹* demiştir.

⁹⁵ *San Francisco Chornicle*'den a.k.t., C Arna, H Aslanoğlu, **a.g.e.**, s. 62.

⁹⁶ Tahsin Yazıcı, **a.g.e.**, s. 218; Nazım Dünder Sayılan, **a.g.e.**, s. 170.

⁹⁷ **A.g.e.**, s. 170-171; Tahsin Yazıcı, **a.g.e.**, s. 218.

⁹⁸ Nazım Dünder Sayılan, **a.g.e.**, s. 56.

⁹⁹ Turan Ergüngör, **a.g.e.**, s. 89.

Abent Post'da “Kore muharebelerinin sürprizi Çinliler değil, Türkler oldular. Türklerin muharebelerde gösterdiği kahramanlığı anlatacak bir kelime bulmak, şu anda mümkün değildir” diye yazmıştır. Fransız basınından Figaro ise, “Türkler Kunuri’de şanlı tarihlerine layık bir kahramanlık göstermişlerdir. Türkler, muharebelerde şanlı döğüşmeleriyle bütün dünyanın hayranlığını kazandılar”¹⁰⁰ demiştir.

2 – Kumyangjang-ni Savaşı ve Yankıları

8. Ordu Komutanı Ridgway, düşmanın yapabileceği yeni bir taarruz ihtimalini düşünerek, yeni bir mevziinin keşfini ve gerekirse Kore’yi boşaltmak için hazırlık planlarını yaptırırken bir taraftan da düşmanın niyetini ve hareketini öğrenmek için Ocak 1951 ortalarında bazı taarruzi keşifler yapılmasını emretmişti. Bir süre sonra keşif hareketlerinde bir de Türk Tugayı’nın denenmesine karar verilmiştir¹⁰¹. Bu sıralarda BM Kuvvetleri’nin Kore’yi boşaltması için hazırlıklara başlandığı haberinin duyulması, Türk Tugayı’nın yapacağı taarruzi keşif hareketinin, gemilere yüklenen silah ve askerlerin kolaylıkla Kore’den ayrılmasını sağlayacak kamuflaj bir hareket olarak yorumlanmasına neden olmuştur¹⁰².

25. Tümen ve Türk Tugayı ortada, iki alay da Türk Tugayı’nın iki yanında olmak üzere taarruz için 24 Ocak 1950 gecesi gizlice cepheye hareket edilmiştir. Amaç, düşmana kayıp verdirmek, onu sarsmak ve düzenini bozmaktır. Türk Tugayı’na düşmanın en güçlü tahkimatının bulunduğu Kunyangjang-ni Kasabası ile 185 ve 156 rakımlı tepeler ayrılmıştı. Tugay’ın önünde 12 km geniş bir saha vardı. Bu nedenle Türk Tugay’ını desteklemek üzere; iki Amerikan tank bölüğü, bir uçak savar bölüğü, Tümen topçusu ve hava kuvvetleri ayrılmıştı. 25 Ocak 1951 sabahı erkenden Tugay’ın taarruzu

¹⁰⁰ Abent Post’dan a.k.t., **Kore’de Savaşanlar Derneği Muhtırası**, (b.y), Ankara, 1974, s. 18; Tahsin Yazıcı, **a.g.e.**, s. 218.

¹⁰¹ Ali Denizli, **a.g.e.**, s. 122.

¹⁰² Nazım Dünder Sayılan, **a.g.e.**, s. 95-96.

başladı. Düşmanla girişilen ilk çatışmada düşman mevzilerine girilmiş ve 4 km kadar da ilerlenilmiştir¹⁰³.

O gün, düşmanın muharebe meydanında bıraktığı ölümlerin üzerinde yapılan aramada, bir Çinlinin üzerinden çıkan not defterinin Kunuri Savaşları'nda şehit düşen bir çavuşumuza ait olduğu ve bu suretle karşıdaki düşmanın, Kunuri'de Türk askerine büyük zayıat verdiren Çin birlikleri olduğu anlaşılmıştır¹⁰⁴. Yakalanan tutsakların da verdikleri bilgiler bunu doğruluyordu. Türk askerinin karşısındaki düşman, Türk Tugay'ını Kunuri'de kuşatan 38. Komünist Çin Ordusu'nun 150. Tümeni'ne mensup 2. Alayıydı. Bu durum bütün Tugay'ın intikam alma duygusunu kamçılamıştır¹⁰⁵.

İkinci gün savaş yine sabahın ilk saatlerinden itibaren, kaldığı yerden başlamıştır. Plana göre 2. Tabur'un, Kumyangjang-ni Kasabası'nı, Albay Celal Dora Grubu'nun da 156 Rakımlı Tepe'yi alması gerekiyordu. Gruplar birbirinden 7-8 km uzaklıkta ve birbirini görmeden düşman üzerine atılmıştır. Mehmetçiklerin bu şiddetli hücumunda, Kunuri şehitlerinin intikamını almak istemesi önemli bir rol oynamıştır. Sabahleyin 1. Kolordu Komutanı General Milburn de ileri hatlara, Tugay komuta yerine gelmiş, bu kadar methini duyduğu Türklerin savaşını yakından görmek istemiştir. Onunla beraber gazete muhabirleri de cepheye gelmiştir¹⁰⁶. Generalin gelişi, alınacak sonucun BM Kuvvetleri'nin tüm başarısını etkileyecek bir mücadelenin yapıldığı düşüncesini doğurmuştur¹⁰⁷.

Öğleden sonra Dora Grubu, bomba ve süngü hücumlarıyla 156 Rakımlı Tepe'yi ele geçirmiş ve az sonra da 2. Tabur'un 5. Bölük erleri de tankların desteğinde, Kumyangjang-ni Kasabası'nın eteklerine ulaşmıştır. Kasaba savunma için Çinliler tarafından önceden hazırlanmıştı. Yapılan mücadelede Çinlilerin ölümü hiçe sayarak mücadeleye kararlı oldukları gözlenilmiştir. Fakat iki saat sonra, kasabanın en yüksek binasına, Türk Bayrağı dikilmiştir. Özellikle o gün yapılan savaşlarda, Türk askerinin yanlarındaki Amerikan ve Güney Kore alaylarının geride kalışı, Türk Tugay'ının büyük

¹⁰³ İbrahim Artuç, **a.g.e.**, s. 293,294-295.

¹⁰⁴ Celal Dora, **a.g.e.**, s. 198.

¹⁰⁵ Nazım Dünder Sayılan **a.g.e.**, s. 101-102.

¹⁰⁶ İbrahim Artuç, **a.g.e.**, s. 296.

¹⁰⁷ Nazım Dünder Sayılan **a.g.e.**, s. 102.

kayıplar vermesine neden olmuştur. Türk askeri zaman zaman tankların da önüne geçerek ateş etmesini engellemiştir¹⁰⁸.

Bu sırada yine Amerikalıları hayrete düşüren bir olay yaşanmıştır. 5. Bölük, Kumyangjang-ni Kasabası'nın kuzey sırtlarına vardığı zaman etkili bir şekilde Çin askerinin ateşiyle karşılaşmıştı. Plana göre Tank Bölüğü'nün 5. Bölük'ün yanında olması gerekiyordu. Her nedense, Tank Bölük Komutanı yalnızca ateş desteğinde bulunmayı uygun görmüştü. Tank Bölük Komutanı Yüzbaşı Reksby, telsizle 5. Bölük Komutanı Yüzbaşı Cevat Olhon'u bularak, başarılarından ötürü kendisini kutlamış ve Türk askerinin hücumunu kolaylaştırmak için bütün tanklarla, makineli tüfek ve havan ateşlerini susturmak için atışa geçmek istediğini bildirmiştir. Bu nedenle de Türk Bölüğü'nün daha fazla ilerlememesini istemiştir. Türk Yüzbaşı ise bu isteğe, *“bize önce ekmek gerekli”* cevabını vermiştir. Bu durum karşısında şaşırان Yüzbaşı Reksby, telsizi tekrar eline alarak *“ateş desteği değil de ekmek istiyorsunuz öyle mi”* diye sormuş ve aynı cevabı almıştır: *“Evet, ekmek istiyoruz”*. Bu durum karşısında şaşırان Tank Bölük Komutanı: *“Şu Türkler anlaşılır insanlar değil. Tank Birliğinden destek değil de ekmek istiyorlar. Bu isteği bir başkasına anlatsam, belki akli dengemin haklı olarak sağlamlığından şüphe eder”*¹⁰⁹ demiştir.

27 Ocak 1951 sabahı da taarruza devam edilmiş, fakat zayıf gözetleme postalarından başka kuvvete rastlanılmamıştır. Tugay'ın karşısındaki 447. ve 448. Çin alayları gece cepheyi bırakarak geri çekilmek zorunda kalmıştır. 27 Ocak 1951'de Türk Tugayı'nın ele geçirdiği mevziler gezilmiş ve meydanda 525 düşman cesedi sayılmıştır. Ayrıca 45 Çin askeri de esir alınmıştır. Ölülerin çoğu 156 Rakımlı Tepe'de bulunuyordu. Bu ölülerin piyade tüfeği, bomba ve süngü ile öldürülmüş olduğu tespit edilmişti. Amerikalılara bu bilgi ulaştırıldığında bu rakamlar abartılı bulunmuştur. Daha sonra Amerikalılar tarafından bizzat yapılan sayımda, düşman zayıyatının 1734 kişi olduğu tespit edilmiştir. Türk Tugayı'nın kaybı ise 1 astsubay ve 11 er olmak üzere 12 şehit ve 30 yaralıdır¹¹⁰.

¹⁰⁸ İbrahim Artuç, **a.g.e.**, s. 297.

¹⁰⁹ Nazım Dünder Sayılan **a.g.e.**, s. 110.

¹¹⁰ **A.g.e.**, s. 108; Ali Denizli, **a.g.e.**, s. 129-130; **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetleri Muharebeleri (1950-1953)**, s. 212; İbrahim Artuç, **a.g.e.**, s. 298.

Bu taarruz ve kazanılan zafer, yalnız 1. Kolordu'ya değil tüm 8. Ordu askerlerine büyük moral vermiştir. Tugay'ın bu olağanüstü başarısı üzerine Kore'yi tahliye planından vazgeçilmiş, ilk önce 1. Kolordu, iki gün sonra da 9. Kolordu'yla 8. Ordu birlikleri taarruza geçmiştir. Kore'de ikinci kez savaşın akış yönünü değiştiren Türk Tugayı, Kore'den ayrılmayı düşünen BM Ordusu'na, Çinlilerin yenilebilir olduğunu göstermiştir¹¹¹. Türk askeri, Çinlileri en iyi savundukları mevzilerinden 10 km geri sürmeyi başarmıştır. Bu hat BM Ordusu'nun savaşın sonuna kadar çekildiği en son hat olmuştur. BM Ordusu bir hafta önce Pusan Köprübaşı Mevzileri'ne çekilmeyi, hatta Kore'yi tamamen boşaltmayı düşünüyordu. Bu zafer ile sadece Çin Ordusu yenilmemiş, Büyük Atatürk'ün deyiimiyle BM Ordusu'nun “makus talihini” de Türk askeri yenmiştir¹¹².

Kumyangjang-ni Savaşı'nın yankıları da unutulmayacak kadar geniş olmuştur. Bunda, harekatın ikinci günü Amerikan Generali ile birlikte çeşitli basın ve yayın muhabirlerinin cepheye gelmesi etkili olmuştur. Amerika'da ve Avrupa'da basın ve ajanslar ikinci bir Kunuri'den söz edilmiştir. Dünyanın her köşesinde yine, Türk Tugayı'nın zaferini öven haberler yapılmış ve Tugay'a tebrik telgrafları gönderilmiştir. İkinci Dünya Savaşı'na katılmayan ve modern harp deneyimi bulunmayan Türk askeri, Amerikan silahlarıyla Kore'de tanışmıştı. Yeterli eğitimi ve hazırlığını da tam anlamıyla yapmaya fırsat bulamamıştı. Kısa bir süre önce Kunuri Savaşları'nda mevcut insan gücünün % 15'ini kaybeden Türk Tugayı, ikinci kez Kore Savaşı'nın kaderini değiştirmişti. Mehmetçik, Kore'yi öz vatanı gibi savunuyordu. Türkler, 15 bin km uzaktan dünya barışını korumak için gelmiş ve bu uğurda canlarını vermişti. Bu nedenle de dünya basını Türk askeri'nin zaferine geniş yer vermiştir.

Japonya'da çıkan Star Gazetesi Türk askerinin zaferini okuyucularına şöyle duyurmuştur: *“Tarih bir çok piyade muharebeleri yazmıştır. Kaide olarak taarruz eden taraf, savunan düşmandan en az üç misli kuvvette olması lazımdır. Osan-ni kuzeyinde cereyan eden 156 Rakımlı tepe muharebelerinde 10 kilometre olan cephe genişliğinde taarruz eden Türk Alayı'nın karşısında bulunan 150. Çin Tümeni günlerden beri hazırlıklarını tamamlayarak müstahkem mevzilerinde savunmaya geçmişlerdi. Alayı*

¹¹¹ **Kore'de Savaşanlar Derneği Muhtırası**, s. 23.

¹¹² **Kore Harbi Kore Türk Tugayı ve BM Askerlerinden Alınan Dersler**, s. 52.

kendisinden üç misli kuvvetinde olan bu Çin tümenine taarruz ederek yaptığı yakın boğuşma süngü hücumlarıyla çok üstün bir zafer kazanmış ve muharebe sahasını gezdiğimizde binlerce Çin ölüsünün ekserisinin alından vuruldukları görülmüştür. Bu manzara Türk Birliğinin ne kadar atıcı ve ne kadar mükemmel savaşçı ve süngüsünü maharetle kullanan ne cesur bir birlik olduğunun eşine rastlanmayan en büyük şahididir”¹¹³.

26 Ocak günü savaşlarını ve 156 Rakımlı Tepe’nin ve bütün düşman mevzilerinin ele geçirilmesini yakından izlemiş olan İkinci Dünya Savaşı’nın şöhretli Amerikan Piyade Komutanı Yarbey Blair, gördüklerini 27 Ocak 1951 tarihli 1. Kolordunun günlük gazetesinde şöyle anlatmıştır: “8 nci Ordunun yaptığı mahdut hedefli taarruz yavaş yavaş ilerken, bu hafta sonunda Kore harp tarihine kahramanlık öyküleri de yazılmıştır.

Türklerin karşısındaki düşman, kaçma fırsatı bulamamıştır. Bunlara bulundukları mevzi her ne pahasına olursa olsun tutmaları emredilmiş ve tutmuşlardır, fakat hayatlarını kaybetme pahasına.

Bu hareket şüphesiz ki bu harbin en kanlı piyade muharebesi olmuştur. Şahsi tecrübeme dayanarak şunu kesin olarak söyleyeyim ki bu taarruz herhangi bir harbin en kanlı muharebesi olmuştur.

Türkler harikulade, harp tarihinde uzun müddet yaşayacaklardır. Çinliler, gördüğüm boş mermi kovanlarına bakılırsa, çok şiddetli çarpışmışlardır. Bir Çinli de el bombasını atamak üzere ve bomba elinde iken öldürülmüştür.

Komünist Çinliler iyi donatılmışlardı. Tüfek bombaları, otomatik silahları ve havanları vardı. Disiplinleri iyi olmalı idi, aksi halde mevzilerinde ölmezlerdi. Kaide olarak, bu gibi hazırlanmış mevzilere taarruzda taarruz eden tarafın savunan tarafa nazaran üç misli kuvvetli olması lazımdır. Halbuki burada, mevzideki her kırmızı Çinli ile bir Türk çarpışıyordu. Ancak Türkler çok üstün askerlerdir”¹¹⁴.

Türk askeri daha gemi yolculuğunda iken, halatların bağlandığı demir babalara kasaturalarını sürterek bilemeye başlamıştı. Gemi mürettebatı tarafından ilk önceleri

¹¹³ **Star**’dan a.k.t., Nazım Dünder Sayılan, **a.g.e.**, s. 113.

¹¹⁴ **A.g.e.**, s. 113-114; **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetleri Muharebeleri (1950-1953)**, s. 213.

önemsensemeyen bu olay, tüm asker arasında yaygınlaşınca, Amerikalılar bir önlem alma gereği duymuş ve kafile komutanının emriyle bu hareket engellenmiştir. Amerikalılar ufacak demir parçasının bilenmesinden bir fayda gelmeyeceğini düşünüyorlardı. Çünkü modern savaşta boğaz boğaza yapılan mücadelenin yeri yoktu. Mehmetçiğin bu hareketi Amerikalılar tarafından hayretle karşılanmıştı¹¹⁵. Kore Savaşı'nda bu silahın Mehmetçik tarafından ne kadar ustaca kullanıldığını gördüklerinde, *“Türk askeri, Kore’de süngünün konserve açma aleti olmadığını gösterdi”*, demişlerdir.

Türk Tugayı'nın 156 Rakımlı Tepe'yi ele geçişini yakından izlemiş olan Amerikan United Press muhabiri gördüklerini 1. Kolordu'nun gazetesinde şöyle anlatmıştır: *“Türkler Cuma günü Çinlilerle karşı karşıya gelmişler ve daha cesur olduklarını ispat etmişlerdir. Türklerin kuzeye ilerlemesini, vadiye hakim bir tepeye iyice menzilenmiş olan Kızıl Çinliler durdurmak istemişlerdir.*

Karanlık basmadan biraz önce mevcudu 500'den eksik olan iki Türk bölüğü, çıplak tepenin 2000 metreye yakın tutan cephesine karşı iki dalga halinde avcı hattını yarmışlardı. Bunların ilerleyişini hava kuvvetleri, topçu desteklemiş ve bu ateş Çinlileri tilki yuvalarına sinmeye zorlamıştır. Tilki yuvaları gayet iyi inşa edilmiş, derin ve üstleri kapatılmış ateş mevzileridir. Tilki yuvalarının önlerine ustalıkla yayılmış olan toprak yığınları ve gizleme tertibatı sayesinde bunlar elli metre yaklaşıldığı halde görülemiyorlardı. Birinci dalgayı teşkil eden avcı hatları karanlık ile beraber düşmana 130 metre yaklaşmış, ikinci dalgada hemen birinci dalganın arkasına yaklaşmıştı. Buradan yukarıya tırmanan Türkler hemen süngülerini takmışlar, ateş ederek ilerliyorlardı. Tilki yuvalarının yanlarına yaklaştıkları zaman bir Türk ateş etmiş diğeri de ümitsiz halde bekleyen Çinliyi süngülemişti”¹¹⁶.

Tugayın bu başarısı, Amerikan kamuoyunu da çok etkilemiştir. 8. Ordu Komutanı'nın önerisi üzerine 25–27 Ocak 1951'de yapılan muharebelerdeki büyük başarıları dolayısıyla Türk Tugayı'na, Amerikan Kongresi tarafından Mümtaz Birlik Nişanı (Distinguished Unit Station) ve beratı verilmiştir. O güne kadar, bu nitelikte bir nişan sadece iki Amerikan birliğine verilmiştir. Bunların dışında, yabancı bir ulusun birliği olarak bu nişanı ilk alan Türk Tugayı olmuştur. Bu nişan ve berat, Amerikan

¹¹⁵ Seyfi Erkmen, **Kore'den Geldim**, Ege Matbaası, İstanbul, 1951, s. 34.

¹¹⁶ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetleri Muharebeleri (1950-1953)**, s. 213-214.

Orduları Uzakdoğu Başkomutanı General Ridgeway'in bir mesajıyla Türk Tugayı'na gönderilmiştir. Mesajda “*Amerikan Hükümeti'nin en büyük nişanının bundan daha iyi ve isabetli hallerde verildiği pek azdır*” denilmekte ve Türk Tugayı'nın göstermiş olduğu başarı tebrik edilmektedir. Bu nişan 6 Temmuz 1951'de yapılan bir törende 8. Ordu Komutanı General Van Fleet, tarafından 241. Alay Sancağı'na takılmıştır. Nişanın beratında Türk Tugayı'nın 25-27 Ocak muharebelerinden büyük bir övgüyle bahsedilmektedir. Uzun olan beratın son kısmında şöyle denilmektedir: “*Türk Silahlı Kuvvetleri ve emrindeki birliklerin savaştaki müstesna ve olağanüstü kahramanlık, cesaret, savaş meydanında görevlerini tam olarak başarma ve üstlerine bağlılıkları ile sivrilmişlerdir.*”

Türk Silahlı Kuvvetlerinin ve emrindeki birliklerin savaştaki müstesna ve olağanüstü tarihi başarıları ve örnek alınmaya değer savaş kabiliyetleri, kazanmış oldukları ünü bir kat daha arttırmıştır.

Demokrasi prensiplerinin sürekliliğine yardım eden Birleşmiş Milletlerle Birleşik Amerika Devletlerinin askeri kuvvetleri ve Türk vatanını Kore savaş meydanlarında bu kadar parlak şekilde temsil eden cesur askerler, yüksek şeref ve her türlü takdire layıktırlar.

Dört gün devam eden Kunuri muharebelerinde çekilen Birleşmiş Milletler Ordusunun sağında ilerleme görevi alarak yalnız başına kalmış olan Türk Silahlı Kuvvetleri, tahmini mümkün olmayan hallerle karşılaşmış, kış ortasında dilini bilmediği bir memlekette, dost ve düşmanı ayırt edemezken, gerilla baskınları yüzünden binden fazla kayıp vermiş ve çok sarsılmış olmasına rağmen bu ağır şartlar altında da Birleşmiş Milletler Ordusunu kurtaran, parlak sonuçlar elde etmiştir”¹¹⁷.

Kunyangjang-ni Zaferi'nin hatırası ve Mümtaz Birlik sembolü olarak, Tugay mevcuduna göre getirilmiş olan sarı çerçeve içindeki mavi kurdele, bütün Türk Tugayı askerlerinin göğüslerini süslemek üzere sembolik olarak General Tahsin Yazıcı ve Albay Celal Dora'nın göğsüne takılmış ve bu günden itibaren Türk Birliği mensupları, bu nişanla göğüslerini iftiharla süslemişlerdir¹¹⁸.

¹¹⁷ A.g.e., s. 216; Nazım Dündar Sayılan, a.g.e., s. 114,115-116; Turan Ergüngör, a.g.e., s. 117-118.

¹¹⁸ Celal Dora, a.g.e., s. 209.

Yine aynı zafer dolayısıyla Güney Kore Cumhurbaşkanı Syngman Rhee, Tugay'a, Kore Cumhurbaşkanlığı Birlik Nişanı'nı vermiş ve bir buçuk yıl sonra 17 Eylül 1952'de bu nişanı Syngman Rhee, Güney Kore Bakanları, 8. Ordu Komutanı ve diğer komutanların huzurunda törenle o zamanki Tugay Komutanı General Sırrı Acar'ın göğsüne takmıştır. Nişan Beratı'nda da Türk askeri'nin Kumyangjang-ni Savaşı'nda gösterdiği kahramanlıklardan bahsedilerek “...Kore Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Kore'de Türk Silahlı Kuvvetleri Komutanlığına, çok değerli ve müstesna hizmet ve kahramanlıkları dolayısıyla Cumhurbaşkanlığı Birlik Nişanı vermekle iftihar duymaktadır.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin eşsiz cesaret ve kahramanlıkları hayrete değer. Bu olağan üstü başarılar, Türk Birliklerinin ününü arttırmış ve demokrasi ilkelerinin sürekliliğine yardım etmiş ve Kore savaş meydanlarında takdire değer şekilde temsil ettikleri Birleşmiş Milletlerin ve Türk vatanının itibarını yükseltmiştir”¹¹⁹ denilmektedir.

Türk askeri, Kore halkının büyük sevgi ve saygısını da kazanmıştı. Kore'de artık Türkleri tanımayan kalmamıştı. Türk askeri bir kasabaya veya köye girdiğinde, halk karşılamaya koşuyor ve sevgilerini hal ve hareketleriyle gösteriyordu. Türk askeri, Korelilere güven, değer, yiyecek ve kimsesiz kalan çocuklara eğitim veriyordu. Türk askeri yalnız Korelilerin can güvenliğini sağlamakla kalmamış, halka olan ilgileri ve sosyal hizmetleriyle de halkın kalbini kazanmasını bilmiştir. Sağlık ekipleri Koreli tercümanlar aracılığıyla halkın muayene ve tedavisini yapıyordu. Yoksullara askerin yemekleri dağıtılıyordu¹²⁰.

Hiç kimsenin aklına bile gelmeyen kimsesiz çocuklar konusuna Türk Silahlı Kuvvetleri çözüm getirmiştir. Kore Türk Savaş Birliği'nde Başçavuş olarak görev yapan Hüseyin Dinçtürk, savaş alanlarından topladığı çocuklara ilgilenmeye başlamıştır. Kısa zamanda sayıları artan yetim çocuklar için ilgili makamların izni ile yatacakları bir yer tahsis edilmiş ve bu çocukların bakımını bizzat Türk Tugayı erleri üzerlerine almışlardır. Bir müddet sonra alınan bir izinle çocukların kaldıkları deponun bir odası çocuklar için sınıf haline getirilmiş ve Kore Hükümeti'nin görevlendirdiği iki öğretmen tarafından

¹¹⁹ İbrahim Artuç, a.g.e., s. 302; **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetleri Muharebeleri (1950-1953)**, s. 216.

¹²⁰ Nazım Dünder Sayılan, a.g.e., s. 157.

eğitime de başlanmıştır. ‘Ankara İlkokulu’ adı verilen bu okulun yöneticilik görevine de Hüseyin Dinçtürk getirilmiştir. Türk askerleri savaş alanlarında kahraman olarak gönülleri fethetmesini bildiği gibi çocuklara karşı gösterdikleri bu şefkatli davranışlarıyla da Korelilerin hayranlıklarını kazanmışlardır¹²¹.

Güney Kore Cumhuriyeti, Kumyangjang-ni Savaşı’nın anısına, aynı yere 18 metre uzunluğunda Türk süngüsünün tasvir edildiği Türk Silahlı Kuvvetleri Anıtı’nı yaptırmıştır.

Türk süngüsü BM Ordusu’nun kullandığı propaganda unsuru olmuştur. Türk süngüsü ile karşılaşmanın ürkütücü yönü, düşmanın psikolojik açıdan çökertilmesi için vazgeçilmez bir araç olmuştur. Gazi Abdullah Seloğlu, kendisiyle yapılan görüşmede; “Çinlilerin inancına göre süngü ile öldüklerinde şehit sayılmazlarmış, bu nedenle süngüden kaçarlardı” demiştir¹²². Amerikan Komutanlığı’nca uçaklarla Çin Ordusu üzerine atılan beyannamelerin arkasına; Çin ölülerinin resimleri ve başlarında onlara süngüsünü saplayan Türk erinin heybetli resmi basılmıştır¹²³. Benzer bir propaganda bildirisinde de Çin ölülerinin resmi yanına; “Türk askerinin karşısına çıkacak Çinlilerin akıbeti işte böyle olacaktır” ibaresi yazılmıştır¹²⁴.

Karşı taraf da propaganda konusunda kayıtsız kalmamış, İngilizce propaganda kağıtları Çin uçaklarıyla atılmıştır. Mevzi savaşları döneminde hoparlörlerle yapılan İngilizce ve Korece teslim ol çağrılarında Türk askeri etkilenmemiştir¹²⁵. Bunlardan başka, Nazım Hikmet’in 1952 yılında yazdığı ‘Mektup’ isimli şiiri, propaganda malzemesi olarak, Türk askerine karşı kullanılmaya çalışılmıştır¹²⁶. Bu şiirde, Çin’deki komünist yönetiminin güzelliğinden ve Türk askerini etkileyeceği umulan vatan hasretinden bahsedildikten sonra, Türk askeri teslim olmaya şu mısralarla davet edilmiştir:

“Veli oğlu Ahmet

General Klarkın piyade eri

¹²¹ **Yeni Asır**, 3 Ekim 1952.

¹²² Abdullah Seloğlu ile 17 Kasım 2006 tarihinde yapılan görüşmeden.

¹²³ Ali Denizli, **a.g.e.**, s. 136.

¹²⁴ **Ulus**, 21 Mayıs 1951. Bkz., ek XI.

¹²⁵ Nazım Dündar Sayılan, **a.g.e.**, s. 180.

¹²⁶ İlhan Çiloğlu, “Ulusal Görüş”, **Vatan**, 21 Haziran 2005.

Kore

...

Ya defolup gideceksiniz,

ya denize dökcekler sizi.

Ne halt edeyim? deme Ahmet

teslimol

Haneni, köyünü, memleketini,

seni celebe satanlara

söylenecek bir çift sözün varsa Ahmet,

teslim ol.

Yitirmedinse insanlığını

çoluk çocuk naşıyla dolu bir çukurda,

teslim ol.

Biz türkler yiğitizdir.

Yiğitliğin zerresi kaldıysa sende,

teslim ol.

Teslim ol ananın başı için,

teslim ol Türk halkı adına,

Ahmet, kardeşim,

*kardeşlerine teslim ol*¹²⁷.

Bu şiirin Türk askeri üzerinde etkili olmadığı kesindir, ama Faruk Pekerol anılarında, M. D. isimli bir Türk esirin, Nazım Hikmet'e tercüman aracılığıyla bir mektup ulaştırmaya çalıştığından bahsetmiştir¹²⁸.

¹²⁷ "Nazım Hikmet'in Şimdiye Kadar Türkiye'de Yayımlanmamış Bir Şiiri: Mektup", **Tarih ve Toplum**, XIII / 75 (Mart, 1990), s. 10-11.

¹²⁸ Bülent Ruscuklu, **a.g.e.**, s. 240.

Seul'un tekrar ele geçirilmesinden sonra BM Ordusu Komutanı General Mac Arthur, Türk Tugayı'nı bizzat ziyaret ve tebrik etmek amacıyla, Tokyo'dan Kore'ye gelmiştir. 13 Şubat 1951 günü Tugay'ı ziyaret eden Mac Arthur, Tören Bölüğü askerlerine şöyle seslenmiştir: “Sizleri görmekten memnunum. Japonya’da siz Türklere herkes kahraman diyor. Kunuri’de 8. Ordu’yu kurtaran, Kumyangjang-ni’de düşmanı mağlup ve perişan eden Türkler, Kahramanlar kahramanıdır. Türk için yok yoktur”¹²⁹. Türk Tugay'ı Mac Arthur’a o günün hatırası olarak Selçuk Kız Sanat Enstitüsü öğrencilerinin milli duygularla işledikleri ve bir kahramana verilmesini istedikleri Türk bayrağını hediye edilmiştir. Mac Arthur, verilen bayrağın bürosunda bulunan Atatürk fotoğrafını süsleyeceğini söylemiştir¹³⁰.

Türk süngüsü kadar Türk Bayrağı da savaş alanında etkili olmuştur. Ele geçirilen her tepeye Türk Bayrağı dikilmiştir. Bu olay Türk askeri arasında kısa zamanda bir yarış haline gelmiştir. Türk Bayrağı Çinliler üzerinde de etkiliydi, karşılarındaki askerin kim olduğunu anlayabiliyorlardı. Türk Bayrağı bir tepede dalgalanmaya başladıktan kısa bir süre sonra Çinliler o yeri terk ediyorlardı¹³¹. Türk askeri, Amerikalıların da büyük takdirini kazanmıştı. “Türk askeri için Amerikalılar ne diyordu?” sorusuna Kore Gazisi Aziz Yıldız, “Number one” cevabını vermiştir¹³². Gazi Kemal Ayten ise, Amerikalıların Türk askerinin ay yıldızlı üniforması için 50 dolar ve kendi elbiselerini teklif ettiklerini belirtmiştir¹³³.

BM Ordusu 25–27 Ocak 1951’de giriştiği yıpratıcı taarruzlar ile Türk Tugayı sayesinde başarılı olmuş ve kazanılan bu zafer BM Ordusu’nun da ilerlemesini sağlamıştır. BM Ordusu, bu tür taarruzları daha da büyüterek, düşmanın bütün cephe boyunca yıpratılarak barışa razı olmasının sağlanmasına karar vermiştir¹³⁴. BM Ordusu tüm cephelerde kuzeye doğru taarruza başlamış, 11 Şubat 1951’de Han Nehrine ulaşılmıştır. 7 Mart 1951’de Han Nehri geçilerek Seul tekrar kurtarılmış, 27 Mart 1951

¹²⁹ Nazım Dünder Sayılan, **a.g.e.**, s. 150-151.

¹³⁰ Ali Denizli, **a.g.e.**, s. 139.

¹³¹ Bülent Ruscuklu, **a.g.e.**, s. 130.

¹³² Aziz Yıldız ile 18 Eylül 2005 tarihinde yapılan görüşmeden.

¹³³ Kemal Ayten ile 27 Mayıs 2006 tarihinde yapılan görüşmeden.

¹³⁴ Ali Denizli, **a.g.e.**, s. 138.

tarihinde de 38. paralele ulaşılmıştır. BM Ordularını 38. paralelde durduran Komünist Çin Ordusu, yeni takviyeler alarak mevcudunu 750 bin kişiye yükseltmiştir¹³⁵.

O sırada BM Ordusu'nun sayısı ise 400 bin kişiydi. Bu arada Türk Tugayı'nın muharebelerde verdiği kayıpları karşılamak için Türkiye'den gönderilen 600 kişilik Takviye Birliği, Kore'de eğitimlerini tamamladıktan sonra 2 Nisan 1951'de Tugay'a katılmıştır. Subay, astsubay ve erlerden oluşan Takviye Birliği personeli, bölüklere dağıtılarak eksikler karşılanmıştır¹³⁶. Bu gelenlerle birlikte yurttan gönderilen çeşitli hediyeler de askerlerimize ulaştırılmıştır. Askerimizin hasretini çektiği pek çok yiyecek de gönderilen bu hediyelerin arasında yer alıyordu. Bunlar bulgur, üzüm, incir, fındık, pastırma gibi yiyeceklerdi. Ankara'dan Şekerci Ali Uzun isimli şahısın her askere bir kilo düşecek şekilde hazırlattığı lokum ve İskenderun Şoförler Cemiyeti'nin gönderdiği ikişer paket Yenice ve birer paket Kulüp sigarası Türk Tugayı'nın zevk ve neşesini arttırmıştır¹³⁷.

Nisan 1951'de 38. paralelin kuzeyine tekrar geçilmiştir. Bu arada Amerika Başkanı Truman, 11 Nisan 1951'de MacArthur'u BM Ordusu Komutanlığı görevinden almış, yerine 8. Ordu Komutanı General Ridgway'i getirmiştir. 8 Ordu Komutanlığı'na ise Van Fleet getirilmiştir. Mac Arthur'un azlinden önce Amerikan siyasetçileri ile arasında bir takım anlaşmazlıklar çıkmıştır. Çin'in savaşa katılmasının ardından Mac Arthur, Çin'in cezalandırılması için Çin'in bombalanmasını, askeri ikmal yollarının kesilmesini, Çin sahillerinin abluka altına alınmasını ve hatta Milliyetçi Çin Kuvvetleri'nin Güney Çin'de ve Kore'de kullanılmasını istemişti¹³⁸. Mac Arthur, ancak bu şekilde sayı üstünlüğüne dayanan düşmanın barışa zorlanabileceğine inanıyordu. Mac Arthur'un bu görüşü, BM ve Amerikan siyasetine uygun değildi. Mac Arthur'un kendi başına buyruk hareketlerde bulunması, Başkan'ın ulusal politikasına karşı çıkması ve Cumhuriyetçi Parti liderine yazdığı mektupla bu durumun su yüzüne çıkması, Mac Arthur'un azledilmesine neden olmuştur. En büyük askeri komutanlardan biri olan Mac Arthur'un görevinden alınması, Amerikan kamuoyunda şok etkisi yaratmıştır. Arthur, Amerikan Kongresi'nde görüşlerini açıklamış ve uzun süre tartışmalar devam etmiştir.

¹³⁵ **Kore Harbi** **Kore Türk Tugayı ve BM Askerlerinden Alınan Dersler**, s. 84.

¹³⁶ **A.g.e.**, s. 60.

¹³⁷ Bülent Ruscuklu, **a.g.e.**, s. 112; Nazım Dünder Sayılan, **a.g.e.**, s. 190.

¹³⁸ **Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, s. 301-302.

Amerikan kamuoyu tartışmalar sonunda, Başkan olarak Truman'ın, Başkomutanı görevden alma yetkisi olduğuna kanaat getirmiştir¹³⁹.

Mac Arthur'un Çin konusundaki düşünceleri Türk basınında tasvip ediliyordu. Şevket Bilgin, *“Hür insanlığın müşterek iradesi, çıban başını yerinde ve tam zamanında koparmayı bilmelidir. Birleşmiş Milletler ordusu, Komünist Çin ordularının Mancuryadaki yığınak ve hareket üslerini bir an evvel perişan etmelidir ki vahşi saldırganlar, en büyük cinayeti işlemekte asla serbest olmadıklarını anlasınlar... Kanaatimizce, komünist Çinin Koredeki müdahalesine tahammül gösterilirse, durum geçici olarak düzelse bile tehlikeler aynı derece amansız olmaya devam edecektir”*¹⁴⁰ demektedir.

Bir başka gazetede ise Çin'e karşı alınabilecek tedbirler konusunda şöyle denilmekteydi: *“...bize göre mesele basittir: Üç dört misli üstün sayıda olan mütearrız kuvvetlere karşı Birleşmiş Milletler ordusunun muvaffakiyet ile vazife görmesi için ya süratle yeni kuvvetler gönderilmesi veyahut atom bombasının artık ortaya çıkarılması lazımdır”*¹⁴¹. Bunun yanında, Mac Arthur'un azledilmesi, Türk kamuoyunda da çeşitli eleştirilere neden olmuştur. Nadir Nadi bu olayla ilgili şu yorumu yapmıştır: *“...Mac Arthur'un işten el çektilmesi kızıl Çine karşı açık bir tavizdir. Öyleki Batılılar Mao Tse Tung'u bütün bütün Rusyanın kollarına atılmaktan alıkoyabileceklerini umuyorlardı. Bizce bu ümid boşunadır; çünkü ikinci cihan harbi bittiği günden beri çok zaman kaybedilmiş, Birleşik Amerika Mao'nun temsil ettiği Çini almakta geç kalmıştır...”*¹⁴².

1951 yılının bahar aylarında Çin Ordusu yeniden hareketlenmeye başlamıştır. Komünist Çin Ordusu, Sarıdeniz'den Doğu Denizi'ne kadar 200 km yi aşkın bir cephe boyunca tertiplenmişti. Çin Ordusu 36 tümenle taarruza geçmeye hazırlanıyordu. Gerçekleşecek Çin taarruzunun sıklet merkezi Türk Tugayı'nın bulunduğu yerden geçiyordu. Çin Ordusu, Türk Tugayı'nın savunduğu hattı yararak tüm BM Ordusu'nu parçalamayı ve kuşatmayı düşünüyordu. Türk Tugayı, 22 Nisan 1951 sabahı 25 kişilik düşman birliği ile karşılaşmış ve ele geçirilen esirlerden, aynı gece Çin Ordusu'nun

¹³⁹ Bülent Ruscuklu, **a.g.e.**, s. 133-134.

¹⁴⁰ Şevket Bilgin, “Mehmetçik Dünyanın Hayranlığını Topluyor”, **Yeni Asır**, 2 Aralık 1950.

¹⁴¹ “Birleşmiş Milletler Nerede”, **En Son Dakika**, 3 Ocak 1951.

¹⁴² Nadir Nadi, “Bir Balona Benzer”, **Cumhuriyet**, 17 Nisan 1951.

baskın yapacağı öğrenilmiştir. BM Ordusu bir kez daha Türkler sayesinde baskına uğramaktan kurtarılmıştır¹⁴³.

22 Nisan’da başlayan Çinlilerin bahar taarruzu sırasında, dünya tarihinde hiç duyulmamış bir olay yaşanmıştır. 22/23 Nisan 1951 gecesi 9 Bölük ileri gözetleme subayı olarak görev yapan Topçu Üsteğmen Mehmet Gönenç, telsizle koordinatları vererek ateş isteğinde bulunmuş ve taburun bütün bataryalarının ateş etmesini istemiştir¹⁴⁴. Verdiği koordinatların 9. Bölüğün bulunduğu yer olduğu kendisine bildirilmesi üzerine Mehmet Gönenç şu cevabı vermiştir: *“Evet öyle; biz düşmana esir olmak istemiyoruz! Bizi onlara teslim etmeyin! Vasiyetimiz şu: Bizleri kendi ateşlerimizle şehit ediniz! Tekrar koordinatları veriyorum... Bütün bataryalar buraya ateş etsin!”*¹⁴⁵. Şehidin vasiyeti, yalnız taburun değil tüm tümen toplarının verilen koordinata ateş etmesi ile yerine getirilmiştir. Bu şehidimizin aziz hatırası, memleketinde ismi bir okula verilerek yaşatılmaktadır. Bandırma Şehit Mehmet Gönenç Lisesi Resim Öğretmeni Ali Dülger, yazdığı şiirde Şehit’e şöyle seslenmektedir:

*“Sen aziz şehidim. Kore’de ölümsüzleşen yiğit Mehmet,
Ölümsüz kalan adınla sonsuz uykunda daima rahat et,
Senin gibi yiğitlerle duyuldu dünyada Türkün sesi
Adını gururla taşıyor Şehit Mehmet Gönenç Lisesi”*¹⁴⁶.

22 Nisan’da başlayan Komünist taarruzu, ancak Seul önlerinde durdurulabilmiştir. Bu sefer 26 Mayıs’ta BM Ordusu’nun karşı taarruzu başlamış, 20 Haziran 1951’de tekrar 38. paralel hattına ulaşılmıştır. 25 Haziran 1950’de Kuzey Kore’nin 38. paraleli geçerek başlattığı savaş, bir yıldır devam etmekteydi. Her iki taraf da ağır zayıat vermişti ve her iki tarafın da artık büyük bir taarruzu gerçekleştirebilecek gücü kalmamıştı. 10 Temmuz 1951’de o an iki tarafın ulaşmış olduğu hatta bulunan

¹⁴³ Ali Denizli, **a.g.e.**, s. 144-145.

¹⁴⁴ **Kore Harbi Kore Türk Tugayı ve BM Askerlerinden Alınan Dersler**, s. 62; İbrahim Artuç, **a.g.e.**, s. 310.

¹⁴⁵ Nazım Dünder Sayılan, **a.g.e.**, s. 230.

¹⁴⁶ **A.g.e.**, s. 232.

Kaeson civarında ateşkes görüşmeleri başlamıştır. Görüşmeler öncesinde savaş, mevzilerde kilitlenip kalmıştır¹⁴⁷.

Amerika, savaşı tırmandırmaktan sakınıyordu. Çin'in ise Formoza Adası'ndaki Çan Kay Şek'e ya da Japonya'ya saldırarak gücü yoktu. Sovyet Rusya da savaşın devamında fayda görmüyordu. Çünkü bu savaş, bir dünya savaşının çıkmasına neden olabilirdi. Ayrıca, savaşın devamı, Batılılar arası kaynaşmayı arttırabilir ve NATO'nun daha da güçlenmesini sağlayabilirdi. Ateşkes görüşmelerine karşı çıkan sadece Güney Kore'ydi. 38. enlem üzerinde bir anlaşmaya varmak Kore'nin muhtemelen uzun bir süre için ikiye ayrılması demekti. Ateşkes sonucunda yine bölünmüş iki Kore olacaktı. Bir yıldır savaşın tüm acılarını çekmiş olan Güney Kore, ordusunun ve halkının büyük bir kısmını yitirmişti. Ülke harap olmuştu. Koreliler, bu kadar kurbanın ne için verildiğini sorguluyordu¹⁴⁸.

Tüm itirazlara rağmen 10 Temmuz'da ateşkes görüşmeleri için BM temsilcileri ile Çin Gönüllü Ordusu ve Kuzey Kore Ordusu temsilcileri masaya oturdu. Komünist temsilciler, ateşkes hattının 38. paralel olmasını, BM temsilcileri ise şimdiki temas hattı olmasını istemişti. Temas hattı BM ve Güney Kore açısından daha avantajlıydı. Anlaşmazlık yalnız bununla da sınırlı kalmamış, savaş esirlerinin değişimi ve savaş sonrasında askersizleştirilecek bölge konularında görüş birliğine varılmaması üzerine, görüşmeler kesilmiştir. Savaş bitinceye kadar iki yıl içinde toplam 159 oturum gerçekleşmiştir¹⁴⁹.

Genelkurmay Başkanlığı, Kore Türk Tugayı'nın her yıl değiştirilmesini kararlaştırmıştı. Görev süresini tamamlayan I.Türk Tugayı, kademeli olarak 2 Temmuz 1951 tarihinden itibaren II. Türk Tugayı ile değiştirildi. Üç katile halinde değiştirilen I Türk Tugayı yurda dönerken, 18 Kasım 1951 tarihinde II. Türk Tugayı görevi devralmıştır¹⁵⁰.

Kore Savaşı, 1952 yılından itibaren mevzi çatışmaları dönemine girmiştir. İki taraf güçlü tahkimatlarını gerçekleştirmiş ve böylece cephelerde güç dengesi oluşmuştur. Savaşın bundan sonraki safhası, iki taraf arasında kalan 2–3 km lik alanda oluşturulan

¹⁴⁷ **Kore Harbi Kore Türk Tugayı ve BM Askerlerinden Alınan Dersler**, s. 63-64.

¹⁴⁸ **Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, s. 380-381.

¹⁴⁹ İbrahim Artuç, a.g.e., s. 327.

¹⁵⁰ **Kore Harbi Kore Türk Tugayı ve BM Askerlerinden Alınan Dersler**, s. 64.

BM Ordusu muharebe ileri karakollarında yaşanmıştır. Bu muharebe ileri karakolları, birliklerden daha ileriye gönderilen tanklarla, top ve havanlarla desteklenmiş olmasına rağmen ilerlenemiyordu. Asıl savunma mevzilerinin arasında kalan alanlarda yapılan keşif hareketleri ise çoğu zaman kanlı mücadelelere neden olmuştur. Düşman, takım ve bölük çapında kuvvetlerle asıl savunma mevzisinin ilerisinde daha çok baskın ve taarruz girişiminde bulunmuştur. II. Türk Tugayı 24 Şubat 1952'den itibaren cepheye görevlendirilmiştir¹⁵¹. Türk askeri itiraz etmeden görev yapmış, hatta cepheye gönderilmeyi talep etmiştir. Türk askerinin bu isteği Amerikan Dışişlerini ve Savunma Bakanlıklarını çok memnun etmiştir.

Amerikan Dışişleri, Çinlileri ateşkese zorlayabilmek için askeri harekatı levye olarak kullanmak istiyordu. Savunma Bakanlığı ve Kore'deki Amerikan askeri yetkilileri ise, mütareke şartlarının görüşülmeye başlandığı o günlerde, askerin psikolojik olarak savaşmak istemediğini, evine gönderilmeyi beklediğini, askerlerini barış yakınen cepheye sürerek kırdırmaktan hoşlanmadıklarını belirtiyorlardı. Bu şartlarda Türk askerini cepheye sürmek hepsinin işine geliyordu¹⁵².

II. Türk Tugayı görev süresi boyunca büyük bir savaşa girmemiştir. Türk askeri buradaki mücadelede, savunmadaki disiplini, bozulmayan morali, çelikleşmiş sinirleri; modern silahları kullanmadaki kabiliyeti ve savaş yeteneğiyle takdir toplamıştır¹⁵³.

Her iki tarafın mevzilerden birbirini ateş yağmuruna tuttuğu bu mücadelede II. Türk Tugayı'nın da zayıfatı az olmamıştır. 121 şehit ve 463 yaralı vererek 24 Ağustos 1952'de görevini III. Türk Tugayı'na devretmiştir. Çin Ordusu'nun taarruzu üzerine III. Türk Tugayı, 1 Mayıs 1953'den itibaren Muharebe İleri Karakollarına hareket etmiş, 3 Mayıs günü Türk Tugayı asıl savunma mevzilerini ve 600 – 1000 m önündeki altı adet Muharebe İleri Karakol mevzilerini teslim almıştır. Amerikalıların Nevada Kompleksi adını verdikleri 11 km lik cephesi olan bu İleri Karakol Mevzileri, esas Muharebe İleri Karakolu kategorisine alınmıştı ve savaş sonuna kadar elde bulundurulması emredilmişti¹⁵⁴.

¹⁵¹ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetleri Muharebeleri (1950-1953)**, s. 345.

¹⁵² Mim Kemal Öke, **a.g.e.**, s. 103.

¹⁵³ **A.g.e.**, s. 104.

¹⁵⁴ **Kore Harbi Kore Türk Tugayı ve BM Askerlerinden Alınan Dersler**, s. 84-85.

Amerikalılar, Muharebe İleri Karakol Hattı'ndaki isimsiz tepelere II. Dünya Savaşı'ndan esinlenerek; "Doğu Berlin, Batı Berlin, Büyük Vegas, Küçük Vegas, Eva, Elko, Karsan" isimlerini takmışlardı. Muharebe İleri Karakol Hattı ile Tugay'ın asıl muhabere hattı arasında kalan arazi kesimi pirinç tarlaları ile kaplıydı ve bataklık halindeydi. Muharebe İleri Karakollarına mühimmat dahil bütün ikmal patika yollardan insan gücüyle yapılabiliyordu. Türk askeri, BM Ordusu'nun dünyaca tanınan moral gücü olmuştu. Türk askerine bir numara (Number One) adını takmışlardı. Ancak Türk gücü kırılırsa, istekleri doğrultusunda bir antlaşma yapabileceğini düşünen düşman komutanı, en güvendiği birliği ile Türk Tugayı'nın ileri karakollarına yüklenmiştir¹⁵⁵.

Komünist Çin Ordusu, o güne kadar yaptığı savaşların hiç birinde Türk Tugayı'nı geçememiş ve Türkleri yıldırnamamıştı. Çinlilere en büyük zayıyatı da Türk Tugayı verdirmişti. Çinliler, hem intikam almak, hem BM Ordusu'nun moral gücünü ezerek gözdağı vermek, hem de Seul yolunu açarak başladıkları işi tamamlamak ve böylece antlaşma masasına zafer kazanarak oturmak için hazırlıklarını tamamlamıştır. 15 Mayıs 1953'de ise savaşı sona erdirecek son taarruza Çin Tümeni başlamıştır. Saat 01.00'da Muharebe İleri Karakollarına taarruzla başlayan ilk hücumlar, Türk süngüsü karşısında kırılmış ve Çinliler geri çekilmek zorunda kalmıştır. 28 Mayıs 1953'e kadar yoğun top ve havan ateşiyle Türk Tugayı ateş altında tutulmuş, 28 Mayıs'ta tüm kuvvetleri ile Çinliler, Türk askerinin bulunduğu Muharebe İleri Karakollarına saldırmıştır. Yaklaşık 30 saat aralıksız Çin taarruzu devam etmiş, sadece Karsan Mevzilerini ele geçiren düşman Vegas, Berlin ve Elko'ya girememiştir. Daha Türk Tugayı'nın Asıl Muharebe Hattına taarruz edemeden, Muharebe İleri Karakol Hattı'nda 3000 ölü vererek geri çekilmek zorunda kalmışlardır¹⁵⁶. Planları ve morali bozulan Çin Ordusu için ateşkes antlaşmasını imzalamaktan başka çare kalmamıştır.

Bu savaşlarda Türk Tugayı'nın insan kaybı 2 subay, 3 astsubay, 146 er şehit; 8 subay, 231 er yaralı ve 2 er kayıp olmuştur. Buna karşılık Çinlilerin yalnızca cephede bıraktıkları ölü sayısı 3.000'dir. Türk askeri üzerine aldığı vazifeyi başarı ile yapmış BM Ordusu'nu bir kez daha kurtarmış, karşı tarafın elde edeceği kazançlara da engel olmuştur. Bu savaşa 8. Ordu Komutanlığı'nca Kanlı Vegas Savaşı ismi verilmiştir. III.

¹⁵⁵ Ali Denizli, a.g.e., s. 158.

¹⁵⁶ **Kore Harbi Kore Türk Tugayı ve BM Askerlerinden Alınan Dersler**, s. 70-71.

Türk Tugayı, yurda döndükten sonra 28–29 Mayıs 1953 savaşları dolayısıyla Amerika tarafından Liyakat Nişanı (Legion Merit) ile ödüllendirilmiştir¹⁵⁷. Bu nişan 30 Kasım 1954 günü Ankara 19 Mayıs Stadı’nda yapılan bir törende, ABD Büyükelçisi tarafından Tugay komutanına takılmıştır¹⁵⁸.

C–TÜRK HALKININ KORE’DE SAVAŞAN ASKERLERE GÖSTERDİĞİ İLGI

25 Eylül 1950 tarihinde İskenderun’dan yola çıkan Türk askerinin ilk kafilesi, 17 Ekim 1950’de Kore’ye ulaşmıştır. Türkiye’den binlerce kilometre uzakta savaşan askerlerimiz, uzaklarda da yalnız bırakılmamıştır. Ankara Radyosu’nda yapılan bir törenin ardından, 15 Ekim 1950’den itibaren her gün saat 12.00’de “Kore Saati” adında bir program yapılmıştır. Bu program, cephede çarpışan askerin ruh gıdasını oluşturmuş ve askerin moralini yükseltmiştir¹⁵⁹. En ileri hattaki mevzilere kadar ulaştırılan bu yayında, asker yakınları uzaktaki evlatlarına, eşlerine, babalarına; sevgilerini, hasretlerini ve duydukları gururu ulaştırmışlardır¹⁶⁰. Bu yayınlarla Türk askerine resmi ve dini bayramlarda kutlama mesajları da ulaştırılmıştır.

Milli Savunma Bakanı Refik Şevket İnce, radyodan ilk gün Türk askerine şöyle seslenmiştir: *“Evlatlarım. Milletler arasındaki muharebelerin tarihi çok eskidir. Bunların hepsi haklı veya haksız bir sebebe dayanmıştır. Şurasını katiyetle size söyler ve temin ederim ki, hiçbir harb, sizin iştirak ettiğiniz bu zafer kadar mübarek ve insani maksad gütmemiştir. Sizler, yalnız Türk milletinin değil sulhu seven bütün milletlerin istiklali, hürriyeti, şeref ve haysiyeti davasının bayraktarlığını yapanların arasında bulunuyorsunuz. Bu dava Türk istiklal ve istikbalini hayatını, tarihini korumağa yarayan bir davadır. Memleketten ayrılırken gördüğünüz muhabbet eserlerini, sizlere karşı*

¹⁵⁷ Ali Denizli, **a.g.e.**, s. 167.

¹⁵⁸ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetleri Muharebeleri (1950-1953)**, s. 386.

¹⁵⁹ İbrahim Artuç, **a.g.e.**, s. 132.

¹⁶⁰ Kore Gazileri, çoğunlukla saat farkından ötürü bu yayınları takip etme imkanı bulamadıklarını belirtmişlerdir. Ancak subayların böyle bir “lükse” sahip olduklarını söylemişlerdir.

gösterilen samimi alakayı başka nasıl anlayabiliriz? Yapılan tezahüratın elbette çok büyük manası vardır.

Sizler, üzerlerinize aldığınız vazifeyi hakkile yerine getirince hiç şüphesiz milletin gönlü hoş olacak ve ondan toptan faydalarla yalnız bugünkü nesil değil, bütün evlatlarınız ve torunlarınız iftihar edecektir. Vazifeniz çok büyüktür. Unutmamalı ki büyük vazifelerin şerefleri kadar tarihi mesuliyetleri de vardır. Bizler, sizlerin başarı göstererek Türk ve cihan tarihine iyi nam bırakacağınızdan eminiz”¹⁶¹.

Kore’ye giden birlik için düzenlenen radyo saatinin ilk programında konuşan bir asker anası ise “*Keşke bir çocuğum daha olsaydı da kahraman anası olmanın zevkini iki misli tadaydım*” demiştir¹⁶².

En ileri hatlara kadar ulaştırılan radyo konuşmalarında, Türk askerinin savaştaki başarısı övülüyor, hürriyet insanlık ve adalet anlayışıyla gerçekleştirilen mücadelenin tüm dünyaya örnek olduğu belirtiliyordu. Bunun yanında Türk Milleti’nin milli ve dini değerlerinin, insanlık ideali ile örtüştüğü kaydediliyordu. Radyo konuşmalarında komünizmin insan hak ve hürriyetini nasıl yok ettiği de konu ediliyordu. Bu konuşmalardan birinde Türk askeri için yurttan yapılan törenlerden şöyle bahsedilmiştir: “... *tekmil vatanın minarelerindeki ezanlar, mabetlerin kubbesinde ilahi akisler yapan dualar, niyazlar, mevlütler sizin için. Kabeye dönmüş gönüller sizlerle dolu, çocukların rüyasında siz, anaların göz yaşında siz, babaların mağrur bakışında siz varsınız. Yurdun her köşesinde hemen her gün yüzlerce mitingler, kapalı yer toplantıları yapılmaktadır. Bütün bu toplantılarda vefakar gençliğin, devlet büyüklerinin fikir mümessillerini ateş dolu, iman dolu, gıpta ve heyecan dolu hitabeleri hep sizi tebci, sizi taziz, sizi takdis içindir*”¹⁶³.

Bir başka konuşmada ise Kore’deki askerimize, savaştıkları toprakların eski Türk toprakları olduğu belirtilerek, Türk askerine mücadelesinden ötürü şunlar

¹⁶¹ **Cumhuriyet**, 16 Ekim 1950.

¹⁶² **Cumhuriyet**, aynı sayı.

¹⁶³ Mustafa Kepir, “Kore Kahramanlarına Vatandan Sesleniş”, **Topçu Dergisi**, S. 150 (Mayıs, 1951), s. 85.

söylenilmiştir: “...müjde, sizi kendine en layık bir evlat olarak bağrına basan mukaddes Vatan, mübarek hakkını helal ediyor ne mutlu size, ne mutlu Türküm diyene”¹⁶⁴.

Bir diğesinde ise “Ne mutlu size ki, dost ve düşman bütün Dünya milletleri muvacehesinde sulh ve hürriyet için Türk milletinin, insanlığın yüksek menfaatleri uğruna, Türk’ün asırları içine alan şanlı tarihinin Dünyayı çınlatan menkıbelerinizle yeni şeref sayfaları katmanın ebediyetine, şeref ve bahtiyarlığına mahzar oldunuz. Ne mutlu sizlere ki, Türk sancağını hak ve hürriyetin bir sembolü olarak Doğu Asyanın karanlık ufuklarında dalgalandırarak, insanlık aleminde kızıl komünist tehlikesine karşı hürriyet sever milletlerin ve Birleşmiş Milletler müfrezesinin müdafii olarak uhdemize düşen şerefli vazifeyi asil ve kahraman milletimize has ve layık bir necabetle ifa ettiniz”¹⁶⁵ denilmiştir.

Radyo aracılığı ile kendisine ulaşılan Mehmet Gönenç, arkadaşına şu mektubu yazmıştır: “Sevgili kardeşim Gönenç diye başlayan radyo hitabınızı yine görevimizin icabı soğuk bir günün akşamı Seul hava meydanı yanında korumaya geçtiğimiz anda dinledim. İtiraf etmeliyim ki sizin sıcak ve samimi sesiniz aramızdaki binlerce mesafe farkını bire indirdi ve karşımda hayalinizi görür gibi oldum. Emin olunuz sizin yaptığınız bu konuşmalar bizler için birer zafer parolası olmaktadır... Hepimiz bu içten duygunuza teşekkür eder, Allahtan sağlıklar dileriz.”¹⁶⁶.

Çeşitli basın ve yayın kuruluşları, savaş muhabirlerini Türk askeriyle birlikte Kore’ye göndererek savaş haberlerini günü gününe okuyucusuna ulaştırmıştır¹⁶⁷. Savaş muhabirleri aracılığıyla Kore’deki Türk askeri ile aileleri arasında iletişim sağlanmıştır. Gazetelerin düzenledikleri çeşitli kampanyalarla, Türk halkının sevgisi, saygısı ve desteği Kore’deki Türk askerine ulaştırılmıştır. Tabii ki bu haberlerin ve anlatılanların doğruluğu tartışılabilir¹⁶⁸.

¹⁶⁴ Mustafa Kepir, **Kore Kahramanlarına Sesleniş**, Emek Basımevi, Ankara, 1951, s. 8.

¹⁶⁵ Mustafa Kepir, **Kore Kahramanlarına Sesleniş**, Emek Basımevi, Ankara, 1952, s. 19.

¹⁶⁶ **Cumhuriyet**, 3 Ocak 1951.

¹⁶⁷ Hürriyet Gazetesi’nden, Hikmet Feridun ve Semiha ES, Cumhuriyet Gazetesi’nden Faruk FENİK, Yeni Sabah Gazetesi’nden Alaattin BERK, Vatan Gazetesi’nden Selami AKINAR savaş muhabiri olarak Kore’de bulunmuştur.

¹⁶⁸ Faruk Pekerol, anılarında Hikmet Feridun Es için şöyle demektedir: “Bizim resimlerimizi ya istirahat ederken, yemek yerken ya da silah, malzeme temizliği yaparken çekerd” Bülent Ruscuklu, **a.g.e.**, s. 117; Kore Gazisi Abdullah Seloğlu ise aynı kişinin bazı meraklı askerleri siper aldırarak fotoğraflarını çektiğini

Türk askerinin zafer haberleri yurda ulaştıkça Türk kamuoyunun da heyecanı artmıştır. Türk Tugayı'nın Kunuri Savaşları Türk kamuoyunda da büyük yankı uyandırmıştır. Başbakan Adnan Menderes, BM emrindeki Türk Silahlı Kuvvetleri Komutanlığı'na şu mesajı göndermiştir:

*“Sulh ve hürriyetin bütün tecavüzlere karşı korunması gibi en yüksek insani gayeyi, kendine milli gaye edinen Türk milletinin Kore'de ideale bağlı diğer milletlerle beraber girdiği hak ve adalet mücadelesine yüksek kumandamız altındaki kuvvetlerimizin gösterdiği büyük fedakarlık ve kahramanlık kalplerimizi haklı bir iftiharla doldurmuştur. Hükümet, kendisine tevdi edilen bu çok şerefli vazifeyi bu kadar büyük başarı ile ifa ederek bütün sulh ve hürriyet dünyasının hayranlığını kazanan başta kıymetli şahsiyetiniz olmak üzere cesur ve kahraman evlatlarına en samimi takdir ve şükranlarımı sunarım”*¹⁶⁹.

Tuğgeneral Tahsin Yazıcı ise Başbakan Adnan Menderes'e gönderdiği mesajında;

“Sayın Adnan MENDERES

Kore'de Dünya hürriyeti, adaleti ve aziz Türk milletinin şerefi için çarpıştığını iyi bilen subay, gedikli ve erlerimizin Sayın Başbakanlarının yüksek takdir ve iltifatlarına mazhariyetten duyulan bahtiyarlık ve şükranlarını tanzimle,

*arz ederim”*¹⁷⁰ demiştir.

TBMM aldığı kararlarla, birincisi 27 Kasım 1950, ikincisi 4 Aralık 1950 tarihinde olmak üzere iki kez Türk Tugayı'na minnet ve şükran duygularını iletmiştir. 4 Aralık tarihli TBMM'nin kararı şöyledir: *“Dünya sulhunu korumak ve kurmak ve bu suretle medeni insanlık aleminin emniyet ve huzurunu sağlamak yolunda Birleşmiş Milletler orduları saflarında parlayan ve bütün dünyada hayranlıklar yaratan süngüleriyle Kore'de şanlı tarihimize yeni bir hamaset ve şehamet destanı daha katan Plevne, Çanakkale ve Dumlupınar kahramanlarının yiğit evlatlarına Türkiye Büyük*

ve fotoğrafların altına da çeşitli haberler yazdığını söylemiştir. Sanıldığı gibi sürekli muhabirlerin cephede kalmadıklarını Tokyo'dan cepheye gelip gittiklerini de eklemiştir.

¹⁶⁹ Tahsin Yazıcı, **a.g.e.**, s. 216; **Ulus**, 3 Aralık 1950; **Zafer**, 3 Aralık 1950; **Hürriyet**, 3 Aralık 1950.

¹⁷⁰ Ali Denizli, **a.g.e.**, s. 111.

*Millet Meclisinin yürekten minnet ve şükran duygularının bir kere daha duyurulmasına oy birliği ile karar verilmiştir*¹⁷¹.

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Nuri Yamut, Kore'deki savaş birliğimize hitaben radyo ile şu mesajı yayınlamıştır: “Aziz evlatlarımız, yiğit askerlerimiz mücadelenin en güçlü hal ve şartlarını karşılayarak milletimizin verdiği şerefli vazife yolunda ve büyük cetlerimizin yarattığı şerefle ananelerimize uygun ve layık şekilde savaştığınızı öğreniyoruz. Çetin savaş günlerinden birine rastlayan 27 Kasım 1950 Tarihinde TBMM’nin sizlere selam ve sevgisini ibleğa karar verdiğini vermekle bahtıyarım. Asil Türk milletinin Türk askeri hakkında daima beslediği güven duygusuna liyakatini Kore’de de bir defa daha göstermiş oldunuz. Dost düşman ve istisnasız bütün dünya sizin kahramanlığınızın hayranı ve takdircarı oldu. Türk askerinin değerini dünyaya tekrar göstermek gibi büyük ve şerefli bir vazifeyi yapmak sizin payınıza düştü. Bundan dolayı hakikaten talihli ve bahtıyarsınız.

*Mukaddes şehitlerimizin yeri milletimizin kalbidir. Bütün dünyanın hürmet ve taktir duyguları da onlara çelenktir. Başta Milli Savunma Bakanımız olduğu halde Türk Silahlı Kuvvetlerine mensup bütün arkadaşlarımız sizlere gönülden taktir ve sevgilerini sunuyor. Sağ olunuz Hak rehberiniz olsun*¹⁷².

Türkiye Harp Malulleri Birliği, Kore şehitlerinin dul ve yetimlerine şu mesajı yayınlamıştır:

*“Bütün tarihi boyunca inanıp bağlandığı hak, hürriyet ve adalet idealinin dünyada gerçekleşmesi uğrunda üzerimize düşen vazifeyi yapmak için büyük milletimizin Birleşmiş Milletler saflarında giriştiği Kore Savaşında, Türkün kudret ve kahramanlığını ve şerefli tarihi boyunca bağlandığı idealine ve ahdine sadakatini bütün dünyaya tanıtmak uğrunda göz kırpmadan can veren, şehit düşen eşlerinizin, babalarınızın, kardeşlerinizin, evlatlarınızın aziz ve ölmez hatıraları önünde tazim ve tevkirle eğiliriz*¹⁷³.

Türk askerinin Kore Savaşı’nda göstermiş olduğu başarı, ülkeyi II. Dünya Savaşı’na sokmamakla övünen CHP’nin eleştirilmesine de neden olmuştur. Bu konuda

¹⁷¹ **TBMM Tutanak Dergisi**, Dönem 9, C.III, s. 28-29.

¹⁷² **Ulus**, 3 Aralık 1950.

¹⁷³ **Zafer**, 8 Aralık 1950; **Ulus**, 8 Aralık 1950.

Devlet Bakanı Fevzi Lutfi Karaosmanoğlu “...bir devlet adamı memleketi harbe sokmamakla övünmemelidir. Memleketin erkekliğini öldürmeye, yiğitliğini söndürmeye çalışmak herhalde övünülecek bir şey değildir. Yeni iktidarın Kore’ye gönderdiği ve böyle yapmakla çok iyi ettiği tugayımızın kahramanlığı, eski iktidarın memleketi II. Dünya Harbine sokmaması neticesinde; Allaha şükür, erkekliğimizin ölmediğini ve yiğitliğimizin sönmediğini ispat etmiştir” demiştir¹⁷⁴.

Türk basınında ise Türk askerinin savaşlarından övgüyle bahsedilmiştir. Asker gönderme kararının partiler arası siyasi çekişmelere neden olduğu bir sırada Ulus Gazetesi’nde Hüseyin Cahit Yalçın şunları yazmıştır: “Kore’den gelen son haberleri gözler yaşarmadan okumak kabil değildir. Mehmetçiklerimizi ne güzel tanıyoruz, onları ruhumuzla ne kolay anlıyoruz. Kore’de vazifelerini yapan, Kore’de Türk vatanının ve insanlığın selamet ve şerefi için çarpışan Mehmetler bütün cihanın karşısında yüzümüzü ağartıyorlar, Türk’ün haysiyet ve itibarını yükseltiyorlar. Sağol, Mehmetçik, sen daima ecdadına layık bir arslan olarak yer yüzünün necip, temiz ve yüksek bir insanı şöhretini muhafaza edeceksin. Beklenen şudur: Kore’de ve Çin’de ezilecek düşman, Türkiye’ye taarruza geçecek düşmanın kuvvetinden eksilmiş olacaktır. Kore’de muzaffer olacak Birleşmiş Milletler Ordusu, Türk vatanının istilasını önleyecektir. Buna rağmen; Türkiye taarruza uğradığı takdirde, bugün Türkün Kore’deki silah kardeşleri, Amerikalılar, İngilizler ve sair Birleşmiş Milletler kuvvetleri hep birden Türk topraklarından Kızılları imhaya koşacaklardır.

Türkler için bu savaşlar onun asırlar boyunca ruhunda yaşayan bir vazifedir. Vazifenin sesi onu dimdik ayakta tutuyor. Kore’de Türk ecdadına, tarihine, vatanına layık olmaya çalışıyor ve oluyor. İçimiz titreyerek, yüreğimiz ateş ile dolarak onu düşünüyoruz. Onun la iftihar ediyoruz. Türk vatani onunla yükseliyor”¹⁷⁵.

Mehmet Tuncer ise askerlerimizin Kore’de Türk topraklarını savunduklarını şu satırlarla ifade etmiştir: “Onlar vatan topraklarından o kadar uzaklarda yine bu vatani müdafaa etmekte olduklarını çok iyi biliyorlardı. Öyle inançla çarpıştıkları içindir ki öyle harikalı bir kahramanlıkla ve Türk bayrağının şerefine layık bir hayat istihkariyle dövüştüler. Bütün insanlık onlarla iftihar edecektir. Ancak niçin çarpıştığını bilenlerdir

¹⁷⁴ Cumhuriyet, 8 Şubat 1951.

¹⁷⁵ Hüseyin Cahit Yalçın, “Mehmetçiklerimiz”, Ulus, 3 Aralık 1950.

ki öyle güzel çarpışırlar. Türk askeri, niçin çarpışacağını bilerek vatan toprağından ayrıldı. Fakat bütün vatani kalbinde taşıdı. Kore toprağını, ana vatan toprağı gibi karış karış müdafaa etmesinin, beşe ona karşı bir olarak dövüştüğü halde bir çelik kale gibi o toprağa hakim kalmasının manası budur”¹⁷⁶.

Türk askerinin, Türk milletinin tanıtımına katkıda bulunduğunu belirten Cumhuriyet Gazetesi’nde ise “...Korede akan Türk kanı ve düşman göğüslerini delik deşik eden Türk süngüsü, kalem sahiplerimizin, diplomatlarımızın, basın bürolarımızın yıllardan beri yapamadıklarını yapmış, Türkü başta Amerika olmak üzere dost düşman dünyalara tanıtmıştır. Bu bakımdan da Koreye asker göndermemiz çok yerinde olmuştur ve orada can veren ve kan döken gazilerimizin fedakarlıkları, memleket ve milletimize kıymeti ölçülmeyecek kadar fayda dünya ölçüsünde yüksek manevi kazanç sağlamıştır”¹⁷⁷ denilmektedir.

Türk basınının Kore Savaşı ile ilgili o dönemki tutumu yine bir gazeteci tarafından şu şekilde eleştirilmiştir: “...Kunuri’deki çemberi yarıp çıkabilen Türk askerlerinin kahramanlığı bizden önce Amerikan basınında büyük yer almıştı, oradan Ankara’ya değin uzandı. Amerikan askerleri çekilirken Türklerin Kunuri’de kalışının nedenini, niçinini araştırmıyorduk. Türk askerlerini öven satırlar, öyküler bütünüyle basın dünyamızı sarmıştı. Oysa, Türk birliği, Amerikan birliklerinin çekilişini kolaylaştırmak amacıyla savaş alanında Çinlilerle karşı karşıya bırakılmıştı. Basın olarak hepimiz, bu gerçeği yazıp eleştireceğimize, sayısı rekor düzeye ulaşan Amerikan gümüş madalyaları ile erimizden subayımıza değin kaç kişinin ödüllendirildiğini araştırıyor, bunları iftiharla yazıyorduk...”¹⁷⁸.

Türk halkı, Kore’de savaşan askerimizin başarılarını, Türk milletine has olan kahramanlığın devam ettirildiğinin açık bir delili saymış ve büyük bir heyecan duymuştur. Türk halkının kendisine ve Türk askerine duyduğu güven artmıştır. Dünya barışı için savaşmanın, kendi vatan ve milletinin bağımsızlığı için savaşmak kadar önemli olduğunu düşünmüştür. Bu düşüncesini ispat etmek için yurdun her köşesinde,

¹⁷⁶ Mehmet Tuncer, “Mehmetçik Kore’de Türk Vatanını Müdafaa Ediyor”, **Yeni Asır**, 4 Aralık 1950.

¹⁷⁷ **Cumhuriyet**, 2 Mart 1951.

¹⁷⁸ Cüneyt Arcayürek, **Demokrasinin İlk Yılları 1947-1951**, 1. Baskı, Bilgi yay., İstanbul, 1983, s. 221.

okullarda, caddelerde, meydanlarda, camilerde ve kilisede Kore şehit ve gazileri için törenler düzenlenmiştir.

Kore Türk Tugayı'na başarılarından ötürü tebrik mesajları, telgraflar ve mektuplar gönderilmiştir. Şehitlere ve gazilere, şükran duygusunun bir ifadesi olarak, birçok yerde mevlüt okutulmuş, gaziler için zafer duası edilmiştir.

Türkiye'den binlerce kilometre uzakta Kore'de savaşılan askerlerimize çeşitli kampanyalarla hediyeler ulaştırılmıştır. Yurda dönene gazilerimize, şehit ailelerine büyük sevgi, saygı ve hürmet gösterilmiştir. Uğurlanışlarında olduğu gibi, Türk askerinin karşılanışında da coşkulu anlar yaşanmıştır. Madden ve manen Kore Savaşı'na Türk askerinin yanında Türk halkı da katılmıştır. Binlerce kişi Kore'ye gönüllü olarak gidebilmek için Milli Savunma Bakanlığı'na müracaat etmiştir. Türk basını da Kore Savaşı'na başından beri büyük bir ilgi göstermiştir. Bu ilgi askerimizin gidişinden itibaren daha da artmıştır.

1- Kore Şehit ve Gazileri İçin Yapılan Törenler

İnsanlık ideali uğrunda Kore'de savaşılan askerlerimize saygı ve şükran borçlarını ifade etmek, bu uğurda şehit düşenlerin aziz hatıralarını anmak amacıyla Trabzon, Borçka, Anamur, Bozdoğan, Bekeilli, Yenipazar, Çayeli, Datça, Güneyce, Bayındır, Burhaniye, Kızıltepe, İstanbul, İzmir, Ankara ve pek çok yerde toplantılar düzenlenmiştir.

İstanbul'da Milli Talebe Birliği tarafından düzenlenen Kore Mitingi, Şehzadebaşı'ndaki birlik merkezi önünde başlamış, katılımcılar buradan da Taksim Meydanı'na yürümüştür. Gençler ellerinde şu ibarelerin yazılı olduğu pankartları taşımışlardır: *“Tarih tekerrür etti, Türkler Çin Seddi önünde”, “Niğbolu, Plevne, Çanakkale'den sonra şimdi de Kore”, “Kızıl Bulgaristan, Kızıl Kore, Kızıl Çin yok sadece kızıklar var”*. Milli Türk Talebe Birliği Başkanı Suphi Baykam, törende şunları söylemiştir: *“Bütün dünyanın nazarları, Koredeki ölüm ve kalım savaşı üzerindedir.*

Orada iki büyük kutbun cengine şahit olunuyor. Bu iki kutuptan biri komünizm, diğeri hürriyet ve insanlık idealidir. İşte Türk süngüsü, Korede, makineli tüfek tarrakaları ve bomba gürültüleri arasında, kızıl cennet mensuplarının kanlarına bana bana destanlar yazıyor ve bizim göğsümüz bunun için gurur ve heyecanla kabarıyor”¹⁷⁹.

Ankara'da 9 Aralık 1950 günü üniversite öğrencileri, Kore gazilerini ve şehitlerini minnet ve şükranla anmış ve bu vesile ile de komünizmi bir kere daha telin etmiştir. Meydanları dolduran gençler şu sloganları atmışlardır: “*Hudutlar boyunca hazır dururuz sulhun düşmanına yaman vururuz, Yurtta ve Cihanda sulhu koruruz*”. Üç dakikalık saygı duruşunun ardından hep birlikte İstiklal Marşı okunmuş ve gençlik Kore'deki Türk Tugayı'na şu telgrafi çekmeye karar vermiştir.

“Sayın General Tahsin Yazıcı eliyle Kore Kahramanlarımıza.

Yaptığınız şanlı muharebelerde kanlarınızla milli tarihimize altın bir sayfa daha eklediniz. Zaferlerinizi kutlamak için toplanmış bulunuyoruz. Aziz şehitlerimizin yeri kalbimizdedir. Gençlik daima sizinle beraberdir. Selam saygı ve sevgilerimizi sunarız”¹⁸⁰.

İzmir'de de, İzmir Yüksek Ekonomi ve Ticaret Okulu Öğrenci Birliği tarafından Kore şehitlerini anmak için bir tören yapılmıştır. Bu törene, İzmir Valisi Osman Sabri Adal, il ordu komutanları, İl Genel Meclisi üyeleri, Milli Eğitim Kurumu mensupları ve çeşitli okulların öğrencilerinden oluşan kalabalık bir halk kitlesi katılmıştır. Talebe derneği adına Demir Parmaksızoğlu, aşağıdaki konuşmayı yapmıştır: “*Korede beş bin Türk atalarının evlatları olduklarını isbat ediyorlar. Beş bin kahraman çelik süngülerle tarihe yeni destanlar yazıyorlar. Generalinden erine kadar, imanla, cesaretle, secaatla vuruşuyorlar. İnsanlık uğruna, namus yoluna, hürriyet için, hak için aziz kanlarını akıtıyorlar. Allah Allah kükreyişleri ufuklarda yankılar yapıyor... Parola bir. İdeal aynı. Ölmek var, dönmek yok.*

Buradan ayrılışlarını hatırlıyorum tıpkı düğüne gider gibiydiler. Orada çarpışan kahramanlar, emin olun ki, sizler vazifenizi tamamen yapıyor ve atalarınızın evlatları olduğunuzu isbat ediyorsunuz. Bizler siz kardeşlerimizle övünüyoruz. Eğer bize

¹⁷⁹ **Yeni Sabah**, 10 Aralık 1950.

¹⁸⁰ **Ulus**, 10 Aralık 1950; **Akşam**, 10 Aralık 1950.

de sıra gelecek olursa, aynı kandan olduğumuzu göstermekten bir an bile geri durmayacağız. Aziz şehidlerimiz yattığınız yerde rahat ve müsterih uyuyun. Mezarlarınızın başında tuttuğunuz yolun bekçisi yirmi milyon Türk vardır”¹⁸¹.

Milli Türk Talebe Birliği de, Kore’de savaşıyan birliğimize aşağıdaki mesajı göndermiştir:

“Koredeki kardeşlerimize, Vatanımızın ve dünya sulhunun korunması uğrunda Korede kahramanca savaşıyan birliğimize Türk yüksek tahsil gençliğinin en derin sevgi, saygı ve selamlarını yollarız. Bütün Türkiyenin, bütün Türk geçliğinin kalbi, sizlerin selameti ve muzafferiyetiniz için çarpıyor ve Tanrıya dua ediyor. Cismimiz burada, fakat kalbimiz ve ruhumuz oradadır. Şu anda bütün dünyanın takdir nazarları sizlere tevcih edilmiştir. Türklüğü bir defa daha yükselttiniz. Sağ olun, var olun. Sizleri Allaha emanet ediyoruz”¹⁸².

Kore şehitlerini anmak için Akhisar’da da bir toplantı yapılmıştır. Bu toplantıda Celal Tutant, şunları söylemiştir:

“Ey, benim asil milletimin kahraman tugayı!

Baba, ana ve yurttaş olarak bir araya gelmiş, ululuğumuzun ışığında sizleri düşünüyoruz, yaralarımızın derin acısını duymayarak, yeni bir iman ile dağları devirecek güçlü ve bütün bir millet olduğumuzu idrak ediyoruz. Allahın ölümsüz millet olarak yarattığı Türk milleti beşeri nevi içinde mutlu kılan hasletlerin kaybolmadığını görmekle ve Plevne, Sakarya, Dumlupınar ve Çanakkalede ölenlere layık torunlar bulmakla imanımızı tazeliyoruz. İnsanlık hürriyeti için çarpışan saflarda yer alarak senin gibi aslan Türk tugayı, senin gibi bu ülkü uğrunda dövüşüp ölebileceğiz artık. Türk milleti, Atatürkün, Koredeki tugayın milleti! Ne büyük bir milletsin ki, ebediyete intikal edecek insanlar yetiştirmekte güçlük çekmiyorsun”¹⁸³.

Torbalı’da Kore şehitleri için yapılan törene katılan İzmir Belediye Başkanı Rauf Onursal, konuşmasında BM’nin bir üyesi olarak Türkiye’nin Kore’ye asker göndermiş olduğunu belirttikten sonra şöyle demiştir: “...Koreye 4500 kişilik bir Tugay göndermekle Türkün secaa ve cesareti hakkında dünyaya yeni şeyler öğretmek imkanını

¹⁸¹ **Yeni Asır**, 9 Aralık 1950.

¹⁸² **Yeni Asır**, 6 Aralık 1950.

¹⁸³ **Yeni Asır**, 11 Aralık 1950.

bulduk. Türk erleri; vatanını eşiğinde olan bir tehlikeyi defetmek için secaatle çarpıştılar. 21 milyon Türkün huzuru için çarpışarak atalarının at oynattığı dağlarda hürriyet severliğin bayrağını dalgalandırmaktadırlar”¹⁸⁴.

Türkiye Anıtlar Derneği Kore’de ölen askerlerimiz için Süleymaniye Camisi’nde 10 Aralık günü öğle namazına müteakip bir mevlüt okutmuştur. Bu mevlüte Diyanet İşleri Başkanı Hamdi Akseki, Birinci Ordu Müfettişi Vekili Şükrü Kanatlı, İstanbul Vali Yardımcısı Fuat Alper, Müslüman devletlerin elçileri, Pakistan destroyeri Tippu Sultan’ın mürettebatı ve 70.000 kişilik bir halk kitlesi katılmıştır. Mevlüt İstanbul ve Ankara radyolarından da canlı olarak yayınlanmıştır. Ayrıca, mevlüt kaydedilerek Kore’de bulunan Türk Tugayı’na da gönderilmiştir. Diyanet İşleri Başkanı Hamdi Akseki, Kore Savaşı ile ilgili olarak şunları söylemiştir: *“Bu savaş alelade bir savaş değildir. Bu, Hak ile batılın, ehli kitap ile kitapsızların, hayır kuvvetleri ile şer kuvvetlerinin çarpışmasıdır. Beşeri tarihte bunun emsaline çok tesadüf edilmiştir. Tarih tetkik edilirse bu savaşta, azim, irade, sabır ve sebat, secaat ve kahramanlık bir ordu için bitmek tükenmek bilmeyen manevi bir kuvvet kaynağıdır. Tarihimiz Hak yolunda gösterilmiş olan kahramanlıklarla doludur...”*¹⁸⁵. Akseki, konuşmasını bir dua ile bitirmiştir.

Kore’de şehit düşen kahramanlarımız için bundan başka çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından, İstanbul’un birçok semtinde mevlüt okutulmuştur. Defterdar Fabrikası ve İstanbul Tekstil Sanayi İşçileri tarafından Eyüp Camii’nde, Demokrat Parti Şişli Ocağı tarafından Şişli Camii’nde, Şehremini Gençlik Kulübü tarafından Ereğli Camii’nde, Milli Türk Talebe Birliği tarafından da Beyazıt Camii’nde mevlüt okutulmuştur¹⁸⁶. Yurdun bir çok yerinde mevlütler okutulurken Kumkapı Ermeni Patrikhane Kilisesi’nde de Kore’de şehit düşen askerlerimizin ruhlarına ithaf etmek üzere ayin yapılmıştır¹⁸⁷.

Bu tür törenler yanı sıra Kore’ye gönderilen askerimizin zaferini ve şehitlerin hatırasını ölümsüzleştirmek için bir takım girişimlerde de bulunulmuştur. Kore’ye gönderilen I. Türk Tugayı’nın hatırasını ölümsüzleştirmek üzere, İskenderun Belediyesi

¹⁸⁴ **Yeni Asır**, aynı sayı.

¹⁸⁵ **Yeni Sabah**, 11 Aralık 1950; **Hürriyet**, 11 Aralık 1950; **Cumhuriyet**, 11 Aralık 1950.

¹⁸⁶ **Akşam**, 18 Aralık 1950.

¹⁸⁷ **Yeni Sabah**, 18 Aralık 1950.

tarafından bir anıt yaptırılması kararlaştırılmış ve yaptırılan bu anıt o zamanki deyiimiyle Milli Hakimiyet Günü, 23 Nisan 1952’de törenle açılmıştır¹⁸⁸.

Hasan Çiğdem isimli bir vatandaşımız, Cumhuriyet Gazetesi’ne yazdığı mektubunda Türk askerinin hatırasını ölümsüzleştirmek için “*Kore Birliğimiz*” isimli bir pul serisi çıkarılmasını istemiş ve şunları yazmıştır: “*Böyle bir pulun çıkarılması ile dünya tarihinde büyük yer almış olan Türk askerinin kahramanlığı asırlar boyunca dünyada unutulmayacak bir hatıra olacak hem de posta tarihinde mühim bir yer alacaktır*”¹⁸⁹. Böyle bir önerinin yetkililerden önce bir vatandaşımızdan gelmesi önemlidir. Bu istek Posta İdaresi tarafından karşılanmıştır.

Bundan başka 12 Nisan 1953’te, İzmir Valisi Osman Sabri Adal, Tümen Komutanı General Ragıp Gümüşpala, Bornova Bucak Müdürü Şevket Senar ve diğer mülki ve idari amirlerle kalabalık bir halk topluluğunun katıldığı törenle “*Kore Şehitleri Yolu*” açılmıştır. Bornova – Naldöken yolu olarak bilinen yola, Bornova’yı Sevenler Derneği tarafından 1300 tane fıstık çamı dikilmiş ve derneğin talebi üzerine, bu yola Bornova Belediye Meclisi tarafından “*Kore Şehitleri Yolu*” ismi verilmiştir. Törende bir konuşma yapan Bornova’yı Sevenler Derneği Başkanı Osman Acun, “*...Bornova tarihine ikinci bir şeref sahifesi daha açmaktadır. Zira, hepimizin bildiği gibi, istiklal savaşında İzmirin istirdadına koşan muzaffer Türk ordusunun öncüleri vilayetimizdeki ilk şehitlerini Bornova topraklarında vermişlerdir. Şimdi de insanlık ve hürriyet mücadelesi uğrunda Korede mübarek kanlarını akıtmış olan aziz şehitlerimizin hatırasını Türkiyemizde ilk olarak ebedileştirecek bir yola malik olmak şerefi Bornovamıza nasip olmaktadır*”¹⁹⁰ demiştir.

2 – Kore’ye Gitmek İsteyen Gönüllüler

Türk kadını da Türk askerinin Kore’deki savaşlarına duyarsız kalmamıştır. Kurtuluş Savaşı’nda olduğu gibi Kore’de Türk askeriyle birlikte savaşmak ya da çeşitli görevlerde çalışmak için Milli Savunma Bakanlığı’nın Kore Bürosu’na müracaat

¹⁸⁸ **Zafer**, 24 Nisan 1952.

¹⁸⁹ **Cumhuriyet**, 12 Aralık 1950.

¹⁹⁰ **Yeni Asır**, 13 Nisan 1953.

etmiştir. İlk etapta, Tokyo'daki hastanelerde bulunan yaralılarımıza yardım etmek için, 25 hemşire gönüllü olmuştur¹⁹¹. Bunun yanında, Kore'deki yaralı askerlerimize kan vermek için de Türk kadınları Milli Savunma Bakanlığı'na müracaat etmiştir¹⁹².

Türkiye'nin ilk kadın savaş pilotu Sabiha Gökçen de Milli Savunma Bakanlığı'nın Kore Bürosu'na müracaatta bulunmuştur¹⁹³. Kore Savaşı'nda hava kuvvetlerinde görev almak için Kore Bürosu'na başvuran Sabiha Gökçen'in, ilk müracaatına olumlu cevap verilmemesi üzerine, Sabiha Gökçen, bir kez daha müracaatta bulunmuş ve Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ı ziyaret ederek, bu konuda kendisine yardımcı olunmasını istemiştir. Sabiha Gökçen'in bu kararı, Cumhurbaşkanı tarafından takdirle karşılanmış ve kendisi tebrik edilmiştir. Bu haber Amerika'da da büyük ilgiyle karşılanmıştır. Newyork Radyosu, Atatürk'ün manevi kızı olan Sabiha Gökçen'in, Kore'ye gitmek istemesinin, Amerikan kamuoyunda büyük heyecana sebep olduğunu ve gazetelerin birinci sayfalarında bu haberin yayınlandığını bildirmiştir¹⁹⁴.

Sabiha Gökçen'in ilk müracaatına, Amerikan makamlarınca olumlu bir cevabın verilememesi, Amerikan Hava Kuvvetleri'nde henüz muvazzaf kadın pilotun bulunmamasına bağlanmıştır¹⁹⁵.

Kore'ye gönüllü olarak gitmek isteyenlerin sayısı, 1950 Aralık ayının son günlerinde 15.000'i aşmıştır. Milli Savunma Bakanlığı'nın Kore Bürosu'na 10 profesör, 4 doçent, 8 lise müdürü ve diğer Bakanlıklara mensup yüzlerce memur, öğretmen ve çok sayıda yedek subayın müracaatta bulunduğu bildirilmiştir¹⁹⁶. Emekli amiral olan Kırşehir Milletvekili Rıfat Özdeş de erlik de dahil olmak üzere, uygun görülecek bir rütbe ile Kore'deki Türk Tugayı'na katılmak için TBMM Başkanlığı'na ve Milli Savunma Bakanlığı'na müracaat etmiştir¹⁹⁷.

Bazı ses ve saz sanatçıları, Kore Savaşı'na katılmak istemiş ve yurda gönderilen yaralıları ziyaret ederek, hastanede konserler vermişlerdir. Bir süre sonra bu girişim istismar edilmeye başlamıştır. Bazı sanatçılar, gazete ilanlarında “*Kore gönüllüsü*” diye

¹⁹¹ **Ulus**, 3 Ocak 1951.

¹⁹² **Akşam**, 29 Aralık 1950.

¹⁹³ **Cumhuriyet**, 21 Ocak 1951.

¹⁹⁴ **Zafer**, 2 Şubat 1951.

¹⁹⁵ **Cumhuriyet**, 13 Şubat 1951.

¹⁹⁶ **Akşam**, 29 Aralık 1950 ; **Yeni Asır**, 29 Aralık 1950.

¹⁹⁷ **Cumhuriyet**, 18 Aralık 1950.

bir tabir kullanmaya başlamışlardır. Bunun üzerine Milli Savunma Bakanlığı, Kore Savaşı ile uzaktan yakından ilgisi bulunmayan bu kişilere karşı, halkın biraz daha duyarlı olmasını istemiştir¹⁹⁸.

3 – Kore’ye Gönderilen Hediyeler

Türk halkı, Kore Savaşı boyunca milli birlik ve beraberlik duygusunun bir kanıtı olarak, Kore’ye bir çok hediye göndermiştir. Bu hediyeler arasında en anlamlıları, Türk gençlerinin kanlarıyla boyadıkları ve el emekleri ile işledikleri bayraklardır.

Galatasaray Lisesi öğrencileri, kanlarıyla boyadıkları ve sağ köşesinde “Beraberiz” yazılı bir bayrağı Hürriyet Gazetesi aracılığıyla Kore’deki Türk Tugayı’na göndermiştir. Kore Türk Tugayı Komutanı Tahsin Yazıcı, bu hediye aldktan sonra Galatasaray Lisesi öğrencilerine mektup göndererek, duygularını şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Memleketimizin nurlu ve imanlı gençleri

Asra muadil bir yaşın şerefli mazisi içinde memlekete daima büyük kıymetler yetiştiren Galatasaray Lisesinin dünyalar değerinde kardeş kanıyla yazılan bayrağını aldığımız zaman gayri ihtiyari yaşaran gözlerimle mukaddes emaneti dudaklarıma götürdüm ve onda sizleri, memleketi doya öptüm. Sağ olun Galatasaray’ın şuurlu, asil gençleri. Bayrağa canını adanmış bir gençliğin bu manalı ve ulvi hareketi, bizleri mütehassıs ettiği kadar, ecnebi silah arkadaşlarımızın da o kadar büyük takdirini kazanmıştır ki bu bakımdan da sizleri ayrıca tebrik ederim. Armağanınızı göz yaşlarıyla dudaklarına süren Mehmedin teşekkürlerini sizlere aynen ifade etmeği en şerefli bir borç bilirim. Diyorlar ki, kardeşlerimizin her damla kanları için yüz düşman öldürmeğe and içiyoruz. Asil Mehmedlerin kardeş kanı ile bezeli bayrağı öpmelerindeki ilahi manzara bizleri heyecana garkederken eminim ki Tanrısına kavuşan şehidlerimizin de ruhlarını

¹⁹⁸ **Zafer**, 9 Mayıs 1952.

şadetmiştir. Şahsım ve birliğim adına vatan hasretimizi bayrak ve kanları ile gideren Galatasaraylılara en derin şükranlarımı sunar, sağlık ve başarılar dilerim”¹⁹⁹.

Kars Lisesi öğrencileri kanları ile bir Türkiye haritası çizmişler ve bu harita üzerinde boyanmadık yer olarak ay yıldız bırakmışlardır. Yapılan bu tablo da hediye olarak Kore’deki Türk Tugayı’na gönderilmiştir²⁰⁰.

Selçuk Kız Sanat Enstitüsü öğrencileri de atlas kumaş üzerine gümüş simle işledikleri Türk Bayrağı’nı, Kore’ye göndermiştir²⁰¹. Bu bayrak, Mac Arthur’un Türk Tugayı’nı ziyareti sırasında kendisine hediye edilmiştir. Tahsin Yazıcı, bayrağı hediye ederken şöyle demiştir: *“Bu bayrak bir kız lisemizde genç kızlarımız tarafından yapılmış, herbirinin her iğnesinin saplanması ile onların saf, temiz yüreklerinden gelen zafer temennilerini taşımaktadır. Bu bayrağın bir kahramana verilmesi istenmiştir. Biz aramızda o kahramanı bulamadık. Fakat şimdi karşımızda tüm dünyaca büyük kahraman tanınan sizi bulmuş oluyoruz. Bu bayrağı size takdimle büyük bir şeref ve iftihar duyuyoruz*”²⁰².

Sen Josef Lisesi öğrencileri, Kore’deki askerlerimize Çanakkale Boğazı haritası üzerinde ay yıldızdan oluşan bir tablo göndermişlerdir. Bu tablonun harita kısmı Çanakkale toprağı ile kaplanmış üstündeki ay yıldız ise gençlerin kanlarıyla boyanmıştır²⁰³.

Balıkesir Kız Sanat Enstitüsü öğrencileri tarafından hazırlanan Türk Bayrağı da, Yeni Sabah Gazetesi vasıtasıyla Kore’deki Türk Tugayına gönderilmiştir. Bu bayrağın üzerinde *“Balıkesir Kız Sanat Enstitüsü’nden Kore Savaş Birliğimize”* yazılıdır²⁰⁴.

Kore’deki askeri birliğimize gönderilmek üzere Adana Kız Sanat Enstitüsü öğrencileri de, yünden bir bayrak hazırlamış ve bir Kur’an-ı Kerim kılıfı işlemişlerdir. Bu hediyeler, Kız Sanat Enstitüsü öğrencilerinden Özay Akdemir’in yazdığı bir mektupla birlikte Kore’ye gönderilmiştir. Bu mektupta şöyle denilmektedir: *“Sevgili yurdumuzun kokusunu ve rüzgarını içten gelen arzularımızla ve kendi ellerimizle diktiğimiz şanlı*

¹⁹⁹ **Cumhuriyet**, 18 Şubat 1950.

²⁰⁰ **Cumhuriyet**, 21 Ocak 1951.

²⁰¹ **Cumhuriyet**, 26 Ocak 1951.

²⁰² Nazım Dündar Sayılan, **a.g.e.**, s. 150.

²⁰³ **Cumhuriyet**, 29 Mart 1951.

²⁰⁴ **Yeni Sabah**, 25 Aralık 1950.

bayrağımıza sararak gönderiyoruz. Kore göklerinde açılsın, yurt havası mert ellerinizde gezdiğiniz yerlerde saçılsın. Bu havada Türk anasının, Türk kızının sarsılmaz adı, eğnin şevketi vardır. Karlar üstünde al kanlariyle bayraklaşan şehitlerimize sıcak bir örtü, ateş altında insanlık için döğüşen gazilerimize kanat olsun”²⁰⁵.

İstanbul Üniversitesi Talebe Birliği, 35 seneden beri muhafaza etmekte oldukları Tarihi Bozkurtlu Sancağı, bir mesajla birlikte Kore’deki birliğimize yollamıştır. Talebe Birliği Başkanı Oğuz Atan, Mehmetçiklere şu mesajı göndermiştir:

“Kore kahramanlarına.

Birleşmiş hür bir dünya için fazilet yolunda insanlık davası uğrunda giriştiğiniz mücadele de asırların boyunca kazandığımız zaferlere yenilerini katıyorsunuz. Gazanız mübarek olsun. Bu yani mücadelenizde yalnız değilsiniz. Hürriyete aşık vatanını seven hür dünya milletleri yanınızdadır. Asli karakteriniz tarihin hiçbir devrinde, zafer insanlık idealiyle çarpışan dostlarımızla paylaşmanıza mani olmamıştır. Sağ olun. Ege kıyılarından Anadolu yaylasından, doğunun yüce dağlarından derlenmiş hürriyet demetini müstakil Koreye sunacağınız günler yakındır”²⁰⁶.

Sancağın gönderileceğini öğrenen General Tahsin Yazıcı, İstanbul Üniversitesi Talebe Birliği’ne şu mektubu göndermiştir: *“Kararınız hak ve hürriyet davasında, istiklale aşık bir milletin, münevver geçleri olarak yurdumuza karşı kötü niyetler besleyenlere ne hazin bir darbedir. Kalp ve görüş birliğinin en belîğ bir misali olan kararınızdan, sizleri bütün kalbimle tebrik ederken, azim ve iman dolu kıymetli varlıklarınızın sembolü olan sancağınızın, alay sancağımızla yanyana duruşundaki muhteşem manzarayı, istikbalimiz için tahayyül etmenin zevki içindeyim. İstanbul Üniversitesi asil gençlerinin bizlere kuvvet veren bu kararını birliğim adına şükranla karşılar, sizlere sağlık ve başarılar dileyen en iyi temennileri yollarım”²⁰⁷.*

Kore Türk Tugayı, gençlerin gönderdiklere hediyelere karşılık olarak Kore’den bir bayrak göndermiştir. Türk gençlerine armağan olarak gönderilen Türk Bayrağı, 30 Nisan 1951’de Çiçekpalas Lokali’nde yapılan törenle Milli Türk Talebe Birliği’ne

²⁰⁵ **Akşam**, 22 Aralık 1950.

²⁰⁶ **Yeni Asır**, 7 Aralık 1950.

²⁰⁷ **Cumhuriyet**, 10 Mart 1951; **Yeni Asır**, 11 Mart 1951.

törenle teslim edilmiştir. Yapılan törene, Korgeneral Şükrü Kanatlı, Merkez Komutanı Albay Reşit Erkmen, kalabalık bir genç topluluğu ve Kore Gazileri katılmıştır²⁰⁸.

Türk halkı ve Türk gençleri, yaptıkları her davranışla Kore’de savaşan Türk askeri ile birlikte olduklarını vurgulamaya çalışmıştır. Konya’da Türk Gençlik Teşkilatı’nın hazırladığı bir törende, “*Şehitlerimizin yanında bizim de kanımız bulunsun*” düşüncesiyle bir vazoya kan doldurularak Kore’ye gönderilmesi kararlaştırılmıştır. Yaptırılan vazo küçük olduğu için yüzlerce kişinin talebi geri çevrilmiştir²⁰⁹. Ankara Üniversitesi Talebe Birliği öğrencileri, Anafartalar’dan alınan boş bir mermi kovanını kanlarıyla ıslattıkları Conkbayırı toprağını doldurarak, Kore Türk Tugayı’na göndermiştir²¹⁰.

Kıbrıs Türleri de sağ alt köşesinde “*İnsanlık Sizinle Övünüyor*” yazılı bir bayrağı Cumhuriyet Gazetesi aracılığı ile Kore’deki Türk askerlerine göndermiştir²¹¹. Avustralya’da yaşayan Türkler de üzerinde Avustralya haritası bulunan ve “*Atatürk’ün Çocukları Beraberiz*”²¹² yazılı bir bayrak göndermiştir.

İzmir’de, Belediye Başkanı Rauf Onursal’ın davetiyle, Türk askeri için bir toplantı yapılmıştır. Bu toplantıya, İzmir meslek örgütlerinin başkanları katılmış ve toplantıda, Kore’de savaşan askerlerimize hediye gönderilmesi kararlaştırılmıştır²¹³. Kısa bir zamanda toplanan 496 sandık hediye, yapılan törenin ardından bir İtalyan gemisine yüklenerak Tokyo’ya gönderilmiştir. Sandıklardaki bu hediyeler, incir, üzüm, sigara, fıstık, badem ve kolonyadan oluşmaktaydı²¹⁴.

Kore Birliğimiz için yapılan bir başka hediye toplama kampanyası sonucunda ise ağırlığı 40 tonu bulan hediye hazırlanmıştır. Bu hediyeler, Türk damak tadına özgü tarhana, üzüm, bulgur, sucuk, pastırma, lokum, şeker gibi gıda maddeleriyle Türk sigarasından oluşturulmuştur²¹⁵.

²⁰⁸ **Cumhuriyet**, 1 Mayıs 1951.

²⁰⁹ **Ulus**, 16 Aralık 1950; **Cumhuriyet**, 16 Aralık 1950.

²¹⁰ **Zafer**, 25 Mart 1952.

²¹¹ **Cumhuriyet**, 11 Mart 1951.

²¹² Nazım Dünder Sayılan, **a.g.e.**, s. 349.

²¹³ **Yeni Asır**, 2 Aralık 1950.

²¹⁴ **Yeni Asır**, 12 Ocak 1951.

²¹⁵ **Hürriyet**, 4 Mart 1951; **Cumhuriyet**, 4 Mart 1951.

Türkiye’den gönderilen hediyelerin bir kısmı yılbaşı gecesi, Tokyo’da hastanede yatan yaralılarımıza ulaşmıştır. Amerikalılar, Türklerin Noel diye dini bir bayramı olmadığını bilmedikleri için Türklerin aranmadığını, sorulmadığını sanmıştır. Amerikalı yaralılar, kendilerine gönderilen Noel hediyelerini Türklerle paylaşmışlardır. Türklerin kendilerini bu nedenle mahzun ve mahcup hissettikleri bir sırada, yılbaşı gecesi ulaşan hediyeler, yaralılarımız için büyük moral kaynağı olmuştur. Bu hediye paketlerinin üzerine çeşitli sözler ve şiirler yazılmıştır. Bu paketlerin üzerindeki yazılarda şöyle denilmektedir:

“Kahraman Mehmedim;

Gönlümde hasretin

Gözümde hayalin

Dudağımda adın

Seni muzaffer olarak bekliyorum

Tez gel’,

“Kılıcı keskin, bileği kuvvetli Türk askeri sizi tanrıya emanet ediyoruz. Yollarınızı gözlüyoruz”, “Türklüğün hamasetle dolu şanlı tarihine yeni destanlar katan asil kardeşlerimizle iftihar ediyoruz. Aslan Mehmedim, Vur benim için, vur kendin için, vur ecdadın ve dinin için, Vur memleketin ve bayrağın için. Vur da yılmayan azminin, korkusuz bileğinin gücünü kızıklar ve bütün dünya bir kere daha öğrensinler”²¹⁶.

Türk askerinin bu sözler karşısında hissettiği duyguları Turan Ergüngör şu cümlelerle anlatmıştır: *“Hüzün ve nevmidi ile kırışan yüzlerimizde tebessümler uçuşmağa, bir paket sigaranın, bir çift güzel sözün peşine takılan gönüllerimizde menbaı vatan olan ümit, kudret ve kuvvet hisleri fışkıрмаğa başladı”²¹⁷.* Hasta yatağında, Türkiye’den gönderilen şekerlerle derman bulduğunu belirten bir askerimiz de şu teşekkür mektubunu yazmıştır: *“Sokoni-Vakum Şirketi memurlarına. Sayın baylar, yurdumuzun kokusunu taşıyan şekerlerinizi aldım. Tokyo hastanesine yattığım o sırada ilaçdan daha tesirli olan şekerinizin kokusu güzel yurdumun kokusunu içinde taşıdığından sızlayan yaralarımın derman oldu. Memleketimizden çok uzakta bulunan*

²¹⁶ **Cumhuriyet**, 3 Ocak 1951.

²¹⁷ Turan Ergüngör, **a.g.e.**, s. 105.

*Korede sırtımızı 20 milyon Türk milletine dayayıp harb ettik. Hasretini çektiğimiz ve hiçbir düşmanın çiğnemesine asla razı olmayacağımız güzel Türkiyemizin mübarek kokusunu taşıyan bu kokuyu bana tattıran cümlenize medyumum, sağ olun sevgili vatandaşlarım*²¹⁸.

Cumhuriyet Gazetesi, Kore'deki askerlerimizin hasretini çektikleri memleket şarkı ve türkülerini banda kaydederek savaş muhabiri Faruk Fenik'in aracılığı ile Kore'deki askerlere ulaştırma kararı almıştır. Bu amaçla düzenlenen ilk konser, ses sanatçısı Safiye Ayla, Nemci Rıza Ahıskan ve saz arkadaşları Fevzi Arslangil, Hüseyin Çoşkuner ve Mehmet Kavalalı tarafından verilmiştir. Kaydedilen bant da uçakla Kore'ye gönderilmiştir²¹⁹.

Ayrıca Kore'deki Türk Tugayı'nın subaylarına, gediklilerine, erlerine hediye almak veya bunlardan şehit düşenlerin ailelerine, yardım etmek amacıyla; Türkiye İş Bankası'nın Ankara şubesinde açılan bir hesapta yardım toplanmıştır. Milli Savunma Bakanlığı'nın 20 Temmuz 1951 tarihli resmi tebliğine göre toplanan bu paraların toplamı 67 bin 53 lira 91 kuruştur. Bu paranın bir kısmı ile Kore'deki askerlerimiz için sigara ve kitap alınmış, bir kısmı bankaya vergi olarak verilmiş ve geri kalanı da ekonomik durumu kötü olan gazi ailelerine ve şehitlerin yakınlarına ulaştırılmak üzere valiler adına havale edilmiştir²²⁰.

4 – Kore Mektupları

Kore'de savaşılan askerin ve Türk kamuoyunun, Kore Savaşı ile ilgili duygu ve düşüncesini yansıtan en önemli kaynaklar kuşkusuz savaş sırasında yazılmış olan mektuplardır. Kore'de savaşılan askerler, mektup yazmak için fırsat ya da mektup göndermek için para bulamadıklarında, sağlık ve sıhhat haberlerini ailelerine cepheye gelip giden savaş muhabirleri aracılığıyla ulaştırmışlardır.

²¹⁸ Cumhuriyet, 30 Ocak 1951.

²¹⁹ Cumhuriyet, 16 Mart 1951.

²²⁰ Yeni Asır, 21 Temmuz 1951.

Bu konuda Turan Ergüngör şöyle demektedir: “Mektupların gitmediği veya mektup gönderecek 15 sentin bulunmadığı zamanlar gazeteler vasıtasile sıhhat haberimizi bildiren bir iki satırlık mesajlarımızın mutlaka memleketimize duyurulacağı emniyetile gönüllerimiz ferahlardı. Zira memlekette haber almak kadar haber göndermek düşüncesi de mühimdi”²²¹.

Burada kullanılan mektupların büyük bir kısmı gazete sayfalarında yayınlanmış olan mektuplardan alınmıştır. Bunun yanında kitaplarda yer alan çeşitli mektuplara da yer verilmiştir. Kore’ye ulaşan askerlerin ilk mektuplarında, Kore Savaşı’na katılma amaçları ve verdikleri zafer sözleri yer almaktadır:

“Sevgili babacığım,

Koreye vatanımın ve sizlerin şerefini korumak için geldim. Bu muzır kızılılarla kanımın son damlasına kadar yılmadan çarpışacağım. Muvaffakiyetimize güveniyorum. Bizden bahtiyar kim olabilir. Her an hayır duanızı beklerim, sıhhatim iyidir. Ellerinizden öperim. Oğlunuz Mehmet Kaygı”²²².

“Asil milletim ve dostlarım,

Dünya barışını korumanın şeref ve heyecanlı hisleriyle, sizlere ummanlar ardından sesleniyorum. Yeni görevler almak arifesindeyiz. Vatan hasretinin mükafatını memleket hizmetinde bulacağız. Verilecek görevleri azimle başaracak, sizlere zafer müjdeleri duyuracağız. Hepinize sıhhat ve huzurlu günler dilerken, asil milletime hürmet ve şükranlarımı sunar, görevim bitince yolumu bekleyen eşim ve kızımın gözlerinden öperim. Kd. Üsteğmen Cemaleddin Çağlar”²²³.

“Tarihimizi iyi biliyor ve ecdadımızı çok iyi tanıyoruz. Mazimize şeref sahifeleri bahşeden yüce ırkımın ruhları ve siz aziz vatandaşlarımız biliniz ve inanınız ki, sizlere layık evlatlar olmak bizim en engin idealimiz ve ziynetimizdir. Şerefler kazanacağız, sizlere ve tarihe bu şeref çiçeklerinin buketlerini sunacağız, buna gönülden güveniniz

²²¹ Turan Ergüngör, a.g.e., s. 27.

²²² Cumhuriyet, 8 Kasım 1950.

²²³ Cumhuriyet, 1 Kasım 1950.

*olsun. En derin şükranlar, en iyi dilekler temnnisile saygılar sunarım vefakar milletim. Topçu Üsteğmen Murat Ersengöz*²²⁴.

Türk Tugayı'na gönüllü olarak katılan gayrimüslim bir vatandaşımız ise gönüllü oluşunun sebebini mektubunda şu şekilde açıklamıştır:

*“Beni sevenlere, işte bu satırları yazan; Kore kahramanları içinde bir gayrimüslim olarak ayrılan (Ortodoks) bir erdir. Fakat doğumumdan beri İstanbulda siz Türk kardeşlerimle kalmam, bana Türklüğün her meziyetini aşıladı. Bu vesile ile Anavatanımıza içten bir sevgi ile bağlandım ve bunu ispat etmek için Kore birliğine gönüllü olarak yazıldım. Şimdi Türk vatani için yakında cephede kahramanca dövüşerek bir an olsun ölümden yılmayarak şanlı sancağımız altında canımı feda etmekten asla çekinmeyeceğim. Yeter ki Türklük var olsun, sizler sağ olun ve bizden hayır dualarınızı asla esirgemeyin. Kore kahramanları namına bütün vatandaşlarımı içten bir sevgi ile selamlarım. A. Kh. Bl. Erlerinden Tanaş Kreonas*²²⁵.

Bir başkası da oğluna seslendiği mektubunda *“Büyük Kemal Atatürkün dünyada sulh sükun prensibi izinde yürüyen sulh sever Türk ulusunun arzu ve tefrikile dünyanın doğu ucunda bulunan Güney Kore yarımadasının sarp ve yalçın kayalıklarında tecavüzkar emelle ile dünya sulhunu tehdit eden ve acize saldıran haris Kızıl düşmanlara Türk gücünü göstermeğe ve ulusal adaleti ve hakkı sağlamaya geldik...”*²²⁶ demektedir.

Bir başka mektupta ise ailesine seslenen asker *“Bu diyarı gurbet topraklarında al bayrağımızı en yüksek tepelerde dalgalandırırken içerisinde bende bulunduğumdan gurur duyuyorum. Sizin de iftihar edeceğinizi biliyorum. Beni merak etmeyin, sıhhatteyim. Kalbim sizin ve vatanın sevgisile doludur. Dönerken hediye size zafer çiçeği olacaktır”*²²⁷ demiştir.

Asker aileleri ve Türk halkı askerden beklentilerini şu mektuplarla dile getirmiştir:

“Sizleri evvela Allaha, sonra bütün bir insanlık ve medeniyet alemine emanet etmiş olmamızdan mütevellit gönül huzuru içinde sıhhat ve hayatınızdan endişe

²²⁴ **Cumhuriyet**, aynı sayı.

²²⁵ **Cumhuriyet**, 18 Kasım 1950.

²²⁶ **Cumhuriyet**, 11 Kasım 1950.

²²⁷ **Cumhuriyet**, 9 Kasım 1950.

etmekteyiz. Sizlerden sabırsızlıkla beklediğimiz tek şey, dede ve babalarınızın kanınıza aşıladığı kudretin mahsulü olacak celadet ve şehamet destanlarının yalnız milletimizin değil bütün insanlı tarihinin baş sahifelerine yazmaktaki öncülüğünüzü göstermekten ibarettir. Şunu unutmayınız ki, sizler Başkumandan Mustafa Kemalın hedef olarak gösterdiği Akdenize, bir makine süratinden evvel ulaşan babaların evlatlarıdır. Bu yıldırım zaferin tekrarını Kore’de sizlerden bekliyor, cümlelizin gözlerinden öpüyoruz”²²⁸.

Bir asker anası ise mektubunda oğluna şu öğütleri vermiştir: “Sevgili oğlum kadere karşı gelmek, ihtiras ve küçüklüklere karşı durmak elimizde olmadığından mesafeleri uzatmak mecburiyeti var. Çarpışma ise beşikten mezara kadar sürüyor. İnsan gibi yaşamak ve yaşatmak, yakınlarını, toprağını ve toprağında bulunan topluluğu, bütünlüğünü korumak görevinde her zaman, her yerde üzerinde duracağımız bir meseledir. Size karşı gelmek isteyenlerin sinsice hareketlerini, haris ruhlarını kabalaştırdığı muvazenesizleri yenebilmek için sıhhatli, akli ve ruhi durumunun normal olması esastır. İçten gelen dua ve sevgilerimiz sizleri korusun...”²²⁹.

Gayrimüslim bir anne ise oğlu Kirkor Ayvazyan’a yazdığı mektupta şöyle demektedir: “İnsanlık ideali ve dünya hürriyeti için Birleşmiş Milletler safında kahramanca çarpışarak dünyaya ün salmaktasınız. Uhdene tevdi edilen vazifeni yap oğlum ki, ölü babanın ruhu şadolsun. Bizi hiç düşünme... Onnik de asker oldu. Yalnız seni düşünüyoruz. İnşallah sağ ve salim muzaffer olarak güzel yurdumuza dönersin. Hasretle gözlerinden öper, seni Ulu Tanrıya emanet ederim yavrum. Annen Veron Ayvazyan”²³⁰.

Bir subay kardeşi ise ağabeyine şu mektubu yazmıştır: “Koreye gittiğinize dair aldığımız haberden dolayı haklı olarak iftihar etmekte ve gurur duymaktayız. Sana verilen ve bugün bütün ağırlığıyla omuzlarında taşıdığın bu mukaddes vazifeyi şanla ve şerefle ifa edeceğinden; kokmadan, yılmadan ve çekinmeden, yalnız, Türk milletinin saadeti için ve Türk vatanının bütünlüğünü temin gayesile çalışacağından asla şüphem yoktur ... bütün benliğimle inanmaktayım ki sen tarihini ve ecdatlarını iyi bilen tanıyan

²²⁸ Cumhuriyet, 21 Kasım 1950.

²²⁹ Cumhuriyet, 19 Kasım 1950.

²³⁰ Cumhuriyet, 12 Ocak 1951.

bir Türk subayısın. İşte bu tarihe parlak sahifeler katacağına ve ecdadına layık bir evlat olmağa çalışacağına gönülden itimat etmekteyim. Gözün geride kalmasın. Peşinde, hain düşmandan intikamını alacak ben, yeğenlerin ve nihayet altmış beş yaşında olmakla beraber dimdik duran ve milli hisleri yıpranmamış baban var. Ey! Kahraman Türk subayı, ey mazisile övünmeğe hakkı olan aslan, zafer müjdelerinizi bekliyoruz. Ulu Tanrıdan izinle yüzünüz ak, alnunuz açık olarak yurda döneceksiniz. En büyük temennimiz budur”²³¹.

Recep Özgür isimli bir vatandaşımız ise Türk askerine hitaben şu mektubu yazmıştır: “KORE KAHRAMANLARINA

Bozkırlardan Batlık kıyılarına, Çin denizinden Viyana kapılarına at koşturan kahraman ve yenilmez bir ırkın şanlı evlatları. Kore topraklarında Türkün şanlı sancağını, zaferden zafere koşturan yiğit!

MEHMEDÇİKLER:

Türklük sizlere güveniyor, sizinle övünüyor. Yirmi milyon Türk tek bir kalp oldu, sizin şanlı destanlarınız ruhlarımıza doldu. Bir zamanlar Türün şanlı evladı, büyük Türk hükümdarı Metenin yenilmez orduları nasıl Çin seddini bir çığ gibi çiğneyip attıysa, bugün onların kahraman çocukları olan sizler; ALLAH ALLAH sesleriyle kızıl komünistlere Kore topraklarını bir cehennem yapıyorsunuz. Toprağa düşen her vatan evladı, Kore topraklarında, şanlı Sancağın gölgesinde vatanlaştıkça, Asyanın yenilmez kahramanları, Cengizlerin, Metelerin, Bilge Kaanların, Gültekin ve Kürşadların, ölmez ruhları onları kucaklayarak ve Türklük kutsal şehitleriyle ebediyen övünecektir. Ebedi hakikat kızıl mikroplarını kahredecek, yakın bir zamanda hürriyet güneşi, milyonlarca insana ümit ve saadet verecektir.

Ey Türkün bükülmez bilekli, dönmez yüzlü, yenilmez evladı Kahraman Mehmedim. Varlığın, ismin ve şerefın gibi ebedi olsun. Destanlarınız cihana yayıldı. Bütün bir cihan sizlere hayran. Zaferden zafere koşarak Türklüğe ve dünyaya şan verin kahramanlar. Allah ve Türk milleti sizinle beraberdir”²³².

²³¹ Cumhuriyet, 10 Kasım 1950.

²³² Cumhuriyet, 14 Aralık 1950.

Kore’de 241. Alay Sancağı’nı kurtaran Albay Celal Dora’ya Elazığ Kültür Derneği İzmir Şubesi Başkanı Fuat Aygen şu mektubu göndermiştir: *“Kore dağlarında, insanlık ideali uğrunda kahramanca çarpışarak Türkün ezeli ve ebedi hamasetini bütün dünyaya bir kere daha tanıtan birliğimizin, tarihimize eklediği destanları göğsümüz kabarak okumakta ve tarifi imkansız bir heyecan duymaktayız. Hele sizin ebedi bir şafağı andıran mukaddes bayrağımızı kurtarmanızdan biz hemşerileriniz derin bir gurur ve sürur içindeyiz. Sizi kahraman bir Türk evladı ve bir Elazıklı olarak candan tebrik ederi kalbimizin her zaman sizinle beraber olduğunu tekrarlıyarak gözlerinizden, tertemiz alnunuzdan hasretle öperiz”*²³³.

III. Türk Tugayı’ndan bir asker ise annesine yazdığı mektubunda şöyle demektedir: *“Bu mektubu sana konaklamakta olduğumuz Wegas denilen tepenin yakınlarından yazıyorum. Biraz sonra bütün bölük oraya hareket edeceğiz. Bir müddetten beri ihtiyatta idik. Şimdi süngülerimiz iyice bilenmiş, silahlarımız yağlanmış bekliyoruz. Ama, sakın merak etme, cephe burası. İhtiyatı da bir, ilerisi de. Allah yazmaya görsün. Gerideyim diye sevinirken, bir bakarsın bir gülle gelir, alır götürür. Ulu Tanrı bizden şimdiye kadar yardımını esirgemedi. Şimdiden sonra da bizimle beraber olacağı muhakkak. Allah’ın izni ile bu kavgaya alnımız açık gireceğiz ve kazanacağız. Şubeden kara kağıt gelirse sakın üzülme, ağlama anam. Şehit anasıyım diye göğsün kabarsın. Hayır dualarını benden esirgeme anam”*²³⁴.

Aynı birlikten bir başka asker ise köydeki sevgilisine yazdığı mektupta ona şöyle demiştir: *“Eğer şehit olursam, köydeki uşaklardan gönlün kimi isterse ona var. Başına telleri taktığın gün köyün koruluğunda dertli pınarın başına git, senden ayrıldığım zamanki o ağacın gölgesine otur, benim ruhumun sesini pınarın oluğundan yere dökülen suyun şırıltısı ile rüzgarlı kavak ağaçlarının kımıldattığı yapraklarının fısıltısı arasında duyacaksın. Ondan sonra bir daha oraya gelme. Haydi Allaha ısmarladık. Hakkını helal et. Senin de hakkın helal olsun. Ağlama Fadimem, harman zamanı Allah sağlık verirse köyde olacağım”*²³⁵.

²³³ Yeni Asır, 5 Aralık 1950.

²³⁴ Mim Kemal Öke, a.g.e., s. 115.

²³⁵ A.g.e., s. 116.

Türk halkının bu savaştaki duygu ve düşüncelerini yansıtan en önemli belgelerden biri de bir asker babasının üzüntüsünü bildirmek için General Tahsin Yazıcı'ya gönderdiği mektuptur. Bir asker, birliğinden izinsiz olarak ayrılarak Suwon şehri civarındaki bir eve girmiş ve yapmış olduğu bir davranıştan dolayı Koreli bir inzibat askeri tarafından vurularak öldürülmüştür. Oğlunun öldüğü haberini alan baba, oğlunun ölümünden değil oğlunun yapmış olduğu davranıştan ötürü duyduğu üzüntüyü şöyle anlatmıştır: “...313 Yunan harbinde Dömeke kalesi önünde zafer temin eden Türk ordusunda bir subay olan ve şerefle hayata gözlerini yuman bir dedenin, istiklal harbinde naçizane vazifesinden ayrılmayan bir babanın şerefsiz böyle bir evladı kabulüne imkan yoktur. Namusu askeriyei takdir etmeyen şerefsiz bir insanın babası olmak bedbahtlığı kadar acı ve elemli bir akıbetle karşılaşan bir Türk'ün hal ve vaziyetini yüksek takdirlerinize bırakırım.

Türklüğün ve onun tarihinin en şerefsiz sayacağı bu insanın bu çirkin hareketini asla müsamaha ve kabul etmediğimi ve bu fena hareketinin cezasını çekmesinden dolayı çok memnun bulunduğumu ve cezasını veren ismini bilmediğim ve bilmek için tehalük gösterdiğim inzibat erinin tarafınızdan benim namıma tebrik edilmesini ve orada bulunan bütün evlatlarımıza bu şerefsizliği katiyen kabul etmediğimi tebliğ etmenizi kendi vicdan ve kalbinden müsterih olan ve vatan aşkından başka bir aşla kalbi çarpmayan ve her Türk gibi ölmeyi ve öldürmeyi bilen bir büyük kardeş ve babaları makamında olmak itibariyle sizden dilerken samimi olan bu dileğimle beraber yine de taşıdığım hicabın altında ezilmektedir. ...her Türk gibi bu şerefsiz evlat manen benim değildir. Bunu bütün millet ve memleket bilmelidir. Naçiz vücudum müsait olsaydı kanımla bunu ödemeye koşardım”²³⁶.

D – KORE GAZİLERİNE GÖSTERİLEN İLGİ

Kore'den dönen ilk gazi kafilesi 8 Ocak 1951'de yurda ulaşmıştır. Bunlar tedavi olmak üzere Tokyo'daki hastanelerden yurdumuza gönderilen yaralılarıdır. Yaralıların bir

²³⁶ Tahsin Yazıcı, a.g.e., s. 323-324.

kısmı Ankara Gülhane Hastanesi'ne bir kısmı da İstanbul Kasımpaşa Deniz Hastanesi'ne yatırılmıştır. İstanbul'a uçakla gelen yaralılar, Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı Samet Ağaoğlu, ilde bulunan bazı milletvekilleri, vali yardımcısı Fuat Alper ve askeri ve mülkü makamların amirleri tarafından Yeşilköy Havaalanı'nda törenle karşılanmıştır. Törene, havaalanını sabahın erken saatlerinde dolduran halk da katılmıştır²³⁷.

İstanbul ve Ankara'daki hastanelerde yatan yaralıları ziyaret etmek için pek çok kişi hastanelere gitmiştir. Cumhurbaşkanı Celal Bayar ve Başbakan Menderes birlikte Deniz Hastanesi'nde yatan yaralıları ziyaret ederek şifa dilemişlerdir²³⁸. Başbakan ziyaretin anısına yaralı askerler için birer kol saati göndermiştir. Bu hediyeler Deniz Hastanesi'nde yapılan bir törenin ardından, yaralılara İstanbul Valisi Fahrettin Kerim Gökay tarafından verilmiştir²³⁹.

Demokrat Parti Meclis Gurubu 16 Ocak 1951 tarihinde, Kore'den gelen ve Ankara ve İstanbul'daki hastanelerde yatan yaralıları ziyaret etme kararı almıştır²⁴⁰. Gülhane Hastanesi'ndeki yaralıları Amerikan Askeri Yardım Grubu Başkanı General Arnold da ziyaret etmiştir. General Arnold ziyaretinde yaralılara, "*Amerikan Milleti harp edişinizi yakından gördü. Tarihte okumuş olduğumuz kahramanlıklarınızı bir kere daha yakından müşahade etmek imkanı bulduk. Göstermiş olduğuz kahramanlıklara memleketim adına teşekkür eder sizlere acil şifalar dilerim*"²⁴¹ demiştir.

Ermeni Patrikhanesi namına Başpapaz Aram Basmacıyan ve yanındaki üç kişilik bir heyet de Deniz Hastanesi'ndeki yaralıları ziyaret etmiş ve askerlere hediyeler vermiştir²⁴². Fener Rum Patriği Athenagoras da İstanbul'da bulunan yaralıları ziyaret etmiştir²⁴³. Ses sanatçısı Zehra Bilir ve arkadaşları da hastanedeki yaralıları ziyaret etmişler ve hastanede konser vermişlerdir²⁴⁴. Gülhane Askeri Tıp Okulu öğrencileri de

²³⁷ **Ulus**, 9 Ocak 1951; **Zafer**, 9 Ocak 1951; **Hürriyet**, 9 Ocak 1951.

²³⁸ **Zafer**, aynı sayı.

²³⁹ **Zafer**, 14 Ocak 1951.

²⁴⁰ **Ayn Tarihi**, S. 206 (Ocak, 1951), s. 52.

²⁴¹ **Ulus**, 28 Ocak 1951.

²⁴² **Cumhuriyet**, 21 Ocak 1951.

²⁴³ **Cumhuriyet**, 13 Ocak 1951.

²⁴⁴ **Cumhuriyet**, aynı sayı.

hastanede yatan yaralılar için Kore Günü düzenlemiştir. Ankaralıların da katıldığı bu günde, hastanede bir tören yapılmış ve Kore Gazileri anılarını anlatmışlardır²⁴⁵.

I. Türk Tugayı Kore'deki bir yıllık görevini tamamladıktan sonra kademeli olarak değiştirilmiştir. İlk gelen gazi kafilesi İstanbul'da karşılanmıştır. Kore'den dönen askerler için asıl karşılama töreni 14 Ağustos 1951'de İstanbul Galata Rıhtımı'nda yapılmıştır. İstanbul'a dönen birinci gazi kafilesi Amerikan bandıralı General W C Langfit gemisi ile Galata Rıhtımı'na çıkmıştır. İlk karşılama Yeşilköy önlerinde Ülev ve Suat isimli vapurlara ve motorlara binen üniversiteliler ve İstanbul halkı tarafından yapılmıştır. Gazileri karşılamak için Cumhurbaşkanı adına Başyaver Kurmay Yarbay Nureddin Alpkartal, İstanbul Vali ve Belediye Başkanı Fahrettin Kerim Gökay, İstanbul Komutanı Korgeneral Nazmi Ataç, Tümen Komutanı Tümgeneral Vedad Garan, Merkez Komutanı Albay Reşid Erkmen, Emniyet Müdürü Kemal Aygün, İstanbul'da bulunan Milletvekilleri, Şehir Meclisi üyeleri, siyasi parti temsilcileri ve halk Galata Rıhtımı'nda hazır bulunmuştur. Bandonun çaldığı marşlar eşliğinde rıhtıma yanaşan gemiye, Cumhurbaşkanı Başyaveri Nureddin Alpkartal, generaller, İstanbul Valisi ve basın mensupları çıkmıştır. Başyaver, Cumhurbaşkanı adına Kore gazilerine hoş geldiniz demiş ve Cumhurbaşkanı'nın selam, sevgi ve takdirlerini bildirmiştir. Vali Fahrettin Kerim Gökay da şehir adına gazileri selamladıktan sonra kfile başkanı Binbaşı Ahsen Sapar'a buket vermiştir²⁴⁶.

Ahsen Sapar, yurda dönüşü ile ilgili şunları söylemiştir: *“Yurda döndüğüm için sevinç içindeyim. Tezahürat Süveyşte başladı. Orada Kocaeli tankerini görmekle yurdun bir bölümünü kucaklamış olduk. Mürettebatın bizim için gösterdiği sıcak ve yakın alaka göz yaşartıcı idi. Çanakkale ve Geliboluda yapılan büyük tezahürat ve nihayet İstanbulun karşılayışı bizi sevinç içinde bıraktı”*²⁴⁷. Üsteğmen Aslan Yanar da şunları söylemiştir: *“Biz Korede her Türkün yapacağını yaptık. Kore, küçük çapta bir deneme yeri oldu. Ve bu deneme ile anavatani korumak icap ettiği zaman nasıl doğuşeceğimizi, canımızı nasıl sakınmayacağımızı yine küçük ölçüde dünyaya göstermiş olduk”*²⁴⁸.

²⁴⁵ **Ulus**, 4 Şubat 1951.

²⁴⁶ **Yeni Asır**, 15 Ağustos 1951.

²⁴⁷ **Yeni Asır**, aynı sayı.

²⁴⁸ **Ulus**, 15 Ağustos 1951.

Cumhurbaşkanı Celal Bayar, Kore’den dönen askerlere hitaben şunları söylemiştir: *“Orada vuruşmak ve uğraşmak sureti ile hizmet etmiş olduğumuz Birleşmiş Milletlere sadakatinizi vefakar surette isbat ettiniz. Biz burada sizin hareketinizi kah gurur, kah endişe ile takip ettik. Allah’a şükrederek söylüyorum ki Koredeki kahramanlıklarımızı yalnız sizi yetiştiren bu büyük millet değil, bütün dünya takdir etmiştir. Türk şuurunda yaşayan tarihi kudreti, tarihi kahramanlığı dünyaya tanıttınız. Sizlerle ve ordumuzla iftihar ediyoruz”*²⁴⁹.

Kore’den dönen askerler misafir edilecekleri Selimiye Kışlası’na da halkın coşkulu tezahüratları arasında ulaşmışlardır²⁵⁰.

Selimiye Kışlası’nda misafir edilen gaziler ertesi gün, şehir hatları vapurları ile Sarayburnu’na gelmişlerdir. Gazilerin Sarayburnu’na çıkacağını duyan binlerce halk, sabahın erken saatlerinden itibaren Gülhane Parkı’nda toplanmıştır. Sarayburnu’na çıkan gaziler, bando ve askeri tören kıtası tarafından karşılanmıştır. Gaziler, Gülhane Parkı’ndan Taksim Meydanı’na kadar yürümüştür. Bu yol üzerinde toplanan halk, gazileri coşkun sevgi gösterileri, gözyaşları ve çiçek yağmuru altında; *“Yaşa, varol!”* sesleriyle alkışlamıştır. Taksim Meydanı’na ulaşan gaziler, Cumhuriyet Anıtı önüne üzerinde ay yıldız ve *“Kore Gazileri”* yazısı bulunan bir çelenk koymuşlardır. Burada yapılan törene Cumhurbaşkanı adına Başyaver Kurmay Yarbay Nurettin Alpkartal, İstanbul Vali ve Belediye Başkanı Gökay, İstanbul Komutanı Korgeneral Nazmi Ataç katılmıştır²⁵¹.

Kore’den dönen askerler için Abidin Daver şunları yazmıştır: *“Koredeki şanlı gazalarından dönen kahramanları İstanbul coşkun bir heyecanla karşıladı ve bir sevgi ile sinesine bastırdı. Gazilerin Taksim Cumhuriyet Abidesine çelenk koydukları gün, İstanbul’un manzarası, İstiklal harbi zaferinden sonra, ordumuzun İstanbul’a geldiği ve İstanbul’un sevgili ve kahraman ordusuna kavuştuğu günü andırıyordu. Bu kahramanlar, Korede pek ulvi gaye uğrunda aylarca çarpışmışlar, ter ve kan dökmüşlerdir. Birleşmiş Milletlerin yüksek insani ve medeni prensiplerini gerçekleştirmek, dünya barışını muhafaza etmek, tecavüze uğrayan mazlum milletlerin hürriyet ve istiklalini korumak*

²⁴⁹ **Cumhuriyet**, 16 Ağustos 1951.

²⁵⁰ **Ulus**, 15 Ağustos 1951.

²⁵¹ **Cumhuriyet**, 16 Ağustos 1951; **Ulus**, 16 Ağustos 1951; **Hürriyet**, 16 Ağustos 1951; **Yeni Asır**, 16 Ağustos 1951.

elbette ulvi bir gayedir ve civanmerd Türk milletinin kahraman evlatları, bu gaye için vatanlarından binlerce kilometre uzakta, şevkle dövülmüşlerdir.

Bu aslanların Kore dağlarında mübarek kanları ile yazdıkları hamaset destanı, Türkün ezeli ve ebedi olduğuna inandığımız cesaret ve şahametini yeni bir delilini yaratmıştır. Onlar bu tunç yüzlü ve çelik yürekli gençler, Türk milletinin yalnız vatan ve istiklal müdafaasında değil; hak ve adalet uğrunda da, aynı fedakar ve kahraman ruhla çarpışacağını ispat etmişlerdir”²⁵².

Gaziler için Hikmet Bozkurt ise şöyle demiştir: “...Mikel Anj yonttuğu mermere can vermiş. Praksitel, Fidyas mermerden, fil dışından, altından ilahlar yapmışlar; neye yarar. Bu millet, kanından, kemiğinden, insanlık ideali uğrunda binlerle abide yaptı. Koreden gelenler, bu abidenin ayrı ayrı motifleridir”²⁵³.

Bundan sonraki karşılama törenlerinde de coşkulu anlar yaşanmıştır. İlk gazi kafilesi İstanbul’da, savaş süresince diğer gelen gazi kafileleri ise İzmir Limanı’nda karşılanmıştır. İzmir’de 1952 yılından itibaren yapılan karşılama törenlerine NATO Kuvvetleri Komutanlığı yetkilileri de katılmıştır. 22 Eylül 1952’de yapılan karşılama töreninde NATO Güney Doğu Avrupa Kara Kuvvetleri Komutanı Korgeneral General Wyman gazilere hitaben şunları söylemiştir: “Sizleri kış mevsiminde Kore’de çarpıştığınız zamandan beri tanıyorum. Fakat yalnız ben değil bütün dünya da sizi ve süngünüzü tanıyor. Atatürk’ün söylediği gibi zafer piyadenin süngüsünün ucundadır siz Kore’de bu süngü harbini ilk yapanlarsınız ve en büyük vazifeyi ifa ettiniz. Umarım ki burada da dost Yunan kuvvetleri ile beraber aynı şeyi yapacaksınız”²⁵⁴.

Kore’de fiilen son kez savaşlara katılan III. Değişirme Birliği’nin dönüşünde de coşkulu bir karşılama töreni düzenlenmiştir. Sabahın erken saatlerinden itibaren İzmirli Cumhuriyet Meydanı’nda Atatürk Heykeli’nin çevresinde toplanmaya başlamıştır. Civardaki binaların camları, balkonları karşılamaya gelenlerle dolmuştur. Gazileri taşıyan gemiyi İzmir Valisi Osman Sabri Adal, Orgeneral Abdülkadir Seven, NATO Komutanı Korgeneral Wyman, Korgeneral Yusuf Adil Egeli, Tümgeneral Ragıp Gümüşpala, Tümgeneral Muzaffer Alankuş, İzmir Belediye Başkanı Rauf Onursal, basın

²⁵² Abidin Daver, “Kore Gazileri”, **Cumhuriyet**, 17 Ağustos 1951.

²⁵³ **Yeni Asır**, 27 Aralık 1951.

²⁵⁴ **Ayn Tarihi**, S. 226 (Eylül, 1952), s. 50.

mensupları ve kalabalık bir halk karşılamıştır. Orgeneral Abdülkadir Sevan, karşılama töreninde şunları söylemiştir: “Üçüncü Kore değiştirme birliğinin subay, astsubay ve erleri; Birleşmiş Milletler ideali uğrunda, uzak, çok uzak diyarlarda Türkün daima ak olan alnını, nasiyesini kahramanlık nuru ile aydınlatarak yurda döndünüz”²⁵⁵.

Gazi kfilesinin başkanlığını yapmış olan Albay Danış Karabelen ise sahilde toplanmış olan kalabalığa şöyle seslenmiştir: “Bir yıl evvel Kore’de almış olduğumuz vazifeyi, bizden evvelki birlikler gibi şerefle başardık. Kazandığımız muvaffakiyetten dolayı, huzurunuzda layık insanlar olarak çıkıyoruz. Bizi bağrınıza basarcasına karşıladınız. Bu bizleri çok hislendirdi. Sayın Yurttaşlara şükran ve minnet dolu selamlarımızı sunarım. Bu davada en büyük şeref hissesi aziz hatıralarını kalbimizde yaşattığımız mübarek şehitlerindir”²⁵⁶.

Türkiye’ye dönen gaziler, teskere işlemleri tamamlandıktan sonra memleketlerine gönderilmiştir. Gazi kfilelerinin yurda dönüşleri kademeli olarak gerçekleştirilmiştir. Kura ile belirlenen gazi kfileleri arasında 3 ile 6 ay gibi bir zaman farkı vardır²⁵⁷. Gazilerin teskere işlemleri yapılırken, Kore’de kaldıkları sürece birikmiş olan maaşları da verilmiştir. Amerikalı erler 90 dolar aylık alırlarken Türk askerlerine aylık 5 dolar Kore’de 5 dolar da yurda döndüklerinde ödenmiştir.

Kore’de 25. Amerikan Tümeni’ne bağlı olarak görev yaptıklarını belirten Nazım Köleoğlu, bu konuda şunları söylemiştir. “25. Tümen kendi generaline, subayına, erine, çavuşuna ne aylık veriyorsa kendisine bağlı olan birliklere de aynı aylığı veriyordu. Mesela bir er 90 dolar, çavuş 130 dolar alıyordu. Ama bizim çavuş 15 dolar, er 5 dolar alıyordu. 5 dolar da Türkiye’ye geldikleri zaman ne tutuyorsa onu alıyordu. Amerikalı bana soruyordu, How much dolar? Ben five dolar diyordum. No diyor, same same diyor, ikimiz aynı almamız lazım diyor. Amerikalı bana işte öyle soruyordu. 90 dolar benim hakkım, 80 dolar buraya geldi. Ben ondan yararlanamadım. Türkiye’imizin yok yolu için, yok fabrikası için...O paralar oralara gitti”²⁵⁸.

²⁵⁵ Yeni Asır, 28 Ağustos 1953.

²⁵⁶ Yeni Asır, aynı sayı.

²⁵⁷ Abdullah Seloğlu ile 3 Kasım 2006 tarihinde yapılan görüşmeden.

²⁵⁸ Nazım Köleoğlu ile 3 Haziran 2006 tarihinde yapılan görüşmeden.

Memleketlerine ulaşan gaziler köylerinde, kasabalarında büyük bir coşkuyla karşılanmıştır²⁵⁹. Gazilere karşı gösterilen bu ilgi o kadar fazla olmuştur ki, bazı kişiler bu durumdan yararlanmaya çalışmıştır. Manisa’da askerliğini yapan bir kişi, Kore’den gelen yaralı bir arkadaşının üniformalarını giyerek kendisine Kore Gazisi süsü vermiş ve trenle Söke’ye gitmiştir. Burada halkın büyük ilgisini gören bu şahısa, Söke Kaymakamı’nın ısrarı üzerine istasyonda bir karşılama töreni yapılmıştır. Törene Aydın Valisi de katılmış ve gazi sanılan bu şahıs bizzat vali tarafından ağırlanmıştır. Halk da bu kişiye para yardımında bulunmuştur. Daha sonra Kore Gazisi olmadığı anlaşılan bu şahıs, tutuklanarak cezaevine konmuştur²⁶⁰. Benzer bir olay Malatya’da da yaşanmıştır. Malatya Garnizon Komutanı Namık Argüç, tarafından sorgulaması yapılan şahıs, Kore Gazisi olmadığı anlaşıncaya tutuklanmıştır²⁶¹.

Terhis edilen askerlere iş verilmesi de kararlaştırılmıştır. Kore üniforması ile iş bulabileceğini düşünen Orhan Bayuk, Ankara’ya gitmiştir. Burada Ulaştırma Bakanlığı’ndan iş istemiş ve talebi geri çevrilince, Başbakan Menderes ile görüşmek için Meclis’e gitmiştir. Bayuk, Başbakan ile yaptığı görüşmede yaşananları şöyle anlatmıştır: *“Başbakanın huzuruna çıkardılar. Sen benden ne istiyorsun, diye sordu. Ya bana eski işimi verin ya da Devlet Demir Yolları’nda iş verin dedim. Tamam dedi, sekreterini çağırdı. Not al dedi, notu aldırdı. Kore’den gelenler eski işlerini istiyorlarsa eski işlerine dönecekler eğer, eski işlerinde kadro yoksa bunları işe alıp kadro vereceksiniz diye devlet müesseselerine bildirdiler”*²⁶². Alınmış olunan bu karar kısa süre sonra unutulmuş ve yürürlükten kaldırılmıştır²⁶³.

Türk askerinin Kore’deki savaşları Amerikan kamuoyunda da takdirle karşılanmış ve bizzat Amerikan Başkanı Truman’ın davetlisi olarak iki gazi Amerika’ya gitmiştir²⁶⁴.

Türk-Amerikan ilişkilerinin en iyi dönemi, Kore Savaşı’nı izleyen beş on yıllık süreç içinde gerçekleşmiştir. Türkiye, Amerika’nın yanında Kore Savaşı’na katılarak

²⁵⁹ Kore gazisi Mustafa Kırlioğlu ve Abdullah Seloğlu, Ödemiş’e vardıklarında halkın sevinç gösterileriyle karşılandıklarını ve omuzlar üzerinde Ödemiş girişinden çarşıya kadar taşındıklarını belirtmişlerdir.

²⁶⁰ **Ulus**, 13 Mayıs 1951.

²⁶¹ **Ulus**, 20 Mayıs 1951.

²⁶² Orhan Bayuk ile 27 Mayıs 2006 tarihinde yapılan görüşmeden. Bayuk, bu sayede memleketi Erzurum’da Devlet Demir Yolları’nda kondüktör olarak göreve başladığını belirtmiştir.

²⁶³ **Kore’de Savaşanlar Derneği’nin Muhtırası**, s. 35.

²⁶⁴ **Ulus**, 6 Temmuz 1951.

NATO askeri ittifakının içine dahil olmuştur. 1960'tan sonra Türkiye ve Amerika arasındaki ilişkilerde yaşanmaya başlayan soğukluk ve hatta gerginlik, Kore Savaşı'na Türk halkının bakış açısının değişmesinde etkili olmuştur. Türk-Amerikan ilişkilerindeki asıl gerginlik Kıbrıs Sorunu'nda yaşanmıştır. Türkiye ve Amerika arasında yaşanan bu tür olumsuz gelişmelerden en çok etkilenenler Kore Gazileri olmuştur. Bu bağlamda Kore Savaşı'nda yapılan fedakarlıklar ve dökülen kanlar sanki tarihi bir hatayı hatırlatan semboller haline dönüşmüştür²⁶⁵.

Kore gazileri yurda döndükten sonra kendilerine gösterilen ilgisizliğin yanı sıra bazı kişilerin kendilerine yönelttiği ithamlardan da rahatsızlık duymaktadırlar. Bu kişilere göre, Kore gazisi yanlış bir ideolojinin uygulanmasına alet olan ve bir hiç için çarpışan savaşçılardır ve Kore Savaşları'nın Türkiye'ye hiçbir katkısı olmamıştır. Korsavaş Derneği Genel Başkanı Seracettin Artun bu gibi söylemlere, Kore Savaşları'na katılan Türk Tugaylarını, turistik kabileler gibi görme eğilimini uzun yıllar sürdüren devletin gazilere karşı göstermiş olduğu ilgisizliğin neden olduğunu belirtmiştir. Artun, devletten beklediği ilgiyi göremeyen gazilerin Kore'de Savaşanlar Derneği çatısı altında toplanarak Türk kamuoyunda, hak ettikleri yeri alacaklarını da belirtmiştir²⁶⁶.

Kore'de Savaşanlar Derneği 2 Mart 1973'de kurulmuştur. Dernek, kuruluş nedenlerini; Kore'de ölen, kanlarını akıtan ve gençliklerinin en güzel yıllarını savaş alanlarında geçiren askerlerin başarılarının anılmaması, devletin ekonomik ve siyasi gücüne sağladıkları imkanların değerinin bilinmemesi, yetkili kurumlar ya da kişilerce Kore'de savaşan askerlere ilgi gösterilmemesi, Kore'de savaşanlara çeşitli ithamlar yöneltilmesi ve bu askerlerin yerilmesi olarak açıklamıştır²⁶⁷.

Kore'de Savaşanlar Derneği, 1974 yılının Mayıs ayında Kore Savaşı'na katılan askerleri ve diğer görevlileri kapsayan Savaş Yasası isminde bir kanun taslağı hazırlayarak Milli Savunma Bakanlığı'na sunmuştur. Bu kanun taslağındaki gazilerin talepleri özetle şöyledir: Ateşkes antlaşmasının yapıldığı tarihe kadar savaşlara katılmış olanlara bir şeref madalyası verilmesi. Madalya almaya hak kazananlara en yüksek devlet memuru maaşının %10 oranında kesintisiz şeref aylığının verilmesi, 5000 lira sembolik

²⁶⁵ Mim Kemal Öke, **a.g.e.**, s. 127-128.

²⁶⁶ Secarettin Artun, "Türk Kamuoyuna, Devlet ve Hükümet Erkanına Açık Mektup", **Korsavaş**, S. 1 (Mayıs 1975), s. 8.

²⁶⁷ **Kore'de Savaşanlar Derneği'nin Muhtırası**, s. 38-39.

tazminat verilmesi, savaşa katılan askeri ve sivil memurlara verilen 1 yıllık kıdemin 3 yıla çıkarılması, Devlete ait ulaşım araçlarından ücretsiz faydalanma hakkı tanınması, protokol hakkı tanınması ve sağlık güvencesinin sağlanması²⁶⁸.

Kore Gazilerine destek, savaş döneminde de olduğu gibi yine basından gelmiştir. Hürriyet Gazetesi'nde gazilere gösterilen ilgisizlik hakkında şöyle denilmiştir: “*Şimdiye dek gelip geçen iktidarların hiç biri, doğrusu istenirse, malül gazilerle, şehitlerin dul ve yetimlerine vatan- millet- Sakarya edebiyatı dışında gereken ilgiyi göstermiş, onları şerefleriyle orantılı bir yaşam düzeyine eriştirebilmiş değildir*”²⁶⁹.

Kore Savaşı denilince, dünyada ilk akla Türk askerinin başarılarının geldiğini belirten Fatin Fuat, “*Kore topraklarını Türk askerinin kanı ile boyayan fakat bu sayede de Kore'nin gök kubbesine Türk kahramanlığının zafer tacını ören Kunuri Meydan Muharebesini hatırlamak, orada vatanın haysiyeti uğruna can vermiş, şehitlerimizi anmak, ruhlarına fatiha okumak bile her yıl o günde, yalnız ve yalnız Ankara'daki Kore Sefaretinin aklına gelmektedir...*”²⁷⁰ diyerek Kore Gazilerine ilgisiz kalınmasını eleştirmiştir.

Kore Gazilerinin mücadelesi 1976 yılında sonuç vermiştir. Kore gazilerine de maaş bağlanmış, devlete ait ulaşım araçlarından ücretsiz olarak yararlanma hakkı yanı sıra Devlet hastanelerinde ve askeri hastanelerde ücretsiz sağlık hizmeti almaları sağlanmıştır²⁷¹.

Nazım Köleoğlu, ilk kez 9 Eylül 1976'de gazi elbiseleriyle resmigeçide katıldıklarını, çok duyulandıklarını ve “*biz de hakikaten gaziymişiz*” diye düşündüklerini belirtmiştir²⁷². Gaziye göre onu asıl sevindiren devletin gazisine sahip çıkması olmuştur.

Gazilerin madalya konusundaki beklentileri yukarıda belirtilen kanun değişikliğiyle karşılanmamıştır. Madalya konusu Meclis'te de 2 Temmuz 1951'de bir soru ile gündeme getirilmiş ve Milli Savunma Bakanı Hulisi Köymen, Taltif Kanunu tasarısı hazırlanarak Meclis'e sunulduğunu belirtmiştir. Hatta muhtemel gecikmeleri

²⁶⁸ **Korsavaş**, S. 1 (Mayıs, 1975), s. 11-12.

²⁶⁹ Ecvet Güresi, “Seslerine Kulak Veriniz”, **Hürriyet**, 29 Mart 1974.

²⁷⁰ Fatih Fuat, “Kore Gazileri ve Bir Teşebbüs”, **Son Havadis**, 8 Nisan 1973.

²⁷¹ **Resmi Gazete**, S. 15574 (30 Nisan 1976), s. 1.

²⁷² Nazım Köleoğlu ile 3 Haziran 2006 tarihinde yapılan görüşmeden.

önlemek için madalyanın şekil ve modellerini belirlemek için müsabaka bile açıldığı belirtilmiştir²⁷³.

Milli Savunma Bakanlığı böyle bir karar vermiş olmasına rağmen bugün Kore gazileri hala göğüslerinde yalnızca BM, Amerika ve Güney Kore Cumhuriyeti'nin verdiği nişan ve madalyaları taşımaktadırlar. Madalya konusunda gazilerin devlete kırgın oldukları söylenebilir. Kore gazisi Hasan Kulluk, bu konuda şunları söylemiştir: “*Türkiye savaştan sonra bize toplu iğne bile vermedi. Sigortalıyız diye gazi maaşını da kestiler. Amerikalılar verdi, Koreliler verdi; bizimkiler yatıyor. Ben Türk çocuğuyum. Amerikalı için Koreli için savaşmadım ki; bu millet bu devlet için savaşım. Onlar bizi arayıp sorar madalya, beraat yollar, bizimkiler nutuk atıyor...*”²⁷⁴. Kore gazisi Abdullah Seloğlu ise “*Bana yabancı devletler değil kendi devletim 25 kuruşluk spor rozeti gibi bir madalya versin ona da razıyım*”²⁷⁵ demiştir. Kemal Ayten, “*Şimdi benim ağlayacağım geliyor, devlet toplu iğne verseydi göğsümde gururla taşırdım*”²⁷⁶ demiştir.

Gaziler, Türk halkından da hürmet ve itibar görememekten yakınmaktadırlar. Bunun yanında Kore gazileri, “*Türk toprakları için mi savaştınız, gittiniz elin Amerikalılarına savaştınız*”²⁷⁷, “*bedavaya para alıyorsunuz*”²⁷⁸, “*Kore nere, Türkiye nere, ne lüzum vardı. Kore’de bir sürü insanımız kırıldı*”²⁷⁹ gibi söylemlerden de rahatsızlık duymaktadır. Bu gibi söylemlere ise toplumun Kore Savaşı’nı bilmemesine bağlamaktadırlar²⁸⁰.

Korelilerin kendilerine göstermiş olduğu ilgiden de çok memnun olmaktadır²⁸¹. Gaziler, bekledikleri ilgiye, 2005 yılı Eylül ayı başında Türkiye’ye gelen Kore Savunma Bakanı Kwang Ung Yoon ve eşinin davranışını örnek

²⁷³ TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 9, C. IX, s. 52-53.

²⁷⁴ “Bir Savaş Vardı Uzaklarda”, *Atlas*, S. 113 (Ağustos, 2002), s. 113.

²⁷⁵ Abdullah Seloğlu ile 3 Kasım 2006 tarihinde yapılan görüşmeden. Seloğlu, “*Türkiye’de hiçbir şeyin değeri yok. Sahip çıkan yok. Memlekete hizmet eden unutuluyor. Böyle vefasız toplum olmaz*” demiştir.

²⁷⁶ Kemal Ayten ile 27 Mayıs 2006 tarihinde yapılan görüşmeden.

²⁷⁷ Orhan Bayuk ile 27 Mayıs 2006 tarihinde yapılan görüşmeden.

²⁷⁸ Mustafa Kırlioğlu ile 27 Ekim 2006 tarihinde yapılan görüşmeden.

²⁷⁹ Nazım Köleoğlu ile 3 Haziran 2006 tarihinde yapılan görüşmeden.

²⁸⁰ Nazım Köleoğlu, bayramlarda çocukların madalyalarını nereden aldığını sorduklarını ve bunun gururuna dokunduğunu belirtmiştir. Bu konuda Milli Eğitim Bakanlığı’nın kusurlu olduğunu söylemiş ve çocuklara Kore Savaşı’nın da öğretilmesini istemiştir.

²⁸¹ Kemal Ayten, 2001 yılında Korelilerin davetiyle Kore’ye gittiğini, büyük bir ilgi ile karşılandığını ve bir ay süren ziyareti boyunca bütün masraflarının karşılandığını belirtmiştir. Kemal Ayten, Korelilerin gazilerimizi hiçbir zaman unutmadığını ve tarihlerinde de kendilerine yer verdiklerini öğrenmekle büyük mutluluk duyduklarını söylemiştir.

göstermişlerdir. Milli Savunma Milli Savunma Bakanı Vecdi Gönül'ün konuğu olarak Türkiye'ye gelen Koreli Bakan resmi temaslarda bulunken, eşi Ankara'da gizlice bir Kore gazisini ziyaret etmiştir. Ağır hasta olan Gazi Ramazan Güngör'ün evine giden Koreli konuk, Devlet Onur Nişanı ile zarf içinde bir miktar para ve çeşitli hediyeler vermiştir. Kore gazisinden anılarını dinleyen bakanın eşi, *“Siz olmasaydınız bugün Kore olmazdı, size teşekkür ederim”* derken gözyaşlarına engel olamamıştır. Gaziler Derneği yöneticileri, *“11 bin kilometre uzaktan gelen Koreli konukların gösterdiği ilgi ve sevgiyi, kendi devletimiz ve halkımız tarafından da görmek istiyoruz”*²⁸² demiştir.

²⁸² **Sabah**, 19 Eylül 2005.

SONUÇ

25 Haziran 1950’de Kuzey Kore’nin Güney Kore’ye saldırmasıyla Kore Savaşı başladı. Dünya barışının, İkinci Dünya Savaşı’nın üzerinden çok geçmeden yeniden bozulması, tüm dünyayı tedirgin etmişti. Doğu Asya’da başlayan bu savaşın, yeni bir dünya savaşına neden olabileceği fikri, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de hakimdi. BM Güvenlik Konseyi, 27 Haziran 1950’de aldığı kararla, saldırıyı durdurmak ve barışı sağlamak üzere, tüm üye devletleri Güney Kore’ye yardım etmeye çağırdı. BM’nin bu kararı ile barış karşıtı bir harekete ilk defa, BM bayrağı altında ordu kurularak karşı çıkmıştır.

Kore Savaşı başladığı andan itibaren Türk kamuoyu, gelişmeleri yakından takip etmiştir. Yeni bir dünya savaşının çıkması ihtimali, Türk halkının güvenliğinden endişe duymasına neden olmuştur. O dönemde Sovyet tehdidi altında bulunan Türkiye’nin, NATO ittifakının dışında kalması, bu endişenin asıl kaynağını oluşturmıştır.

Türk kamuoyunda, Kore Savaşı’nın başlamasıyla birlikte artan endişenin yanında, Kore’ye yapılabilecek yardımın şekli de düşünülüyordu. Bir takım çevreler bu yardımın sembolik olması gerektiğini belirtirken, bazıları esaslı bir yardımdan yanaydı. Özellikle muhalefet, Meclis’te Dışişleri Bakanı’nın telgrafını tasvip ederken, işin Kore’ye asker gönderilmesine kadar gideceğini düşünmemişti. DP Hükümeti’nin 25 Temmuz 1950’de aldığı asker gönderme kararı, Türk kamuoyunda uzun süren tartışmalara neden olmuştur. Hükümet, Bakanlar Kurulu’nun almış olduğu bir kararla, Kore’ye asker göndermeye karar verdiğini bildirmiş ve bu konuda TBMM’nin onayını almamıştı.

CHP, asker gönderme kararı alınırken kendisine ve TBMM’ye danışılmamış olmasını eleştirmiştir. CHP yetkilileri, milleti böyle derinden etkileyen bir kararın, sadece TBMM’nin yetkisi dahilinde olduğunu ileri sürerek, DP Hükümeti’nin

Anayasa'yı ihlal ettiğini savunmuştur¹. CHP, Türkiye'nin asker göndermesinin, Sovyet Rusya'nın bize karşı olan düşmanlığını tahrik edebileceğini ve böyle bir durumda da Türkiye'nin güvenliğinin anlaşmalarla garanti altına alınması gerektiğini belirtmiştir. Bunun yanında, NATO ile güvenliğini garanti altına almış olan devletler yardım konusunda kararsız kalırken, Türkiye'nin mevcut gücü üzerinde kuvvet göndermesini eleştirmiştir².

Muhalefet, her fırsatta kararın Meclisten geçirilmesi gerektiğini yinelemiştir. Bu konuda ilk girişim, TBMM'yi olağanüstü toplantıya çağırarak olmuştur. Fakat yeterli sayıya ulaşamadığından bu girişim sonuçsuz kalmıştır. 1950 Kasım ayı sonlarında, Türk askeri Kore'de ilk büyük savaşına girmiş ve Kunuri Savaşı olarak bilinen bu savaşlarda büyük bir başarı kazanmıştı. O günlerde tüm Türk kamuoyu, Türk askerinin başarısından söz etmekteydi. Bu ortam içinde CHP, Kore kararına karşı yönelttiği eleştirileri yumuşatmak zorunda kalmıştır. Asker gönderme kararının Meclis'te sorgulanması 11 Aralık 1950'de gerçekleşmiş, Kore'ye gönderilen savaş birliği hakkında alınan kararın Anayasa prensiplerine ve kanunlara uygun olduğu 311 lehte oyla kabul edilmiştir.

Muhalefet partilerinin karar ile ilgili eleştirileri, Türk kamuoyunda geniş yer tutmuştur. Muhalefetin bu eleştirilerine rağmen, asker gönderme kararı ülke içinde olumlu bir hava yaratmıştır. Özellikle Türk gençliği, asker gönderme kararını, komünizmin yayılmasına karşı yapılan kararlı bir girişim olarak görmekteydi. Başbakana çekilen telgrafta, "*Türk milletinin mevcudiyetini tehdit eden tehlikeye karşı müdafaaada yer farkı yoktur*"³ deniyordu. Bu bakımdan Türk askeri Kore'de savaşarak, Kars ve Boğazları savunuyordu.

Türk basını Kore Savaşı'na başından beri büyük ilgi göstermiş, bu ilgi Türk askerinin Kore'ye ulaşmasıyla daha da artmıştır. Bazı gazeteler savaş muhabiri göndererek Türk askerinin savaşlarını yakından takip etmiştir. Gazeteler aracılığıyla Türk askeri ve aileleri arasında iletişim de sağlanmıştır.

Türk askeri, Kore'de savaştığı üç yıl boyunca, savaşın hep can alıcı bölgelerinde görev yapmıştır. Türk askerinin, üç yıl içinde kazandığı on dört savaştan dördü, Kore

¹ Nihat Erim, "Hükümetin Son Kararı", **Ulus**, 27 Temmuz 1950.

² **Cumhuriyet**, 28 Temmuz 1950.

³ **Cumhuriyet**, 5 Ağustos 1950.

Savaşı'nın kaderini ve seyrini değiştirmiştir. Güney Kore'nin kurtarılarak egemenliğine kavuşmasında etkili olmuştur. Kunuri Savaşı'nda Türk askeri aldığı vazifeyi başarıyla yapmış ve BM Ordusu'nun imha edilmesini engellemiştir. Türk askerinin göstermiş olduğu kahramanlık tüm dünyaca takdir edilmiştir.

Kunuri Savaşı'ndan sonra gemilere binerek Kore'yi terk etme planları yapan BM Kuvvetleri, Türk askerinin Kumyangjang-ni Zaferi'nden sonra, taarruza katılarak, Kore'yi terk etmekten vazgeçmiştir. Kore'de ikinci kez savaşın kaderini değiştiren Türk Tugayı, bu başarisından ötürü Amerikan Kongresi tarafından Mümtaz Birlik Nişanı ile ödüllendirilmiştir. Aynı zafer dolayısıyla Güney Kore tarafından Cumhurbaşkanlığı Birlik Nişanı verilmiştir. 1953 yılında yapılan son taarruzu da engelleyen Türk Tugayı, 27 Temmuz 1953'de savaşı sona erdiren, Panmunjim Ateşkes Antlaşması'nın imzalanmasını sağlamıştır. Bu başarisından ötürü de Türk Tugayı'na ikinci kez Mümtaz Birlik Nişanı verilmiştir.

Türk askerini Kore'de başarıları, tüm dünyanın Türkiye'ye bakış aışını değiştirmiştir. Özellikle Amerikan Kongresi'nin tutumunun değişmesinde, Türk askerinin Kore'deki mücadelesi, etkili olmuştur. Türkiye'nin BM Güvenlik Konseyi'nin kararına hemen uyarak Kore Savaşı'na asker göndermesi ve bu askerlerin savaşta gösterdiği mücadele azmi ve mükemmel işbirliği Türkiye'nin NATO'ya kabul edilmesinde etkili olmuştur.

Türk askerinin Kore'deki savaşlarına, Türk halk büyük ilgi göstermiştir. Türk halkı Kore'de savaşan askerimizin başarılarını, Türk milletine has olan kahramanlığın devam ettirildiğinin açık bir delili saymış ve büyük bir heyecan duymuştur. Türk halkının kendine ve Türk askerine duyduğu güven artmıştır.

Türk halkı, dünya barışı için savaşmanın, kendi vatan ve milletin bağımsızlığı için savaşmak kadar önemli olduğunu dşnmştir. Bu düşüncesini ispat etmek için bir çok yerde, caddelerde, meydanlarda mitingler düzenlenmiş; okullarda, camilerde ve kilisede şehit ve gazileri için törenler yapılmıştır. Kore Türk Tugayı'na başarılarından ötürü tebrik mesajları, telgraflar ve mektuplar gönderilmiştir. Binlerce kişi, Türk askerinin yanında Kore'de savaşmak için Milli Savunma Bakanlığı'na müracaat etmiştir.

Türkiye’den binlerce kilometre uzakta Kore’de savaşılan askerlerimiz için çeşitli kampanyalarla hediyeler ulaştırılmıştır. Yurda dönen gazilerimize, şehit ailelerine büyük sevgi ve saygı gösterilmiştir. Gazilerin karşılanışında, uğurlanışlarında olduğu gibi coşkulu anlar yaşanmıştır. Manen Kore Savaşı’na Türk askerinin yanında Türk halkı da katılmıştır.

Kore Savaşı, Türk kamuoyunda öylesine yer etmiştir ki, savaştan sonra yurda dönen gazilere “*Koreli*” lakabı takılmıştır. Hatta Kore Gazileri içinde bu lakabı benimseyip Koreli soyadını alan bile vardır. Bir çoğu da bu lakabı büyük bir gururla işletmelerinin ya da dükkanlarının isminde kullanmıştır.

KAYNAKÇA

I- RESMİ YAYINLAR

Düstur, III. Tertip, XXVI.

Resmi Gazete, S. 15574 (30 Nisan 1976)

TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 9, I, TBMM Basımevi, Ankara, 1950.

TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 9, II, TBMM Basımevi, Ankara, 1951.

TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 9, III, TBMM Basımevi, Ankara, 1951.

TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 9, IX, TBMM Basımevi, Ankara, 1951.

II- SÜRELİ YAYINLAR

A- Gazeteler

Akşam

Anadolu

Cumhuriyet

En Son Dakika

Hürriyet

Kudret

Milliyet

Sabah

Son Havadis

Son Telgraf

Tanin

Tasvir

Ulus

Vatan

Yeni Asır

Yeni Sabah

B- Dergiler

Atlas

ASBFD

Ayın Tarihi

Korsavaş

Tarih ve Toplum

Topçu Dergisi

III- İNCELEME YAPITLAR VE ANILAR

A- Kitaplar

Arcayürek, Cüneyt, **Demokrasinin İlk Yılları 1947-1951**, 1. Baskı, Bilgi yay., İstanbul, 1983.

Armaoğlu, Fahir, **20. Yüzyıl Siyasi Tarihi**, Türkiye İş Bankası Kültür yay., Ankara, 1991.

- Arna, C. – Aslanoğlu, H., **Kore ve Kore Harbi**, Emek Basımevi, Ankara, 1951.
- Artuç, İbrahim, **Kore Savaşlarında Mehmetçik**, 1. Baskı, Kartaş yay., İstanbul, 1980.
- Balcıoğlu, Mustafa, **Türkiye Cumhuriyeti Tarihi**, C. I, 4. Baskı, Divan yay., Ankara, 2005.
- Birleşmiş Milletler Antlaşması**, Birleşmiş Milletler Enformasyon Merkezi, Ankara, (Temmuz 2000).
- Burçak, Rıfki Selim, **On Yılın Anıları (1950-1960)** 1. Baskı, Nurol Mat., Ankara, 1998.
- Denizli, Ali, **Kore Harbinde Türk Tugayları**, Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı yay., Ankara, 1994.
- Deral, Mustafa, **Kore'ye Niçin Gidiyoruz**, Bakış Matbaası, İstanbul, 1950.
- Dora, Celal, **Kore Savaşı'nda Türkler 1950–1951**, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1960.
- Ergüngör, Turan, **Kore'de Birinci Türk Tugayı**, Karınca Matbaası, Ankara, 1954.
- Erim, Şermin Hıfzı, **Mehmetçik Kore Yolunda**, Güven Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O, Ankara, 1950.
- Erkin, Feridun Cemal, **Türk-Sovyet İlişkileri ve Boğazlar Meselesi**, Başnur Matbaası, Ankara, 1968.
- Erkmen Seyfi, **Kore'den Geldim**, Ege Matbaası, İstanbul, 1951.
- Ferro, Marc, **Fetihlerden Bağımsızlık Hareketlerine Sömürgecilik Tarihi 13. Yüzyıl 20. Yüzyıl**, İmge Kitapevi yay., Ankara, 2002.
- Gönlübol, Mehmet, **Olaylarla Türk Dış Politikası (1919-1973)**, C. I, 5. Baskı, Siyasal Bilgiler Fakültesi yay., Ankara, 1982.
- Gürün, Kamuran, **Dış İlişkiler ve Türk Politikası 1939'dan Günümüze Kadar**, AÜSBF yay., Ankara, 1983.
- Gürün, Kamuran, **Türk – Sovyet İlişkileri (1920 – 1950)**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1991.

- İlahiyat Kültür Telifler Basım ve Yayım Kurumu, **Kore Savunmasına Katılmamızda Dini ve Siyasi Zaruret**, Acun Basımevi, İstanbul, 1950.
- Kepir, Mustafa, **Kore Kahramanlarına Sesleniş**, Emek Basımevi, Ankara, 1951.
- Kepir, Mustafa, **Kore Kahramanlarına Sesleniş**, Emek Basımevi, Ankara, 1952.
- Kore’de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1979.
- Kore Harbi Kore Türk Tugayı ve BM Askerlerinden Alınan Dersler**, EDOK yay., Ankara, 2002.
- Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950–1953)**, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1975.
- Kore’de Savaşanlar Derneği Muhtırası**, (b,y), Ankara, 1974.
- Nalcioğlu, Orhan, **Birleşmiş Milletler Barışı Koruma Hareketinin Hukuksal Esasları**, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1997.
- Oran, Baskın, **Türk Dış Politikası Kurtuluş Savaşı’ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar**, C. I, İletişim yay., İstanbul, 2001.
- Orga, İbrahim, **Kore**, Sulhi Garan Matbaası, (y.y), 1958.
- Öke, Mim Kemal, **Unutulan Savaşın Kronolojisi Türkler ve Kore, 1950–1953**, T.C. Kültür Bakanlığı yay., İstanbul, 2000.
- Öztürk, Kazım, **Türk Parlamento Tarihi TBMM IX. Dönem 1950–1954**, TBMM Vakfı yay., Ankara, 1999.
- Ruscuklu, Bülent, **Kore Savaşı Unutulan Savaş ve Gazi Faruk Pekerol’un Anıları**, Melisa Matbaacılık, İstanbul, 2005.
- Sander, Oral, **Siyasi Tarih 1918–1994**, İmge Kitapevi, Ankara, 1998.
- Sayılan, Nazım Dünder, **Kore Harbinde Türklerle**, Milli Eğitim Bakanlığı yay., 2. Baskı, İstanbul, 2003.
- Soysal, Mümtaz, **Dış Politika ve Parlamento**, Sevinç Matbaası, Ankara, 1964.

Toker, Metin, **Demokrasimizin İsmet Paşalı Yılları 1944–1973 DP’nin Altın Yılları 1950-1954**, Bilgi yay., İstanbul, 1990.

Yalman, Ahmet Emin, **Yakın Tarihte Gördüklerim ve Geçirdiklerim 1922-1971**, C. II, 2. Baskı, Pera Turizm ve Ticaret A.Ş. yay., İstanbul, 1997.

Yaşnar, Ahmet, **Kore’de Görülen Dava**, Güven Basımevi, İstanbul, 1951.

Yazıcı, Tahsin, **Kore I. Türk Tugayında Hatıralarım**, Ülkü Basımevi, İstanbul, 1963.

B- Makaleler

Artun, Secarettin, “Türk Kamuoyuna, Devlet ve Hükümet Erkanına Açık Mektup”, **Korsavaş**, S. 1 (Mayıs 1975), 8-9.

“Bir Savaş Vardı Uzaklarda”, **Atlas**, S. 113 (Ağustos, 2002), s. 98-122.

Kepir, Mustafa, “Kore Kahramanlarına Vatandan Sesleniş”, **Topçu Dergisi**, S. 150 (Mayıs, 1951), s. 83-86.

“Nazım Hikmet’in Şimdiye Kadar Türkiye’de Yayınlanmamış Bir Şiiri: Mektup”, **Tarih ve Toplum**, XIII / 75 (Mart, 1990), s. 10-11.

Sebükebe ,Muzaffer, “Bu Ayın Savaşları”, **Korsavaş**, S. 16 (Eylül, 1976), s. 26-27.

Ülman, A. Haluk, “Türk Dış Politikasına Yön Veren Etkenler”, **ASBFD**, XXXIII / 3 (Eylül, 1968), s. 1-38.

Ülman, A. Haluk – Sander Oral, “Türk Dış Politikasına Yön Veren Etkenler”, **ASBFD**, XXVII / 1 (Mart, 1972).

EKLER

EK I: TÜRK ASKERİNİN İSKENDERUN’DAN GEMİLERE BİNİŐİ

Kaynak: **Hürriyet**, 29 Eylül 1950.

EK II: TAKVİYE BİRLİĞİ'NİN BASMANE GARI'NDAN UĞURLANIŞI

Kaynak: **Yeni Asır**, 10 Şubat 1951.

EK III: AİLESİ İLE VEDALAŞAN BİR ASKER

Kaynak: **Hürriyet**, 29 Eylül 1950.

EK IV: TÜRK ASKERİNİN BAŞARISININ BASINDAKİ YANKISI

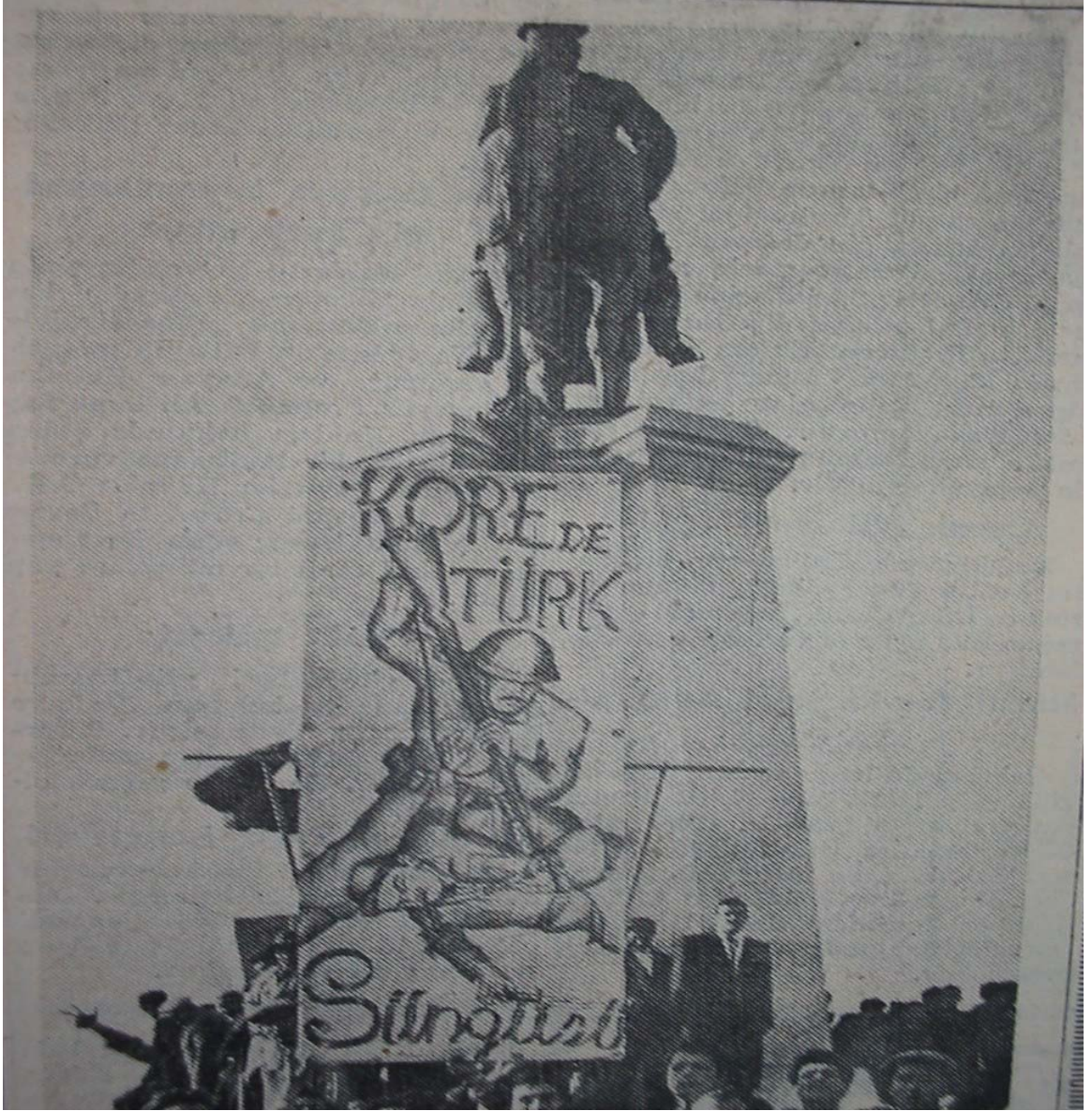
Kaynak: **Akşam**, 15 Aralık 1950.

EK V: KORE ŞEHİTLERİ İÇİN TAKSİM MEYDANI'NINDA YAPILAN
TÖRENDEN BİR GÖRÜNÜM

Kaynak: **Hürriyet**, 10 Aralık 1950.

EK VI: TÜRK GENÇLİĞİNİN ANKARA'DAKİ MİTINGİNDEN BİR GÖRÜNTÜ

Kaynak: **Ulus**, 10 Aralık 1950.

EK VII: GALATASARAY LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN TÜRK ASKERİNE
HEDİYESİ

Kaynak: **Hürriyet**, 16 Aralık 1950.

EK VIII: GALATASARAY LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN KANLARIYLA BOYAYIP
KORE'YE GÖNDERDİKLERİ BAYRAK

Kaynak: **Ulus**, 2 Ekim1951.

EK IX: BİR ASKERİN BABASINA YAZDIĞI MEKTUP

Bay oğlu oğlum
cumbunye cumbunye
Oğlum
Bozdoğan
Ucağili Babacığım oğlum
shat ve afiyetle diri şij leri
de shat ta olmanızı dilerim
oğlum ximin gili natam
mayfesini şfa etmekte
ki arbedas 500 dişman
çetesile çayıştik anlar
yanadan fazlasını imla
ettik. şgünüş otchak
03/04/2004

Kaynak: Cumhuriyet, 13 Aralık 1950.

EK X: KORE PULU

EK XI: SAVAŖTA KULLANILAN BİR PROPAGANDA KAĞIDI

Kaynak: **Ulus**, 21 Mayıs 1951.

EK XII: KORE SAVAŞI'NIN REKLAMLARA YANSIMASI

Kaynak: **Ulus**, 1 Nisan 1951.

EK XIII: KORE SAVAŞI'NIN REKLAMLARA YANSIMASI

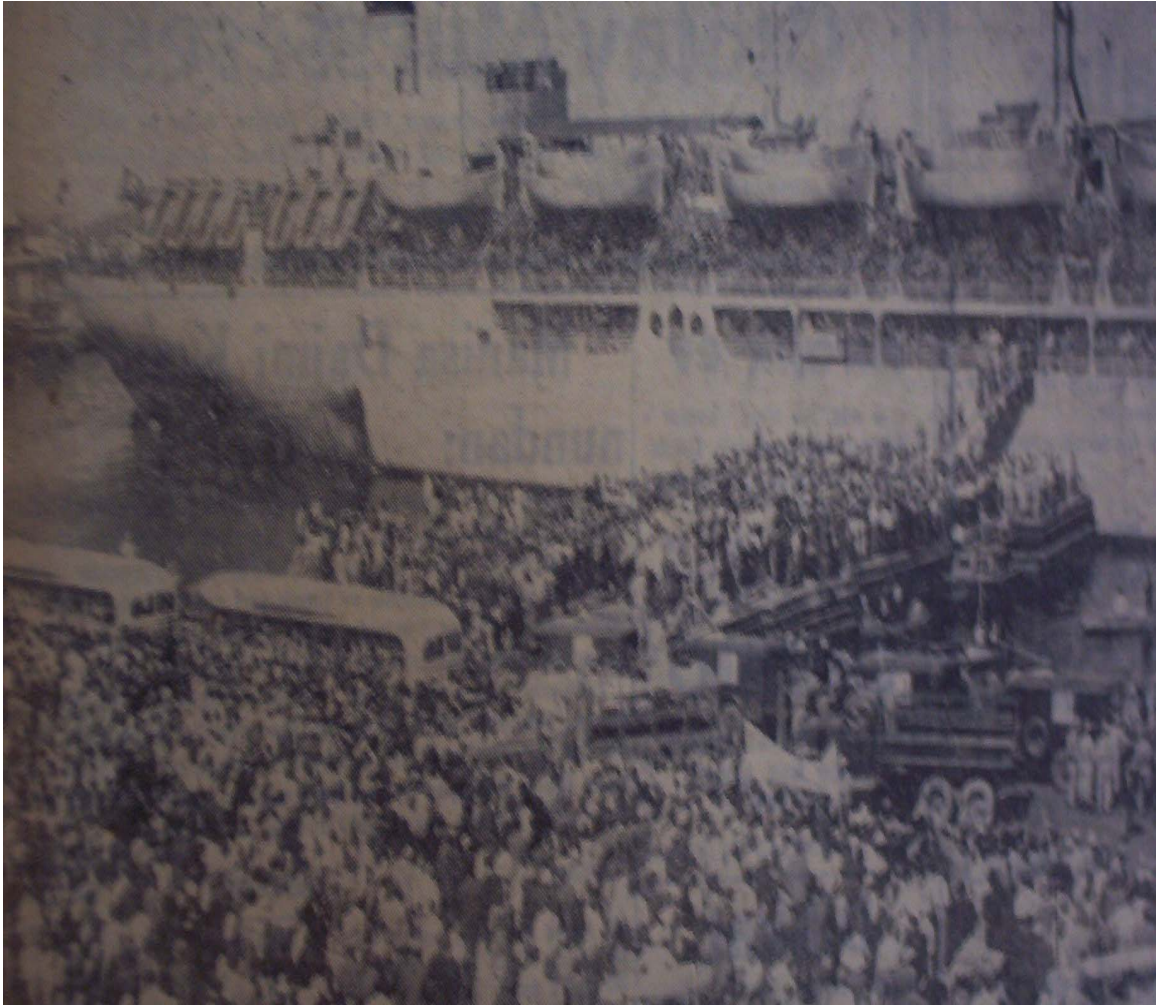
Kaynak: Cumhuriyet, 25 Mart 1951.

EK XIV: KORE'DEN DÖNEN I. TÜRK TUGAYI'NIN GALATA RIHTIMINDA
KARŞILANMASI

Kaynak: **Yeni Asır**, 15 Ağustos 1951.

EK XV: SAVAŞTAN SONRA YURDA DÖNEN ASKERLERİN İZMİR’DE
KARŐILANMASINDAN BİR GÖRÜNÜM

Kaynak: **Yeni Asır**, 18 Ağustos 1953.